Kanunun diğer tarafında yer alsaydım,
en başarılı suçlu ben olurdum.

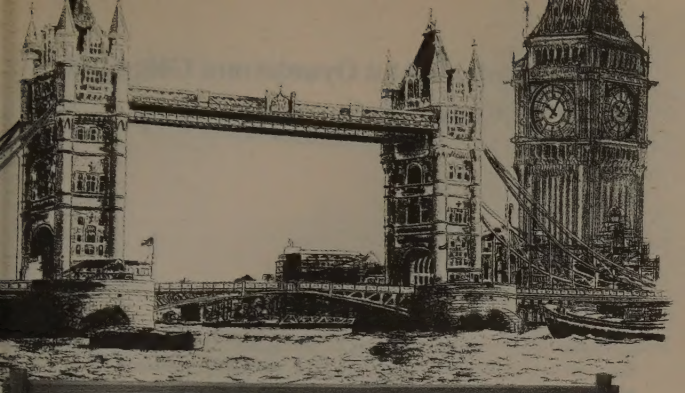
SHERLOCK HOLMES

Sir Arthur Conan Doyle

AKIL OYUNLARININ GÖLGESİNDE

Çeviri: Cumhur Mısırlıoğlu

MARTI

SHERLOCK HOLMES

Sir Arthur Conan Doyle

AKIL OYUNLARININ GÖLGESİNDE

Çeviri: Cumhur Mısırlıoğlu

MARTI

LM 1588894 0

Sherlock Holmes-Akıl Oyunlarının Gölgesinde
Sir Arthur Conan Doyle

1. Baskı: 2013
ISBN: 978-605-348-179-9
Yayınevi Sertifika No: 12330

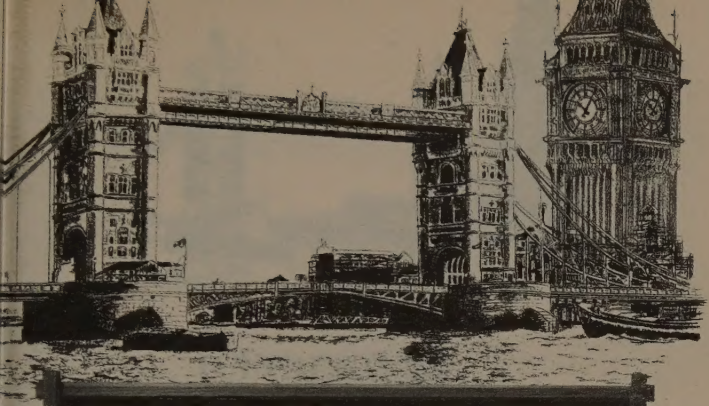
Copyright©SIR ARTHUR CONAN DOYLE
Bu kitabın Türkçe yayın hakları Martı Yayın Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
Yayınevinden izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz,
hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Baskı
Ezgi Mat. Teks. Pors. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Matbaa Sertifika No: 12142
Sanayi Cad. Altay Sok. No: 14 Çobançeşme-Yenibosna/İstanbul
Tel: 0 212 452 23 02

MARTI YAYINCILIK
Martı Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mh. Davutpaşa Cd.
Yılanlı Ayazma Sk. No: 8
Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0 212 483 27 37 - 483 43 13
Faks: 0 212 483 27 38
www.martiyayinlari.com
info@martiyayinlari.com

Yayın Yönetmeni : Şahin Güç
Çeviren : Cumhur Mısırlıoğlu
Editör : Rose Mary Samanoğlu
Dizgi : Erkan Küçük
Redaksiyon : Gamze Büyükkaya
Kapak : Yasin Öksüz

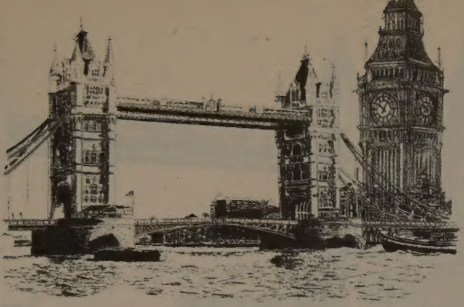
SHERLOCK HOLMES

Sir Arthur Conan Doyle

AKIL OYUNLARININ GÖLGESİNDE

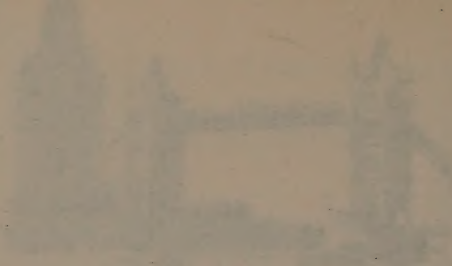
Çeviri: Cumhur Mısırlıoğlu

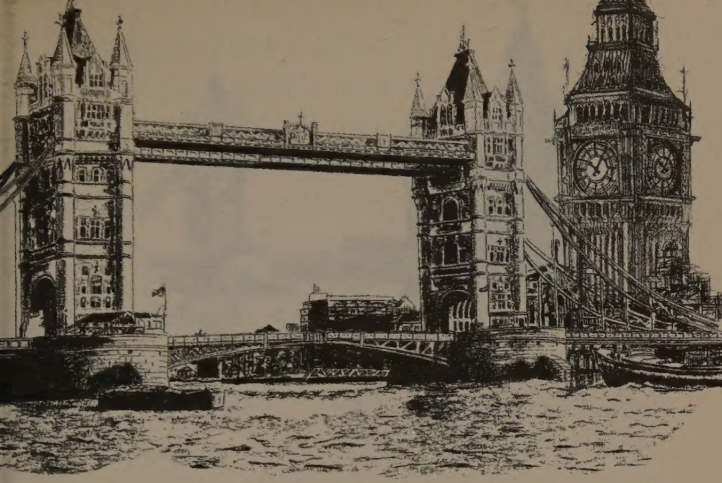
MARTI

İÇİNDEKİLER

BOHEMYA'DA SKANDAL	7
BİR KİMLİK VAKASI	47
KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ	75
BOSCOMBE VADİSİ'NİN ESRARI	111
BEŞ PORTAKAL ÇEKİRDEĞİ	149
BÜKÜK DUDAKLI ADAM	177
MAVİ YAKUT	211
BENEKLİ KORDON	241
MÜHENDİSİN BAŞPARMAĞI	281
ASİL BEKÂR	315
ZÜMRÜT TAÇ	345
AKGÜRGENLERİN ESRARI	381

BOHEMYA'DA SKANDAL

I

Sherlock Holmes'a göre o, "O kadın"dı. Onun için başka bir ifade kullandığını pek duymadım. Holmes'un gözünde, cinsiyetinin bütün özelliklerini gösteren tam bir kadındı. Holmes'un Irene Adler'e karşı hissettiği kesinlikle sevgi değildi. Bütün duygular, özellikle de bu duygu, onun soğuk, mükemmeliyetçi ama hayranlık uyandıracak kadar dengeli zihnine çok uzaktı. Bana göre o, dünyanın gördüğü en mükemmel akıl ve gözlem makinesiydi, fakat bir âşık olarak pek başarılı olamayacağı da bir gerçekti.

Tutkulardan hep alayla bahsederdi. Bir gözlemci için bu duygular, insanın amaçlarının ve eylemlerinin ardında yatan gerçeği gösteren belirtilerden başka bir şey değildi. Ama deneyimli bir akılcı böylesine tehlikeli duyguların hassas ve dengeli doğasına girmesi için izin

verse, bunlar, vardığı mantıksal sonuçlara gölge düşürebilecek saptırıcı faktörler haline gelirdi. Hassas bir aletin üzerinde bir toz zerresi veya güçlü bir mercekte bir çatlak neyse, onunki gibi bir doğaya sahip bir insan için güçlü tutkular da oydu. Ama her şeye rağmen onun için sadece bir kadın vardı: Anısı şüphe ve sorularla dolu Irene Adler.

Son zamanlarda Holmes'u çok az görüyordum. Evliliğim dolayısıyla bir süredir görüşemiyorduk. Ben kendi topraklarının efendisi olmanın güzelliğini keşfetmiş bir insan olarak evimle ilgilenip tam bir mutluluk yakalamışken; bohem ruhuyla sosyal etkinliklerin her türlüsünden nefret eden Holmes ise eski kitaplarına gömülmüş, haftadan haftaya kokain ve hırsları arasında gidip gelirken, ilacın yarattığı uyuşukluk ve güçlü tabiatının vahşi enerjisi arasındaki savaşla, değişen ruh halleri içinde Baker Sokağı'ndaki evimizde kalmıştı. Gerçi önceden olduğu gibi suç araştırmalarına devam etmiş, olağanüstü yeteneklerini ve gözlemlerini kullanarak resmi polisin bile çaresiz kaldığı bazı vakaları çözmüştü. Arada bir, yaptıklarından haberim oluyordu; Trepoff cinayetinde Odessa'ya çağırılmasını, Trincomalee'deki Atkinson kardeşlerin trajedisini çözüşünü ve son olarak Hollanda kraliyet hanedanı vakasında gösterdiği başarıyı hep takip etmiştim. Ama günlük gazeteleri okuyan herkes gibi ana sayfalardan edindiğim bu bilgiler dışında, eski dostum ve yoldaşımdan fazla haber

alamıyordum doğrusu.

1888'de özel hekimlik yapmaya başlamıştım. Bir gece hastalarımdan birinden dönerken yolum tesadüfen Baker Sokağı'na düştü. Zihnimde "Kızıl Dosya"nın* karanlık olaylarıyla yer etmiş o kapının önünden geçerken, Holmes'u yeniden görmek ve olağanüstü güçlerini nasıl kullandığına yeniden şahit olmak için dayanılmaz bir arzu duydum içimde. Odaların ışıkları yanıyordu ve yukarı baktığımda, uzun, ince gölgesinin iki kez perdenin önünden geçtiğini gördüm. Başı önde, elleri arkasında, odada bir ileri bir geri, hızla dolaşıp duruyordu. Tüm alışkanlıklarını bilen biri olarak hareketlerinin anlamını hemen çıkardım. Yine iş başındaydı. Uyuşturucunun yarattığı sarhoşluktan sıyrılmış, yeni bir iz peşine düşmüştü. Zili çaldım ve bir zamanlar onunla paylaştığım odaya girdim.

Bana karşı tavrı coşkulu değildi. Zaten nadiren öyle olurdu; fakat sanırım beni gördüğüne sevinmişti. Fazla bir şey söylemeden, sevecen bir bakışla koltuğu işaret etti. Sonra ateşin önünde durarak, kendine özgü bakışlarıyla beni baştan aşağı dikkatlice süzdü.

"Evlilik sana yaramış," dedi. "Seni gördüğümden bu yana yaklaşık olarak dört kilo almışsın, Watson."

"Üç buçuk!" diye atıldım.

"Gerçekten mi? Bana kalırsa biraz daha fazladır. Bir parça daha fazla olduğuna eminim, sevgili Watson. Gördüğüm kadarıyla pratisyenliğe dönüş yapmışsın. Çalış-

* *Kızıl Dosya: A. C. Doyle'un yazdığı ilk Sherlock Holmes hikâyesi.*

maya başlamaya niyetinin olduğunu söylememiştin."

"O halde nereden biliyorsun?"

"Görüyorum; gördüklerimden çıkarıyorum. Peki, son zamanlarda en az bir kez, yağmurdan iliklerine kadar ıslandığını; çok beceriksiz ve dikkatsiz bir hizmetçi tuttuğunu nasıl bilebiliyorum sence?"

"Sevgili Holmes," dedim, "bu kadarı da fazla. Birkaç yüzyıl önce yaşasaydın kesinlikle büyücü diye yakılırdın. Perşembe günü kırda bir yürüyüşe çıktığım ve eve perişan bir halde döndüğüm doğru, ama elbiselerimi değiştirdiğime göre bunu nereden anladın? Mary Jane'e gelince; karım da onu sık sık uyarıyor ama kadın umutsuz bir vaka. Yine de bütün bunları nasıl oluyor da biliyorsun aklım almıyor."

Kendi kendine güldü ve uzun ellerini ovuşturdu.

"Basitliğin ta kendisi," dedi. "Gözlerim bana, sol ayakkabının yanında, tam ışığın vurduğu yerde, ayakkabı derisinin üzerinde neredeyse paralel altı kesik bulunduğunu söylüyor. Kurumuş çamuru çıkarmak için kazımaya çalışmış beceriksiz birinin elinden çıktıkları açık. Bu yüzden çifte akıl yürütmeyle, kötü bir havada dışarıda kaldığını ve Londra'nın en kötü çizme temizleyicisine sahip olduğunu çıkarabiliyorum. Senin mesleğine gelince; tentürdiyot kokan, sağ işaret parmağında siyah bir gümüş nitrat lekesi ve şapkasının sağ tarafında, stetoskopunu saklamış olduğu yeri belli eden bir şişkinliği olan bir beyefendi odama girdiğinde, onun bir tıp

adamı olduğunu anlayamamam için aptal olmam gerekir."

Akıl yürütme sürecini açıklamadaki rahatlığı üzerine kendimi gülmekten alamadım. "Bunları bana anlattığın zamanlar," dedim, "kendim de yapabilirmişim gibi kolay görünüyor. Fakat yeni bir örnekle karşılaştığımda sen açıklayana kadar şaşkınlığım geçmiyor. Üstelik gözlerim de seninkiler kadar iyi görüyor."

"Öyle," diye cevap verdi. Bir sigara yaktı ve kendini koltuğa bıraktı. "Görüyorsun ama gözlemlemiyorsun. Aradaki fark açık. Örneğin, antreden bu odaya çıkan merdivenleri sık sık görmüşsündür."

"Sık sık."

"Ne kadar sık?"

"Yüzlerce kez."

"Peki kaç tane basamak var?"

"Kaç tane mi? Bilmiyorum."

"Tam tahmin ettiğim gibi! Gördün ama gözlemlemedin. Ama gördün. Üzerinde durduğum nokta da bu. Ben on yedi basamak olduğunu biliyorum çünkü hem gördüm, hem gözlemledim." Bir an durdu ve sonra yine devam etti: "Bu arada, küçük problemlerimle ilgilendiğin ve benim bazı önemsiz deneyimlerimi başkalarına aktarma alışkanlığına sahip olduğun için bu ilgini çeker sanırım." Masanın üzerinde duran pembe renkli kâğıt tomarını bana attı. "Son postayla geldi," dedi. "Yüksek sesle oku."

Not tarihsizdi; üzerinde ne bir imza, ne de bir adres vardı.

"Bu gece saat sekize çeyrek kala," diyordu notta, "önemli bir konuda size danışmak üzere bir beyefendi gelecektir. Son zamanlarda Avrupa'nın kraliyet ailelerinden birine yaptığınız hizmetler böyle önemli bir konuda da güvenilir olduğunuzu gösteriyor. Her kesimden sizinle ilgili edindiğimiz bilgiler bu yöndedir. Lütfen o saatte odanızda olunuz ve maskeli ziyaretçinizi bekleyiniz."

"Çok gizemli," dedim. "Sence ne anlama geliyor?"

"Henüz elimde yeterli veri yok. Elinde veri olmadan bir teori üretmek büyük bir hatadır. İnsan teorileri gerçeklere uyduracağına, farkında olmadan gerçekleri teorilere uydurmaya çalışır. Peki notun kendisini ele al, ondan ne çıkarıyorsun?"

Yazıyı ve üzerine yazıldığı kâğıdı dikkatle inceledim.

"Yazının sahibinin hali vakti yerinde olsa gerek," diye söze başladım, dostumun düşünce tarzını taklit etmeye çalışarak. "Böyle bir kâğıdın paketi üç şilinden aşağı değildir. Alışılmadık derecede sağlam ve sert bir kâğıt."

"Alışılmadık... doğru tanım bu," dedi Holmes. "Kesinlikle. İngiliz kâğıdı değil. Işığa tut."

Dediğini yaptım ve kâğıdın dokusuna "Eg", "P" ve "Gt" harflerinin işlenmiş olduğunu gördüm.

"Bundan ne çıkarıyorsun?" diye sordu Holmes.

"Üreticinin adı şüphesiz; adının kısaltması olsa

gerek."

"Pek değil. 'G' ve 't' Almanca'da 'şirket' anlamına gelen 'Gesellschaft'ın kısaltması. Bizdeki 'Şti.' gibi. 'P' tabii ki, 'Papier', yani 'kâğıt'. Şimdi de 'Eg' için uluslararası atlasımıza bakalım." Raftan kalın bir cilt indirdi. "Eglow, Eglonitz –hah! İşte buldum, Egria. Carlsbad yakınlarında, Almanca konuşulan bir ülkede– Bohemya'da bir yer. 'Wallenstein'in öldüğü yer olmasının yanı sıra çok sayıda cam ve kâğıt fabrikalarının bulunmasıyla ün yapmış bir yer.' Ha ha, dostum buna ne diyorsun?" Gözleri parıldadı ve sigarasından, zaferini ilan edercesine mavi koca bir duman bulutu üfledi.

"Kâğıt Bohemya'da yapılmış," dedim.

"Kesinlikle. Ve notu yazan adam bir Alman. Garip cümle yapısını fark ettin mi? – 'Her kesimden sizinle ilgili edindiğimiz bilgiler.' Bir Fransız ya da Rus bunu bu şekilde yazmazdı. Sadece Almanlar fiillere böyle kaba yaklaşır. O halde yapılacak tek bir şey kalıyor; Bohemya kâğıdına yazan ve yüzünü göstermemek için maske takan bu Alman'ın ne istediğini keşfetmek. Yanılmıyorsam, kendisi bütün şüphelerimizi gidermek üzere şu an buraya geliyor."

Cümlesinin ortasındayken sokaktaki atların ve gıcırdayan tekerleklerin sesi, hemen ardından da zilin ani çalışı duyuldu. Holmes ıslık çaldı.

"Sese bakılırsa bir çift," dedi. "Evet," diye devam etti, pencereden dışarı bakarak, "şirin, küçük bir araba ve

güzel bir çift at. Her biri üç bin şilin eder. Bu vakada para var Watson."

"Sanırım artık gitsem iyi olacak Holmes."

"Hiç de değil, doktor. Olduğun yerde kal. Boswell'im olmadan hiçbir şey yapamam. Kaldı ki, bu vaka çok ilginç olacak gibi. Kaçırman yazık olur."

"Ama müşterin..."

"Onu kafana takma. Yardımına ihtiyacım olabilir. İşte geliyor. Şu koltuğa otur ve tüm dikkatini bize ver ."

Merdivenlerde ve koridorda duyulan yavaş ve ağır ayak sesleri, kapının önünde durdu ve kapı sertçe vuruldu.

"Girin!" dedi Holmes.

İçeriye, en az 1.95 boyunda, Herkül gibi bir adam girdi. Kıyafeti, İngilizlere göre zevksiz sayılacak derecede gösterişliydi. Kruvaze paltosunun kolları astragan şeritlerle süslenmiş, alev rengi, ipek astarlı, lacivert pelerini de zümrüt bir broşla boynunda tutturulmuştu. Baldırlarına kadar çıkan çizmelerini süsleyen kahverengi kürk, giysileriyle uyandırdığı barbar zenginliği tamamlıyordu. Bir eliyle geniş kenarlı bir şapka tutuyor, diğeriyle de yanaklarından başlayarak yüzünün üst kısmını örten bir büyücü maskesi oturtmaya çalışıyordu. Yüzünün görünen alt kısmından güçlü bir karaktere sahip olduğu anlaşılıyordu; inatçılık derecesine varan bir kararlılığı gösteren kalın, sarkık bir dudak ve uzun, düz bir çene...

"Notumu aldınız mı?" diye sordu, kalın, sert bir ses ve belirgin bir Alman aksanıyla. "Size geleceğimi söylemiştim." Kime hitap edeceğine karar verememiş gibi bir bana bir Holmes'a baktı.

"Lütfen oturun," dedi Holmes. "Sizi dostum ve meslektaşım Dr. Watson'la tanıştırayım. Kendisi vakalarımda bana yardım eder. Kimle konuşma şerefine erişmiş olduğumu öğrenebilir miyim acaba?"

"Bana Kont Von Kramm diyebilirsiniz; Bohemyalı asillerdenim. Dostunuz beyefendinin böyle önemli bir meselede güvenilir olduğunu umuyorum. Aksi takdirde sizinle yalnız görüşmeyi tercih ederim."

Gitmek üzere kalktım, fakat Holmes beni bileğimden yakalayarak sandalyeye geri itti. "İkimizi de kabul etmediğiniz takdirde ben de olmayacağım," dedi Holmes. "Bana söyleyeceğiniz her şeyi bu beyefendinin önünde de söyleyebilirsiniz."

Kont geniş omuzlarını silkti. "O halde başlayayım," dedi. "Fakat öncelikle ikinizden de iki yıl kesin gizlilik şartı koştuğumu hatırlatmalıyım; bu sürenin sonunda önemi kalmayacaktır ama şu an için, Avrupa tarihini etkileyecek bir olay olduğunu söylersem abartmış olmam."

"Bu konuda bana güvenebilirsiniz," dedi Holmes.

"Bana da," diye ekledim.

"Bu maskeyi mazur göreceksiniz," diye devam etti garip ziyaretçimiz. "Beni görevlendiren kişi tanınmamı

istemiyor ve şunu da itiraf etmeliyim ki, kendimi size tanıtırken kullandığım unvan gerçekte bana ait değil."

"Bunun farkındaydım," dedi Holmes kayıtsızca.

"Şartlar çok hassas ve Avrupa'nın kraliyet hanedanlarından birini ciddi durumlara düşürecek bir skandalın patlak vermemesi için her türlü önlemin alınması gerekiyor. Açıkça söylemek gerekirse, bu mesele Bohemya hanedanıyla, büyük Ormstein Sarayı'yla ilgilidir."

"Bunu da biliyordum," diye homurdandı Holmes. Koltuğuna yerleşip gözlerini kapatmıştı.

Ziyaretçimiz, kendisine Avrupa'nın en keskin zekâlı ve en enerjik dedektifi olarak tanıtılan bu adamın şimdi koltukta gevşekçe uzanmış halini görünce şaşırmıştı. Holmes gözlerini yavaşça açarak iriyarı müşterisine sabırsızca baktı.

"Eğer majesteleri vakaya geri dönme tenezzülünü gösterirse," diye söze başladı, "elimden geleni yaparım."

Adam sandalyesinden fırlayarak sıkıntıyla odada ileri geri yürümeye başladı. Sonra umutsuz bir ifadeyle yüzündeki maskeyi çıkararak yere fırlattı. "Haklısınız," diye bağırdı; "ben kralım. Neden gizlemeye çalışayım ki?"

"Neden gerçekten?" diye söylendi Holmes. "Majesteleri daha konuşmaya başlamadan bile Cassel-Felstein Grandükü, Bohemya hanedanının kralı Wilhelm Gottsreich Sigismond von Ormstein'la karşı karşıya oldu-

ğumu anlamıştım."

"Fakat anlayışlı olun," dedi garip ziyaretçimiz, tekrar oturup elini alnında gezdirerek, "bu tip işleri kendi adıma yapmaya alışık değilim. Ama bu mesele o kadar hassas ki hiçbir ajana güvenemezdim. Sırf size danışmak için Prag'dan buraya gizlice geldim."

"O halde lütfen danışınız," dedi Holmes, gözlerini yeniden kapatarak.

"Gerçekler tam olarak şöyle: Beş yıl kadar önce, Varşova'ya yaptığım uzun bir gezide ünlü maceraperest Irene Adler'la tanıştım. İsim herhalde size tanıdık gelmiştir."

"Lütfen fihristime bakar mısın, doktor?" dedi Holmes gözlerini açmadan. İnsanlar ve eşyalarla ilgili yıllardır uyguladığı bilgi depolama sistemi sayesinde, bir konu ya da insan hakkındaki bilgiye hızla ulaşabiliyordu. Kısa bir süre içinde, bir Yahudi hahamın bilgileriyle derin deniz balıkçılığı üzerine bir yazısı bulunan bir kurmay binbaşının bilgileri arasındaki maddede aradığım kadının biyografisini buldum.

"Bir bakalım!" dedi Holmes. "Hım! 1858'de New Jersey'de doğmuş. Kontralto...La Scala! Hım Varşova Kraliyet Operası'nda primadonna – evet! Opera sahnelerinden emekli –aha! Londra'da yaşıyor– kesinlikle! Anladığım kadarıyla majesteleri bu genç kadınla ilişkiye girmiş, ona bazı tehlikeli mektuplar göndermiş ve şimdi de o mektupları geri almak arzusunda."

"Tamamen doğru. Fakat siz nasıl..."

"Gizli bir evlilik oldu mu ?"

"Hayır."

"Herhangi bir resmi belge veya sertifika?"

"Hayır."

"O halde majestelerini anlamakta zorlanıyorum. Eğer bu genç insan, mektuplarını şantaj veya başka amaçlar için kullanacaksa orijinal olduklarını nasıl ispat edebilir?"

"Üstünde el yazım var."

"Taklit edilmiş olabilir."

"Ama benim özel not kâğıdım."

"Çalınmıştır."

"Kendi mühürüm?"

"Kalıbı çıkarılmıştır."

"Ya fotoğrafım?"

"Satın alınmıştır."

"Peki ikimizin birlikte fotoğrafıysa?"

"Aman Tanrım! Bu çok kötü işte! Majesteleri gerçekten düşüncesizce davranmış."

"Deliydim, çıldırmıştım."

"Kendinizi ciddi bir tehlikeye atmışsınız."

"O zamanlar veliahttım. Henüz gençtim. Şimdi bile daha otuz yaşındayım."

"Fotoğrafı geri almalı."

"Denedik fakat başaramadık."

"Majesteleri parasını ödemeli. Satın alınmalı."

"Satmak istemiyor."

"Çalınsın o zaman."

"Beş kez denendi. Benim tuttuğum hırsızlar iki kez evini soydu. Bir keresinde seyahat ederken bavulunu değiştirdik. İki kez yolu kesildi. Hiçbir sonuç alınamadı."

"Fotoğrafı hiç görmediniz mi?"

"Kesinlikle görmedik."

Holmes güldü. "Oldukça hoş küçük bir mesele," dedi.

"Fakat benim için çok önemli," diye karşılık verdi Kral sitemle.

"Öyle olmalı. Kadın fotoğrafla ne yapmayı düşünüyor?"

"Beni mahvetmeyi."

"Ama nasıl?"

"Evlenmek üzereyim."

"Duymuştum."

"İskandinavya Kralı'nın ikinci kızı Clothüde Lothman von Saxe-Meningen'le. Ailesinin katı prensiplerini belki biliyorsunuzdur. Müstakbel eşim de çok hassas bir ruha sahip. Sadakatimle ilgili en ufak bir şüphe gölgesi bütün evlilik planlarımı sona erdirir."

"Peki Irene Adler?"

"Onlara fotoğrafı göndermekle tehdit ediyor. Bunu yapacaktır da. Yapacağını biliyorum. Siz onu tanımazsınız, çelik gibi sert bir ruhu vardır. Yüzü kadınların en güzeli, aklıysa erkeklerin en kararlısıdır. Başka bir ka-

dınla evlenmeyeyim diye yapmayacağı şey yoktur."

"Henüz göndermediğine emin misiniz?"

"Eminim."

"Peki sizce neden henüz göndermedi?"

"Çünkü nişanın resmen açıklandığı tarihte göndereceğini söyledi. Bu da önümüzdeki pazartesiye geliyor."

"Daha üç günümüz var demek," dedi Holmes esneyerek. "Bu da gayet iyi, çünkü şu an ilgilenmem gereken birkaç önemli işim var. Majesteleri bir süre Londra'da kalacaklardır tabii?"

"Elbette. Beni Langham'da, Kont von Kramm adıyla bulabilirsiniz."

"O halde nasıl gittiğini bildirmek üzere size telgraf çekeceğim."

"Lütfen bunu yapın. Merakla bekleyeceğim."

"Peki ya para meselesi?"

"Açık krediniz var."

"Tamamen mi?"

"Size şu kadarını söyleyeyim, o fotoğrafı ele geçirmek için krallığımın eyaletlerinden birini verirdim."

"Peki şu anki harcamalar için?"

Kral, pelerinin altından ağır, deri bir çanta çıkartarak masanın üzerine koydu.

"Üç yüz altın ve yedi yüz banknot var," dedi.

Holmes defterinin sayfasına bir makbuz yazarak ona uzattı.

"Matmazelin adresi?" diye sordu.

"Briony Köşkü, Serpentine Caddesi, St. John Korusu."

Holmes not aldı. "Son bir soru daha," dedi. "Fotoğraf büyük boy mu?"

"Evet."

"O halde iyi geceler, majesteleri. Size yakında iyi haberler getireceğime inanıyorum."

Kraliyet arabası sokakta giderken bana dönerek: "Sana da iyi geceler Watson," dedi. "Eğer yarın öğleden sonra saat üçte bana uğrarsan, bu küçük mesele hakkında seninle sohbet edebiliriz."

II

Ertesi gün tam üçte Baker Sokağı'ndaydım, fakat Holmes henüz dönmemişti. Ev sahibi, sabah saat sekizi birkaç dakika geçe çıkmış olduğunu söyledi. Ne kadar sürerse sürsün beklemeye karar vererek ateşin yanına oturdum. Bu araştırma çok ilgimi çekmişti. Gerçi daha önceden anlattığım iki hikâyedeki garip ve karanlık özellikleri yoktu ama meselenin doğası ve müşterinin yüksek konumu dolayısıyla bu hikâyenin kendine özgü bir yapısı vardı. Yapılan araştırmalardan çok, dostumun olaylara hâkimiyeti, keskin akıl yürütüşü, çalışma sistemi ve en karmaşık gizemleri hızlı ve mükemmel yöntemleriyle çözüşüydü beni çeken. Değişmez başarısına o kadar alışmıştım ki, başarısızlık ihtimali aklımdan bile geçmiyordu.

Saat dörde doğru kapı açıldı ve kırmızı yüzlü, kötü gi-

yimli, sarhoş görünümlü bir seyis odaya girdi. Dostumun kılık değiştirmedeki inanılmaz yeteneklerini bilmeme rağmen Holmes olup olmadığına emin olana kadar onu dikkatle incelemek zorunda kaldım. Bana selam verip yatak odasına girdi ve beş dakika sonra her zamanki düzgün kıyafetleriyle dışarı çıktı. Ellerini ceplerine sokarak ateşin önüne bacaklarını uzattı ve birkaç dakika kahkahalarla güldü.

"Doğru olamaz," diye bağırdı ve sonunda güçsüz kalana kadar tekrar gülmeye başladı.

"Ne oldu?"

"Çok eğlenceli. Eminim ki sabahtan beri neyle uğraştığımı tahmin edemezsin."

"Tahmin edemiyorum. Sanırım Bayan Irene Adler'in alışkanlıklarını, kim bilir belki de evini gözetledin."

"Hemen hemen, ama süreç oldukça garipti. Sana anlatacağım zaten. Bu sabah saat sekizde, işten çıkmış bir seyis kılığında evden ayrıldım. Seyislere her zaman sempati duyulur. Onlardan biri olursan bilinmesi gereken her şeyi öğrenirsin. Briony Köşkü'nü hemen buldum. Arkasında bir bahçesi olan, önü sokağa bakan iki katlı şirin bir villaydı, kapısında büyük bir kilit vardı. Evin sağ tarafındaki oturma odasının neredeyse yere kadar inen uzun pencerelerinin kilitleri ise bir çocuğun bile kolaylıkla açabileceği cinstendi. Arkadan, yandaki fayton durağının çatısından evin koridoruna ulaşılabiliyordu. Başka da kayda değer bir şey görünmüyordu.

Çevresinde dolaşarak her açıdan inceledim fakat özellikle ilginç olan bir şey gözüme çarpmadı.

"Sonra sokaktan aşağı yürürken, bahçenin bir duvarının başka bir sokağa baktığını fark ettim. Atları kaşağılamada seyislere yardım etmem karşılığında bir miktar para, bir bardak içki, iki sarımlık sert tütün ve Bayan Adler hakkında bana yetecek kadar bilgi aldım. Tabii bu arada, çevrede oturan ve hiç ilgimi çekmeyen diğer insanların hayat hikâyelerini de dinlemek zorunda kaldım."

"Peki Irene Adler hakkında neler öğrendin?" diye sordum.

"Bu konuda bütün adamlar yelkenleri suya indirdi. O, bu gezegen üzerindeki en sevimli yaratıkmış; adamlardan biri böyle diyordu. Sakin bir hayatı varmış; konserlerde şarkı söyler, her gün saat beşte dışarı çıkar ve tam yedide akşam yemeği için geri dönermiş. Şarkı söylemeyeceği zamanlar nadiren dışarı çıkarmış. Tek bir ziyaretçisi varmış, bir erkek. Esmer, yakışıklı ve gösterişli bir adam. Günde en az bir kere gelirmiş; çoğu zaman iki kere. Adliyeden Bay Godfrey Norton diye biri. Faytoncularla dostluk kurmanın yararlarını gör işte. Adamı birçok kez buradan, Serpentine Sokağı'ndan, eve götürmüşler ve onun hakkında her şeyi biliyorlar. Anlattıklarını dinledikten sonra Briony Köşkü'nün önünde son bir tur daha atarak uygulayacağım planı düşündüm.

"Bu Godfrey Norton'un meselede önemli bir rolü ol-

duğu açıktı. Avukat olduğunu söylüyorlardı, bu bana ilginç geldi. Aralarındaki ilişki ve sık sık yaptığı ziyaretlerin amacı neydi? Bayan onun müşterisi mi, dostu mu, yoksa metresi miydi? Eğer ilkiyse fotoğrafı ona emanet etmiş olmalıydı. Eğer değilse bunun olma ihtimali azdı. Bu sorunun cevabı,araştırmamı Briony Köşkü'nde mi yoksa adamın izini bulmak için adliyede mi sürdürmem gerektiği konusunda belirleyici olacaktı. Önemli bir noktadaydım ve bu da araştırma alanımı genişletiyordu. Korkarım seni bu ayrıntılarla sıktım fakat durumu anlaman için küçük sorunlarımı sana anlatmam çok önemliydi."

"Seni dikkatle dinliyorum," diye cevap verdim.

"Tam da bu meseleyi zihnimde tartıyordum ki Briony Köşkü'ne bir fayton geldi ve içinden bir beyefendi çıktı. Kartal burunlu, bıyıklı, esmer ve yakışıklı bir adamdı. Belli ki bahsettikleri adam buydu. Acelesi varmış gibi görünüyordu. Faytoncuya beklemesini söyledi ve sanki kendi evine girermiş gibi, ona kapıyı açan hizmetçinin yanından hızla içeri daldı.

"Eve gireli yarım saat olmuştu ve ben oturma odasının penceresinden adamın odada yürüyüşünü, heyecanlı bir şekilde konuşmasını ve elini kolunu sallayışını görebiliyordum. Kadını göremedim. Sonunda adam, öncekinden daha da aceleci bir şekilde dışarı çıktı. Faytona binerken cebinden altın saatini çıkarıp baktı, 'Çılgınlar gibi sür,' diye bağırdı, 'önce Regent Sokağı'nda

Gross&Hankey'se, sonra da Edgeware Yolu'ndaki St. Monica Kilisesi'ne. Yirmi dakikada gidersen on şilin alırsın.'

"Gözden uzaklaştılar. Onları takip etsem mi diye düşünürken yolun yukarısından ceketinin düğmeleri çözülmüş, kravatı kulağının arkasına düşmüş sürücüsüyle küçük bir fayton çıkageldi. Evin önünde daha durmamıştı ki, kadın kapıdan fırlayarak faytonun içine daldı. Onu çok kısa bir an gördüm ama bir erkeğin uğrunda ölebileceği kadar güzel bir kadın olduğunu söyleyebilirim.

"'St. Monica Kilisesi'ne, John," diye bağırdı, "yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın."

"Bu fırsat kaçırılmazdı, Watson. Ne yapacağımı düşünürken bir fayton geldi. Faytoncu paspal görünümüme şöyle bir baktı, fakat ben itiraz etmesine izin vermeden faytona atladım. 'St. Monica Kilisesi,' dedim, 've yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın.' Saat on ikiye yirmi beş vardı ve ufukta beni nelerin beklediği az çok belli olmuştu.

"Fayton adeta uçuyordu; hiç bu kadar hızlı gittiğimi hatırlamıyorum. Ama diğerleri bizden öndeydi ve kiliseye vardığımda onların faytonlarının da kapının önünde olduğunu gördüm. Arabacıya parasını vererek kiliseye daldım. İçeride, takip ettiğim iki kişi ve beyaz cüppeli bir papaz dışında kimse yoktu. Üçü de mihrabın önünde duruyordu. Kiliseye gelmiş herhangi biri gibi

yan koridorda bir sıraya oturdum. Birden mihraptakiler yüzlerini bana doğru çevirdiler ve Godfrey Norton tüm hızıyla bana doğru koşmaya başladı.

"Tanrı'ya şükür," diye bağırdı. "Oldu işte. Geliniz! Geliniz!"

"Ne var?" diye sordum.

"Geliniz, beyefendi, geliniz. Sadece üç dakikanızı alır, yoksa geçerli sayılmaz."

Neredeyse sürüklenerek mihraba götürüldüm. Daha nerede olduğumu bile anlayamadan, kulağıma fısıldanan sorulara cevap verirken buldum kendimi; bilmediğim şeyler için yemin ediyordum; Irene Adler ile Godfrey Norton'un evlenmelerine yardım ettim; her şey bir anda olup bitti. Bir yanımda beyefendi, diğer yanımda hanımefendi bana teşekkür ederken önümdeki papaz gülümseyerek bana bakıyordu. Ömrüm boyunca içine düştüğüm en akıl almaz durumdu ve beni az önce güldüren şey bunu düşünmekti. Görünüşe göre evlilikle ilgili belgelerde bazı eksiklikler vardı ve papaz bir şahit olmadan onları evlendirmeyi kesinlikle reddetmişti. Benim ortaya çıkışım sonucu, sokakta uygun bir adam aramak zorunda kalmamışlardı. Gelin bana bir altın verdi. Bu altını, olayın bir hatırası olarak saatimin zincirinde taşıyacağım."

"Bu tamamen beklenmedik bir gelişme," dedim. "Sonra ne oldu?"

"Evet, planlarımın suya düşme tehlikesi vardı. Çiftin

çabucak gideceklerini düşünüyordum, hızlı ve enerjik önlemler almam gerekiyordu. Fakat kilisenin kapısında birbirlerinden ayrıldılar ve adam adliyeye, kadın da evine doğru gitti. 'Her zamanki gibi saat beşte parkta olacağım,' dedi kadın ayrılırken. Daha fazlasını duyamadım. Onlar farklı yönlere gittiler, ben de kendi planlarıma geri döndüm."

"Planın nedir?"

"Biraz soğuk biftek ve bir bardak bira," diye cevap verdi, zili çalarken. "Yemek düşünemeyecek kadar meşguldüm ve görünüşe göre bu akşam daha da meşgul olacağım. Bu arada doktor, yardımını isteyeceğim."

"Memnuniyetle."

"Kanunlara karşı gelmek seni rahatsız eder mi?"

"Hiç önemli değil."

"Peki tutuklanma tehlikesi?"

"İyi bir sebebi varsa o da önemli değil."

"Sebebi mükemmel!"

"O halde emrindeyim."

"Sana güvenebileceğimi biliyordum."

"Peki istediğin nedir?"

"Bayan Turner tepsiyi getirdiğinde sana her şeyi açıklayacağım." Tepsi geldi. "Şimdi," dedi ev sahibinin getirdiklerine eğilerek, "bunu yerken konuşmalıyız, çünkü fazla zamanım yok. Saat neredeyse beş olmuş. İki saate kadar olay yerinde olmalıyız. Matmazel Irene, daha doğrusu Madam, saat yedide gezintisinden dönmüş olur.

Onunla buluşmak için Briony Köşkü'nde olmamız gerekiyor."

"Peki sonra?"

"Gerisini bana bırak. Ben olacakları zaten ayarladım. Önemli tek bir nokta var. Ne olursa olsun olaylara karışmaman gerekiyor. Anlıyor musun?"

"Tarafsız mı olmam gerekiyor?"

"Muhtemelen bazı küçük tatsızlıklar olacaktır. Sen müdahale etme. Tartışmanın sonunda beni eve sokacaklar. Dört-beş dakika sonra oturma odasının penceresi açılacak. Sen bu açık pencerenin yakınında bulunmalısın."

"Tamam."

"Beni izleyeceksin, çünkü senin görebileceğin bir konumda olacağım."

"Tamam."

"Elimi kaldırdığımda –aynen böyle– sana fırlatman için vereceğim bir şeyi odanın içine fırlatacaksın ve hemen 'yangın' diye bağırmaya başlayacaksın. Takip edebiliyor musun?"

"Kesinlikle."

"Korkulacak bir şey değil," dedi, cebinden puro şeklinde sarılmış bir nesne çıkartarak. "Tesisatçıların kullandığı duman fişeklerinden. Her iki ucundaki başlıklar kendi kendine yanmasını sağlar. Senin görevin bu kadar. Sen bağırmaya başladığında birçok insan koşup gelecektir. O zaman sokağın sonuna doğru yürürsün ve ben

de on dakika içinde sana katılırım. Yeterince açık mı?"

"Ben müdahale etmeyeceğim, pencerenin yakınında bulunacağım, seni izleyeceğim, işaretinle birlikte bu nesneyi fırlatacağım, yangın diye bağıracağım ve sonrasında seni sokağın köşesinde bekleyeceğim."

"Tam olarak böyle."

"O halde bana güvenebilirsin."

"Mükemmel. Sanırım artık oynayacağım yeni role hazırlanmamın zamanı geldi."

Yatak odasına daldı ve beş dakika sonra sevecen, saf bir rahip kılığında dışarı çıktı. Geniş siyah şapkası, bol pantolonu, beyaz boyun bağı, sempatik gülümseyişi ve genel olarak iyiliksever ve meraklı bakışlarıyla tam olarak rolüne bürünmüştü. Holmes sadece kıyafetini değiştirmiş değildi. İfadesi, tavrı ve hatta ruhu bile benimsediği role uymuştu. Bir dedektif olmaya karar verdiği için sahneler iyi bir aktör, bilim ise bir akılcı kaybetmişti.

Baker Sokağı'ndan çıktığımızda saat altıyı çeyrek geçiyordu. Serpentine Caddesi'ne vardığımızda on dakikamız daha vardı. Ortalık çoktan kararmıştı. Sahibinin gelmesini beklerken Briony Köşkü'nün önünde bir ileri bir geri yürüdük. Sokak lambaları yakılmaya başlamıştı. Ev, Sherlock Holmes'un tarifinden aklımda kaldığı gibiydi, fakat çevre beklediğimden daha hareketliydi. Bir grup paspal kıyafetli adam bir köşede sigara içip gülüyor, bir bileyici çarkını döndürüyor, iki muhafız bir

hemşireyle kırıştırıyor ve iyi giyimli birkaç genç adam ağızlarında puroları sokağı arşınlıyorlardı.

"Anlıyorsun ya," diye söze girdi Holmes evin önünde yürürken, "bu evlilik her şeyi açıklıyor. Fotoğraf artık çift uçlu bir silah haline geldi. Müşterimiz, nasıl prensesin görmesini istemiyorsa, Bayan Adler de Bay Godfrey Norton'un görmesini istemeyecektir. Şimdi sorun şu: Fotoğrafı nerede bulabiliriz?"

"Nerede hakikaten?"

"Yanında taşıyor olması mümkün değil. Çünkü fotoğraf büyük boy. Bir kadının kıyafetleriyle saklayamayacağı kadar büyük. Kaldı ki, kralın yolunu kestirip üzerini aratabileceğini biliyor. Buna benzer iki deneme yapılmış. O halde yanında taşımadığını kabul edebiliriz."

"Nerede öyleyse?"

"Bankacısında veya avukatında. Böyle bir çifte ihtimal var. Ama her ikisinde de değil diye düşünüyorum. Kadınlar, gizliliğe önem verirler ve kendi sırlarını kendileri saklarlar. Niye bir başkasına teslim etsin ki? Bu konuda en çok kendine güvenebilir çünkü durumu başka kimseye açıklayamaz. Ayrıca, birkaç gün içinde kullanmaya kararlı olduğunu unutma. Elinin altında bir yerlerde olmalı. Yani evinde olmalı."

"Ama ev iki kez soyulmuş."

"Haydi canım! Nereye bakacaklarını bilememişler."

"Peki sen nereye bakacaksın?"

"Ben bakmayacağım."

"Ne yapacaksın o zaman?"

"Onun göstermesini sağlayacağım."

"Ama kabul etmeyecektir."

"Kabul etmemesi gibi bir şey olmayacak. Tekerleklerin sesini duyuyorum. Bu onun arabası. Şimdi iş başına, talimatlarımı harfiyen uygula."

Bunları söylerken caddenin köşesinden bir arabanın yan ışıkları göründü. Körüklü küçük bir fayton Briony Köşkü' nün önünde durdu. Köşedeki serserilerden biri biraz bahşiş almak umuduyla arabanın kapısını açmak için fırladı ama aynı şeyi düşünen başka bir serseri onu iterek öne geçti. Bunun üzerine ikisi kavga etmeye başladılar. Başlayan kavgaya önce muhafızlar, sonra gençler ve son olarak da bileyici de katıldı. Arabasından inen hanımefendi kendini büyük bir kavganın ortasında buldu. Bunun üzerine Holmes, bayanı kurtarmak üzere kalabalığın içine daldı; fakat tam ona ulaşmıştı ki bir çığlıkla yere düştü. Yüzünden kanlar akıyordu. Holmes düşünce, muhafızlar ve gençler ayrı ayrı yönlere dağıldılar ve bütün olayı karışmadan izlemiş olan birkaç iyi giyimli insan, bayana ve yaralı adama yardım etmek üzere toplandılar. Irene Adler –ona yine böyle hitap edeceğim– hızla merdivenleri çıktı, ama içeri girmeden önce merdivenlerin tepesinde durarak sokağa baktı.

"Zavallı adamın yaraları ciddi mi?" diye sordu.

"Ölmüş," diye bağırdı birkaç kişi.

"Hayır, hayır, hâlâ yaşıyor!" diye atıldı bir diğeri. "Ama hastaneye yetişemeden ölür."

"Cesur bir adam," dedi bir kadın. "Eğer yetişmeseydi bayanın çantasını ve saatini alacaklardı. Onlar bir çete, hem de en kötüsünden. Ah, bakın, nefes almaya başladı."

"Sokakta böyle yatamaz. İçeri getirelim mi bayan?"

"Elbette. Oturma odasına çıkarın. Orada rahat bir kanepe var. Buradan lütfen!"

Yavaşça ve büyük bir özenle onu Briony Köşkü'ne sokmalarını ve oturma odasına yerleştirmelerini pencerenin dibinden, bulunduğum yerden izleyebiliyordum.

Lambalar yakıldı ama panjurlar indirilmediğinden Holmes'u kanepede yatarken görebiliyordum. Oynadığı rol gereği gerçekten darbe yeyip yemediğini bilmiyordum fakat tuzak kurduğumuz bu kadının güzelliğini ve yaralı adama gösterdiği incelik ve özeni görünce, bu yaptığımdan çok utandım. Ama bana verdiği rolü bırakmak, Holmes'a yapabileceğim en büyük ihanet olurdu. Kalbimi bu düşüncelere kapadım ve ceketimin altından duman fişeğini çıkardım. Sonuçta, diye düşündüm, kadına zarar vermiyorduk. Sadece başkalarına zarar vermesini engellemeye çalışıyorduk.

Holmes kanepede doğruldu ve sanki nefessiz kalmış gibi hareketler yapmaya başladı. Bir hizmetçi, hızla fırlayarak pencereyi açtı. O anda Holmes elini kaldırdı ve ben bu sinyal üzerine fişeği odaya fırlatarak "Yangın!"

diye bağırmaya başladım. Ben bağırmaya başlar başlamaz çevredeki kalabalık da hep bir ağızdan "Yangın!" diye bağırmaya başladı. Odadan yükselen yoğun duman, pencereden dışarı çıkmaya başlamıştı. Bir an için koşuşturan insanlar gördüm. Çok geçmeden Holmes çıktı ve kalabalığa bunun yanlış alarm olduğunu söyledi. Bağrışan kalabalığın içinden sıyrılarak sokağın köşesine gittim. On dakika içinde dostumun kolunun koluma girişini hissettim. Birlikte bu karmaşadan uzaklaştık. Edgeware Yolu'nun sessiz sokaklarından birine girene kadar hızla ve sessizce yürüdük.

"Çok başarılıydın doktor," dedi. "Daha iyisi olamazdı. Her şey yolunda."

"Fotoğrafı aldın mı?"

"Nerede olduğunu biliyorum."

"Bunu nasıl öğrendin?"

"Daha önce de bunu kadının yapacağını söylemiştim."

"Ben hâlâ anlayamadım."

"Gizem yaratmak istemem," dedi gülerek. "Mesele çok basitti. Sokaktaki herkesin bu akşam için ayarlanmış oyuncular olduğunu fark etmişsindir tabii."

"O kadarını tahmin ettim."

"O halde devam edeyim. Kavga çıktığında, avuç içimde kırmızı bir boya vardı. İleri fırladım, yere düştüm, elimi yüzüme götürdüm ve acınacak bir görüntü yarattım. Eski bir numaradır."

"Bunu da anlamıştım."

"Sonra beni içeri taşıdılar. İçeri almak zorunda kaldı. Başka ne yapabilirdi ki? Hem de en çok şüphelendiğim oturma odasına aldı. Yatak odasını da görebildiğinden hangisinde sakladığını anlayabilecektim. Beni bir kanepeye yatırdılar. Nefessiz kalmış gibi yaparak pencereyi açtırdım ve sana fişeği fırlatman için fırsat yarattım."

"Bu ne işe yaradı peki?"

"En önemlisi buydu. Bir kadın, evinde yangın çıktığını fark edince, içgüdüsel olarak en çok değer verdiği şeye koşar. Çok güçlü bir içgüdüdür ve bundan daha önce de Darlington skandalında ve 'Arnsworth Castle' işinde yararlanmıştım. Evli bir kadın bebeğini kapar; bekâr bir kadın da mücevher kutusunu. Bu vakada ise, bu kadın için en değerli şeyin bizim aradığımız şey olduğu açıktı. Onu kurtarmak isteyecekti. Yangın alarmı çok başarılıydı. Duman ve bağrışmalar çelik gibi sinirleri bile sarsmaya yeterdi. Buna tam istediğim gibi tepki gösterdi. Fotoğraf, zilin üstündeki bir bölmenin arkasında gizli. Gürültüyü duyduğunda hemen oraya koştu ve fotoğrafı dışarı çıkardı. Yanlış alarm olduğunu açıkladığımda ise nesneyi yerine koydu, fişeğe baktı ve odadan fırladı. Onu bir daha da görmedim. Yerimden kalktım ve özür dileyerek evden çıktım. Fotoğrafı alıp almama konusunda bir an tereddüt ettim fakat içerideki arabacının beni izlediğini görünce beklemenin daha güvenli olacağına karar verdim. Biraz acelecilik her şeyi

bozabilirdi."

"Peki şimdi ne olacak?"

"Araştırmamız pratikte bitti. Yarın kral ve seninle, gelmek istersen tabii, oraya gideceğiz. Bayanı oturma odasında bekleyeceğiz, fakat kendisi geldiğinde muhtemelen ne bizi ne de fotoğrafı bulamayacak. Majesteleri buna çok memnun olacaktır."

"Saat kaçta orada olacağız?"

"Sabah sekizde. O saatte henüz kalkmamış olur ve bu da bize zaman kazandırır. Ayrıca acele etmeliyiz çünkü evliliği, hayatında ve alışkanlıklarında büyük değişikliklere yol açabilir. Gecikmeden krala telgraf çekmeliyim."

Baker Sokağı'na geldik ve kapıda durduk. Holmes, cebinde anahtarları ararken oradan geçmekte olan biri:

"İyi geceler Bay Sherlock Holmes" dedi.

Kaldırımda birçok insan vardı fakat bu ses, oradan hızla geçmekte olan bir gençten gelmiş gibiydi.

"Bu sesi daha önce de duydum," dedi Holmes yarı karanlık sokağa bakarak. "Kim olduğunu merak ediyorum."

III

O gece Baker Sokağı'nda kaldım. Sabah tost ve kahveden oluşan kahvaltımızı ederken Bohemya Kralı odaya girdi.

"Onu almayı gerçekten de başardınız!" diye bağırdı. Sherlock Holmes'un omuzlarını tutup yüzüne mutlulukla baktı.

"Henüz değil."

"Ama yüksek bir olasılık, değil mi?"

"Evet yüksek."

"O halde gelin. Gitmek için sabırsızlanıyorum."

"Araba çağırmamız gerekiyor."

"Hayır benimki aşağıda bekliyor."

"Gidelim o zaman."

Aşağı indik ve bir kez daha Briony Köşkü'nün yolunu tuttuk.

"Irene Adler evlendi," diye söze girdi Holmes.

"Evlendi mi? Ne zaman?"

"Dün."

"Fakat kiminle?"

"Norton adlı İngiliz bir avukatla."

"Fakat onu seviyor olamaz."

"Umarım seviyordur."

"Neden?"

"Çünkü bu durumda, majestelerinin gelecekte olacaklar için korkmasına gerek kalmazdı. Eğer bayan, kocasını seviyorsa majestelerini sevmiyor demektir. Majestelerini sevmiyorsa, onun planlarına da müdahale etmesi için bir sebep kalmazdı."

"Doğru. Ama yine de... Neyse! Benimle olmasını isterdim! Ne muhteşem bir kraliçe olurdu!" Serpentine Caddesi'ne gidene kadar kralın ağzını bıçak açmadı.

Briony Köşkü'nün kapısı açıldı ve yaşlı bir kadın merdivenlerin tepesinden bize alaycı bir bakış attı.

"Bay Sherlock Holmes, sanırım" dedi.

Holmes merakla ve oldukça şaşırmış bir ifadeyle kadına bakakaldı. "Evet Bay Holmes benim," diye cevap verdi.

"Güzel! Hanımefendi sizin geleceğinizi söylemişti. Kendisi bu sabah kocasıyla birlikte 5.15 treniyle Charing Cross'tan Amerika'ya gitmek üzere ayrıldı."

"Ne!" Sherlock Holmes geriye doğru sendeledi. Yüzü kederden ve şaşkınlıktan bembeyaz kesilmişti. "İngiltere'den ayrıldılar mı yani?"

"Bir daha dönmemek üzere."

"Peki ya belgeler?" diye sordu kral sertçe. "Kaybettik!"

"Göreceğiz." Holmes, hizmetçiyi iterek oturma odasına daldı, kral ve ben de peşinden. Oda darmadağınıktı; mobilyalar sağa sola dağılmış, raflar ve çekmeceler boşaltılmıştı. Kadın kaçmadan önce her şeyi talan etmiş gibiydi. Holmes, zile doğru atıldı, üstündeki küçük bölmeyi kaldırdı ve elini sokarak bir fotoğraf ve bir mektup çıkardı. Fotoğraf, Irene Adler'in gece kıyafetiyle çekilmiş bir fotoğrafıydı. Mektubun üstünde ise "Sherlock Holmes'a: Kendisi gelip de isteyene kadar açılmayacak." yazılıydı. Dostum mektubu yırtarak açtı ve üçümüz okumaya başladık. Bir önceki gece yarısı yazılmıştı ve şöyle diyordu:

SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES,

Gerçekten çok iyiydiniz. Beni tam anlamıyla tuzağa düşürdünüz. Yangın alarmına kadar hiçbir şeyden şüphelenmemiştim. Kendi planlarımı nasıl bozduğumu fark ettiğimde düşünmeye başladım. Aylar öncesinde beni size karşı uyarmışlardı. Bana, kral bir dedektif tutarsa bunun kesinlikle siz olacağını söylemişlerdi. Adresiniz de bana verilmişti. Fakat buna rağmen, bilmek istediğinizi benim göstermemi sağladınız. Öyle sevimli, yaşlı bir papazdan kötülük gelebileceğinden hiç şüphelenmemiştim. Ama bildiğiniz gibi oyunculuk eğitimim vardır. Erkek kostümleri

benim için alışılmadık değildir. Sağladığı rahatlıktan kendim de sık sık yararlanmışımdır. Arabacım John'a sizi izlemesini söyledikten sonra yukarı çıktım, yürüyüş kıyafetlerimi giydim ve siz tam ayrılırken ben aşağı indim...

Sizi kapınıza kadar takip ettim. Böylece gerçekten de ünlü Sherlock Holmes tarafından ziyaret edilmiş olduğum kesinlik kazandı. Biraz da ihtiyatsızca size iyi geceler diledikten sonra, kocamı görmeye adliyeye gittim. Onunla konuştuktan sonra, böyle korkunç bir rakibe karşı en iyi yolun kaçmak olduğuna karar verdik. Bu yüzden, yarın geldiğinizde yuvayı boş bulacaksınız. Fotoğrafa gelince, müşterinizin içi rahat etsin. Ondan daha iyi bir erkeği seviyorum ve o da beni seviyor. Kral istediğini yapabilir. Fotoğrafı ise, ileride bana karşı girişilecek herhangi bir harekete karşı bir silah olarak kullanmak üzere yanımda tutacağım. Onun yerine saklamak isteyebileceği bir fotoğraf bırakıyorum ve size de sevgilerimi iletiyorum, Bay Sherlock Holmes.

IRENE NORTON, ADLER.

"Ne kadın...Tanrım ne kadın!" diye bağırdı Bohemya Kralı, mektubu bitirdiğimizde. "Size ne kadar hızlı ve kararlı olduğunu söylemiştim. Ne mükemmel bir kraliçe olurdu! Benim yanımda olmaması yazık değil mi?"

"Gördüğüm kadarıyla hanımefendi, majestelerinden farklı bir seviyede," dedi Holmes soğukça. "Majesteleri-

nin meselesini başarıyla sonuçlandıramadığım için üzgünüm."

"Tam tersine sevgili beyefendi," diye bağırdı kral, "daha başarılı olamazdınız. Irene'in sözünün eri olduğunu bilirim. Fotoğraf artık emin ellerde."

"Majestelerinin sözleri beni memnun etti."

"Size ne kadar borçluyum bilemezsiniz. Lütfen sizi nasıl ödüllendirebileceğimi söyleyin. Bu yüzük..." Parmağından zümrüt bir yüzük çıkardı ve Holmes'a uzattı.

"Majestelerinde benim için daha değerli olan bir şey var," dedi Holmes.

"Söyleyin yeter."

"Bu fotoğraf!"

Kral şaşkınlıkla ona baktı.

"Irene'nin fotoğrafı mı?!" diye bağırdı. "Elbette, istediğiniz buysa."

"Majestelerine teşekkür ederim. O halde yapılacak başka bir şey kalmadı. Size iyi günler dilerim." Kralın önünde eğildi ve ona uzanan ele dikkat etmeden arkasını dönerek eve yöneldi.

Bohemya Krallığı'nı tehdit eden büyük bir skandalın ve Sherlock Holmes'un bir kadının zekâsına yenilmesinin hikayesiydi bu. O günden beri bir daha kadınların zekâsıyla ilgili espriler yaptığını duymadım. Ayrıca Irene Adler'den veya fotoğrafından her zaman övgüyle söz etti.

BİR KİMLİK VAKASI

"Sevgili dostum," dedi Sherlock Holmes, Baker Sokağı'ndaki evde ateşin karşısında otururken, "hayat, insan aklının düşünebileceğinden çok daha gariptir. İnsan, gerçekte sıradan denen şeyleri çoğu zaman hayal bile edemez. Eğer şu pencereden el ele uçup, bu büyük şehrin üzerinde dolaşarak çatıları hafifçe kaldırıp aşağıda olan garipliklere, sıra dışı tesadüflere, planlara, niyetlere ve nesilden nesile süren olaylar zincirine bakabilseydik, aslında doğası gereği sıradan ve önceden tahmin edilebilir olan insan ürünü eserlerinin hepsi, yararsız ve donuk bir hal alırdı."

"Bilmiyorum, açıkçası emin değilim," diye cevap verdim. "Gazetelerde gördüğümüz bütün olaylar doğal olarak, bana oldukça çıplak ve kaba geliyor. Polis raporlarıysa aşırı derecede realizm yüklü ama yine de kabul etmeliyiz ki, sonuç ne fantastik ne de sanatsal."

"Gerçekçi bir etki yaratabilmek için belli şeyleri ayıklayabilmek gerekir," dedi Holmes. "Bir polis memuru

tatsız ve kuru ifadeler üzerinde dururken, bir gözlemci meselenin özünü oluşturan ayrıntılara bakar. Buna göre, sıradan olandan daha olağanüstü bir şey yoktur."

Gülümsedim ve kafamı salladım. "Neden böyle düşündüğünü anlayabiliyorum," dedim. "Üç ayrı kıtaya dağılmış, çaresiz kalan herkese yardımda ve tavsiyede bulunan senin gibi birinin sürekli olarak garip ve şaşırtıcı olaylarla karşılaşması doğaldır. Ama şuraya bak," – sabah gazetesini aldım yerden– "şimdi küçük bir test yapalım. Karşıma çıkan ilk başlık şöyle: 'Bir kocanın acımasızlığı'. Altında yarım sütun haber var ama okumama gerek kalmadan ne kadar tanıdık bir mesele olduğunu gayet iyi biliyorum. Her zamanki gibi başka bir kadın, alkol, itişme, kavga, yaralama, sevecen kız kardeş veya ev sahibesi vardır mutlaka. En kötü yazar bile böylesini yazmazdı."

"Aslında verdiğin örnek, tezini savunman açısından talihsiz bir olay," dedi Holmes, gazeteyi alıp bir göz attıktan sonra. "Dundas boşanma vakası bu. Onunla bağlantılı bazı küçük meseleleri çözmelerine yardım etmiştim. Adam ağzına içki sürmezdi, başka bir kadın söz konusu değildi ve kadının şikâyetçi olduğu davranış, kocasının her yemekte takma dişlerini çıkararak kadına fırlatıyor olmasıydı. Bu da, takdir edersin ki, sıradan bir hikâyecinin hayal edebileceği bir olay değil. Biraz enfiye al doktor ve kabul et ki verdiğin örneği çürüttüm."

Kapağında büyük bir ametist taşı olan altın enfiye kutusunu uzattı. Gösterişsiz, basit hayatına o kadar aykırı duruyordu ki yorum yapmadan duramadım.

"Ah," dedi, "seni birkaç haftadır görmediğimi unutmuşum, Irene Adler vakasında yardım ettiğim için Bohemya kralından küçük bir hediye."

"Peki yüzük?" diye sordum, parmağında parıldayan olağanüstü pırlantaya bakarak.

"O, Hollanda kraliyet ailesinden. Fakat çok hassas bir mesele olduğu için sana bile anlatamam."

"Peki şu an elinde bir iş var mı?" diye sordum merakla.

"On ya da on iki tane, ama hiçbirinde ilginç bir taraf yok.

Önemliler tabii yalnızca ilginç değiller. Ama şu var ki, bir gözlem alanı ve araştırma zevki veren etki-tepki analizi, çoğu zaman önemsiz meselelerde bulunabiliyor. Daha büyük suçlar daha basit olma eğiliminde, çünkü suç ne kadar büyükse, ardındaki amaç da kural olarak o kadar belirgin olur. Bu vakalarda, Marsilya'daki karmaşık mesele hariç, ilgi çekici hiçbir şey bulamazsın. Belki de birkaç dakika içinde daha iyi bir şeylerle karşılaşabiliriz, çünkü yanılmıyorsam bu gelen, müşterilerimden biri."

Sandalyesinden kalkmış, hafifçe aralık olan perdenin arkasından sıkıcı, renksiz Londra sokağına bakıyordu. Omzunun üzerinden baktığımda, boynunda büyük bir

boyun kürkü ve kafasında Düşes Devonshire tarzına uygun olarak kulağını örtecek şekilde yerleştirilmiş geniş kenarlı, kırmızı tüylü bir şapkası olan iri yarı bir kadın gördüm. Zırhının altından, endişe ve tereddütle bizim penceremize bakıyordu. İleri geri sallanıyor ve sinirli şekilde eldivenleriyle oynuyordu. Sonra birden, denize dalar gibi yola atladı ve karşıya enlemesine geçti; zilin sertçe çalışını duyduk.

"Bu belirtileri daha önce de görmüştüm," dedi Holmes, sigarasını ateşe atarak. "Kaldırımda öylece sallanıp durması bir gönül meselesi olduğunu gösteriyor. Yardım almak istiyor ama sorununun hassasiyetinden çekiniyor. Bir kadın bir erkek tarafından aldatılmışsa sallanma biter, onun yerine zilin acı acı çalınması gelir. Bu durumda bir aşk meselesi olduğunu, ama kızın sinirli olduğu kadar şaşkın ve kederli olduğunu da varsayabiliriz. Zaten kendisi şüphelerimizi şahsen gidermek üzere geliyor."

Bunları söylediğinde kapı çalındı ve hizmetçi çocuk, Bayan Mary Sutherland'i takdim etti. Bayanın kendisi, küçük, kara kuru çocuğun arkasında bütün ihtişamıyla duruyordu. Sherlock Holmes, kadını kendine özgü rahat tavırlarıyla karşıladı. Kapıyı kapattıktan sonra koltuğu gösterdi ve yine kendine özgü dalgın bakışlarıyla kadını süzmeye koyuldu.

"Sizce de," dedi, "gözleriniz bozukken daktiloyla bu kadar fazla yazı yazmak biraz zor değil mi?"

"Başlangıçta ben de öyle düşünüyordum," diye cevap verdi kadın, "ama şimdi, bakmadan da harflerin nerede olduğunu biliyorum." Sonra söylediklerinin farkına vararak şiddetle irkildi. Geniş ve iyi huylu yüzünde korku ve şaşkınlık dolu bir ifadeyle baktı. "Benim hakkımda bir şeyler duymuş olmalısınız Bay Holmes," diye bağırdı, "yoksa bunları nereden bilebilirsiniz ki?"

"Önemli bir şey değil," dedi Holmes gülerek. "Bazı şeyleri bilmek benim işim. Belki de başkalarının gözden kaçırdıkları şeyleri görebilmeyi öğrendiğimdendir. Öyle olmasa neden bana gelesiniz ki?"

"Size geldim bayım, çünkü sizi Bayan Etherege tavsiye etti. Polis dahil herkesin öldü diye umudu kestiği kocasını nasıl kolaylıkla bulduğunuzu anlattı bana. Ah, Bay Holmes, umarım benim meselemi çözerken de aynı başarıyı gösterirsiniz. Zengin değilim, ama daktiloyla kazandıklarım dışında kendi hakkıma yılda yüz sterlin alıyorum ve Bay Hosmer Angel'a ne olduğunu öğrenmek için hepsini gözden çıkarmaya hazırım."

"Neden buraya gelirken o kadar acele ettiniz?" diye sordu Holmes. Parmak uçlarını birleştirmiş, gözlerini tavana dikmişti.

Bayan Mary Sutherland'in boş ifadeli yüzüne yine şaşkın bir bakış oturdu. "Evet, evden hışımla çıktım," dedi, "çünkü Bay Windibank'ın –kendisi babamdır– rahatlığı beni çileden çıkarıyordu. Polise gitmeyi veya size gelmeyi reddettiği ve kimseye bir zarar gelmediğini

söyleyerek bir şeyler yapmaktan kaçındığı için adeta deliye dönüyordum. Ben de evden fırlayarak doğruca size geldim."

"Babanız," dedi Holmes, "üvey herhalde. İsim farklı olduğuna göre."

"Evet, üvey babam. Benden sadece beş yıl ve iki ay büyük olmasına rağmen ona baba dememin gülünç olduğunu biliyorum."

"Peki anneniz hayatta mı?"

"Ah evet, hayatta. Babamın ölümünden o kadar kısa bir süre sonra evlenmesine çok sevindiğimi söyleyememem Bay Holmes, hem de kendinden neredeyse on beş yaş genç olan biriyle. Babam, Tottenham Court Yolu'nda tesisatçılık yapardı, öldükten sonra da arkasında iyi bir iş bıraktı. Annem, ustabaşı Bay Hardy'yle bir süre işi yürüttü ama Bay Windibank dükkânı satmasını sağladı; kendisi para işlerinde çok iyi olduğu için böylesinin daha iyi olacağına annemi ikna etmişti. Gerçekten de hisseler ve faizlerin karşılığında toplam dört bin yedi yüz sterlin kadar aldılar, ki babam hayatta olsaydı bu kadarını asla kazanamazdı."

Sherlock Holmes'un böyle düzensiz ve önemsiz bir hikâyeye karşı sabırsız davranmasını beklerdim ama tam tersine, büyük bir dikkat ve ilgiyle dinliyordu.

"Sizin küçük geliriniz," diye sordu, "bu işten mi geliyor?"

"Ah, hayır bayım. O tamamen ayrı. Auckland'deki

Ned Amcamdan bana kaldı. Hisseler Yeni Zelanda borsasında ve yüzde 4,5 veriyor. Asıl para iki bin beş yüz sterlin ama sadece faizine dokunabiliyorum."

"Son derece ilginç," dedi Holmes. "Yılda yüz sterlin gibi bir gelirle, şüphesiz gezip dolaşıp gününüzü gün ediyorsunuzdur. Çünkü bekâr bir bayanın yılda altmış sterlinle bile gül gibi geçinip gidebileceğine inanıyorum."

"Bundan daha azıyla da idare ederdim Bay Holmes, ama takdir edersiniz ki evde kaldığım süre boyunca onlara yük olmak istemiyorum, bu yüzden paramı kullanmalarına izin veriyorum. Bay Windibank faizi çekerek anneme veriyor. Ben de daktilodan kazandıklarımla gayet iyi geçinebiliyorum. Sayfa başına iki peni alıyorum ve günde on beş-yirmi sayfa yazabiliyorum."

"Durumunuzu gayet açık anlattınız," dedi Holmes. "Bu, dostum Dr. Watson. Onun yanında rahatça konuşabilirsiniz. Şimdi lütfen bize Bay Hosmer Angel'la ilişkinizi anlatın."

Bayan Sutherland'in yüzü kızardı ve sinirle ceketinin kenarını kıvırmaya başladı. "Onunla havagazı işçilerinin balosunda tanıştık," dedi. "Babam hayattayken dernek bize sürekli bilet gönderirdi. Ölümünden sonra da bizi unutmadılar ve anneme göndermeye devam ettiler. Bay Windibank baloya gitmemizi istemiyordu. Aslında hiçbir yere gitmemizi istemiyordu. Hiç unutmam, bir keresinde bir pazar okuluna yazılmak istediğimde çıl-

gına dönmüştü. Ama bu sefer kararlıydık ve gidecektik; hem ne hakla bize engel olabilirdi ki?

Oradakilerin bize uygun insanlar olmadığını söylüyordu; oysa hepsi babamın arkadaşlarıydı. Sonra da benim giyecek uygun bir şeyimin olmadığını bahane etmeye başladı. Oysa kutusundan pek çıkarmadığım mor kadife bir elbisem vardı, onu giyinebilirdim. Sonunda hiçbir şey işe yaramayınca iş için Fransa'ya gitti ama biz –annem, ben ve eski ustabaşımız Bay Hardy– baloya gittik ve Bay Hosmer Angel'la da orada tanıştım."

"Bay Windibank baloya gittiğinizi öğrenince herhalde çok kızmıştır," dedi Holmes.

"Ah hayır, hiç olumsuz karşılamadı. Yanlış hatırlamıyorsam güldü, omuzlarını silkti ve bir kadına bir şeyi mahrum etmenin işe yaramayacağını, çünkü sonunda yine kendi bildiğini okuyacağını söyledi."

"Anlıyorum. O halde bu Bay Hosmer Angel'la baloda tanıştınız."

"Evet bayım. Onunla o gece tanıştım. Ertesi gün arayıp sağ salim eve gidip gitmediğimizi sordu ve onunla buluştuk – yani ben iki kez yürüyüş yapmak için onunla buluştum, Bay Holmes. Sonra babam eve döndü ve Bay Hosmer Angel bizim eve gelemez oldu."

"Öyle mi?"

"Anlarsınız ya, babam böyle şeylerden hoşlanmaz. Elinden gelse hiç ziyaretçi kabul etmeyecek. Bir kadının kendi aile çevresi içinde mutlu olması gerektiğini söyler

durur. Oysa anneme de her zaman dediğim gibi, bence bir kadın kendi çevresini oluşturmalı. Benim de hiç çevrem olmayınca..."

"Peki ya Bay Hosmer Angel? O sizi görmeye çalışmadı mı?"

"Babam bir haftalığına daha Fransa'ya gidecekti; bunun üzerine Hosmer bir mektup yazarak babam gidene kadar görüşmememizin daha iyi ve güvenli olacağını söyledi. Bu arada yazışabiliyorduk ve o her gün yazıyordu. Mektupları sabah alıyordum, böylece babamın öğrenmesine fırsat bırakmıyordum."

"O zamanlar bu beyefendiyle nişanlıydınız öyle mi?"

"Ah evet, Bay Holmes. İlk buluşmamızdan sonra nişanlandık. Hosmer –Bay Angel– Leadenhall Sokağı'nda bir büroda veznedarlık yapıyordu... ve..."

"Ne bürosu?"

"En kötüsü de bu ya Bay Holmes, bilmiyorum."

"Peki nerede kaldığını biliyor musunuz?"

"Büroda yatıp kalkıyordu."

"Ve siz adresini bilmiyorsunuz."

"Hayır. Leadenhall Sokağı olması dışında hiçbir şey bilmiyorum."

"Mektuplarınızı hangi adrese gönderiyordunuz?"

"Leadenhall Sokağı postanesine, elden verilmek üzere. Eğer büroya gönderilirse bir bayandan mektup alıyor diye diğer kâtiplerin diline düşebileceğini söyledi. Ben de onun yaptığı gibi daktiloyla yazmayı teklif ettim

ama bunu da kabul etmedi; elle yazdığım zaman gerçekten benden geliyor gibi oluyormuş, daktiloyla yazarsam aramıza makinenin girdiğini hissedermiş. Bu küçük ayrıntılar benden ne kadar hoşlandığını ve beni ne kadar düşündüğünü gösteriyor Bay Holmes."

"Ben de küçük şeylerin her zaman en önemli şeyler olduğunu iddia ederim," dedi Holmes. "Bay Hosmer Angel hakkında başka küçük şeyler de hatırlıyor musunuz?"

"Çok utangaç bir adamdı, Bay Holmes. Fazla göze batmaktan nefret ettiği için, benimle gündüz yerine akşam dolaşmayı tercih ediyordu. Kibar ve zarif bir beyefendiydi. Sesi bile fazla çıkmazdı. Genç yaşta bir boğaz hastalığı geçirmiş olduğu için sesinin böyle tereddütlü, fısıldar gibi çıktığını söylemişti bir keresinde. Her zaman iyi giyimliydi; zevkli ve gösterişsiz. Benimkiler gibi onun da gözleri zayıftı ve bu yüzden ışıktan korunabilmek için renkli gözlükler takıyordu."

"Peki üvey babanız Bay Windibank Fransa'ya gittikten sonra ne oldu?"

"Bay Hosmer Angel, evimize geldi ve babam geri dönmeden evlenmeyi teklif etti. Çok ciddiydi ve elimi kitaba bastırarak, ne olursa olsun ona sadık kalacağıma yemin ettirdi. Annem, Bay Angel'ın yemin ettirmekte haklı olduğunu, bunun aşkının bir işareti olduğunu söyledi. Annem onu başından beri sevmişti, hatta benim sevdiğimden daha çok. Hafta içinde evlenmekten bah-

settiklerinde babama ne diyeceğimizi sormaya başladım. Ona sonra haber verebileceğimizi, annemin bunu ayarlayabileceğini söylediler. Bu hiç hoşuma gitmemişti Bay Holmes. Benden sadece birkaç yaş büyük olmasına rağmen izin istemek gülünç geliyordu ama yine de böyle bir harekette bulunmak bana ters geldi ve şirketin Fransa bürosunun bulunduğu Bordeaux'ya mektup yazdım, ne var ki mektup evleneceğim günün sabahı geri geldi."

"O halde babanıza haber veremediniz."

"Evet bayım, çünkü babam, mektup eline geçmeden İngiltere'ye doğru yola çıkmıştı."

"Tüh! büyük talihsizlik. Evlilik cuma gününe ayarlanmıştı. Kilisede mi olacaktı?"

"Evet beyefendi, sessiz bir tören olacaktı. King's Cross' ta St.Saviour'da tören, sonrasında da St. Pancras Oteli'nde kahvaltı. Hosmer bir faytonla geldi ama biz iki kişi olduğumuzdan, bizi ona yerleştirdi ve kendisi sokakta çevirdiği başka bir faytona bindi. Kiliseye ilk varan biz olduk ve onun faytonu geldiğinde inmesini bekledik ama inen olmadı. Faytoncu aşağı inip içeriye baktığında kimse yoktu! Faytoncu ne olduğunu anlayamadığını, çünkü adamın bindiğini kendi gözleriyle gördüğünü söyledi. Bu geçen cumaydı Bay Holmes ve o zamandan beri ondan bir haber alamadık. Ona ne olduğunu öğrenmek istiyorum."

"Bana kalırsa size çok yanlış davranmışlar," dedi Hol-

mes.

"Ah hayır bayım! Beni öylece ortada bırakamayacak kadar iyi bir insandı. Beni uyarmıştı sanki çünkü bütün sabah ne olursa olsun ona sadık kalmam gerektiğini söyleyip durmuştu. Bizi ayıracak beklenmedik bir şey olsa da yeminli olduğumuzu ve kendisinin er ya da geç bu yemini yerine getireceğini ifade etmişti. Evlilik öncesi için garip konuşmalardı ama demek ki hepsinin bir anlamı varmış."

"Öyledir mutlaka. O halde sizin fikriniz, Bay Angel'ın başına beklenmedik bir felaket geldiği yolunda."

"Evet. Bir tehlikeyi önceden görmüş olmalı, yoksa ne diye o sözleri söylemiş olsun ki? Ve sanırım korktuğu başına geldi."

"Ama ne olduğu konusunda hiçbir fikriniz yok, öyle mi?"

"Hem de hiç."

"Bir soru daha. Anneniz bu olayı nasıl karşıladı?"

"Öfkelendi ve bu konuyu bir daha açmamamı söyledi."

"Peki babanız? Ona da anlattınız mı?"

"Evet, bir şeyler olduğu konusunda benimle aynı görüşte olduğunu ve Hosmer'den yeniden haber alacağıma inandığını söyledi. Dediği gibi, birilerinin beni kilise kapısına kadar getirip, sonra da terk etmesinin nasıl bir açıklaması olabilir ki? Eğer benden borç para almış olsaydı veya benimle evlenip paramı üstüne ge-

çirmiş olsaydı bu anlaşılabilirdi ama Hosmer paradan hiç söz etmemişti. Zaten parama göz dikeceğini sanmıyorum.

"Peki o zaman ne olmuş olabilir? Ve neden hiç haber göndermiyor? Ah, bunları düşünmekten neredeyse çılgına dönüyorum. Geceleri gözüme bir damla olsun uyku girmiyor." Çantasından küçük bir mendil çıkardı ve hıçkırıklara gömüldü.

"Sizin için meseleyle ilgileneceğim," dedi Holmes kalkarak, "ve kesin bir sonuca ulaşacağımız konusunda hiç şüphem yok. Bırakın meselenin bütün sorumluluğunu ben üzerime alayım ve siz de bu konuda daha fazla düşünmeyin artık. Her şeyden önce, o nasıl sizin hayatınızdan çekip gittiyse, siz de Bay Hosmer Angel'ı, hafızanızdan silmeye çalışın."

"Demek ki onu bir daha görmeyeceğimi düşünüyorsunuz."

"Korkarım öyle."

"Peki ona ne oldu?"

"Bu sorunun cevabını bana bırakın. Şimdi lütfen Bay Angel'ın görünüşünden bahsedin. Bir de mümkünse, sakladığınız mektupların bazılarını bize vermenizi rica ediyorum."

"Geçen cumartesi *Chronicle*'da onun için bir ilan vermiştim," dedi. "İşte gazetenin kupürü. Bunlar da ondan aldığım mektuplardan dördü."

"Teşekkür ederim. Peki sizin adresiniz?"

"Lyon Meydanı, No: 31, Camberwell."

"Bay Angel'ın adresini hiç öğrenemediniz. Peki babanızın iş adresi nedir?"

"Fenchurch Sokağı'ndaki büyük şarap ithalatçısı Westhouse&Marbank'ta çalışıyor."

"Teşekkür ederim. Her şeyi açıklıkla anlattınız. Belgeleri burada bırakın ve size verdiğim tavsiyeyi unutmayın. Bütün meseleyi kapatın gitsin, hayatınızı daha fazla etkilemesine izin vermeyin."

"Çok naziksiniz Bay Holmes fakat bunu yapamam. Hosmer'e sadık kalmalıyım. Geri döndüğünde ona hazır olmalıyım."

Abartılı şapkası ve oldukça boş olan yüz ifadesine rağmen, ziyaretçimiz saygı uyandıran soylu bir inanç taşıyordu. Küçük kâğıt yığınını masanın üstüne bıraktı ve haber verildiğinde hemen geleceğine söz vererek gitti.

Sherlock Holmes ellerinin parmak uçları birleşik, ayaklarını uzatmış bir halde doğruca tavana bakarak bir süre sessizce oturdu. Sonra, kendisi için bir danışman görevi gören yağlı kilden eski piposunu raftan indirdi ve yakarak sandalyesine oturdu. Bezgince arkasına yaslandı ve piposundan yoğun, mavi dumanlar çıkarmaya başladı.

"Oldukça ilginç bir çalışma olacak bu," diye söze girdi. "Kızın kendisi önemsiz, küçük probleminden daha ilginç. Fihristime bakarsan, 1877'de Andover'de

ve geçen yıl da Hague'da benzer vakalar olduğunu görürsün. Aslında fikir eski olmasına rağmen benim için tamamen yeni birkaç ayrıntı var. Ama kızın kendisi yeteri kadar bilgi verdi."

"Benim göremediğim birçok şeyi görmüş olmalısın," dedim.

"Görünmeyen değil, fark edilmeyen, Watson. Nereye bakacağını bilmediğin için önemli noktalan kaçırdın. Elbise kollarının önemini, başparmak tırnaklarının söylediklerini veya bir ayakkabı bağının verdiği bilgilerin ne kadar değerli olduğunu bir türlü anlatamadım sana. Peki kadının görüntüsünden sen neler çıkardın? Onu bana tarif et."

"Hım, üstünde kiremit kırmızısı bir tüyü olan kurşun rengi, geniş kenarlı bir şapkası vardı. Küçük siyah süslemeli, siyah boncuklu bir ceket giyiyordu. Boynunda ve kollarında mor kadife parçalar dikili koyu kahverengi bir elbisesi vardı. Grimsi eldivenlerinin sağ işaret parmağı yıpranmıştı. Çizmelerine bakmadım. Yuvarlak altın küpeleri vardı. Kaba ve rahat görünümünün altında hali vakti yerinde olduğu belli oluyordu."

Sherlock Holmes, ellerini hafifçe çırparak kıkırdadı.

"Bana sorarsan Watson, çok iyi gidiyorsun. Gerçekten iyi gözlemlemişsin. Önemli olanları ıskaladığın bir gerçek ama metodu yakalamışsın ve renkler konusunda da oldukça dikkatlisin. Ama ne var ki genel izlenimlere hiçbir zaman güvenme dostum, hep ayrıntılara yönel.

Ben bir kadında ilk olarak elbise kollarına bakarım. Bir erkekte ise pantolonun dizlerine. Senin de gördüğün gibi bu kadının kollarında kadife vardı, ki kadife iz sürmek için çok yararlı bir malzemedir. Bilekten biraz yukarıdaki çifte kat, bir daktilocunun masaya kolunu dayadığı yeri gösteriyor. Dikiş makinesi de benzer bir iz bırakır ama buradakinin aksine sol kolda ve baş parmaktan uzakta oluşur. Sonra yüzüne baktığımda, burnunun her iki yanındaki kelebek gözlük izini görünce ilk anda söylediklerim onu şaşırttı elbette."

"Beni de şaşırttı."

"Ama her şey açıktı. Sonra çizmelerine baktığımda ben de şaşırdım. Çizmenin bir teki diğerine benzemiyordu. Birinin üstündeki tokası süslüyken, diğerininki sadeydi. Birinin beş düğmesinden alttaki ikisi iliklenmişken, diğerinin birinci, üçüncü ve beşinci düğmeleri iliklenmişti. O halde, bunun dışında, iyi giyimli genç bir bayanla karşılaştığında çizmelerinin ne kadar garip ve düğmelerinin nasıl tam iliklenmemiş olduğunu görürsen evden aceleyle çıktığını söylemek zor olmaz."

"Peki başka?" diye sordum, her zamanki gibi dostumun bu keskin zekâsından etkilenmiş bir şekilde.

"Şöyle bir bakarken, evden ayrılmadan önce, henüz tamamen giyinmemişken, bir şeyler yazmış olduğunu fark ettim. Sağ eldiveninin işaret parmağının yıpranmış olduğunu sen de görmüştün, ama hem eldivende hem de parmakta mor bir mürekkep lekesi olduğunu her-

halde fark etmedin. Aceleyle yazarken kalemi mürekkebe fazla batırmış. Bu, sabah olmuş olmalı çünkü aksi takdirde iz, parmak üzerinde bu kadar belirgin kalmazdı. Bütün bunlardan bahsetmek eğlenceli olabilir ama artık işe dönmeliyiz, Watson. Bay Hosmer Angel'ın ilandaki tarifini okuyabilir misin?"

Küçük gazete kupürünü ışığa tuttum.

"Bu ayın on dördü sabahı Hosmer Angel adlı bir beyefendi kaybolmuştur. Yaklaşık 1.70 boylarında, güçlü yapılı, soluk benizli, tepesi hafif açık siyah saçlı, gür siyah favorili ve bıyıklı; renkli gözlük takıyor ve hafif bir konuşma zorluğu çekiyor. Son görüldüğünde, üstünde siyah, ipek kuşaklı frak, altın Albert zinciri, gri Harris tüvit pantolon ve kahverengi tozluklu çizmeler vardı. Leadenhall Sokağı'nda bir büroda çalıştığı biliniyor. Görenlerin..."

"Bu kadarı yeterli," dedi Holmes. "Mektuplara gelince," diye devam etti bir göz atarak, "çok sıradanlar. Balzac'tan bir alıntı yapması dışında Bay Angel'la ilgili hiçbir ipucu yok. Fakat önemli bir nokta var ki şüphesiz senin de ilgini çekecektir."

"Hepsi de daktiloyla yazılmış," diye fikrimi belirttim.

"Sadece bu değil, isim-imza kısmı da daktiloyla yazılmış. Dipteki küçük 'Hosmer Angel' yazısına bak. Gördüğün gibi tarih var ama Leadenhall Sokağı dışında adres olmaması şüphe uyandırıyor. Fakat bu imza meselesi kesin bir bilgi veriyor."

"Neyin bilgisini?"

"Sevgili dostum, bu meseledeki önemini göremediğini söyleme bana."

"Herhangi bir durumda aleyhine kullanılmaması için elle imza atmaktan kaçınmış olmalı."

"Hayır, amaç bu değil. Yine de meseleyi sonuçlandırabilmek için iki mektup yazmam gerekiyor. Biri şehirdeki bir şirkete, diğeri de genç bayanın üvey babası Bay Windibank'a; yarın akşam saat altıda burada bizi görmeye gelmesini rica eden bir mektup. Sanırım erkek akrabalarla işimiz olacak. Ve doktor, mektuplara cevap gelene kadar yapabileceğimiz bir şey olmadığı için küçük problemimizi şimdilik rafa kaldırabiliriz."

Dostumun akıl yürütmedeki gücüne ve olağanüstü enerjisine inandığım için, bu benzersiz vakayla ilgilenirken gösterdiği kararlı ve rahat tavrının sağlam nedenleri olduğunu düşündüm. Sadece bir kez başarısızlığa uğradığını gördüm, o da Bohemya Kralı ve Irene Adler'in fotoğrafıyla ilgili vakada. Fakat önceden karşılaştığım olayları düşündüğümde, Holmes'un çözemediği bir olayın gerçekten de çok karmaşık olması gerektiğini hissederim.

Onu, siyah kil piposunu tüttürürken bıraktım. Ama ertesi akşam geldiğimde, Bayan Mary Sutherland'in kayıp sevgilisinin kimliğiyle ilgili bütün ipuçlarını elde etmiş olacağına emindim.

O sıralarda, işimle ilgili üzerine yoğunlaşmak zorunda

kaldığım önemli bir mesele vardı. Ertesi günü bir hastamın başucunda geçirmek zorunda kaldım. Ancak saat altıya doğru serbest kalabildim. Bir faytona atladım ve bir yandan bu küçük esrarın çözülüşünü kaçıracağım diye korkarak, doğruca Baker Sokağı'nın yolunu tuttum. İçeri girdiğimde, Sherlock Holmes'u yalnız başına otururken buldum. Uzun, ince vücudu koltuğuna gömülmüş, yarı uykulu bir halde karşıladı beni. Çevredeki şişeler, deney tüpleri ve hidroklorik asitin yakıcı kokusu, bütün gününü o çok hoşlandığı kimyasal çalışmalarla geçirdiğini gösteriyordu.

"E, çözdün mü?" diye sordum girdiğimde.

"Evet. Barit bisulfatmış."

"Hayır, hayır, vakayı!" diye bağırdım.

"Ah, onu mu? Ben de üzerinde çalıştığım tuzu sordun sandım. Dün bazı ayrıntıların ilgi çekici olduğunu söylemiştim ama meselede gizemli hiçbir yön yoktu. Korkarım tek sorun, suçluyu cezalandıracak bir kanun olmaması."

"Kimmiş peki, ve Bayan Sutherland'i terk etmesinin sebebi neymiş?"

Soru ağzımdan yeni çıkmış ve Holmes henüz cevap vermemişti ki önce koridorda ayak sesleri ve sonra da kapının çalındığını duyduk.

"Bu, kızın üvey babası Bay James Windibank olmalı," dedi Holmes. "Saat altıda geleceğini yazmıştı. Girin!"

İçeri tıraşlı ve soluk yüzlü, belirgin bir şekilde kaça-

mak tavırlı, son derece keskin ve delici gri gözlere sahip iri yapılı, orta boylu, otuz yaşlarında bir adam girdi. Bize meraklı bir bakış attı, parlak şapkasını büfenin üzerine koydu ve hafifçe selam vererek en yakın sandalyeye sindi.

"İyi akşamlar Bay James Windibank," dedi Holmes. "Sanırım, saat altıda buluşmamızı kabul eden, daktiloyla yazılmış bu mektup sizin."

"Evet bayım. Biraz geç kaldığım için özür dilerim ama bilirsiniz işte, kendi kendimin efendisi değilim. Bayan Sutherland küçük sorununu size açtığı için üzgünüm, çünkü kirli çamaşırların ortaya koyulmasından hiç hoşlanmam. Buraya gelmesi tamamen benim rızam dışında oldu fakat siz de fark etmişsinizdir, kendisi çok heyecanlı bir kızdır ve bir konuda kararını vermişse onu durdurmak kolay değildir. Resmi polisle bir bağlantınızın olmadığını bildiğimden pek fazla önemsemediysem de böyle ailevi bir problemin duyulması hiç de hoş değil. Kaldı ki, tamamen faydasız bir çaba bence çünkü bu Hosmer Angel'ı bulabileceğinizi pek sanmıyorum."

"Tam aksine," dedi Holmes sessizce, "Bay Hosmer Angel'ı bulacağıma inanmam için birçok sebebim var."

Bay Windibank şiddetle irkildi ve eldivenlerini elinden düşürdü. "Duymak için sabırsızlanıyorum," dedi.

"Ne kadar gariptir ki," diye söze başladı Holmes, "bir daktilonun da bir insanın el yazısı gibi kendine has özellikleri vardır. Eğer kullanılmamış değillerse, iki daktilo

tıpatıp aynı olamaz. Bazı harfler diğerlerinden daha çok yıpranır; bazı harflerin ise sadece bir tarafı yıpranır. Şimdi Bay Windibank, bana gönderdiğiniz notta, 'e'lerin üstünde hafif bir leke ve 'r'lerin kuyruğunda küçük bir kusur var. Kendine özgü on dört özellik daha var ama bu saydıklarım en belirgin olanları."

"Bürodaki bütün yazışmalarımızı bu makineyle yaptığımız için biraz eskimiş olduğu kesin," diye cevap verdi ziyaretçimiz küçük, parlak gözleriyle Holmes'a bakarak.

"Şimdi size gerçekten çok ilginç bir çalışma göstereceğim Bay Windibank," diye devam etti Holmes. "Bugünlerde, daktilo ve suçla ilişkisi hakkında küçük bir makale yazmayı düşünüyorum. Biraz zaman ayırdığım bir konudur da. Elimde kayıp adamdan geldiği iddia edilen dört mektup var. Hepsi de daktiloyla yazılmış. Her birinde sadece 'e'lerin üstünde leke ve 'r'lerin kuyruksuz olmasından başka, büyütecimle bakarsanız fark edebileceğiniz aynı on dört özellik de görülüyor."

Bay Windibank, sandalyesinden fırladı ve şapkasını kaptı. "Böyle hayal ürünü konuşmalarla vakit kaybedemem Bay Holmes," dedi. "Eğer adamı yakalayabilirseniz yakalayın ve sonucunu bana da haber verin."

"Elbette," dedi Holmes, adamın arkasına geçip kapıyı kilitledikten sonra. "O halde size haber veriyorum: Onu yakaladım!"

"Ne? Nerede?" diye bağırdı Bay Windibank. Yüzü

bembeyaz olmuş, çevresine kapana kısılmış fare gibi bakmaya başlamıştı.

"Ah, ama bu işe yaramaz... gerçekten yaramaz," dedi Holmes yumuşakça. "Bundan kurtuluş yolunuz yok Bay Windibank. Böyle basit bir sorunu çözmemin imkânsız olduğunu söylemeniz kötü bir iltifattı, çünkü her şey çok açık. Doğrusu bu! Oturun da her şeyi konuşalım."

Ziyaretçimiz bir sandalyeye çöktü. Yüzü hayalet görmüş gibi bembeyazdı ve alnında ter damlaları parlıyordu. "Ama kanunen...bir şey yapılamaz," diye kekeledi.

"Korkarım dediğiniz doğru. Ama aramızda kalsın, şimdiye kadar karşılaştığım en zalim, bencil ve kalpsiz hileydi bu, Bay Windibank. Şimdi ben olayların gidişatını anlatayım ve siz de yanılırsam beni düzeltin."

Adam mahvolmuş biri gibi, başı göğsüne düşmüş, sandalyesine gömülmüş halde oturuyordu. Holmes, ayaklarını şöminenin köşesine koydu ve elleri cebinde, arkasına yaslanarak konuşmaya başladı. Bizimle değil de kendi kendine konuşuyor gibiydi.

"Adam sırf parası için kendinden çok yaşlı bir kadınla evlenir," diye söze başladı, "ve onlarla kaldığı sürece, evin kızının parasını kullanmanın keyfini çıkarır. Onların konumundaki insanlar için önemli bir miktar sayılabilecek bu paranın yokluğu ciddi değişikliklere yol açabilir. Bu yüzden parayı korumak için her şeyi göze alacaktır. Kız iyi niyetli, duygusal ve sıcak kanlıdır. Ay-

rıca bu kişiliği ve küçük geliriyle uzun süre bekâr kalması çok zordur. Evlenecek olması, yılda yüz sterlini kaybetmek anlamına gelirdi. Bu durumda üvey babası bunu önlemek için ne yapar? Önce onu evde tutup yaşıtlarıyla arkadaşlık kurmasını engellemeye çalışarak işe başlar. Ama sonra bunun sonsuza kadar işe yaramayacağını görür. Zaten kız da inatlaşmaya ve haklarını aramaya başlamıştır; bir baloya gitmek istediğini söyler. Peki o zaman kurnaz üvey babası ne yapar? Kalbinden çok, aklına yatan bir fikir bulur. Karısının yardımı ve suç ortaklığıyla kılık değiştirir.

Keskin gözlerini renkli gözlüklerle, yüzünü bir bıyık ve gür favorilerle, berrak sesini ise bir fısıltıyla gizler. Kızın miyopluğundan da faydalanarak Bay Hosmer Angel'a dönüşür ve âşık rolünü kendi oynayarak diğer âşıkları uzak tutar."

"Başlangıçta sadece bir şakaydı," diye inledi ziyaretçimiz. "Böyle kapılacağını hiç düşünmemiştik."

"Doğrudur. Ama gel gör ki, genç bayan tamamen kapılmıştır ve üvey babasının Fransa'da olduğuna inanmış olduğu için, bir ihanet ihtimali aklının ucundan bile geçmez. Zaten beyefendinin davranışları hoşuna gitmiştir; bir de annesinin güçlü bir şekilde ifade ettiği hayranlığı da araya girince, bu duyguları iyice pekişir. Sonra Bay Angel aramaya başlar çünkü kızı olanların gerçek olduğuna inandırabilmeleri için mümkün olduğu kadar ileri gitmeleri gerekiyordur. Ayarlanan buluşmalar ve bir

nişan, kızın duygularının bir başkasına yönelmesini kesinlikle engelleyecektir. Ama aldatmacanın sonsuza kadar süremeyeceğini onlar da bilir. Bu uydurulan Fransa gezileri zahmetli olmaya başlamıştır. Meseleyi öyle dramatik bir sona erdirmeleri gerekiyordur ki, genç bayanın zihninde kalıcı bir etki bıraksın ve bir süre başkalarına bakmasını önlesin. Kitap üstüne sadakat yemini ettirmeler ve düğünün sabahında, olabilecek bazı şeyler hakkında konuşmalar hep bu yüzden. James Windibank, Bayan Sutherland'in Hosmer Angel'a o kadar bağlanmasını istiyordu ki, gözü en az on yıl başka erkek görmesin. Onu kilise kapısına kadar götürür ve sonra daha fazla ileri gidemeyeceğini bildiğinden, faytonun bir kapısından binip diğerinden inme numarasıyla gözden kaybolur. Ben olayların bu şekilde geliştiğini düşünüyorum Bay Windibank!"

Holmes konuşurken, ziyaretçimizin kendine güveni geri gelmişti. Sandalyesinden kalkarak solgun yüzünde alaycı bir ifadeyle konuşmaya başladı.

"Anlattığınız gibi olabilir de, olmayabilir de Bay Holmes," dedi, "eğer göründüğünüz kadar zekiyseniz, şu anda kanunlara karşı gelenin ben değil kendiniz olduğunu da biliyorsunuzdur. Ben başından beri kanuna aykırı bir şey yapmış değilim, ama siz şu kapıyı kilitli tuttuğunuz sürece kişisel haklara tecavüz ve kanunsuz alıkoyma suçlarını işlemektesiniz."

"Dediğiniz gibi kanun size dokunamaz," dedi Hol-

mes, kilidi ve kapıyı açarak, "ama cezayı sizin kadar hak eden biri daha olmamıştır. Eğer genç bayanın bir erkek kardeşi veya arkadaşı olsaydı kırbacı şimdiye kadar sırtınıza indirmişti bile. "Tanrı aşkına!" diye devam etti, adamın yüzündeki acı alayı fark ettiğinde öfkeden kızararak, "müşterilerime karşı görevim değildir ama galiba şuradaki kırbacı alıp bu meseleyi kendim..." Kırbaca doğru iki adım attı ama daha eline alamadan Bay James Windibank merdivenlerden koşarak indi, ağır dış kapıyı çarptı ve sokağın aşağısına doğru olanca hızıyla kaçarak gözden kayboldu.

"Soğukkanlı bir alçak daha!" dedi Holmes gülerek, kendini sandalyeye attıktan sonra. "Bu adam çok kötü bir şey yapana kadar ortalıkta dolaşarak suçtan suça atılacak ve sonunda darağacını boylayacak. Ama vakamız bazı açılardan ilgi çekiciydi, değil mi Watson?"

"Ben henüz düşünce sürecinin aşamalarını tam olarak anlayabilmiş değilim," dedim.

"Anlatayım. En başından beri Bay Hosmer Angel'ın garip davranışının ardında güçlü bir amacı olduğu belliydi. Bu olaydan en çok kazançlı çıkacak olanın da üvey baba olduğu açıkça görülüyordu. Sonra iki adamın hiçbir zaman bir araya gelmemiş olması, biri yokken diğerinin ortaya çıkması da kuşku vericiydi. Bir kılık değiştirmeyi çağrıştıran renkli gözlükler, garip ses ve gür favoriler de öyle. İmzasını bile daktiloyla atması, ki bu, genç bayanın adamın el yazısını çok iyi tanıdığını gös-

teriyordu, bütün şüphelerimi doğrulamış oldu. Görüyorsun ki bütün gerçekler hep tek bir yöne işaret ediyordu."

"Peki, bunları nasıl kanıtladın?"

"Adamımı belirledikten sonra yardım almak kolaydı. Çalıştığı şirketi biliyordum. Elimde tarifi de olduğundan, kılık değiştirmek için kullanılmış olabilecek her şeyden –favori, ses gibi– arındırarak şirkete gönderdim ve bu tarifin çalışanlarından herhangi birine uyup uymadığını sordum. Daktilonun özelliklerini zaten fark etmiştim, bu yüzden adamın kendisine yazarak buraya gelmesini rica ettim. Cevap beklediğim gibi daktiloyla yazılmıştı ve benzer özellikleri gösteriyordu. Fenchurch Sokağı'ndaki Westhouse& Marbank'ten gelen cevap bu tarifin çalışanları James Windibank'a harfi harfine uyduğunu söylüyordu. Voila tout!"

"Peki, Bayan Sutherland?"

"Ona söylersem bana inanmayacaktır. Eski bir Fars atasözü vardır: 'Bir kadının hayalini elinden almak, bir kaplanın yavrusunu elinden almaya benzer.' Hafız'da da Horace'de olduğu kadar anlam ve dünya bilgisi vardır."

KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ

Geçen yıl sonbaharda dostum Sherlock Holmes'a uğradığımda onu kızıl saçlı, parlak yüzlü, güçlü yapılı, yaşlıca bir adamla koyu bir sohbete dalmış halde buldum. Rahatsız ettiğim için özür dileyerek odadan çıkacaktım ki, Holmes aniden beni odaya çekti ve arkamdan kapıyı kapattı.

"Daha iyi bir zamanda gelemezdin dostum Watson," dedi içten bir şekilde.

"Meşgul olduğunu düşündüm."

"Öyleyim. Hem de çok."

"O halde yan odada bekleyebilirim."

"Kesinlikle gereksiz. Bu beyefendi, en başarılı vakalarımda ortağım ve yardımcım olmuştur ve hiç şüphem yok ki sizin meselenizde de aynı şekilde yardımcı olacaktır Bay Wilson."

Adam oturduğu yerden kalkarak belli belirsiz bir selam verdi ve küçük, kıpır kıpır gözleriyle beni süzmeye başladı.

"Kanepeye otur," dedi Holmes, koltuğuna gömülerek. Böyle durumlarda alışkanlık edinmiş olduğu gibi, ellerinin parmak uçlarını bir araya getirmişti. "Senin de benim gibi, olağanın ve günlük hayatın sıradanlığının dışındaki garipliklerden hoşlandığını biliyorum sevgili Watson. Benim küçük maceralarımı, darılma ama biraz da süsleyerek anlatma hevesinden anlaşılıyor bu."

"Senin vakaların bana her zaman ilginç gelmiştir," dedim.

"Geçen gün Bayan Mary Sutherland'in o çok basit problemiyle karşılaştığımızda, garip ve sıra dışı olaylar için hayatın kendisine bakmamız gerektiğini, çünkü hayatın her zaman hayal gücünün ötesinde örnekler sunduğunu söylediğimi hatırlıyorsundur."

"Hâlâ şüpheyle karşıladığım bir düşünce."

"Buna eminim doktor, fakat şimdi sana sıralayacağım gerçekleri duyunca bu kararından vazgeçecek ve benim haklı olduğumu göreceksin. Bay Jabez Wilson bu sabah bana geldi ve uzun zamandır dinlediğim en garip hikâyelerinden birini anlatmaya başladı. Daha önceden böyle şeylerin büyük değil daha çok küçük suçlarda görüldüğünü, hatta bazen ortada gerçekten bir suç olup olmadığının bile şüpheli olduğunu söylediğimi duymuşsundur. Şimdiye kadar anlatılanlardan bir suçun söz konusu olup olmadığını şu an için söylemem imkânsız, fakat olayların gidişatı çok ilginç. Bay Wilson belki de hikâyenizi yeniden anlatma nezaketinde bulu-

nursunuz. Bunu sadece dostum Dr. Watson duysun diye değil, ben bu garip hikâyenin en ince ayrıntılarını tekrar gözden geçirebileyim diye de istiyorum. Kural olarak, bir olayın gidişatını dinlediğimde hafızamdaki binlerce benzer vakayı tarayıp olayı tamamlarım. Oysa şu an, dinlediğim hikâyenin benzersiz olduğunu kabul etmeliyim."

İri yarı müşteri, sanki biraz da kibirle, göğsünü kabarttı ve paltosunun cebinden kirli, kırışmış bir gazete çıkardı. Adam gazeteyi dizine koymuş, başını öne eğmiş, reklam köşesine bakarken ben de dostumun yaptığı gibi, kıyafeti veya görünüşünden ipuçları çıkarmak için adamı iyice incelemeye koyuldum.

İncelememden fazla bir şey çıkaramadığımı itiraf etmeliyim. Konuğumuz ortalama bir İngiliz tüccarının bütün özelliklerini göstermekteydi: Şişman, kibirli ve ağır kanlı. Üstünde, fazlasıyla bol, kareli bir pantolon ve önü iliklenmemiş, pek temiz olmayan bir ceket vardı. Pasaklı yeleğinde pirinçten bir zincirle tutturulmuş köşeli bir metal parçası süs olarak sallanıyordu. Eskimiş şapkası ve kadife yakalı solmuş kahverengi paltosu yanındaki sandalyede duruyordu. Parlak kızıl kafası ve kederli, mutsuz ifadesi dışında dikkat çekici pek bir şey yoktu.

Sherlock Holmes bir an yaptığımı fark ederek kafasını salladı ve meraklı bakışlarımı görerek gülümsedi. "Beyefendinin bir zamanlar bilek gücüyle çalıştığı, enfiye

çektiği, mason olduğu, Çin'e gittiği ve son zamanlarda çok yazı yazdığı dışında söyleyebileceğim başka bir şey yok."

Bay Jabez Wilson oturduğu yerden fırladı. Başparmağı gazetenin üzerinde, bakışlarıysa Holmes'daydı.

"Tanrı aşkına Bay Holmes, bütün bunları nasıl bildiniz?" diye sordu. "Mesela bilek gücüyle çalıştığımı nasıl anladınız? Gerçekten de iş hayatına bir gemi marangozu olarak başladım."

"Elleriniz, beyefendi. Sağ eliniz sol elinizden epeyce büyük. Onunla çalışmışsınız ve kaslarınız da ona göre gelişmiş."

"Peki ya enfiye, ya masonluk?"

"Birliğinizin katı kurallarına karşı gelmek istemem ama göğsünüzdeki rozet bunu gösteriyor."

"Ah elbette, nasıl da unutmuşum. Ya yazı?"

"Sağ kolluğunuzda oldukça parlak bir bölge var ve sol kolluğunuz, üzerine yaslanmaktan düzleşmiş."

"Peki Çin?"

"Sağ bileğinizin hemen üstündeki balık dövmesi sadece Çin'de yapılmış olabilir. Dövmeler üzerine küçük bir çalışma yapmıştım; hatta çalışmam bu konuyla ilgili literatüre bile girdi. Balığın yüzgeçleri üzerindeki zarif pembelik tamamen Çin'e özgü. Ayrıca saatinizin zincirinde bir Çin parası asılı olduğunu da görünce her şey tamamlanmış oluyor."

Bay Jabez Wilson kahkahalarla güldü. "Ben de san-

dım ki..." dedi. "Önce yaptığınızın dâhice olduğunu düşünmüştüm ama şimdi görüyorum ki o kadar da mühim bir şey değilmiş."

"Sanırım bazı şeyleri açıklamakla hata ediyorum Watson," dedi Holmes. Bilirsin, 'Ornne ignotum pro magnifico' ve böyle açık sözlü olmaya devam edersem, küçük şöhretim sönecek. Neyse, bize ilanı gösterebilir misiniz Bay Wilson?"

"Evet zaten bulmuştum," diye cevap verdi kalın, kızarmış parmağını sütunun üzerinde tutarak. "İşte burada. Her şey bununla başladı. Kendiniz okuyun bayım."

Gazeteyi alarak okumaya başladım:

"KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜNE: ABD Pennsylvania, Lebanonlu Ezekiah Hopkins' in vasiyeti ve isteği üzerine, haftada dört sterline çalışabilecek bir kulüp üyesi aranmaktadır. Bu ilan, vücudu ve zihni kuvvetli, yirmi bir yaşından büyük, kızıl saçlı herkese açıktır. Başvurular pazartesi saat on birde, Pope's Court, Fleet Sokağı'ndaki kulüp binasında, Duncan Ross'a şahsen yapılacaktır."

"Bu da ne demek?" diye söze girdim, bu garip ilanı ikinci kez okuduktan sonra.

Holmes keyfi yerinde olduğu zamanlar yaptığı gibi oturduğu yerde kıkırdıyordu. "Biraz alışılmadık, değil mi?" dedi. "Şimdi, Bay Wilson, bize kendinizden, ailenizden ve bu ilanın hayatınızda yol açtığı değişiklikler-

den bahsetmeye başlayabilirsiniz. Doktor, önce siz gazeteye ve yayımlandığı tarihe bir bakın."

"27 Nisan 1890 tarihli *The Morning Chronicle*, tam iki ay öncesi."

"Çok güzel. Evet, Bay Wilson?"

"Size de anlattığım gibi, Bay Sherlock Holmes," dedi Jabez Wilson alnını silerek, "Coburg Meydanı'nda küçük bir rehinci dükkânım var. Çok büyük değil ve son yıllarda ancak geçinebilecek kadar kazanıyorum. Eskiden iki yardımcım olurdu ama artık sadece bir tane var. O da mesleği öğrenmek için yarım maaşa razı oluyor."

"Bu gencin adı nedir?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Adı Vincent Spaulding ve o kadar da genç değil aslında. Yaşını söylemek çok zor. Ondan daha zeki bir yardımcı bulamazdım herhalde. Ona verebildiğimin iki katını kolaylıkla kazanabilir aslında. Ama sonuçta o halinden memnunsa neden aklına böyle şeyler sokayım ki?"

"Gerçekten de neden yapasınız ki? Piyasa rayicinden daha düşük bir maaşa çalışan bir elemanınız olduğu için şanslısınız. Günümüzün çalışanları için pek sık rastlanan bir şey değil. Acaba yardımcınızın özellikleri anlattığınız kadar iyi mi?"

"Ah, onun da bazı kusurları var tabii," dedi Bay Wilson. "Onun kadar fotoğraf delisi biri yoktur herhalde. İşinde kendini geliştireceği yerde eline fotoğraf makinesini alıp dışarı fırlar veya resimlerini tabetmek için,

tavşanın deliğine girdiği gibi kilere iner ve bir daha da çıkmaz. En büyük kusuru bu. Bunun dışında iyi bir işçidir. İçinde hiç kötülük yoktur."

"Hâlâ sizinle çalışıyor sanırım."

"Evet, beyefendi. O ve ara sıra yemek yapıp ortalığı temizleyen on dört yaşında bir kız; evimdeki bütün insanlar bunlar, çünkü dulum ve hiç çocuğum olmadı. Üçümüz sessiz sakin yaşayıp gidiyoruz; hiçbir şey yapmasak da başımızı sokacak bir evimiz var ve en azından borçlarımızı ödeyebiliyoruz.

"Ama düzenimizi bozan ilk şey bu ilan oldu. Sekiz hafta önce bugün, Spaulding elinde bu gazeteyle büroya gelip şöyle dedi:

" 'Keşke kızıl saçlı olsaydım, Bay Wilson.'

" 'O da neden?' diye sordum.

" 'Bakın,' dedi, 'Kızıl Saçlılar Kulübü yeni bir iş ilanı daha vermiş. Oldukça iyi bir maaş veriyorlar ve anladığım kadarıyla hâlâ eleman açıkları var. Adamlar ellerindeki parayla ne yapacaklarını bilemiyorlar herhalde. Saçımın rengini değiştirebilecek olsaydım hiç düşünmeden atlardım.'

'Bu kulüp de neyin nesi?' diye sordum. Evden sık çıkan bir adam değilim, Bay Holmes. İşimle evim aynı yerde olduğu için bazen haftalarca evin kapısından öteye adım atmadığım olur. Bu yüzden dışarıda neler olup bittiğinden pek haberim olmuyor ve dolayısıyla böyle haberleri dinlemek hoşuma gidiyor. Neyse...

" 'Kızıl Saçlılar Kulübü'nü duymadınız mı?' diye sordu yardımcım, gözlerini açarak.

" 'Hiç duymadım.'

" 'Bu gerçekten garip biliyor musunuz, çünkü işlerden biri tam size göre aslında.'

" 'Peki ne veriyorlarmış?' diye sordum.

" 'Yılda bir-iki yüz, ama iş çok basit, bir yandan da asıl işinize devam edebilirsiniz.'

"Tahmin edersiniz ki buna kulak kabarttım, çünkü birkaç yıldır işler pek iyi gitmiyordu ve yılda birkaç yüz sterlin, durumumu düzeltmeye yeterdi.

" 'Bana her şeyi anlat,' dedim.

" 'Bakın,' dedi ilanı göstererek, 'Kulüp bir eleman arıyor, başvuracağınız adres de burada yazılı. Kulüp, bildiğim kadarıyla Ezekiah Hopkins adında tuhaf bir Amerikalı milyoner tarafından kurulmuş. Kendisi de kızıl saçlıymış ve bütün kızıl saçlılara büyük bir sempatisi varmış; bu yüzden öldükten sonra mirasının kızıl saçlı insanlara kolaylık sağlamayı amaçlayan bir vakıf kurulmasında kullanılmasını istemiş. Duyduğum kadarıyla maaş çok iyi, iş de çok basitmiş.'

" 'Fakat,' dedim, 'başvuracak milyonlarca kızıl saçlı vardır herhalde.'

" 'Düşündüğünüz kadar çok değil,' diye cevap verdi. 'Zaten bu ilanlar, Londralı ve yetişkin insanlarla sınırlı. Bu Amerikalı iş hayatına gençken Londra'da başlamış ve vefa borcunu böyle ödemek istemiş. Yine söylenen-

lere göre, saçın açık veya koyu kızıl olması yetmiyormuş, sizinki gibi parlak kırmızı olması gerekiyormuş. İşte Bay Wilson, eğer başvursaydınız hemen işe alınırdınız; ama belki de birkaç yüz sterlin için değmez.'

"Sizin de gördüğünüz gibi baylar, benim saçım çok parlak bir kızıl renge sahip ve bu konuda benimle yarışabilecek kimse olmadığını düşündüm. Vincent Spaulding bu konuda çok şey biliyor gibiydi; bu yüzden yararı dokunacağını düşünerek, kepenkleri kapatıp benimle gelmesini söyledim. Zaten o da böyle bir tatile çok hevesliydi. İlanda verilen adrese doğru yola çıktık.

"Böyle bir görüntüyü bir daha görmek istemem Bay Holmes. Kuzeyden, güneyden, doğudan ve batıdan, saçında en ufak kızıl bir ton bulunan herkes şehre gelmiş adresi soruyordu. Fleet Sokağı, kızıl saçlı insanlarla dolup taşıyordu. Pope's Court, bir manavın portakal tezgâhına dönmüştü. Ülkemizde kızıl saçlıların bu denli fazla olduğunu bilmiyordum. Her ton vardı: Saman, limon, portakal, kiremit, ciğer, kil; fakat Spaulding'in dediği gibi canlı parlak kırmızı yoktu. Ben olsam bu kalabalığı görüp vazgeçerdim ama Spaulding'e söz geçiremedim. Nasıl becerdi bilmem; iterek, çekerek, sürükleyerek beni bir şekilde kalabalığın arasından çıkarıp büronun önündeki merdivenlere kadar getirdi. İki yönde hareket vard; bazıları umutla yukarı çıkıyor, diğerleri üzgün geri dönüyordu. Elimizden geldiğince ilerledik ve sonunda büroya girebildik."

"Yaşadıklarınız çok ilginç," diyerek araya girdi Holmes, müşterisi bir an durakladığında ve hafızasını tazelemek için biraz enfiye çekti. "Lütfen ilginç hikâyenize devam edin."

"Büroda, birkaç sandalye ve ardında benden daha kızıl saçlı küçük bir adamın oturduğu bir masadan başka bir şey yoktu. Gelen her adaya bir şeyler söylüyor ve her seferinde onları eleyecek birkaç kusur bulabiliyordu. İşe kabul edilmek o kadar da kolay görünmüyordu. Fakat sıra bize geldiğinde bu küçük adam bana herkesten daha iyi davrandı ve özel olarak konuşabilmemiz için kapıyı kapattı.

" 'Bu, Bay Jabez Wilson;' dedi yardımcım, 'Kulüpte işe girmek istiyor.'

" 'Ve kendisi bu işe çok uygun,' diye cevap verdi diğeri. 'Fakat takdir edersiniz ki biz de bazı önlemler aldık.' Bunu söyledikten sonra iki eliyle saçlarımı kavradı ve ben acı içinde bağırana kadar çekti. 'Gözleriniz yaşardı,' dedi, saçlarımı bırakarak.

" 'Kusura bakmayın bayım, bu konuda dikkatli olmamız gerekiyor çünkü daha önceden iki kez perukla, bir kez de boyayla kandırıldık. Neyse sizinki hakikiymiş.'

Pencereye giderek var gücüyle işin alındığını bağırdı. Aşağıdan bir uğultu koptu ve herkes farklı yönlere doğru gözden kayboldu.

"Artık ben ve patronum dışında başka kızıl saçlı kalmamıştı."

" 'Benim adım,' dedi, 'Duncan Ross ve ben kendim de soylu velinimetimizin vakfından yararlanan bir emekliyim. Evli misiniz Bay Wilson? Çocuklarınız var mı?'

"Olmadığını söylediğimde yüzü aniden asıldı.

" 'Aman Tanrım!' dedi. 'Bu gerçekten çok kötü! Bunu duyduğuma üzüldüm. Çünkü vakıf, kızıl saçlıların hem devamını sağlamayı hem de çoğalmalarını amaçlar. Bekâr olmanız büyük talihsizlik.'

"Bunun üzerine Bay Holmes, benim de yüzüm asıldı çünkü işi alamayacağımı sandım. Fakat adam birkaç dakika düşündükten sonra önemli olmadığını söyledi.

" 'Bir başkası olsaydı ciddi bir eksiklik sayılırdı, fakat sizin gibi saçları olan biri için kuralları biraz esnetmeliyiz' dedi. 'Yeni işinize ne zaman başlayabilirsiniz?'

" 'E, biraz aptalca gelebilir ama zaten bir işim var,' dedim.

" 'Ah, önemli değil, Bay Wilson!' dedi Vincent Spaulding. 'Bunu halledebileceğime inanıyorum.'

" 'Hangi saatlerde çalışacağım?' diye sordum.

" 'On ile iki arası.'

"Bir rehinci en çok akşamları çalışır Bay Holmes, özellikle de ödeme gününden önceki perşembe ve cuma akşamları. Bu yüzden sabahları çalışmak bana uyardı. Kaldı ki, yardımcım işi iyi biliyordu ve bir şey olduğunda ilgilenebilirdi."

" 'Bu bana çok uygun,' dedim. 'Peki ya ücret?'

" 'Haftada dört sterlin.'

" 'Ya yapılacak iş?'

" 'Tamamen göstermelik.'

" 'Tamamen göstermelik derken ne demek istiyorsunuz?'

" 'Bütün mesai boyunca büroda ya da en azından binada olmak zorundasınız. Eğer dışarı çıkarsanız, işi sonsuza kadar kaybedersiniz. Vasiyet bu konuda çok açık. Aksi takdirde şartlara uymamış olursunuz.'

" 'Zaten günde sadece dört saat; bu yüzden dışarı çıkmayı hiç düşünmem,' dedim.

" 'Hiçbir bahane kabul edilmez,' dedi Bay Duncan Ross, 'ne hastalık, ne iş, ne de başka bir şey. Hep büroda olmanız gerekiyor, yoksa işi unutun.'

" 'Peki yapılacak iş nedir?'

" *'Britannica Ansiklopedisi'*nin kopyasını çıkarmak. İlk cildinden başlarsınız. Kendi mürekkebinizi, kalemlerinizi ve kurutma kâğıdınızı kendiniz getiriyorsunuz, biz sadece bu masayla sandalyeyi veriyoruz. Yarın başlar mısınız?'

" 'Elbette,' diye cevap verdim.

" 'O halde görüşmek üzere, Bay Jabez Wilson. Bu konumu elde ettiğiniz için sizi tebrik ederim.' Beni kapıya kadar geçirdi ve biz yardımcımla eve döndük. O kadar mutluydum ki söyleyecek söz bulamıyordum.

"Bütün gün bu meseleyi düşündüm ve akşam olduğunda yine keyfim kaçmıştı, çünkü her şeyin, amacını

anlayamadığım bir sahtekârlık olduğunu düşünmeye başlamıştım. Birinin böyle bir vasiyet bırakması veya *Britannica Ansiklopedisi*'nin kopyasını çıkarmak gibi basit bir şey için para veriyor olmaları akla mantığa sığmıyordu. Vincent Spaulding beni neşelendirmek için elinden geleni yaptı fakat yatma zamanı geldiğinde bu işten çekilmeyi aklıma koymuştum. Ertesi sabah, farklı bir ruh haliyle uyandım ve işe bir göz atmaya karar verdim. Gidip bir şişe mürekkep, bir dolmakalem ve yedi sayfa kağıt alarak Pope's Court'un yolunu tuttum.

"Biraz şaşkınlık ve zevkle, her şeyin ayarlanmış olduğunu gördüm. Masa benim için hazırlanmış, Bay Duncan Ross da işe gelip gelmediğimi kontrol etmek için beni bekliyordu. 'A' harfinden başlamamı söyledi ve beni yalnız bıraktı. Ama ara sıra her şeyin yolunda gidip gitmediğini görmek için geliyordu. Saat ikide bana iyi günler diledi, yazdıklarıma iltifat etti ve ben çıktıktan sonra büronun kapısını kilitledi.

"Bu günlerce böyle devam etti, Bay Holmes. Müdür cumartesi günü gelerek haftalık dört sterlinimi verdi. Ertesi hafta, ondan sonraki hafta da hep aynıydı. Bay Duncan Ross yavaş yavaş sadece sabahları gelmeye, bir süre sonra da hiç gelmemeye başladı. Buna rağmen, odayı bir an için bile olsa terk etmeye cesaret edemedim, çünkü ne zaman geleceğini bilemezdim; iş benim için çok iyiydi ve kaybetmeyi göze alamazdım.

"Böylece sekiz hafta çalıştım. Fazla geçmeden 'B'

harfine başlayacağımı umuyordum. Yazdıklarımla neredeyse bir rafı doldurmuştum. Ama sonra birden bütün iş sona erdi."

"Sona mı erdi?"

"Evet bayım. Hem de bu sabah. Her zamanki gibi saat onda gittim ama kapı kapalı ve kilitliydi. Üstüne de bir karton yapıştırılmıştı. İşte burada, kendiniz okuyun."

Bir dosya kâğıdı büyüklüğünde beyaz bir kartondu. Üzerinde şunlar yazıyordu:

KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ FESHEDİLMİŞTİR.
9 EKİM 1890

Sherlock Holmes ve ben bu kısa yazıyı ve arkasındaki üzgün yüzü inceledik. Fakat meselenin komik tarafı o kadar ağır bastı ki dayanamayıp kahkahalarla gülmeye başladık.

"Ben burada komik bir şey göremiyorum," diye bağırdı müşteri, kızıl saçlarının diplerine kadar kızararak. "Bana gülmekten başka yapabileceğiniz bir şey yoksa gideyim."

"Hayır, hayır," diye atıldı Holmes, adamı henüz kalktığı sandalyeye tekrar oturtarak. "Bu vakayı hayatta kaçırmam. O kadar alışılmadık ki. Darılmayın ama hikâyenizin biraz da komik bir tarafı var. Lütfen, yazıyı kapıda bulduktan sonra ne yaptığınızı anlatın bize şimdi."

"Şaşırmıştım beyefendi. Ne yapacağımı bilemiyordum. Sonra çevredeki bürolara gittim, ama hiç kimse bir şey bilmiyordu. Son olarak, giriş katında muhasebecilik yapan bina sahibine gittim ve Kızıl Saçlılar Kulübü'ne ne olduğunu sordum. Böyle bir şeyi hiç duymadığını söyledi. Sonra ona Bay Duncan Ross'un kim olduğunu sordum. Bu ismi ilk defa duyduğunu söyledi.

" 'Yani,' dedim, '4 numaradaki beyefendi.'

" 'Ne, kızıl saçlı adam mı?'

" 'Evet.'

" 'Onun adı William Morris,' dedi. 'Kendisi avukattır. Burayı kendi yerine geçene kadar geçici bir büro olarak kullanıyordu ama dün taşındı.'

" 'Onu nerede bulabilirim?'

" 'Yeni bürosunda. Bana adresi vermişti. Evet, King Edward Sokağı, 17 Numara, St. Paul civarı.'

"Yola koyuldum Bay Holmes, fakat adrese gittiğimde oranın bir atölye olduğunu ve kimsenin William Morris veya Duncan Ross adında birini tanımadığını gördüm."

"Peki o zaman ne yaptınız?"

"Saxe-Coburg Meydanı'ndaki evime gittim. Yardımcım da işin içinden çıkamadı. Tek söylediği, beklersem postayla haber alabileceğim oldu. Ama bu yeterli değildi Bay Holmes. Mücadele etmeden vazgeçmek istemedim. Böylece, ihtiyacı olan insanlara tavsiyede bulunduğunuzu önceden duymuş olduğumdan doğruca

size geldim."

"Çok da iyi ettiniz," dedi Holmes. "Vakanız son derece ilginç. Bu yüzden bununla ilgilenmekten memnun olacağım. Anlattıklarınızdan çıkarabildiğim kadarıyla, görünürden daha ciddi bir durumla karşı karşıya olabiliriz."

"Hem de çok ciddi!" dedi Bay Jabez Wilson. "Çünkü haftada dört sterlin kaybediyorum."

"Sizin kişisel olarak," diye söze girdi Holmes, "bu garip kulüpten zarar gördüğünüzü hiç sanmıyorum. Tam tersi, yaklaşık 30 sterlin kazandınız, üstüne üstlük 'A' harfiyle başlayan bir sürü bilginiz oldu. Hiçbir şey kaybetmiş değilsiniz."

"Hayır bayım. Ama ben onların kim olduklarını ve – eğer bu gerçekten bir sahtekârlıksa– böyle bir sahtekârlık yapmaktaki amaçlarını öğrenmek istiyorum. Çünkü bu bir şakaysa eğer, onlara otuz iki sterline mal oldu."

"Bazı noktaları açıklığa kavuşturmamız gerekiyor. İlk olarak size şunu sormak istiyorum Bay Wilson: Bu ilana dikkatinizi çeken asistanınız oldu. Kendisi sizinle ne kadar zamandır çalışıyor?"

"O tarihte bir ay olmuştu."

"Sizi ne şekilde buldu?"

"Verdiğim bir ilana karşılık."

"Tek başvuran o muydu?"

"Hayır, bir düzine aday vardı."

"Neden onu seçtiniz?"

"Çünkü becerikliydi ve ucuza geldi."

"Tam olarak söylersek, yarım maaşa."

"Evet."

"Bize Vincent Spaulding'i tarif eder misiniz?"

"Kısa boylu, sağlam yapılı, hareketli biri. En az otuz yaşlarında olmasına rağmen yüzünde hiç tüy yok. Alnında ise beyaz bir leke var."

Holmes düşünceli bir şekilde oturduğu yerden doğruldu. "Tam tahmin ettiğim gibi," dedi. "Kulaklarında küpe deliği var mıydı?"

"Evet bayım. Gençken bir çingeneye yaptırdığını söylemişti."

"Anlıyorum," dedi Holmes sandalyesine tekrar gömülerek. "Hâlâ sizinle mi?"

"Evet bayım. Hatta onu bıraktım da geldim."

"Siz yokken işleriniz yürüyor mu?"

"Hiç şikâyetim olmadı, bayım. Sabahları pek iş olmaz zaten."

"Bu kadarı yeterli Bay Wilson. Bir-iki güne kalmaz, size haber veririm. Bugün cumartesi. Umarım pazartesiye kadar bu meseleyi sonuçlandırırız."

"E, Watson," dedi Holmes, misafirimiz gittikten sonra. "Bütün bunlardan ne çıkarıyorsun?"

"Hiçbir şey," diye cevap verdim dürüstçe. "Çok esrarlı bir iş." "Genelde," dedi Holmes, "bir şey ne kadar garip görünüyorsa, o denli az gizemli olduğu ortaya çıkar. Tıpkı sıradan bir yüzü tanımlamanın çok zor olduğu

gibi, asıl akıl karıştıran da sıradan, genel suçlardır. Ama bu meselede daha hızlı davranmalıyım."

"Peki ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordum.

"Pipo içmeyi," diye cevap verdi. "Bu en az üç pipoluk bir problem ve bu yüzden elli dakika boyunca konuşmayalım." İnce dizlerini çenesine kadar çekerek sandalyeye kıvrıldı ve gözlerini kapatarak orada öylece oturdu. Ağzındaki siyah piposu garip bir kuşun gagası gibi duruyordu. Bir süre sonra, uyuyakaldığını düşünmeye başlamıştım ki birden sandalyesinden fırladı ve piposunu şöminenin üstüne koyarak konuşmaya başladı.

"Bugün öğleden sonra St. James Salonu'nda Sarasate oynuyor. Ne dersin Watson? Hastaların sana birkaç saat izin verirler mi?"

"Bugün yapacak bir şeyim yok. İşim hiçbir zaman fazla vaktimi almıyor zaten."

"O halde şapkanı al ve gel. Önce şehir merkezine gideceğim, yolda öğlen yemeği yiyebiliriz. Bugünkü programda Alman müziği var, ki bunu İtalyan veya Fransız müziğine tercih ettiğimi bilirsin. Her zaman daha içe dönüktür ve bugün de bana lazım olan bu. Gidelim!"

Metroyla Aldersgate'e kadar gittik; oradan kısa bir yürüyüşle bu sabah dinlediğimiz garip hikâyenin geçtiği Saxe-Coburg Meydanı'na vardık. Sakin, küçük, kibar bir semtti. Dört sıra, iki katlı, kiremit evler biraz çimen,

biraz da solmuş defne çalılarından oluşan bir alana bakıyordu. Yine de bütün bunlar dumanlı, sevimsiz atmosferi engelleyemiyordu. Köşede, kahverengi bir tabela üzerine beyaz harflerle "JABEZ WILSON" yazılıydı; böylece evin kızıl saçlı müşterimizin işlerini yürüttüğü yer olduğu anlaşılıyordu. Sherlock Holmes, evin önünde durdu ve parlayan gözleriyle, baştan aşağı inceledi. Sonra yavaşça sokağın yukarısına yürüdü ve gerisin geri köşeye doğru gelmeye başladı. Hâlâ dikkatle bakıyordu. Sonunda rehincinin önüne geldi, bastonuyla kaldırıma iki-üç kez sertçe vurduktan sonra kapıyı çaldı. Parlak görünüşlü, tıraşlı yüzüyle genç bir adam kapıyı açtı ve onu içeri buyur etti. "Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Sadece buradan sahile nasıl gidileceğini soracaktım."

"Sağdan üçüncü sokaktan dönün, sonra soldan dördüncü sokaktan girin," diye cevap verdi adam çabucak, kapıyı kapatırken.

"Akıllı bir adam," dedi Holmes, oradan ayrılırken. "Bana kalırsa, Londra'nın en akıllı dördüncü adamıyla karşı karşıyayız; hatta üçüncü bile olabilir. Onun hakkında daha önceden bir şeyler duymuştum."

"Görünüşe göre," dedim, "Bay Wilson'in yardımcısı, bu Kızıl Saçlılar Kulübü meselesinde önemli bir rol oynuyor. Eminim buraya sırf onu görebilmek için geldin."

"Onu değil."

"Kimi o zaman?"

"Pantolonunun dizlerini."

"Peki ne gördün?"

"Görmeyi beklediğimi."

"Kaldırıma neden vurdun?"

"Sevgili doktor, şimdi gözlem zamanı, konuşma zamanı değil. Bir düşman ülkesindeki casuslar gibiyiz. Saxe-Coburg Meydanı hakkında bir şeyler öğrendik. Şimdi arka sokakları keşfedelim."

Saxe-Coburg Meydanı'ndan köşeyi döndükten sonra karşılaştığımız görüntü, bir resmin ön yüzüyle arka yüzü arasındaki fark kadar dikkat çekiciydi. Şehir merkezinin trafiğini kuzeye ve batıya bağlayan ana arterlerden birinin üzerindeydik. Çevredeki ticaret merkezleri, sürekli bir hareket halindeydi ve kaldırımlar koşuşturan yayaların ayak izlerinden kapkara olmuştu. Gösterişli mağazaları ve büyük iş merkezleriyle biraz önce geldiğimiz solgun ve hareketsiz yerden çok farklıydı.

"Bir bakalım," dedi Holmes, köşede durup caddeye bakarak, "buradaki binaların sırasını hafızama yerleştirmek istiyorum. Londra'yı iyi tanımak benim hobim. Şuradaki tütüncü, Mortimer'in yeri, sonra küçük gazeteci, şu da City& Suburban Bankası'nın Coburg şubesi, ardından vejetaryen restoranı geliyor ve şuradaki de Mc Farlane'in fayton yapım atölyesi. Buradan da direkt diğer bloğa geçiliyor. Şimdi doktor, görevimizi tamamladığımıza göre eğlenceye geçebiliriz. Bir sandviç ve

bir fincan kahve, oradan da kemanların tatlı, zarif ve uyumlu dünyasına. Orada, bizi bilmeceleriyle rahatsız edecek kızıl saçlı müşteriler olmaz."

Dostum, sadece icrada değil, beste yapmakta da yetenekli ve iyi bir müzisyendi. Bütün öğleden sonra konser salonunda büyük bir mutlulukla oturup, ara sıra zayıf parmaklarını müziğin temposuna göre sallayarak, hafifçe gülümseyen yüzü, rahat, hülyalı bakışlarıyla kendini müziğe verdi. Dedektif Holmes'tan; acımasız, keskin zekâlı ve becerikli Holmes'tan eser yoktu. Benzersiz karakterinin bu ikili tabiatı zaman zaman birbirinin yerini alarak baskın çıkıyordu. Arada sırada ortaya çıkan şiirsel ve düşünceli ruh halinin, aşırı zekâsı ve kurnazlığına bir tepki oluşturduğunu düşünmüşümdür çoğu zaman. Tabiatındaki bu değişiklikler, aşırı bezginlikle tüketici bir enerjiklik arasında gidip gelmesine yol açıyordu. Bazen günlerce koltuğunda oturup doğaçlamaları ve gotik çalışmalarıyla ilgilenirdi. Ama içindeki av tutkusu uyandığında o parlak akıl gücü geri döner, yöntemlerini bilmeyen insanları yeniden hayrete düşürürdü. Onu St. James Salonu'nda müziğe gömülmüş halde gördüğümde, izini sürdüğü insanların sonunun hiç de iyi olmayacağını hissettim.

"Şüphesiz, artık eve gitmek istiyorsundur, doktor," dedi dışarı çıktığımızda.

"Evet, iyi olurdu."

"Benim birkaç saatlik bir işim var. Bu Coburg Mey-

danı'ndaki iş ciddi."

"Neden ciddi?"

"Büyük bir suç işlenme aşamasında. Zamanında engel olabileceğimize inanıyorum. Ama bugünün cumartesi olması işleri biraz karışıyor. Bu gece yardımına ihtiyacım olacak."

"Saat kaçta?"

"On iyi olurdu."

"Saat onda Baker Sokağı'nda olacağım."

"Çok güzel. Bir şey daha var doktor. Bu iş biraz tehlikeli olabilir, o yüzden lütfen ordudan kalma silahını da yanına al." Selam verdi ve topukları üzerinde dönerek kalabalığın içinde gözden kayboldu.

Sherlock Holmes'la ilişkimde, onu anlayamadığım ve kendimi bir aptal gibi hissettiğim zamanlar olur. Bu davada da aynısı oldu; onun duyduklarını ben de duymuştum, gördüklerini ben de görmüştüm ama sözlerinden anlaşılıyordu ki, o sadece olanları değil, olacakları da görmüştü. Ne var ki bütün mesele benim için karmaşıklığını ve garipliğini hâlâ koruyordu. Kensington'daki evime giderken, yolda her şeyi ta en başından, kızıl saçlı ansiklopedi kopyacısının sıradışı hikâyesinden, Saxe-Coburg Meydanı'na ziyaretimize ve Holmes'un son sözlerine kadar yeniden düşündüm. Gece buluşmak da neyin nesiydi; neden silahımı yanıma almam gerekiyordu? Nereye gidecektik ve ne yapacaktık? Holmes'un ifadesinden, bizim parlak yüzlü rehincinin asistanının

korkulacak bir adam olduğunu çıkarabilmiştim; büyük bir sahtekârlık yapmak üzere olan biri. Çözmeye çalıştım ama sonunda umutsuzluk içinde vazgeçip gece her şeyi öğrenene kadar olayı bir yana bırakmaya karar verdim.

Evden çıktığımda dokuza çeyrek vardı. Parktan geçerek Oxford Sokağı'ndan Baker Sokağı'na geldim. Kapıda iki araba duruyordu. İçeri girdiğimde, yukarıdan seslerin geldiğini fark ettim. Odada, Holmes'u iki adamla hararetli şekilde konuşurken buldum. Biri, resmi polis dedektifi Peter Jones'tu; diğer adam ise çok parlak bir şapka ve aşırı gösterişli bir frak giymiş olan uzun boylu, zayıf ve üzgün yüzlü bir adamdı.

"İşte! Takım tamamlandı," dedi Holmes, çift düğmeli kısa gemici ceketini ilikleyip raftan ağır av kırbacını alırken. "Sanırım Scotland Yard'dan Bay Jones'u tanıyorsun Watson. Seni Bay Merryweather'la tanıştırayım. Kendisi bu geceki macerada bizimle birlikte olacak."

"Gördüğünüz gibi, yine çiftler halinde ava çıkıyoruz Doktor," dedi Jones, her zamanki kibirli ifadesiyle. "Bu arkadaşımız avı başlatmakta çok ustadır. Tek istediği, yaşlı bir köpeğin ona yol göstermesidir."

"Umarım bir yaban kazıyla yetinmek zorunda kalmayız," diye araya girdi Bay Merryweather karamsarca.

"Bay Holmes'a güvenebilirsiniz bayım," dedi polis dedektifi gururla. "Gerçi, biraz fazla teorik ve fantastik yöntemleri vardır ama onda dedektif kanı var. Sholto ci-

nayeti ve Agra hazinelerinde olduğu gibi, resmi kaynaklardan daha doğru tahminlerde bulunduğu olmuştur bir iki kez."

"Peki, dediğiniz gibi olsun Bay Jones," dedi yabancı saygıyla. "Yine de itiraf etmeliyim ki kâğıt oyunumu özledim. Yirmi yedi yıldır ilk kez bir cumartesi gecesini kâğıt oynamadan geçiriyorum."

"Öyle sanıyorum ki," dedi Sherlock Holmes, "şimdiye kadar oynadığınız en büyük ve en heyecanlı bahsi bu gece oynayacaksınız. Sizin için Bay Merryweather, ortadaki para 30.000 sterlin kadar olacak ve Jones, senin için söz konusu olan yakalamak istediğin adama pençelerini geçirebilmek."

"John Clay; katil, hırsız ve sahtekâr. Kendisi henüz genç bir adam, Bay Merryweather ama mesleğinin zirvesinde. Emin olun, Londra'nın bütün suçluları bir yana, kelepçelerimi en çok onun bileklerinde görmek isterim. Bu genç John Clay ilginç biri. Büyükbabası bir kraliyet düküymüş ve kendisi de Eton ve Oxford'da okumuş. Beyni de parmakları kadar kurnaz; bu yüzden nereye elimizi atsak izlerine rastlamamıza rağmen onu bir türlü yakalayamıyoruz. Bir hafta İskoçya'da görülürken, ertesi hafta Cornwall'da bir yetimhane açmak için para toplamakla uğraşıyor. Yıllardır izini sürüyorum ama şimdiye kadar yüzünü bile göremedim."

"Bu gece sizi onunla tanıştırma zevkini tadacağımı umuyorum. Ben de birkaç kez bu Bay John Clay'le kar-

şılaştım ve mesleğinin zirvesinde olduğu konusunda size katılıyorum. Bu arada saat onu geçiyor; başlama zamanı geldi. Siz ikiniz ilk arabayı alırsınız, Watson ve ben de diğerine atlarız."

Sherlock Holmes uzun yolculuk boyunca pek konuşmadı. Arkasına yaslanıp bugün dinlediği melodileri mırıldanmaktan başka bir şey yapmadı. Sonu gelmez sokaklar labirentinden geçtikten sonra, nihayet Farrington Sokağı'na ulaştık.

"Artık çok yaklaştık," diye konuşmaya başladı dostum. "Bu Merryweather bir banka müdürü ve bu konuyla kişisel olarak ilgileniyor. Jones'u da yanımıza almanın iyi olacağını düşündüm. İşinde tam bir ahmak olmasına rağmen kötü bir adam değildir. Tek bir iyi tarafı vardır; o da birine kancayı taktığında bir aslan kadar cesur ve bir keçi kadar inatçı olması. İşte geldik, bizi bekliyorlar."

Sabah dolaşmış olduğumuz kalabalık yola gelmiştik. Arabaları gönderdikten sonra, Bay Merryweather'ın önderliğinde dar bir geçitten geçerek bir kapıda durduk. Kapıyı açtığında, ucunda büyük demir bir kapının daha bulunduğu küçük bir koridor çıktı karşımıza. Bu kapı da açıktı ve buradan sarmal taş merdivenlere ve sonundaki başka bir kapıya gidiliyordu. Bay Merryweather bir fener yakmak için durdu; sonra da bizi toprak kokan, karanlık bir koridora ve ardından da kutu ve sandıklarla dolu bir kilere soktu.

"Yukarıdan bir zarar gelemeyeceği açık," dedi Holmes feneri kaldırıp çevresine bakarken.

"Aşağıdan da," dedi Bay Merryweather, bastonuyla, zemine döşenmiş taşlara vurarak. Birden şaşırarak yere eğildi, "Vay canına, çıkan sese bakılırsa aşağısı boş gibi!" dedi.

"Biraz daha sessiz olmanızı isteyeceğim!" dedi Holmes sert bir şekilde. "Şimdiden bu araştırmanın başarısını tehlikeye soktunuz. Kutulardan birinin üstüne oturup hiçbir şeye karışmadan beklemenizi rica edeceğim."

Bay Merryweather yüzünde kırgın bir ifadeyle kutulardan birinin üstüne tünerken, Holmes dizlerinin üstünde yerde bir elinde fener, diğerinde büyüteç taşların arasındaki çatlakları incelemeye başladı. Birkaç saniye sonra ayaklarının üzerinde doğruldu ve büyütecini cebine koydu.

"Önümüzde en az bir saat var," diye konuşmaya başladı, "çünkü zavallı rehinci yatağa girmeden başlayamazlar. Hiç zaman kaybetmeden işe girişeceklerdir; ne kadar kısa sürede bitirirlerse, kaçmak için de o kadar çok vakitleri olacaktır. Şu anda doktor, –tahmin edebileceğin gibi– Londra'nın büyük bankalarından birinin merkez şubesinin kilerindeyiz. Bay Merryweather genel müdürdür ve sana Londra'nın büyük hırsızlarının şu anda bu kilerle neden bu kadar ilgilendiklerini açıklayacaktır."

"Fransız altınımız yüzünden," diye fısıldadı müdür. "Bazı müdahaleler olabileceği konusunda birkaç kez uyarılmıştık zaten."

"Fransız altını mı?"

"Evet. Birkaç ay önce, kaynaklarımızı güçlendirmek için Fransa Bankası'ndan 30.000 Napoleon borç aldık. İnsanlar, henüz paraları çıkarmadığımızı ve hâlâ kilerde sakladığımızı duydular. Şu an üstünde oturduğum kutunun içinde kurşun folyolar arasında 2.000 Napoleon var. Şu anki külçe rezervimiz normalde tek bir şubede saklanmayacak kadar çok ve bu yüzden müdürlerin bu konuda endişeleri var."

"Ve çok da haklı oldukları ortaya çıkmış durumda," diye fikrini belirtti Holmes. "Artık küçük planımızı uygulamaya geçirmenin zamanı geldi. Bir saat içinde her şeyin hallolmasını umuyorum. Bu arada, Bay Merryweather, feneri kapatmanız gerekiyor."

"Karanlıkta mı oturacağız yani?"

"Korkarım öyle. Yanımda bir deste kâğıt da getirmiştim. Dört kişi olduğumuza göre kâğıt oynayabiliriz diye düşünmüştüm, ama düşmanın hazırlıkları o kadar ileri gitmiş ki ışık yakma riskini göze alamayız. Her şeyden önce durma pozisyonlarımızı kararlaştırmalıyız. Bunlar gözü pek adamlardır ve biz her ne kadar onları hazırlıksız yakalayacak olsak da dikkatli olmadığımız takdirde tehlikeli olabilirler. Ben bu kutunun arkasında duracağım, siz de şuradakilerin arkasına saklanın. Ben üstle-

rine ışık tuttuğumda siz hızla ortaya çıkarak çemberi daraltacaksınız. Watson, eğer ateş edecek olurlarsa, hiç düşünmeden vur onları."

Tabancamı çıkararak, arkasında saklandığım tahta kutunun üstünde nişan aldım. Holmes feneri kısarak bizi zifiri karanlıkta bıraktı. Daha önce hiç böyle bir karanlık ortamda bulunmamıştım. Sıcak metal kokusu, ışığın hâlâ orada olduğunu ve hemen parlayabileceğini gösteriyordu. Birdenbire karanlıkta kalmış olmaktan dolayı gerilmiş olan sinirlerimle beklerken, bana kilerin soğuk, nemli havasında bunaltıcı ve uğursuz bir şey varmış gibi geliyordu.

"Tek bir kaçış yolları var," diye fısıldadı Holmes. "O da evin arkasından Saxe-Coburg Meydanı'na. Umarım sana söylediğimi yerine getirmişsindir Jones?"

"Ön kapıda bir müfettiş ve iki polis memuru bekliyor."

"O halde bütün delikleri kapatmış olduk. Artık sessizce bekleyelim."

Zaman nasıl da çabuk geçiyordu. Sadece bir saat on beş dakika geçmişti, ama bana sanki gece bitmiş ve şafak sökmeye başlamış gibi gelmişti. Pozisyonumu değiştirmekten çekindiğim için bacaklarım yorgunluktan kaskatı olmuştu. Sinirlerim o kadar gerilmiş ve kulaklarım o kadar keskinleşmişti ki, sadece arkadaşlarımın hafif nefes alışlarını duymakla kalmıyor, iriyarı Jones'un ağır nefesini, banka müdürünün zayıf nefesinden

ayırt bile edebiliyordum. Bulunduğum yerden zemine bakarken, birden bir ışık gördüm.

İlk başta ışık, taş zeminde parlak bir leke şeklindeydi, sonra gittikçe uzayarak sarı bir çizgi haline geldi. Taşlar yarıldı ve aralarından beyaz, kadınsı bir el çıkıverdi. Kıvrılan parmaklarıyla el birkaç dakika taşların arasında kaldı ve sonra ortaya çıktığı gibi hızla gözden kayboldu. Taşların arasından gelen parlak leke dışında yine karanlığa gömülmüştük.

Fakat fazla zaman geçmeden, adeta koparılarak çıkarılan büyük, beyaz taşlardan birinin altından bir fener ışığı sızmaya başladı. Aradaki boşluktan tıraşlı, çocuksu bir yüz çıktı ve çevresine dikkatle baktıktan sonra kendini yukarı çekti. Hemen deliğin dibinde durarak, soluk yüzlü ve parlak kızıl saçlı, kendisi gibi esnek ve kısa boylu arkadaşını yukarı çekti.

"Her şey yolunda," diye fısıldadı. "Keskiyle torbaları getirdin, değil mi? Zıpla Archie, çabuk ol, yoksa sonumuz darağacı olur."

Sherlock Holmes, bulunduğu yerden hızla sıçrayarak adamı yakasından tuttu. Diğeri deliğe atlayıp kaçmaya çalışırken Jones adamın ceketinden yakaladı, ama kumaş yırtılarak Jones'un elinde kaldı. Bir an bir tabanca parladı ışıkta; Holmes'un av kırbacı adamın bileğinde şakladı ve tabanca yere düştü.

"Artık çok geç, John Clay," dedi Holmes cesurca. "Hiç şansınız yok."

"Demek öyle," diye cevap verdi adam tam bir sakinlik içinde. "Ama anladığım kadarıyla arkadaşım gayet iyi. Kaçarken ceketini size hatıra olarak bıraktı galiba."

"Onu kapıda üç kişi bekliyor." dedi Holmes.

"Ah, gerçekten mi? Her şeyi çok iyi ayarlamış olduğunuz açıkça görülüyor. Sizi tebrik etmeliyim."

"Ben de sizi," diye cevap verdi Holmes. "Kızıl saç fikriniz alışılmadık ve etkiliydi."

"Arkadaşınızı yakında görürsünüz," dedi Jones. "Deliklere girmek konusunda benden daha hızlı."

"Kirli ellerinizi bana sürmemenizi rica edeceğim," dedi adam, kelepçeler bileklerine takılırken. "Siz daha farkında olmayabilirsiniz ama damarlarımda asil bir kan dolaşıyor. Ayrıca benimle konuşurken 'beyefendi' ve 'lütfen' demeyi ihmal etmemenizi isteyeceğim."

"Pekâlâ," dedi Jones, alaycı bir şekilde bakarak. "Beyefendi benimle yukarı çıkıp dışarıda bekleyen arabaya binerek karakola kadar gelme nezaketini gösterir miydi acaba?"

"Böylesi daha iyi," dedi Jones ciddi bir şekilde. Üçümüzün önünde saygıyla eğildi ve dedektifin denetiminde sessizce gitti.

"Bay Holmes," dedi Bay Merryweather, üçümüz onların arkasından giderken, "bankamız adına size nasıl teşekkür edebilirim veya ödüllendirebilirim bilmiyorum. Şimdiye kadar gördüğüm en büyük banka soygunu girişimini mükemmel bir şekilde tespit ederek önledi-

niz."

"Bay John Clay'le halletmem gereken bir iki hesabım daha var," dedi Holmes. "Bankanın karşılamasını beklediğim küçük bazı harcamalarım oldu, fakat 'Kızıl Saçlılar Kulübünün' garip hikâyesini çözerek ve böyle benzersiz bir deneyim yaşayarak fazlasıyla ödüllendirilmiş oldum"

"Görüyorsun ya Watson," dedi Holmes, Baker Sokağı' nda sabahın ilk saatlerinde viski-sodamızı içerken, "ilk andan itibaren, bu fantastik kulüp ilanının ve ansiklopedi kopyalama meselesinin, bu pek zeki olmayan rehinciyi günde birkaç saat ayak altından çıkarmak için uydurulmuş olduğu belliydi. Gerçekten garip bir yol ama herhalde daha iyi bir bahane bulmak zordu. Bu fikir, dâhi Clay'in aklına suç ortağının saç renginden gelmiş olmalı. Haftada dört sterlin, binlerle oynayan bu adamlar için önemsiz bir yemdi. Birlikte ilanı verdikten sonra biri geçici yardımcılık rolünü, diğeri de işveren rolünü oynayarak rehincinin sabahları ortalıkta görünmemesini sağladılar. Yardımcının yarım maaşa çalışmayı kabul ettiğini ilk duyduğumda, daha başka güçlü bir amacı olduğunu anlamıştım." "Fakat amacın ne olduğunu nasıl tahmin ettin?" "Evde bir kadın olsaydı başka türlü bir entrika olmasını bekleyebilirdim. Ama bu söz konusu değildi. Adamın küçük bir işi vardı ve evinde böyle ince hazırlıklara ve harcamalara değecek bir şeyler olamazdı. O halde evin dışında bir şeyler ol-

malıydı. Ne olabilirdi? Yardımcının fotoğraf tutkusunun ve kilerde kalma hilesini düşündüm. Kiler!

Bu karmaşık meselenin cevabı orada saklıydı. Bu gizemli asistanı sorup soruşturdum ve Londra'nın en soğukkanlı, en cesur suçlularından biriyle karşı karşıya olduğumu öğrendim. Kilerde bir şeyler yapıyordu; saatlerce süren bir şey. Diğer bir binaya giden bir tünel kazmaktan başka bir amacı olamayacağını düşündüm.

"Seninle olay yerine gittiğimizde buraya kadarını biliyordum. Kaldırıma bastonumla vurarak seni şaşırttım, biliyorum. Kilerin öne mi yoksa arkaya mı baktığını öğrenmek için yaptım bunu. Öne doğru değildi. Sonra zili çaldım ve tam beklediğim gibi kapıyı yardımcı açtı. Daha önceden birkaç kez karşıma çıkmıştı ama hiç göz göze gelmemiştik. Yüzüne pek bakmadım bile. Görmek istediğim dizleriydi. Ne kadar yıpranmış, kırışmış ve lekeli olduklarını sen de fark etmişsindir. Bu, saatler süren köstebekliği gösteriyordu. Tek bir soru kalmıştı, bunu ne için yaptıkları. Köşeyi döndüğümde City& Suburban Bankası'nın dostumuzun eviyle sırt sırta olduğunu gördüm ve problemi çözdüğümü hissettim. Sen konserden sonra eve gittiğinde, ben Scotland Yard'a ve banka müdürüne gittim ve sonunda neler olduğunu sen de gördün."

"Peki soygunu bu gece yapacaklarını nasıl bildin?" diye sordum.

"Kulüp bürosunu kapatmış olmaları, artık Bay Jabez

Wilson'in varlığını önemsemediklerini gösteriyordu; diğer bir deyişle tünellerini bitirmişlerdi. Ama bir an önce kullanmaları gerekiyordu çünkü külçelerin er ya da geç götürüleceğini biliyorlardı. Cumartesi bunun için en iyi gündü çünkü kaçmaları için onlara iki gün kazandırırdı. İşte bütün bu sebeplerden dolayı bu gece geleceklerini düşündüm."

"Çok güzel çözmüşsün!" diye atıldım, hayranlık duygumu daha fazla bastıramayarak. "Uzun bir zincir ama her halka çok iyi oturuyor."

"Beni can sıkıntısından da kurtardı," diye cevap verdi esneyerek. "Ama ne yazık ki bu sıkıntının yine üstüme çökmeye başladığını hissediyorum. Bütün hayatım, varoluşun bu sıradanlıklarından kaçmakla geçiyor. Küçük problemler bana bu konuda yardımcı oluyor."

"Ve yarışın birincisi sensin," dedim.

Omuzlarını silkti. "E, belki de öyle ama pek işe yaramıyor," dedi. "'L'homme c'est rien l'oeuvre c'est tout,' diye yazmıştı Gustave Flaubert, George Sand'a."

BOSCOMBE VADİSİ'NİN ESRARI

Karım ve ben bir sabah oturmuş kahvaltı ederken hizmetçi kız bir telgraf getirdi. Telgraf Sherlock Holmes'tan geliyordu ve şöyle yazıyordu:

'Bana ayıracak birkaç günün var mı? İngiltere'nin batısından Boscombe Vadisi trajedisiyle bağlantılı bir telgraf aldım. Benimle gelirsen sevinirim. Hava ve manzara mükemmel olacak. 11.15 treniyle Paddington'dan ayrılıyorum.'

"Ne dersin hayatım?" dedi karım bana bakarak. "Gidecek misin?"

"Ne diyeceğimi gerçekten bilmiyorum. Şu an yapmam gereken epeyce işim var."

"Ah, Anstruther senin yerine halleder. Son zamanlarda rengin soldu zaten. Bence bu değişiklik sana iyi gelir. Üstelik Bay Sherlock Holmes'un maceraları da her zaman ilgini çekmiştir."

"Bu maceralardan pek çok şey öğrendiğimi inkâr edemem," diye cevap verdim. "Eğer gideceksem bir an

önce hazırlanmalıyım çünkü sadece yarım saatim var."

Kamp kurma konusunda Afganistan'da edindiğim tecrübe sayesinde en azından hızlı ve her zaman hazır bir gezgin olmuşumdur. Sadece birkaç eşyaya ihtiyacım olduğu için kısa sürede hazırlandım ve bir arabaya atlayarak Paddington İstasyonu'nun yolunu tuttum. Oraya vardığımda, Sherlock Holmes peronda bir ileri bir geri yürüyordu. Zaten uzun ve ince olan vücudu giydiği uzun, gri yolculuk pelerini ve ona uygun şapkasıyla daha da uzun görünüyordu.

"Gelmen çok iyi oldu, Watson," dedi. "Yanımda, sonuna kadar güvenebileceğim birinin olması çok önemli. Yerel kuvvetler her zaman ya değersiz ya da çok önyargılı olurlar. Sen köşede bir yer tut, ben de biletleri alayım."

Holmes'un yanında getirdiği koca evrak yığını dışında bütün kompartıman bize aitti. Bunları karıştırarak okuyor, ara sıra notlar alıyor ve düşünüyordu. Reading'i geçmiştik ki, kâğıtları büyük bir balya haline getirerek üstteki rafa kaldırdı.

"Olay hakkında ne biliyorsun?"

"Hiçbir şey. Birkaç gündür gazete okumuyordum."

"Londra basını pek ayrıntılı bilgi vermemiş zaten. Az önce gazetelerin son sayılarından kayda değer olanlarını ayırmakla uğraştım. Bana kalırsa bu da şu son derece zor olan basit vakalardan biri."

"Bu biraz çelişkili bir anlatım değil mi?"

"Ama kesinlikle doğru. Bir vakanın benzersiz olması her zaman iyi bir ipucudur. Oysa olay ne kadar özelliksiz ve sıradansa onu çözmek de o kadar zor olur. Burada ise, öldürülen adamın oğluna karşı ciddi bir dava açılmış durumda."

"Bir cinayet o zaman?"

"E, öyle olduğu iddia ediliyor diyelim. Kendim şahsen bakmadan hiçbir şeyi kabul etmem. Önce meseleyi sana, benim de bildiğim kadarıyla birkaç kelimeyle anlatayım.

"Boscombe Vadisi, Herefordshire'de, Ross yakınlarında kırsal bir bölge. Bu bölgedeki en büyük toprak sahibi, bir süre Avustralya'da çalışıp para kazandıktan sonra eski memleketine dönen Bay John Turner adında biri. Hatherley'deki çiftliğini, yine kendisi gibi Avustralya'dan gelme Bay Charles McCarthy adında bir adama vermiş. Birbirlerini koloniden tanıdıkları için, bir yere yerleşirken birbirlerine yakın olmak istemeleri doğal. Turner daha zengin olduğu için McCarthy kiracı konumunda kalmış ama sık sık beraber olmalarından anlaşıldığına göre, şimdiye kadar aralarında herhangi bir sorun çıkmamış. McCarthy'nin on sekiz yaşında bir oğlu, Turner'in da aynı yaşlarda bir kızı varmış ve ikisinin de eşleri öleli çok olmuş. Çevredeki İngiliz ailelerinden uzak, kendi hallerinde yaşıyorlarmış. McCarthyler spora düşkün olduklarından sık sık çevredeki at yarışlarında görülüyorlarmış. McCarthy'nin orta

yaşlı bir adam ve genç bir kız olmak üzere iki, Turner'in ise, en az yarım düzine uşağı varmış. Aileler hakkında öğrenebildiklerim bunlar. Şimdi olaya geçelim.

"Geçen pazartesi, yani 3 Haziran'da, McCarthy öğleden sonra saat üç sularında Hatherley'deki evinden ayrılarak, vadiden akan nehirlerin yayılmasıyla oluşmuş bir göl olan Boscombe Gölü'ne doğru yola çıkmış. Aynı sabah, uşağıyla birlikte Ross'a gitmiş ve orada adama acelesi olduğunu, çünkü saat üçte önemli bir randevusu olduğunu söylemiş. Ama bu randevudan canlı şekilde dönmemiş.

"Hatherley çiftlik evinden Boscombe Gölü'ne çeyrek mil bir mesafe var. İki kişi adamın oralardan geçtiğini görmüş. Biri adı belirtilmemiş yaşlı bir kadın, diğeri de Bay Turner'in emrinde çalışan av bekçisi William Crowder. Bu iki şahit de Bay McCarthy'nin yalnız başına yürüdüğünü söylüyorlar. Fakat av bekçisi, Bay McCarthy geçip gittikten birkaç dakika sonra oğlu Bay James McCarthy'yi kolunun altında bir silahla aynı yöne doğru giderken gördüğünü söylüyor. Bekçiye göre oğul, babasının arkasından takip mesafesinde gidiyormuş. Ama akşam talihsiz olayı duyuncaya kadar bu konunun üzerinde pek durmamış.

"McCarthylerin ikisi bekçi William Crowder tarafından görüldükten sonra, başka biri tarafından daha görülmüşler. Boscombe Gölü bölgesi etrafı çim ve sazlıklarla çevrili ormanlık bir arazi. Patience Moran

adında on dört yaşında bir kız, ki Boscombe Vadisi arazi bekçisinin kızıymış, o anda ormanda çiçek topluyormuş. Ormanın göle yakın bir ucunda Bay McCarthy ve oğlunu şiddetli bir şekilde tartışırlarken gördüğünü söylüyor. Baba McCarthy'nin kaba bir dille konuştuğuna ve oğlun elini, babasına vurmak istermiş gibi kaldırdığına şahit olmuş. Bu şiddetli davranışlarından o kadar ürkmüş ki oradan kaçıp eve gitmiş ve annesine McCarthylerin Boscombe Gölü yakınlarında tartıştıklarını gördüğünü ve kavga edeceklerinden korktuğunu söylemiş. Bu sözler daha ağzından henüz çıkmış ki, genç McCarthy evlerine gelip babasını ormanda ölü bulduğunu söylemiş ve bekçinin yardım etmesini istemiş. Silahı ve şapkası yokmuş, sağ elinde ve gömleğinin kolunda taze kan lekesi varmış. Onu takip ederek gölün yanındaki çimenlikte yatan cesede varmışlar. Maktulün kafasına ağır, düz bir şeyle defalarca vurulmuş. Yaralar cesedin birkaç adım ötesinde bulunan oğlunun silahının dipçiğiyle yapılmış olabilirmiş. Bu şartlar altında genç adam hemen tutuklanmış ve salı günü yapılan soruşturma sonucunda 'kasten cinayet' kararı verilmiş; çarşamba günü Ross'ta hakim karşısına çıkmış ve dava bir sonraki celseye ertelenmiş. Bunlar polisin elinde bulunan temel veriler."

"Daha lanet bir vaka olamaz herhalde," diye fikrimi belirttim. "Bütün bu ayrıntılar tek bir suçluyu işaret ediyor."

"Deliller sözü biraz hileli," diye cevap verdi Holmes düşünceli bir şekilde. "Doğrudan tek bir şeye işaret ediyormuş gibi görünüyor olabilirler ama bakış açını biraz olsun kaydırdığında, bu sefer de tamamen farklı bir şeye işaret ettiklerini görebilirsin. Olayın genç adamın aleyhineymiş gibi göründüğünü ve suçlunun da o olma ihtimalinin çok yüksek olduğunu kabul etmek gerekir. Ama aralarında komşu çiftliğin sahibinin kızı Bayan Turner'in de bulunduğu birkaç insan, sanığın masum olduğuna inanıyorlar ve bu meseleyi çözmesi için sen de tanırsın, Lestrade'i tutmuşlar. Lestrade meseleyi çözemediği için bana devretti. Bu yüzden orta yaşlı iki beyefendi evlerinde kahvaltı edecekleri yerde, sabah sabah saatte elli mil hızla batıya doğru gidiyorlar."

"Olaylar o kadar açık ki korkarım bu sefer vakadan pek bir şey çıkaramayacaksın," dedim.

"Açık gibi görünen olaylardan daha aldatıcı bir şey olamaz," diye cevap verdi gülerek. "Kaldı ki, Bay Lestrade'in kesinlikle görmediği bazı gerçeklerle karşılaşabiliriz. Onun teorilerini nasıl çürüttüğümü bilirsin. Bir örnek vermek gerekiyorsa, ben senin yatak odanın penceresinin sağ tarafta olduğunu açıkça görebilirken, Lestrade'in böyle apaçık belli olan bir şeyi bile görebileceğinden şüphe duyarım."

"Nasıl olur da..."

"Sevgili dostum seni iyi tanırım. Baskın bir özelliğin olan askeri titizliğini de bilirim. Her sabah tıraş olursun

ve bu mevsimde de güneş ışığında tıraş oluyorsundur. Sola doğru indikçe yapılan tıraş kötüleştiğinden ve çenenin alt köşesinde bu kusur iyice ortaya çıktığından, odada o tarafın diğerinden daha az aydınlatılmış olduğu çok açık. Bunu senin gibi titiz birini eleştirmek için değil, gözlem ve akıl yürütmeye bir örnek olsun diye söylüyorum. Benim yöntemim bu ve umarım önümüzdeki meseleyi çözerken de işe yarayacaktır. Soruşturmada ortaya atılan önemli bir iki ufak nokta daha var."

"Nedir onlar?"

"Görünüşe bakılırsa genç adam hemen değil, Hatherley Çiftliği'ne döndükten sonra tutuklanmış. Polis müfettişi onu tutuklamaya gittiğinde oğlu buna hiç şaşırmadığını söylemiş. Bu ifadesi, jürinin zihnini kurcalayan bütün şüpheleri ortadan kaldırmış."

"Tam bir itirafmış," diye atıldım heyecanla.

"Hayır, çünkü hemen ardından masum olduğunu söylemiş."

"Böyle bir olaylar zincirinden sonra en azından şüpheli bir ifade değil mi bu?"

"Tam tersine," dedi Holmes, "şu anda bulutların arasından görebildiğim en parlak boşluk bu. Ne kadar masum olursa olsun, şartların tamamen aleyhinde olduğunu göremeyecek kadar aptal olamaz. Tutuklanışına şaşırdığı veya öfkelendiği iddiasını da şüpheyle karşılarım çünkü o şartlar altında böyle bir şaşkınlık ya da öfke hiç doğal olmazdı ve ancak birtakım dolaplar çe-

viren bir adamın bulduğu bir taktik olarak görülürdü. Olanları dürüstçe kabullenişi ya masumiyetinden ya da ölçülü ve sağlam karakterli oluşundandır. İfadesindeki kendi kendini kınama ve pişmanlık belirtileri bana suçlu bir zihinden çok, sağlıklı bir zihnin işaretleri gibi geliyor."

Kafamı olumsuz anlamda salladım. "Birçok adam bundan daha az delile rağmen asıldı," diye fikrimi belirttim.

"Evet öyle. Birçok adam yanlış yere asıldı."

"Genç adam nasıl anlatıyor olanları?"

"Korkarım ki birkaç olumlu ifade dışında ona inananlar için pek umut verici değil. İşte burada, kendin okuyabilirsin."

Yığının arasından yerel *Hereford* gazetesinin bir nüshasını çıkardı ve sayfayı çevirerek şanssız genç adamın ifadesinin yazılı olduğu paragrafı işaret etti. Dikkatlice okudum. Şöyle yazıyordu:

'Maktulün oğlu Bay James McCarthy çağırıldığında şöyle bir ifade vermiştir: "Üç gündür Bristol'deydim, geçen pazartesi sabahı geri döndüm. Ben geldiğimde babam evde değildi; hizmetçi kız, seyis John Cobb'la Ross'a gitmiş olduğunu söyledi. Kısa bir süre sonra atlı arabanın tekerleklerinin sesini duydum ve pencereden dışarı baktığımda, babamın arabadan inip araziden çıkmak için hızla yürümeye başladığını gördüm. Ama hangi yöne doğru gittiğine dikkat etmedim. Bir süre

sonra tüfeğimi alarak, tavşanın bol olduğu Boscombe Gölü'ne gitmek için yola çıktım. Yolda av bekçisi William Crowder'i gördüm, ki bunu kendisi de ifadesinde belirtmiştir; ama babamı takip ediyor olmam konusunda yanılıyor. Önümde olduğundan haberim yoktu. Göle birkaç yüz metre kala babamla aramızda gizli bir işaret olan 'Kuuiii' sesini duydum. O zaman hızla ileri fırladım ve onu gölün yanında beklerken buldum. Beni görünce çok şaşırdı. Biraz da tersleyerek orada ne işim olduğunu sordu. Aramızda sert sözlere ve neredeyse yumruklaşmaya kadar varan bir tartışma geçti. Bunun sebebi, babamın çok sinirli bir mizaca sahip olmasıdır. Öfkesinin dizginlenemez hale geldiğini görünce onu bırakıp Hatherley Çiftliği'ne doğru geri dönmeye başladım. Henüz 150 metre gitmemiştim ki, arkamdan korkunç bir çığlık yükseldi. Bunun üzerine gerisin geri babamla karşılaşmış olduğum yöne doğru koşmaya başladım. Oraya vardığımda babamı can verirken buldum. Başı feci şekilde yaralanmıştı. Silahımı attım ve onu kollarıma aldım ama hemen orada son nefesini verdi. Birkaç dakika yanında diz çökmüş halde durdum, sonra da yardım istemek için Bay Turner'in bekçisinin yakınlardaki evine gittim. Çığlığı duyup da babamın yanına döndüğümde ortalıkta kimseyi görmedim. Nasıl yaralandığını kesinlikle anlayabilmiş değilim. Davranışları biraz soğuk ve korku verici olduğundan pek sevilen bir adam değildi ama bildiğim kadarıyla hiç düşmanı yoktu.

Bu mesele hakkında başka bir şey bilmiyorum."

"Müfettiş: 'Babanız ölmeden önce son kez bir şeyler söylemedi mi?'

"Sanık: 'Birkaç kelime geveledi ama tek duyabildiğim, 'arat' gibi bir şeylerdi.'

"Müfettiş: 'Bundan ne anlam çıkardınız?'

"Sanık: 'Bana hiçbir şey çağrıştırmadı. Sayıkladığını düşündüm.'

"Müfettiş: 'Babanızla son kavganızın sebebi neydi?'

"Sanık: 'Bunu söylemek istemiyorum.'

"Müfettiş: 'Korkarım size bu konuda baskı yapmak zorundayım.'

"Sanık: 'Bunu söylemem gerçekten imkânsız. Ama başına gelen talihsizlikle hiç ilgisi olmadığını temin ederim.'

"Müfettiş: 'Buna mahkeme karar verir. Cevap vermeyi reddetmenizin ilerdeki soruşturmalarda sizinle ilgili ciddi şüpheler uyandıracağını söylememe gerek yok herhalde.'

"Sanık: 'Reddetmekte kararlıyım.'

"Müfettiş: 'Bu "Kuuii" sesinin aranızda bir işaret olduğunu söylemiştiniz.'

"Sanık: 'Evet, öyleydi.'

"Müfettiş: 'Peki nasıl oldu da sizi görmeden, hatta Bristol'den geri döndüğünüzü bile bilmeden böyle seslendi?'

"Sanık (belirgin bir şaşkınlıkla): 'Bilmiyorum.'

"Bir jüri üyesi: 'Çığlığı duyup geri döndüğünüzde ve babanızı ağır yaralı yatarken gördüğünüzde şüphenizi uyandıracak herhangi bir şey fark etmediniz mi?'

"Sanık: 'En azından belirgin bir şey yoktu.'

"Müfettiş: 'Ne demek istiyorsunuz?'

"Sanık: 'Oraya koşarak gittiğimde o kadar huzursuz ve endişeliydim ki, babamdan başka bir şey düşünemiyordum. Ama sanki ileri doğru koşarken sol tarafımda belli belirsiz bir şey gördüm gibi geldi. Gri renkli bir şey, bir çeşit ceket ya da ekose bir şal belki de. Babamın başından kalktığımda etrafıma baktım ama gitmişti.'

" 'Siz yardım çağırmaya gitmeden önce onun yok olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?'

" 'Evet gitmişti.'

" 'O şeyin ne olduğunu söyleyebilir misiniz?'

" 'Hayır, sadece orada bir şeyler olduğunu hissettim.'

" 'Cesetten ne kadar uzaktaydı?'

" 'On beş metre ya vardı ya yoktu.'

" 'Peki ormandan ne kadar uzaklıktaydı?'

" 'Hemen hemen aynı uzaklıkta.'

" 'O halde, siz o şeyden yaklaşık olarak on beş metre uzaklıktayken yok oldu.'

" 'Evet, ama sırtım dönükken.'

Sanığın soruşturması burada sona eriyordu.

"Müfettiş gördüğüm kadarıyla genç McCarthy'ye karşı biraz acımasızca davranmış," dedim gazetedeki sütuna bakarak. "Babasının, onun eve dönüşünü bilme-

diği halde aralarındaki işareti vermesindeki çelişkiye, babasıyla aralarında geçen tartışmayı anlatmayı reddetmesine ve babanın ölmeden önceki son sözlerinin bulunduğu kısa açıklamaya dikkat çekmek istemiş. Haliyle bütün bunlar tıpkı müfettişin de söylediği gibi tamamen çocuğun aleyhine."

Holmes sessizce güldü ve yumuşak koltuğunda uzandı. "Sen ve müfettiş," dedi, "genç adamın lehine olan bazı güçlü noktaları göz ardı etmeye çalışıyorsunuz. Sanığın aynı zamanda hem çok hem de az hayal gücü olduğunu iddia ettiğinin farkında değil misin? Jürinin sempatisini kazanacak bir kavga sebebi uyduramadığı için az, ölen adamın son sözlerinin 'arat' gibi bir şey olduğunu söylemesi ve ortadan kaybolan elbiseyle ilgili anlattıklarından dolayı da hayal gücünün fazla olduğunu söylüyorsun aslında. Hayır bayım, ben bu vakaya genç adamın söylediklerinin doğru olduğu varsayımıyla başlayacağım ve bu varsayımın bizi nerelere götüreceğini birlikte göreceğiz. Ama şimdi, yanımdaki kitabı okuyacağım ve olay yerine gidene kadar daha fazla konuşmak istemiyorum. Öğle yemeğini Swindon'da yedikten sonra sanırım yirmi dakika içinde orada oluruz."

Güzel Stroud Vadisi'ni ve Severn'i geçtikten sonra saat dörde doğru küçük, şirin Ross kasabasına vardık. Peronda bizi kaçamak ve kurnaz bakışlı, zayıf, sıçan kılıklı bir adam bekliyordu. Çevresindeki ortama uyma-

yan açık kahverengi ceketi ve deri pantolonuyla Scotland Yard'dan Lestrade'i tanımakta zorluk çekmedim. Onunla birlikte, bizim için bir oda ayırtılmış olan Hereford Arms'a gittik.

"Bir araba ayarladım," dedi Lestrade, bir fincan çay içmek için oturduğumuzda. "Sizin enerjik tabiatınızı unutmadım ve suç yerine gidene kadar rahat edemeyeceğinizi bilirim."

"Çok naziksin," diye cevap verdi Holmes. "Tamamen bir barometrik basınç sorunu."

Lestrade şaşırmıştı. "Dediklerinizi anlamakta biraz güçlük çekiyorum," dedi.

"Barometre ne diyormuş bakalım? Hım, yirmi dokuz. Havada ne bulut, ne de rüzgâr var. İçilmeyi bekleyen bir tabaka sigaram var ve alışıldık kır otellerindekilerin aksine, bu kanepe epeyce rahat. Bu gece arabayı kullanmak isteyeceğimi sanmıyorum."

Lestrade rahatça güldü. "Gazetelerden edindiğiniz bilgilerle olayı çoktan çözmüşsünüzdür şüphesiz," dedi. "Mesele apaçık ortada ve ne kadar derinine inersen o kadar belirginleşiyor. Ama bir bayan elbette ki reddedilmez; hele onun kadar kararlısı hiç. Sizin hakkınızda her şeyi duymuş. Benim yapabildiklerimden fazlasını yapamayacağınızı tekrar tekrar söylememe rağmen yine de sizin de fikrinizi duymak istedi. Ama o da ne! Arabası kapıya gelmiş bile."

Daha sözünü yeni bitirmişti ki, hayatımda gördüğüm

en güzel kadınlardan biri hızla odaya daldı. Parlak menekşe gözleri, yarı açık dudakları ve yanaklarındaki pembeliğiyle heyecan ve endişesinin bir süre için doğal çekingenliğine baskın geldiği belli oluyordu.

Bizi teker teker süzdükten sonra bir kadının sezgileriyle dostumda karar kılarak: "Ah, Bay Sherlock Holmes!" diye bağırdı. "Gelmenize çok sevindim. Size bazı gerçekleri söylemek istiyorum. James'in yapmadığını biliyorum. Bunu biliyorum ve sizin de bunu göz önüne alarak çalışmaya başlamanızı istiyorum. Bu konuda hiç şüpheniz olmasın. Küçüklüğümüzden beri birbirimizi tanırız ve kusurlarını herkesten iyi bilirim; ama o bir karıncayı bile incitemeyecek kadar yufka yüreklidir. Onu tanıyan herkes bu suçlamanın ne kadar anlamsız olduğunu bilir."

"Umarım onu temize çıkarırız, Bayan Turner," dedi Sherlock Holmes. "Elimden geleni yapacağıma emin olabilirsiniz."

"Olayı biliyorsunuz, değil mi? Herhangi bir sonuca vardınız mı? Bir çatlak, bir gedik bulabildiniz mi? Siz de onun suçsuz olduğunu düşünmüyor musunuz?"

"Böyle bir ihtimal var."

"İşte, görüyorsunuz!" diye bağırdı, kafasını arkaya atıp Lestrade'e küstahça bakarak. "Duyuyorsunuz! Bana umut veriyor."

Lestrade omuzlarını silkti. "Korkarım meslektaşım karar vermekte biraz acele ediyor," dedi.

"Ama haklı. Ah! Haklı olduğunu biliyorum. Bunu James yapmadı. Babasıyla arasında geçen şu tartışmayı eminim ki müfettişe anlatmamasının sebebi, konunun benimle ilgili oluşudur."

"Nasıl bir ilgisi var?" diye sordu Holmes.

"Artık bazı şeyleri saklamanın anlamı kalmadı. James ve babası, benim hakkımda bazı konularda anlaşamıyorlardı. Bay McCarthy evlenmemizi istiyordu. James ve ben birbirimizi hep kardeş gibi sevdik; fakat o henüz genç ve tecrübesiz ve... ve... e, doğal olarak bunun gibi bir şey yapmak istemiyordu. Bu yüzden sürekli tartışıyorlardı ve sanırım bu sonuncusu da onlardan biri."

"Peki ya sizin babanız?" diye sordu Holmes. "Böyle bir birlikteliği o onaylıyor muydu?"

"Hayır, o da karşıydı. Bay McCarthy dışında kimse onaylamıyordu."

Holmes keskin ve sorgulayan bakışlarından birini atınca genç kızın yüzü kızardı.

"Bu bilgi için teşekkür ederim," dedi. "Yarın gelsem babanızı görebilir miyim?"

"Korkarım ki doktor buna izin vermez."

"Doktor mu?"

"Evet, duymadınız mı? Zavallı babamın sağlığı zaten son birkaç yıldır iyi değildi; bu son olay da onu iyice çökertti. Yataktan kalkamıyor. Dr. Willows onun harabeye döndüğünü ve sinir sisteminin tahrip olduğunu söylüyor. Bay McCarthy, babamı Victoria'daki eski

günlerinden tanıyan tek adam."

"Victoria'da, öyle mi? Bakın bu önemli işte."

"Evet, madenlerde."

"Öyle olmalı; anladığım kadarıyla, Bay Turner'in servetini kazandığı altın madenlerinde."

"Evet, kesinlikle."

"Teşekkür ederim Bayan Turner. Çok yardımcı oldunuz."

"Yarın yeni bir şey olursa haber verirsiniz. Herhalde hapishaneye James'i görmeye gidersiniz. Ah, giderseniz Bay Holmes, ona masum olduğuna inandığımı söyleyin."

"Söylerim, Bayan Turner."

"Şimdi eve dönmeliyim çünkü babam çok hasta ve yokluğuma dayanamaz. Hoşça kalın. Tanrı yardımcınız olsun." Odadan geldiği gibi heyecanla çıktı gitti. Arabasının tekerleklerinin tıkırtısı kısa bir süre sonra duyulmaz oldu.

"Senden utanıyorum Holmes," dedi Lestrade, birkaç dakikalık sessizlikten sonra kibirle. "Neden boşa çıkaracağın umutlar veriyorsun ki? O kadar yufka yürekli değilimdir ama buna zalimlik denir."

"James McCarthy'yi temize çıkaracak bir yol bulduğumu düşünüyorum," dedi Holmes. "Onu hapishanede görme iznin var mı?"

"Evet, ama sadece ikimiz için."

"O zaman dışarı çıkmama kararımı tekrar gözden ge-

çirmeliyim. Hereford trenini yakalayıp onu bu gece görmek için yeterli zamanımız var mı?"

"Fazlasıyla."

"O halde öyle yapalım. Watson, korkarım sıkılacaksın ama birkaç saat içinde geri dönerim."

Onlarla istasyona kadar yürüdüm, sonra küçük kasabanın sokaklarında dolaşıp otele geri döndüm ve kanepede yatıp bir roman okumaya başladım. Çözmeye çalıştığımız derin esrar karşısında romanın konusu o kadar zayıf kalmıştı ki, dikkatim sürekli dağılıyordu. Sonunda kitabı bir yana atıp günün olaylarını düşünmeye karar verdim. Diyelim ki bu mutsuz genç adamın hikâyesinin tamamen doğru olduğunu kabul ettik, peki o zaman babasından ayrılmasıyla beraber duyduğu çığlıklarla olay yerine geri dönmesi arasındaki zamanda nasıl bir felaket olmuştu? Korkunç ve ölümcül olmalıydı. Ne olabilirdi? Yaraların şekli benim tıbbi bilgilerime ne anlatıyordu? Yapılan soruşturma odaya getirttiğim haftalık kasaba gazetesinde aynen basılmıştı. Doktor raporunda sol kafatası kemiğinin arkadan üçüncüsünün ve art kafa kemiğinin sol yarısının, küt bir silahla vurularak kırıldığı yazıyordu. Böyle bir darbenin arkadan geldiği açıktı. Bu bir bakıma sanığın lehineydi, çünkü babasıyla yüz yüze tartışırken görülmüştü. Ama yaşlı adam darbeyi yemeden önce arkasını dönmüş olabilirdi tabii. Yine de bunu Holmes'a söylemek gerekirdi. Bir de ölürken söylediği 'arat' kelimesi vardı. Ne an-

lama geliyor olabilirdi? Sayıklama olamazdı. Ani bir darbeyle ölen bir adam çoğunlukla sayıklamaz. Hayır, bu sözler daha çok başına gelen felaketi anlatma çabası gibi görünüyordu. Ama neye dikkat çekiyordu? Muhtemel bir açıklama bulabilmek için kafa patlattım. Bir de genç McCarthy'nin gördüğü gri elbise vardı. Eğer bu doğruysa, katil kaçarken elbisesinin bir parçasını, büyük ihtimalle de paltosunu düşürmüş ve soğukkanlılıkla geri dönüp, oğul on-on beş adım ötede, sırtı ona dönük, babasının yanında diz çökmüşken alıp gitmişti. Ne kadar esrarlı bir olay örgüsüydü bu! Sonunda Lestrade'in düşüncelerini bırakıp Sherlock Holmes'un sezgilerine güvenmeye ve genç McCarthy'nin masumiyetini güçlendirecek taze kanıtların gelmesini beklemeye karar verdim.

Sherlock Holmes döndüğünde vakit epey geçti. Lestrade, kasabadaki evlerden birinde kaldığından yalnız gelmişti.

"Barometre hâlâ çok yüksek," dedi oturduktan sonra. "Olay yerine gitmeden yağmur yağmaması çok önemli. Öte yandan, böyle nazik bir işi halledebilmek için insanın iyi gününde olması lazım ve ben bu uzun yol yorgunluğuyla bunu beceremem. Bu arada, genç McCarthy'yi gördüm."

"Peki ondan ne öğrendin?"

"Hiçbir şey."

"Hiçbir şeye ışık tutamadı mı?"

"Hem de hiç. Bir ara kimin yaptığını bilip sakladığını düşündüm ama artık eminim ki o da herkes gibi şaşkın. Yakışıklı ve yüreği sağlam bir genç, ama pek akıllı değil."

"Eğer Bayan Turner gibi güzel, genç bir kadınla evlenmeye karşıysa zevkinden şüphe duyarım." dedim.

"Ah, o da acıklı bir hikâye. Bu genç adam, kıza delicesine âşık. Ama iki yıl kadar önce, henüz bir delikanlıyken ve Bayan Turner yatılı okulda okuduğu için onu pek iyi tanımıyorken bu aptal çocuk ne yapıyor bil bakalım? Bristol'da garson bir kızın kıskacına yakalanıyor ve onunla evleniyor. Hiç kimsenin bundan haberi yok tabii. Uğruna canını vermeye hazır olmana rağmen imkânsız olduğunu bildiğin bir şeyi yapmaya zorlanmanın ne kadar güç olduğunu tahmin edersin. Son konuşmalarında, babasının onu Bayan Turner'e evlilik teklifi etmeye zorlamasına karşı koymasının sebebi buydu işte. Öte yandan kendini haklı çıkartacak bir şeyi de yoktu ve babası çok sert bir adam olduğundan, gerçeği öğrenir öğrenmez canına okurdu. Bristol'da üç gün boyunca garson karısıyla birlikteymiş ve babası nerede olduğunu bilmiyormuş; buna dikkat et, çünkü önemli. Neyse, yine de kötülükten iyilik çıkmış, çünkü garson kız gazetelerden olayı öğrenmiş ve Bermuda Dockyard'da zaten bir kocası olduğunu, yani aralarında hiçbir bağ olmadığını yazarak onu tamamen terk etmiş. Sanırım en azından bu haber, bütün bu çektiklerinden sonra genç McCarthy'yi

biraz olsun avutmuştur."

"Ama eğer o suçsuzsa, kim yaptı?"

"Kim mi? Dikkatini özellikle bazı noktalara çekmek isterim. Maktulün göl kenarında birileriyle randevusu vardı ve ne zaman döneceğini bilmediği için bu birisi oğlu olamazdı. Bir de baba McCarthy, oğlunun döndüğünü bilmeden 'Kuuii'diye bağırmıştı. Bunlar vakanın kaderini belirleyen hayati noktalar işte. İstersen şimdi George Meredith'ten konuşalım ve diğer bütün küçük meseleleri yarına bırakalım."

Holmes'un önceden tahmin ettiği gibi, ertesi gün yağmur yağmadı. Sabah hava güneşli ve bulutsuzdu. Saat dokuzda Lestrade bizi arabayla alarak Hatherley Çiftliği'ne, oradan da Boscombe Gölü'ne götürdü.

"Bu sabah önemli haberler var," dedi Lestrade yolda. "Bay Turner'in hayatından umut kesilecek kadar hasta olduğu söyleniyor."

"Yaşlı bir adam olsa gerek," dedi Holmes.

"Altmışlarında, ama sağlığı asıl yurtdışındayken bozulmuş ve bir süredir iyice kötüleşmiş. Bu mesele onun üzerinde çok kötü bir etki yaratmış. McCarthy'yle eski arkadaşlarmış ve eklemem gerek, ona büyük iyiliği dokunmuş. Öğrendiğime göre, Hatherley Çiftliği'ni arkadaşına para talep etmeden vermiş."

"Gerçekten mi? Bak bu ilginç," dedi Holmes.

"Ah, evet! Birçok kere ona yardım etmiş. Burada herkes Bay Turner'in Bay McCarthy'ye yaptığı iyiliklerden

bahsediyor."

"Gerçekten mi? Kendi adına fazla bir şeye sahip olmayan ve Turner'e vefa borcu olan McCarthy'nin, hâlâ tek mirasçı olan Bayan Turner'i oğluyla evlendirmekten bahsediyor olması sizin de dikkatinizi çekmedi mi? Sanki her şey bir evlenme teklifiyle hallolacakmış gibi davranıyordu. Turner'in kendisinin bu evliliğe karşı olduğunu bilmemiz işi daha da garipleştiriyor. Kız bize bu kadarını anlatmıştı. Bundan bir şeyler çıkartamıyor musunuz?"

"Çıkarımlara ve akıl yürütmelere başladık yine," dedi Lestrade bana göz kırparak. "Teoriler ve hayallerin peşinden koşmadan da gerçeklerle başa çıkmakta zorlanıyorum."

"Haklısın," dedi Holmes ağır başlılıkla, "gerçeklerle başa çıkmakta zorlanıyorsun."

"Bu arada, senin zor bulabileceğin bir gerçeği öğrendim," dedi Lestrade.

"Nedir o?"

"Büyük McCarthy'nin ölümü küçük McCarthy'nin elinden çıkmış; bunun dışındaki bütün teorilerin fasa fiso."

"Bütün bunları bırakalım şimdi," dedi Holmes. "Şu soldaki, Hatherley Çiftliği değil mi?"

"Evet, ta kendisi."

Geniş, konforlu görünümlü, duvarlarını sarı sarı likenler bürümüş, iki katlı bir binaydı. Fakat kapalı perdeler

ve dumansız bacalarıyla terk edilmiş gibi duruyordu. Sanki bu lanetin ağırlığı hâlâ üzerindeydi. Kapıyı çaldık ve Holmes hizmetçiden, efendisinin öldüğü gün giydiği çizmeleri ve oğlun çizmelerinden bir çifti göstermesini istedi. Bunları yedi sekiz açıdan dikkatle ölçtükten sonra avludan Boscombe Gölü'ne giden patikaya girdik.

Koku aldığında Sherlock Holmes adeta kişilik değiştirirdi. Sadece Baker Sokağı'ndaki sessiz düşünür ve mantıkçıyı görmüş olanlar onu tanımakta zorlanırlardı. Yüzü kızarır ve karanlıklaşırdı. İki koyu çizgi haline dönüşen kaşlarının altından gözleri çelik gibi parlardı. Yüzü aşağıya dönük olur, omuzları bükülür, dudakları birbirine bastırılır ve uzun, sinirli boynunda damarları tek tek ortaya çıkardı. Burun delikleri hayvansı bir av arzusuyla büyür ve zihni tamamen önündeki soruna konsantre olurdu. Öyle ki, ona bir soru sorulduğunda veya biri bir fikir belirttiğinde ya hiç duymaz ya da çabuk ve sabırsız bir homurdanmayla karşılık verirdi.

Çayırların arasında uzanan patikayı hızla ve sessizce geçerek orman yönünden Boscombe Gölü'ne ulaştı. Zemin bütün bölgedeki gibi nemli ve çamurluydu ve hem yol üzerinde hem de yolun her iki tarafındaki çimenler üzerinde birçok ayak izi vardı. Holmes bazen koşturuyor bazen de kıpırdamadan duruyordu. Çayırın çevresinde küçük bir tur attı. Lestrade ve ben arkasından gidiyorduk.

Lestrade kayıtsız ve kibirli bir hava takınmıştı ama

ben bütün hareketlerinin belli bir amaca yönelik olduğunu bildiğimden dostumu ilgiyle izliyordum.

Hafif sazlıklarla kaplı Boscombe Gölü yaklaşık elli metre genişliğindeydi ve Hatherley Çiftliği ile Bay Turner'in özel parkının sınırları arasında bulunuyordu. Uzakta ağaçların arasından, zengin arazi sahibinin evinin sivri tepeli kırmızı kubbeleri görülebiliyordu. Gölün Hatherley tarafında ağaçlar sıktı ve sınırını sazlıkların çizdiği gölün çevresinde, ağaçların arasında yirmi adım genişliğinde dar bir kuşak uzanıyordu. Lestrade bize cesedin bulunduğu noktayı gösterdi. Zemin o kadar ıslaktı ki, adamın düştüğü yerde bıraktığı izleri açıkça görebiliyordum. Dikkatli bakışlarından anladığım kadarıyla Holmes bu ezilmiş çimenden başka şeyler de okuyordu. Kokunun izini süren bir köpek gibi ortalıkta koşuşturdu ve sonunda dedektife dönerek:

"Göle neden girdiniz?" diye sordu.

"Bir tırmık kullanarak silah veya başka bir iz aradım. Ama sen bunları nasıl oluyor da..."

"Şş... Şimdi buna zamanım yok! Hafif içe basan sol ayağının izleri her yerde. Bir köstebek bile bunu görebilirdi. Sonra sazlıklar arasında kayboluyor. Siz bir sığır sürüsü gibi gelip ortalıkta debelenmeden önce gelseydim işim çok daha kolay olurdu. Bekçiyle birlikte gelenlerin izleri burada; cesedin etrafındaki iki üç metrelik bir alandaki izleri yok etmişler. Ama burada aynı ayaklardan çıkma üç ayrı yolun izi daha var." Daha iyi ba-

kabilmek için büyütecini çıkardı ve yağmurluğu üzerinde yere uzandı. Bütün bu süre boyunca bizimle değil, daha çok kendi kendine konuşuyordu. "Bunlar genç McCarthy'nin ayakları. İki kez yürüyerek, bir kez de koşarak geçmiş; tabanın izleri daha derinken topukların izleri güçlükle seçiliyorsa koşmuş demektir. Bu, anlattığı hikâyeye de uyuyor. Babasının yerde yattığını görünce koşmuş. Bunlar da babanın ileri geri yürürken bıraktığı izler. Peki bu ne? Oğlun bir an durup sesleri dinlerken yere dayadığı silahın dipçiği. Peki bu? Ha, ha! Bakın burada ne var! Ayak uçları! Ayak uçları! Köşeli ve pek alışılmadık çizmeler! Geliyorlar, gidiyorlar, bir daha geliyorlar... elbette, pelerin için. Peki nereden geliyorlar?" İzi bazen bulup bazen kaybederek, sonunda ormanın sonundaki büyük bir kayın ağacının gölgesine varana kadar koşuşturup durdu. Bir ucundan diğerine dolaştı ve bir kez daha yüzüstü yere uzanarak bir sevinç çığlığı attı. Uzun bir süre orada öylece kaldı. Yaprakları ve kuru dalları kaldırıyor, toza benzer bazı nesneleri zarfa koyuyor ve hem zemini hem de ağacın kabuğunu büyüteciyle inceliyordu. Yosunların ortasındaki bir taşı da alarak yakından baktı. Sonra, bütün izlerin yok olduğu yola çıkana kadar ormanın arasındaki patikada yürüdü.

"Gerçekten de çok ilginç bir vakaydı," dedi. Her zamanki haline geri dönmüştü. "Şu sağdaki ev bekçinin evi olmalı. Gidip Moran'la konuşmak veya en azından

bir not bırakmak istiyorum. Bunu yaptıktan sonra geri dönebiliriz. Siz arabaya kadar yürüyün, ben birazdan size katılırım."

On dakika içinde arabada toplanmış, Ross'a doğru gitmeye başlamıştık. Holmes ormandan aldığı taşı hâlâ elinde tutuyordu.

"Bu ilgini çekebilir Lestrade," dedi taşı uzatarak. "Cinayet bununla işlenmiş."

"Hiç iz göremiyorum."

"Hiç yok ki."

"Peki, sen nereden biliyorsun o zaman?"

"Altında çimen vardı. Sadece birkaç gündür orada olmalı. Üstünde nereden geldiğine dair hiçbir işaret yoktu. Yaralara da uyuyor. Zaten başka bir silahın izi de yok."

"Peki ya katil?"

"Uzun boylu, solak, sağ ayağı topallıyor, kalın tabanlı avcı botları ve gri bir pelerin giyiyor, Hint purosu içiyor, bir puro ağızlığı kullanıyor ve cebinde eski bir çakı taşıyor. Başka işaretler de var ama bu kadarı yeterli."

Lestrade güldü. "Korkarım ki şüphelerim hâlâ devam ediyor," dedi. "Teoriler iyi güzel de, kalın kafalı bir İngiliz jürisiyle başa çıkmak zorundayız."

"Nous verrons," diye cevap verdi Holmes sakince. "Sen kendi yöntemlerini kullan, ben de benimkileri. Bu öğleden sonra biraz meşgul olacağım ve büyük ihtimalle akşam treniyle Londra'ya döneceğim."

"Meseleyi tamamlanmadan bırakacak mısın yani?"

"Hayır, tamamlandı zaten."

"Peki ya sır?"

"Çözüldü."

"Suçlu kim o zaman?"

"Az önce tarif ettiğim beyefendi."

"Tamam da o kim?"

"Onu bulmak zor olmayacak. Burası o kadar da kalabalık bir yöre değil."

Lestrade omuzlarını silkti. "Ben pratik bir adamım," dedi, "ve kasabaya gidip de solak bir beyefendiyi arayacak değilim. Scotland Yard'a rezil olurum."

"Sorun değil," dedi Holmes sessizce. "Ben sana fırsat verdim. Kaldığın yere geldik. Güle güle. Gitmeden önce sana telgraf çekerim."

Lestrade'i bırakarak otelimize gittik. Öğle yemeği bizi bekliyordu. Holmes, yüzünde içinden çıkılamaz bir duruma girmiş gibi acı dolu bir ifadeyle sessizce oturuyordu.

"Dinle Watson," dedi, masa toparlandıktan sonra, "şu sandalyeye otur da sana anlatayım. Ne yapacağımı bilmiyorum ve tavsiyene ihtiyacım var. Bir puro yak ve dinle."

"Lütfen devam et."

"Bu vakada, genç McCarthy'nin hikâyesinde, benim lehine olduğunu düşündüğüm, senin de aleyhine olduğunu düşündüğün iki nokta vardı. Biri, babanın oğlunu görmeden işaret vermesi, diğeri de ölmeden önceki son

sözleri. Başka şeyler de söylemişti ama oğlu sadece bunları yakalayabilmişti. Şimdi, araştırmamız bu iki noktadan yola çıkmalı. Gencin söylediklerinin tamamen doğru olduğunu varsayalım."

"Peki bu 'Kuuii' sesi nereden çıktı o zaman?"

"Oğluna yöneltmiş olamaz. Onun Bristol'de olduğunu sanıyordu. Duyuş mesafesinde olması tamamen tesadüf. Bu sesi, buluşmak için gittiği adamın dikkatini çekmek için çıkardı. Ama bu 'Kuuii' sesi Avustralya'ya özgü bir ses, yani Avustralyalılar arasında kullanılıyor. O halde, McCarthy'nin Boscombe Gölü'nde buluşacağı adamın Avustralya'da yaşıyor olma ihtimali güçlü."

"Peki, bu 'arat' ne demek?"

Sherlock Holmes cebinden katlanmış bir kâğıt parçası çıkararak masanın üzerine yaydı. "Bu Victoria Kolonisi'nin haritası," dedi. "Geçen gece Bristol'den istettim bunu." Elini haritanın bir bölgesine koydu. "Ne okuyorsun?"

"ARAT," dedim.

"Ya şimdi?" dedi elini kaldırarak.

"BALLARAT."

"Kesinlikle. Aslında adamın söylediği şey buydu ama oğlu sadece son iki hecesini duyabildi. Katilin adını söylemeye çalışıyordu. Yani Ballarat'la ilgili bir şey."

"Mükemmel!" diye atıldım.

"Her şey çok açık. Şimdi, gördüğün gibi alanı oldukça daralttım. Eğer oğlun ifadesini doğru kabul edersek bir

de gri bir elbise var. Bu durumda araştırmamızı, Ballarat'ta yaşamış gri pelerinli bir Avustralyalı tarifine kadar indirgedik."

"Kesinlikle."

"Ve bu bölgeden birileri olmalı, çünkü göle ya çiftlikten ya da çevresindeki araziden gidiliyor ve bu bölgelere de yabancılar kolaylıkla giremiyor."

"Doğru."

"Sonra bir de bugünkü incelememiz var. Zemini inceledikten sonra o aptal Lestrade'e de verdiğim bir tarif var."

"Ama bu bilgileri nasıl elde ettin?"

"Metodumu bilirsin. Ayrıntıların gözlemlenmesi üzerine kuruludur."

"Boyunu kabaca adım uzunluğundan çıkardığını biliyorum. Botlar da izlerine bakılarak tahmin edilebilir."

"Evet, garip botlardı."

"Peki topallığı?"

"Sağ ayağının izi hep sol ayaktan daha belirsizdi. O ayağın üzerine daha az ağırlık veriyordu. Neden? Çünkü topallıyordu."

"Ya solaklığı?"

"Doktor raporunda yaralanma şeklini sen de okudun. Darbe tam arkadan ama kafatasının sol tarafına yapılmış. Böyle bir şey solak biri tarafından değil de kimin tarafından yapılmış olacak? Katil, babayla oğul arasındaki tartışma sırasında orada, ağacın arkasındaymış.

Hatta puro bile içmiş. Tütünler hakkındaki bilgilerime dayanarak, bulduğum külün bir Hint purosuna ait olduğunu gördüm. Bu konuda bazı çalışmalarım olduğunu biliyorsun. Hatta 140 farklı pipo, puro ve sigara tütünü hakkında bir makalem bile vardır. Külü bulduktan sonra çevreye baktım ve yosunların arasında izmaritini de buldum. Rotterdam'da sarılan Hint purolarından biriydi."

"Peki ağızlık konusu?"

"İzmaritin ağza değmemiş olduğunu fark ettim. Demek ki ağızlık kullanıyordu. Ucu ısırılmamış, kesilmişti ve bu kesik pürüzlüydü; bu bilgiye dayanarak kör uçlu çakıyı tahmin ettim."

"Holmes," dedim, "katilin kaçamayacağı bir ağ örmüşsün. Onu asacak ipi keserek masum bir insanın hayatını kurtardın. Bütün bunların işaret ettiği noktayı anlayabiliyorum. Suçlu..."

"Bay John Turner," diye bağırdı otel hizmetçisi, odamızın kapısını açıp içeri bir misafir buyur ederek.

İçeri giren adam garip ve etkileyici bir tipti. Yavaş, topallayan adımları elden ayaktan düştüğünü ama sert, derin çizgili yüzü ve iri yapısı hâlâ eski gücüne sahip olduğunu gösteriyordu. Karışmış sakalı, kırlaşmış saçı ve gür kaşları görünüşüne itibar ve güç kazandırıyordu. Ama yüzü kireç gibi bembeyaz olmuş, dudakları ve burnunun çevresinde mavi lekeler ortaya çıkmıştı. Ölümcül bir hastalığın pençesinde olduğunu hemen ilk bakışta anladım.

"Lütfen kanepeye buyurun," dedi Holmes nazikçe. "Notumu aldınız mı?"

"Evet, bekçi getirdi. Bir skandalı önlemek için beni burada görmek istediğinizi yazmışsınız."

"Eğer mahkemeye gidersem, bu meselenin insanların kulağına gideceğini düşündüm."

"Peki beni neden görmek istediniz?" Sanki sorduğu sorunun cevabı verilmiş gibi yorgun ve umutsuz gözlerle bakıyordu.

"Evet," dedi Holmes, sözlerden çok bakışlara cevap vererek. "Öyle. McCarthy'yle ilgili her şeyi biliyorum."

Yaşlı adam, yüzünü ellerinin arasına aldı. "Tanrı yardımcım olsun!" dedi. "Ama zaten genç adamın mahvolmasına izin vermeyecektim. Mahkeme aleyhine karar verseydi ortaya çıkıp her şeyi anlatacaktım."

"Bunu duyduğuma çok memnun oldum," dedi Holmes ağırbaşlılıkla.

"Arada sevgili kızım olmasa çoktan söylemiştim. Ama tutuklandığımı duyarsa kalbi kırılır diye..."

"Bu noktaya kadar gelmeyebilir," dedi Holmes.

"Nasıl?"

"Ben resmi bir dedektif değilim. Buraya gelmemi kızınız istedi ve ben onun çıkarları için uğraşıyorum. Yine de genç McCarthy dışarı çıkmalı."

"Ben yavaş yavaş ölüyorum," dedi yaşlı Turner. "Yıllardır şeker hastalığının pençesindeyim. Doktorum en fazla bir ay ömrüm kaldığını söylüyor. Ama hapiste öle-

ceğime kendi çatım altında ölmeyi tercih ederim."

Holmes kalkarak masaya oturdu. Eline bir kalem ve önüne bir tomar kâğıt alarak, "Sadece gerçeği anlatın," dedi. "Ben yazayım, siz imzalayın ve Watson da şahit olsun. İşler kötü giderse, bu itirafınızı genç McCarthy'yi kurtarmak için kullanırız. Kesinlikle gerekli olmadıkça kullanmamaya söz veriyorum."

"Mahkemeye kadar yaşayıp yaşamayacağım bile belli değil, ama Alice'i hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum. Şimdi size her şeyi anlatacağım; uzun yıllara yayılmış bir hikâye olsa da anlatmam o kadar uzun sürmez."

"Siz bu merhum McCarthy'yi tanımazsınız. Şeytanın ta kendisiydi. İnanın bana. Tanrı herkesi öyle bir adamdan korusun. Yirmi yıldır yakamdan düşmedi, hayatımı mahvetti. Önce, kıskacına nasıl takıldığımı anlatayım.

"60'larda madende çalışıyordum. Her şeye atlamaya hazır, sıcak kanlı ve umarsız genç bir adamdım. Kötü arkadaşlar edindim, kendimi içkiye verdim ve çalılıklarda saklanıp yol kesen bir hırsız oldum. Altı kişiydik ve çılgın, özgür bir hayatımız vardı. İstasyondan istasyona dolaşıp, maden vagonlarını soyarak yaşıyorduk. O zamanlar adım Ballaratlı Black Jack'ti ve grubumuz Ballarat Çetesi olarak tanınırdı.

"Bir gün Ballarat'tan Melbourne'a giden bir altın konvoyuna saldırdık. Altı askere karşı altı kişiydik, bu yüzden kolay olacağa benziyordu. Dört vagon boşalttık ama

hasılatı daha tam alamadan üç arkadaşımız öldürüldü. Silahımı vagon sürücüsünün –ki bizim McCarthy'ydi– başına dayadım. Keşke onu orada öldürseydim ama yapmadım, hayatını bağışladım. Üstüme dikilmiş habis bakışlarını hâlâ hatırlıyorum. Altınları alarak kimseye yakalanmadan İngiltere'ye gittik. Artık zengindik. Orada arkadaşlarımdan ayrıldım ve kendime sessiz ve saygın bir hayat kurmaya karar verdim. Bulduğum bu araziyi satın aldım ve paramla iyi bir şeyler yapmaya başladım. Evlendim ve karım genç yaşta ölmesine rağmen bana küçük, tatlı Alice'imi bıraktı. Daha küçük bir bebekken bile o minicik ellerinin beni doğru yola soktuğunu hissediyordum. Hayatıma tam anlamıyla yeniden başladım ve geçmişimi silmek için elimden geleni yaptım. Her şey yolunda gidiyordu; ta ki McCarthy ortaya çıkana kadar.

"Bir yatırımla ilgilenmek için kasabaya indiğimde onunla Regent Sokağı'nda karşılaştım. Perişan bir haldeydi.

" 'İşte yeniden karşılaştık Jack,' dedi kolumu tutarak, 'artık bir aile olacağız. Biz sadece iki kişiyiz: Oğlum ve ben. Bize bakabilirsin. Tabii eğer bakmam dersen başka. Burası İngiltere; burada kanun ve polis var.'

"Onlardan kurtulmanın yolu yoktu, batıya gelerek en iyi topraklarıma yerleştiler, hem de kirasız olarak. Benim için rahat ve huzur yoktu artık; nereye dönsem onun sırıtan, kurnaz yüzünü görüyordum. Alice büyü-

dükçe işler daha da kötüleşmeye başladı, çünkü polisten çok, kızımın geçmişimi öğrenmesinden korktuğumu anlamıştı. İstediği her şeyi verdim, hem de hiç soru sormadan. Toprak, para, ev... Ta ki veremeyeceğim bir şeyi isteyene kadar: Alice'i. Oğlu büyümüştü, kızım da öyle. Sağlığımın bozulduğunu bildiğinden oğlunun bütün malına sahip olmasının iyi olacağını düşünüyordu. Ama o noktada kararlıydım. Lanet olası ailesinin benimkiyle karışmasını istemiyordum. Çocuğu sevmediğimden değil, ama sonuçta damarlarında onun kanını taşıyordu. Kararımı vermiştim. McCarthy beni tehdit etti. Elinden geleni ardına koymamasını söyledim. Bu konuyu konuşmak üzere evlerimizin arasındaki gölde buluşmaya karar verdik.

"Oraya gittiğimde oğluyla konuşmakta olduğunu gördüm. Ben de ağacın arkasında bir puro içerek, yalnız kalmasını bekledim. Fakat konuşulanları dinlediğimde içimde bir şeyler köpürmeye başladı. Kızımla evlenmesi için oğlunu zorluyordu. Sanki söz konusu olan bir sokak fahişesiymiş gibi. Bütün değer verdiklerimin bu adamın elinin altında olduğu düşüncesi beni çılgına çevirdi. Aradaki bağı koparamaz mıydım? Zaten bir ayağı çukurda, umutsuz bir adamdım. Zihnim ve vücudum hâlâ sağlam olmasına rağmen kaderimin yazılmış olduğunu biliyordum. Peki geçmişim ve kızım? Bu çirkin ağzı susturabilirsem hepsi kurtulurdu. Ben de bunu yaptım Bay Holmes. Gerekseydi yine yapardım. Büyük günah-

lar işledim ve bunu telafi etmek için kendimi feda ettim. Ama kızımın da aynı ağa takılacak olmasına dayanamazdım. Karşımdaki iğrenç, zehirli bir hayvanmış gibi ona acımadan vurdum. Attığı çığlıkla oğlu geri geldi ama ben çoktan ağacın arkasına saklanmıştım. Son bir kez de düşürdüğüm pelerinimi almak için geri döndüm. Olanların gerçek hikâyesi budur beyler."

"Sizi yargılamak benim görevim değil," dedi Holmes, yaşlı adam önündeki ifadeyi imzaladıktan sonra. "Tek dileğim böyle bir şeyin kimsenin başına gelmemesi."

"Benim de bayım. Peki ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Sağlığınızı göz önüne alırsak hiçbir şey. Yakında, en yüce mahkemeye hesap vermeniz gerekeceğini siz de biliyorsunuz. Sırrınızı saklayacağım ve ancak McCarthy suçlu bulunursa kullanacağım. Aksi takdirde bu sırrınız, ister hayatta olun ister olmayın saklanacaktır."

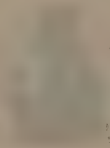
"Elveda, o halde," dedi yaşlı adam ağırbaşlılıkla. "Bana bu huzuru verdiğiniz için teşekkür ederim."

O kocaman vücuduyla, sendeleyerek ve titreyerek odadan çıktı.

"Tanrı yardımcımız olsun!" dedi Holmes, uzun bir sessizlikten sonra. "Neden kader zavallı, çaresiz yaratıklara böyle oyunlar oynuyor? Böyle bir davayla karşılaştığımda, Baxter'in sözlerini düşünmeden edemiyorum ve kendi kendime şunları söylüyorum: 'İşte, sadece Tanrı adına geliyor Sherlock Holmes.'"

Holmes bütün itirazları çürüterek James McCarthy'nin beraat etmesini sağladı. Yaşlı Turner konuşmamızdan yedi ay sonra öldü. Umarım oğul ve kız, geçmişlerini örten o karanlık bulutları bilmeden, birlikte mutluluklar içinde yaşarlar.

BEŞ PORTAKAL ÇEKİRDEĞİ

1882-1890 yılları arası Sherlock Holmes vakalarıyla ilgili aldığım notlara bakınca, o denli çok sayıda garip ve ilginç olaylar olduğunu görüyorum ki aralarından birini seçmekte zorlanıyorum. Bazıları gazetelerde yayımlandı, bazıları ise hiç gün ışığı görmedi. Benim amacım da bu ikincileri anlatmak. Kimi vakalar Holmes'un analitik yeteneklerini zorladı ve yazılı bir anlatım için uygun değildi, kimileri de mutlak mantıksal kanıtlara ulaşamadan yarım kaldı. Fakat bir tanesi var ki, bazı noktaları aydınlanmadığı, belki de hiçbir zaman aydınlanmayacağı halde ayrıntılarıyla o denli ilginç ve sonucuyla da bir o kadar şaşırtıcıydı ki bu vakayı size anlatmadan geçemem.

1887 yılında kaydını tuttuğum önemli önemsiz birçok vaka oldu. Bu on iki aylık zaman diliminde kayıtlarımı topladığım başlıklar arasında Paradol Chamber macerasını, bir mobilya atölyesinin alt katında lüks bir kulüpleri olan Amatör Dilenciler Topluluğu olayını, İngiliz

gemisi Sophy Anderson'un kayboluşunu, Uffa Adası'nda geçen Grice Patersonların macerasını ve son olarak da Camberwell zehirlenme vakasını sayabilirim. Hatırlanacağı üzere bu son vakada Sherlock Holmes, ölü adamın saatini ayarlayarak iki saat önceden kurulduğunu ve maktulün yatağa bu saatte girdiğini ispat etmişti. Bütün bunları da bir gün mutlaka anlatırım ama bunların hiçbiri, şimdi kalemi elime alıp anlatmaya başlayacağım hikâyedeki kadar garip bir olaylar zincirine sahip değildir herhalde.

Ekinoks fırtınalarının çıkmaya başladığı eylülün son günlerindeydik. Gün boyu rüzgâr ıslık çalıyor, yağmur pencerelere çarpıyordu. İnsan bu büyük, modern Londra'da bile bir an için olsun hayatın rutininden kurtularak, kafesinde vahşi bir hayvan gibi uygarlığın arkasından insanoğluna kükreyen bu büyük doğa güçlerini düşünmeden edemiyordu. Akşam olduğunda fırtına daha da şiddetlendi ve rüzgâr, bacalarda ıslık çalmaya başladı. Sherlock Holmes şöminenin bir ucunda oturmuş dalgın dalgın suç kayıtlarını incelerken, ben de öteki uçta oturmuş, Clark Russel'ın deniz maceralarından birini okumaya çalışıyordum. Dışarıdaki fırtınanın ve yağmurun sesi, okuduğum kitaptaki deniz dalgalarına karışıyordu. Karım birkaç günlüğüne annesini ziyarete gitmişti; bu yüzden ben yine Baker Sokağı'ndaki eski evimde kalıyordum.

"Hım," dedim dostuma bakarak," bu zilin sesi değil

mi? Bu saatte kim olabilir ki? Belki de bir arkadaşın?"

"Senden başka yok," diye cevap verdi. "Misafirleri pek sevmem."

"Bir müşteri o zaman."

"Eğer öyleyse, ciddi bir mesele olmalı. Başka türlü hiçbir kuvvet bir adamı böyle bir günde ve saatte dışarı çıkaramaz. Belki de bizim ev sahibesinin arkadaşlarından birisidir."

Sherlock Holmes, tahmininde yanılıyordu çünkü koridorda duyulan ayak seslerinden sonra kapımız çalındı. Uzun koluyla lambayı çevirerek, misafirin oturacağı boş sandalyelerden birini aydınlatacak şekilde yerleştirdi.

"Girin!" dedi.

İçeri yirmi iki yirmi üç yaşlarında, iyi giyimli ve zarif görünümlü genç bir adam girdi. Üstünden sular akan şemsiyesi ile uzun, parlak yağmurluğu dışarıda ne kadar kötü bir hava olduğunu gösteriyordu. Lambanın ışığında, endişeli gözleri ve solgun yüzü belli oluyordu. Büyük bir derdin altında ezilmiş gibi görünüyordu.

"Size bir özür borçluyum," dedi, altın kelebek gözlüklerini gözlerine tutarak. "Umarım rahatsız etmiyorumdur. Bakın, odanıza dışarıdaki fırtına ve yağmurdan izler getirdim bile."

"Paltonuzu ve şemsiyenizi alayım," dedi Holmes. "Askıda dururlarsa hemen kururlar. Anladığım kadarıyla güneybatıdan geldiniz."

"Evet, Horsham'den."

"Bu, ayakkabılarınızdaki kil ve çamur karışımından anlaşılıyor."

"Bir konuda tavsiyenizi almaya geldim."

"Orası kolay."

"Ve yardımınızı."

"Bakın bu her zaman kolay değildir işte."

"Sizin hakkınızda söylenenleri duydum. Binbaşı Prendergast, onu Tankerville Kulübü skandalından nasıl kurtardığınızı anlattı."

"Ah, tabii. Hile yaptığı düşünülerek haksız yere suçlanmıştı."

"Her şeyi çözebileceğinizi söyledi."

"Biraz abartmış."

"Asla yenilmediğinizi."

"Dört kez yenildim; üç kez erkeklere, bir kez de bir kadına."

"Ama başarılarınızın sayısıyla karşılaştırınca nedir ki?"

"Genelde başarılı olduğum doğrudur."

"O zaman benim sorunumda da aynı başarıyı gösterebilirsiniz."

"Lütfen sandalyenizi şöyle ateşin yanına getirin ve hikâyenizi bütün ayrıntılarıyla anlatın."

"Sıradan bir hikâye değil benimkisi."

"Hiçbiri değildir. Ben başvurulacak son adresim zaten."

"Bütün bu tecrübelerinize rağmen, ailemin başına ge-

lenler kadar gizemli bir olaylar zinciriyle karşılaşıp karşılaşmadığınızı merak ediyorum doğrusu."

"İlgiyle karşılarım," dedi Holmes. "Lütfen, şimdi ta en başından itibaren gerekli bilgileri verin ki sonrasında önemli bulduğum bazı ayrıntılar hakkında size sorular sorabileyim."

Genç adam, sandalyesini yaklaştırarak ıslak ayaklarını ateşe tuttu.

"Adım," dedi, "John Openshaw, ama başımdaki bu belayla adımın hiç bağlantısı yok. Atalarımdan gelme bir mesele olduğundan, iyi anlaşılması için en başından anlatmalıyım."

"Büyükbabamın iki oğlu vardı: Amcam Elias ve babam Joseph. Babamın Coventry'de, bisikletin icadından sonra büyüttüğü küçük bir fabrikası vardı. Openshaw patlamaz lastiklerinin patentini aldıktan sonra işi o kadar büyümüş ki, sattıktan sonra eline yüklü bir miktar para geçmiş.

"Amcam Elias, gençken Amerika'ya göç etmiş ve Florida'da toprak işletmiş. Savaş zamanı önce Jackson'ın, sonra da Hood'un ordusunda bulunmuş ve albaylığa kadar yükselmiş. Lee silahlarını bıraktığında amcam da çiftlik işlerine geri dönerek üç dört yıl daha bu işi yapmış. 1869'da veya 1870'de Avrupa'ya geri dönmüş ve Horsham yakınlarında, Sussex'te küçük bir arazi almış. Amerika'da büyük bir servet yapmasına rağmen geri dönmesinin sebebi, zencilere ve onlara top-

rak veren cumhuriyetçi politikaya karşı oluşuymuş. Hiddetli, çabuk sinirlenen bir adamdı; sinirlendiğinde ağzı öyle bozulurdu ki çevresindekiler utançtan yerin dibine geçerdi. Horsham'da yaşadığı sürece bir kez bile olsun şehre inmediğine eminim. Bir bahçesi ve iki üç tane tarlası vardı. Burada çalışırdı ama bazen haftalarca odasından çıkmazdı. Çok fazla konyak ve sigara içerdi ve kalabalıktan hoşlanmadığından arkadaş istemezdi; hatta öz kardeşini bile.

"Benden rahatsız olmazdı, tam aksine hoşlanırdı çünkü beni ilk gördüğünde daha on iki yaşında bir çocuktum; yani amcamın İngiltere'ye gelişinden sekiz yıl sonra, 1878' de. Babama, onunla kalmam konusunda yalvarırdı. Bana her zaman iyi davranırdı. Ayıkken tavla ve dama oynamayı severdi. Uşaklar ve ticari ilişkiler konusunda bana sorumluluk verdi ve on altı yaşıma geldiğimde neredeyse evin efendisi olmuştum. Anahtarlar bende olduğu için, onu rahatsız etmediğim sürece istediğim her yere girebilirdim. Tavan arasındaki kilitli oda hariç. Oraya ben de dahil kimsenin girmesine izin vermezdi. Çocuk merakıyla anahtar deliğinden bakardım ama öyle bir odada olması beklenen eski sandıklar ve yığınlar dışında bir şey göremezdim.

"Bir gün –1883'ün mart ayında– albaya yabancı bir ülkeden bir mektup geldi. Ona mektup gelmesi alışılmış bir şey değildi, çünkü faturaları peşin öderdi ve hiç arkadaşı yoktu. 'Hindistan'dan!' dedi alıp baktığında,

'Pondicherry damgalı! Ne olabilir ki?' Mektubu aceleyle açtı ve içinden beş tane, küçük, kurumuş portakal çekirdeği çıktı. Bunu görünce gülmeye başladım ama amcamın yüzünün ifadesini görünce gülüşüm dondu kaldı. Dudakları sarkmış, gözleri yerinden fırlamış, rengi kireç gibi bembeyaz olmuştu. Elleri titreyerek mektuba baktı ve 'K.K.K.F diye bağırdı, 'Tanrım, Tanrım, günahlarımın cezasını çekiyorum!'

" 'Neymiş amca?' diye sordum.

" 'Ölüm,' dedi ve masadan kalkarak odasına çekildi. Öylece kalakalmıştım. Zarfı elime aldığımda tam yapışkanın üstüne kırmızı mürekkeple üç tane art arda 'K' harfinin yazılmış olduğunu gördüm. İçinde beş tane kurutulmuş portakal çekirdeğinden başka bir şey yoktu. Bu büyük korkusunun sebebi ne olabilirdi ki? Kahvaltı masasından kalkarak merdivenleri çıkıyordum ki, amcamın bir elinde tavan arasındaki odaya ait olduğunu sandığım paslı bir anahtar, diğerinde de para kutusuna benzer pirinç bir kutuyla aşağı indiğini gördüm.

" 'İstediklerini yapsınlar, onları hâlâ alt edebilirim,' diyordu. 'Mary'ye söyle, odamdaki şömineyi yaksın ve Horsham'dan avukatı çağırsın.'

"Dediğini yaptım. Avukat geldiğinde beni de odaya çağırdılar. Parlak bir ateş yanıyordu ve tam ortasında kâğıt yanığına benzer bir kül yığını, hemen yanında da kapağı açık, içi boş halde, pirinç kutu duruyordu. Kutuya dikkatle baktığımda kapağında, sabah zarfta gör-

düğüm 'K' harflerinin yazılı olduğunu fark ettim hayretle.

" 'John,' dedi amcam, 'vasiyetime şahit olmanı istiyorum. Arazimi olduğu gibi kardeşime, yani babana bırakıyorum. Şüphesiz o ölünce de sana kalacaktır. Huzur içinde tadını çıkarabilirsen ne iyi! Ama eğer yapamazsan oğlum, tavsiyeme uy ve onu en azılı düşmanına ver. Sana böyle bir şey verdiğim için üzgünüm ama işlerin nereye varacağını bilemiyorum. Şimdi lütfen Bay Fordham'ın gösterdiği yeri imzala.'

"Söylendiği gibi imzaladım ve avukat belgeyi alarak gitti. Tahmin edeceğiniz gibi bu garip olay üzerimde derin bir etki yarattı ama olanları defalarca enine boyuna düşünmeme rağmen bir şey çıkaramadım. Yine de o belli belirsiz korku duygusunu üstümden tamamen atamadım. Gerçi haftalar geçtikçe etkisi hafifledi ve günlük hayatın rutini devam etti ama amcamda değişiklikler olmaya başladığını fark ediyordum. Eskisinden daha çok içmeye ve toplumdan daha da çok uzaklaşmaya başlamıştı. Zamanının çoğunu, kapısını içeriden kilitlediği odasında geçiriyordu. Ama bazen sarhoş gibi çıldırmışçasına odadan fırlıyor, elinde tabancası, evi alt üst ederek bahçeye fırlıyor ve kimseden korkmadığını, hiç kimsenin onu bir koyun gibi bir yere tıkamayacağını söylüyordu. Bu nöbetler geçtikten sonra hışımla eve giriyor ve ruhunun derinliklerindeki korkuya teslim olan bir adam gibi kapıyı kilitliyor ve sürgülüyordu. Böyle

zamanlarda, en soğuk günlerde bile, yüzü terden sırılsıklam oluyordu.

"Sabrınızı daha fazla zorlamadan meselenin özüne gelirsek Bay Holmes, bir gece yine sarhoş bir şekilde evden fırladı ve bir daha da geri dönmedi. Onu aramaya çıktığımızda, onu bahçenin dibindeki havuzda yüzü suya gömülü halde bulduk. Şiddet belirtisi bulunmadığı ve havuz da sadece yarım metre derinliğinde olduğu için jüri amcamın garip davranışlarını da göz önüne alarak 'intihar' kararı verdi. Ben onun ölümün düşüncesinden bile korktuğunu bildiğimden, nasıl olup da bunu yaptığını anlayamadım. Fakat mesele zamanla unutuldu ve babam arazi ile bankadaki 14.000 sterlini aldı."

"Bir dakika," diyerek araya girdi Holmes, "bu, dinlediğim en ilginç hikâyelerden biri. Lütfen amcanızın mektubu aldığı ve intihar ettiği iddia edilen tarihi söyler misiniz?"

"Mektup 10 Mart 1883'te geldi, amcam da yedi hafta sonra, 2 Mayıs gecesi öldü."

"Teşekkür ederim. Lütfen devam edin."

"Babam, Horsham'daki araziyi aldıktan sonra benim isteğim üzerine, her zaman kilitli durmuş olan tavan arasını dikkatlice inceledi. İçindekiler yok edilmiş olmasına rağmen pirinç kutu oradaydı. Kapağının içinde 'K.K.K.' harfleri ve onların da altında, 'Mektuplar, notlar, makbuzlar ve bir kayıt' yazılıydı. Bunların, Albay Openshaw'un yok ettiği kâğıtların listesi olduğunu dü-

şündük. Bunun dışında tavan arasında etrafa dağılmış kâğıtlar ve amcamın Amerika'daki hayatını anlatan defterden başka bir şey yoktu. Bazıları amcamın görevini ne kadar iyi yaptığını ve ne kadar cesur bir asker olduğunu gösteren, savaş zamanından kalma belgelerdi, diğerleriyse güney eyaletlerinin kuruluşuyla ilgili politik belgelerdi. Amcam, zamanında kuzeyden gönderilen, tepeden inme politikacılara karşı çıkmıştı.

"Babam '1884'ün başında Horsham'da yaşamaya başladı. '1885'in başına kadar her şey yolunda gitti. Fakat bir gün, yılbaşından dört gün sonra beraber kahvaltı ederken, babamın attığı çığlıkla irkildim. Bir elinde yeni açılmış bir zarf, diğerindeyse beş portakal çekirdeği vardı. Albayla ilgili ona anlattığım hikâyeye hep gülmüştü, ama şimdi aynı şey onun da başına gelince çok korkmuş ve şaşırmış görünüyordu.

" 'Bu da ne demek, John?' diye kekeledi.

"Kalbim donmuştu. 'K.K.K.' dedim.

"Zarfın içine baktı. 'Ta kendisi,' diye bağırdı. 'Harfler aynı. Ama üzerlerinde yazılı olanlar da ne?'

" 'Kâğıtları güneş saatinin üstüne koy,' diye okudum babamın omuzlarının üzerinden.

" 'Ne kâğıtları? Ne güneş saati?' diye sordu.

" 'Bahçedeki güneş saati. Başka yok ki,' dedim, 'ama bahsedilen kâğıtlar yok edilenler olmalı.'

" 'Haydi canım!' dedi cesur görünmeye çalışarak. 'Uygar bir ülkede yaşıyoruz; böyle zırvalıklara inanacak

değiliz. Nereden gelmiş bu şey?'

" 'Dundee'den,' diye cevap verdim pula bakarak.

" 'Bir çeşit eşek şakası,' dedi. 'Güneş saatiyle, kâğıtlarla işim ne benim? Böyle saçmalıklara pabuç bırakmam.'

" 'Polisle konuşmalıyız,' dedim.

" 'Sonra da alay konusu olalım, değil mi? Olmaz böyle şey!'

" 'O zaman bırak ben yalnız yapayım.'

" 'Hayır sana da izin vermiyorum. Böyle bir zırvalık için ortalığı karıştırma.'

"Onunla tartışmak boşunaydı, kendisi inatçı bir adamdır. Ama benim içim rahat etmemişti.

"Mektup geldikten üç gün sonra babam, Portsdown Hill'de görev yapan arkadaşı Binbaşı Freebody'yi ziyaret etmeye gitti. Gitmesine sevindim çünkü evden uzak olduğu sürece emniyette olacağını düşünmüştüm. Ama yanılmışım. Gittikten iki gün sonra, binbaşıdan hemen gelmemi rica eden bir telgraf aldım. Babam çevredeki sarp çukurlardan birine düşmüş, kafatasını kırmış, yatıyormuş. Ne yazık ki ben yetişemeden öldü. Görünüşe göre karanlıkta Fareham'dan dönüyormuş ve yolu iyi bilmediğinden ve çevresinde çit de olmadığından bir çukura düşmüştü. Jüri, 'kaza eseri ölüm' kararı verdi. Ölümüyle ilgili bütün gerçekleri inceledim ama bir cinayet olduğuna dair hiçbir kanıt bulamadım. Herhangi bir şiddet belirtisi, ayak izleri, soygun, çevrede görülen yaban-

cılar yoktu. Her şeye rağmen zihnimin hiç de rahat olmadığını söylememe gerek yok sanırım. Bunun kötü bir komplo olduğuna aşağı yukarı emindim.

"Mirası böyle sevimsiz bir şekilde aldım işte. Neden elden çıkarmadığımı sorabilirsiniz, cevap vereyim; bu belanın bir şekilde amcamın geçmişinden kaynaklandığını ve tehlikenin beni başka bir yerde de olsam bulacağına emindim de ondan.

"Zavallı babam Ocak '1885'te kaderin ağına düştü ve o gün üzerinden iki yıl sekiz ay geçti. Bu süre boyunca Horsham'da mutlu bir şekilde yaşadım. Tam da bu lanetin ailemin üzerinden kalktığını ve son nesille birlikte sona erdiğini düşünmeye başlamıştım ki, dün sabah babama gelen şeyin aynısı bana da geldi."

Genç adam ceketinin cebinden kırışmış bir zarf çıkardı. Masaya yaklaşarak zarfı salladı ve içinden beş tane küçük portakal çekirdeği düştü.

"Zarf bu," diye devam etti. "Pula bakılırsa Londra'nın batı bölgesinden gelmiş. Babamın son mektubundaki 'K.K.K.' ve 'Kâğıtları güneş saatinin üstüne koy' yazıları bunda da var.'"

"Peki siz ne yaptınız?" diye sordu Holmes.

"Hiçbir şey."

"Hiç mi?"

"Doğruyu söylemek gerekirse," yüzünü ince, beyaz ellerinin arasına aldı, "kendimi çaresiz ve üzerine yaklaşan yılanı gören zavallı bir tavşan gibi hissettim. Da-

yanılmaz ve önlenemez bir lanetin pençesinde gibiydim."

"Yapmayın," dedi Sherlock Holmes. "Harekete geçmelisiniz dostum, yoksa mahvolursunuz. Sizi yalnızca hareket kurtarır. Umutsuzluğun zamanı değil."

"Polise gittim."

"Öyle mi?"

"Ama hikâyemi tebessümle karşıladılar. Müfettişin mektuplara birer şaka ve akrabalarımın ölümüne ise, jürinin de kararına uygun bir şekilde bir kaza gözüyle baktığına eminim."

Holmes kavuşturduğu ellerini havada salladı. "Ahmaklar!" diye bağırdı.

"Yine de evde benimle kalması için bir polis memuru verdiler."

"O da bu gece sizinle geldi mi?"

"Hayır. Sadece evde kalmak için emir almıştı."

Holmes yine lanetler savurdu.

"Bana neden geldiniz," diye atıldı, "ve hepsinden ötesi neden hemen gelmediniz?"

"Bilmiyordum. Ancak bugün, sorunumu Binbaşı Prendergast'a açtığımda isminizi duydum. Size gelmemi o tavsiye etti."

"Mektubu aldığınızdan bu yana iki gün geçmiş. Daha önce davranmalıydık. Sanırım bu anlattıklarınızdan başka ekleyeceğiniz bir şey yok."

"Bir şey daha var," dedi John Openshaw. Ceketinin

ceplerini karıştırarak rengi solmuş, mavi bir kâğıt çıkardı ve masaya yaydı. "Hatırladığım bir şey var," dedi, "amcamın kâğıtları yaktığı gün fark etmiştim ki, küllerin arasındaki tamamen yanmamış parçalar bu renkti. Bu tek sayfayı yerde, odasında buldum. Herhalde diğerlerinin arasından düşerek kurtulmuş. Çekirdeklerin yanında bize pek yardımı olacağını sanmıyorum, ama yazı kesinlikle amcama ait ve sayfa özel bir günlükten alınmışa benziyor."

Holmes lambayı üzerine tuttu ve ikimiz kenarına bakarak, bir kitaptan koparılmış olduğunu anladığımız bu kâğıda baktık. Başında "Mart 1869" yazılıydı ve başlığın altında, aşağıdaki bilmeceye benzer şeyler yazıyordu:

"4'üncü. Hudson geldi. Yine aynı platform.

"7'nci. Çekirdekleri Paramore'da McCauley'ye, St. Augustine'de John Swain'e ayarla.

"9'uncu. McCauley temizlendi.

"10'uncu. John Swain temizlendi.

"12'nci. Paramore ziyaret edildi. Her şey yolunda."

"Teşekkür ederim!" dedi Holmes, kâğıdı katlayıp misafirimize verirken. "Ve artık hiç vakit kaybetmeden evinize gidip harekete geçmelisiniz. Bana anlattıklarınızı tartışacak zamanımız yok."

"Peki ne yapacağım?"

"Yapılacak tek şey var ve bu hemen yapılmalı. Bize gösterdiğiniz bu kâğıdı, anlattığınız o pirinç kutuya

koyun. Kutuya amcanızın diğer bütün kâğıtları yaktığını ve kalan tek sayfanın bu olduğunu açıklayan bir not da bırakın. Bu açıklamanın ikna edici olmasına dikkat edin. Bunu yaptıktan sonra belirtildiği gibi, kutuyu güneş saatinin üstüne koyun. Anladınız mı?"

"Tamı tamına."

"Şu an için intikam veya benzeri bir şey düşünmeyin. Sanırım bunu kanun yoluyla hallederiz, ama ilk etapta onların yaptığı gibi biz de kendi ağımızı örmeliyiz. Şimdilik en önemli şey bu tehlikeyi ortadan kaldırmak. Sonra bu esrarı çözüp suçluları cezalandırırız."

"Teşekkür ederim," dedi genç adam kalkıp paltosunu alırken. "Bana hayat ve umut verdiniz. Dediklerinizi aynen uygulayacağım."

"Hiç zaman kaybetmeyin. Bu arada hepsinden önemlisi, kendinize çok dikkat edin çünkü gerçekten büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunuzdan hiç kuşkum kalmadı. Eve nasıl döneceksiniz?"

"Waterloo'dan trenle."

"Saat daha dokuz olmadı. Sokaklar hâlâ kalabalık olacağından güvende olursunuz. Ama yine de kendinizi yeterince iyi koruyamazsınız."

"Silahım var."

"Bakın bu iyi. Vakanız üzerinde çalışmaya yarın başlayacağım."

"O halde Horsham'de görüşeceğiz."

"Hayır, sizin sırrınızın cevabı Londra'da. Onu burada

arayacağım."

"O zaman bir iki güne kadar kutu ve kâğıtlarla ilgili gelişmeleri size haber veririm. Söylediklerinizi harfiyen uygulayacağım." Bizimle el sıkışarak ayrıldı. Dışarıda rüzgâr hâlâ ıslık çalıyor ve yağmur pencerelere vuruyordu. Bu garip, çılgın hikâye sanki dışarıdaki fırtınadan gelmiş ve tekrar onun içinde kaybolup gitmişti.

Sherlock Holmes, başı öne eğik şekilde ateşi seyrederek bir süre sessizce oturdu. Sonra piposunu yaktı ve arkasına yaslanarak, tavana yükselen mavi dumanı seyretti.

"Watson," dedi sonunda, "galiba şimdiye kadar karşılaştığımız vakaların arasındaki en olağanüstüsü bu olacak."

"Dörtlülerin İşareti hariç."

"Doğru, o hariç. Ama bana kalırsa bu bizim John Openshaw daha da büyük tehlikede."

"Peki, bu tehlikenin ne olduğu hakkında bir fikrin var mı?" diye sordum.

"Bazı noktalar apaçık ortada," diye cevap verdi.

"Hangi noktalar? Bu 'K.K.K.' ne ve bu mutsuz aileden ne istiyor?"

Sherlock Holmes, gözlerini kapadı, parmak uçlarını birleştirdi ve dirseklerini koltuğun kenarına dayadı. "İdeal bir akıl yürütücü," diye konuşmaya başladı, "bir veriyi bütün şartları altında gördükten sonra ondan sadece o ana kadar olan olaylar zincirini değil, gelecekte

meydana gelebilecek sonuçları da çıkarabilmelidir. Nasıl ki Cuvier, tek bir kemiğe bakarak bütün hayvanı tarif edebiliyorsa, zincirdeki bir halkayı tamamen kavrayabilmiş bir gözlemci de hem önceki hem de sonraki halkaları tam bir kesinlikle tanımlayabilmelidir. Sebebin tek başına ulaşacağı sonuçları henüz kavrayabilmiş değiliz. Problemler ancak duyuların etkisinden kurtulduktan sonra çözülebilir. Bir akıl yürütücüsü, yöntemi en üst noktalarına yükseltebilmek için bilgi alanına giren bütün gerçekleri kullanmak zorundadır ve bütün bilgilere sahip olma kendi içinde bugünkü serbest eğitim ve ansiklopedi çağında ulaşılması güç bir hedef. Aslında bir insanın, işinde gerekli olan bütün bilgilere sahip olması imkânsız değil ve benim de çabaladığım şey bu. Yanlış hatırlamıyorsam bir keresinde, dostluğumuzun ilk günlerinde, benim özelliklerimi çok iyi bir şekilde belirtmiştin."

"Evet," diye cevap verdim gülerek. "Orijinal bir yaklaşımdı. Felsefe, astronomi ve politika bilgine sıfır vermiştim sanırım. Botanik değişken, jeoloji, şehrin seksen kilometrelik bir alanındaki çamur izlerini tanıyacak kadar ileri, kimya kendine özgü, anatomi sistemsiz, duygusal edebiyat ve suç kayıtları benzersiz; kemancı, boksör, kılıç ustası, kokain ve tütünle kendini zehirlemeye eğilimli. Galiba analizimin ana noktaları bunlardı."

Holmes bu son söylediklerim üzerine gülümsedi. "O

zaman da dediğim gibi," dedi, "bir insan, beynindeki odaları kullanabileceği eşyalarla döşemeli ve geri kalanları da istediği zaman çıkarıp kullanabileceği bir yere, kütüphanesine yerleştirmelidir. Şimdi, bu gece dinlediğimiz hikâyeye gelirsek, bütün kaynaklarımızı kullanmamız gerektiği ortada. Lütfen arkandaki rafta duran *Amerikan Ansiklopedisi*'nin 'K' cildini verir misin? Durumumuza bakalım ve ondan ne çıkarabileceğimizi düşünelim. İlk olarak, Albay Openshaw'ın Amerika'dan ayrılması için güçlü bir sebebinin olduğunu varsayarak başlayalım. Onun yaşındaki insanlar alışkanlıklarını değiştirmek istemezler ve Florida'nın güzel iklimini bırakıp İngiltere'de kırsal bir kasabada yalnız bir hayatı seçmezler. İngiltere'de yalnız başına yaşamaya olan aşırı düşkünlüğü, birinden ya da bir şeyden korkmuş olabileceğini gösteriyor. Bu yüzden varsayımımızı, birinden veya bir şeyden korktuğu için Amerika'dan ayrıldığını söyleyerek genişletebiliriz. Korktuğu şeyin ne olduğuna gelince... Bunu da ancak, kendine ve mirasçılarına gelen o korkunç mektupları ele alarak bulabiliriz. Mektupların üstündeki pullara dikkat ettin mi?"

"İlki Pondicherry'den, ikincisi Dundee'den, üçüncüsü de Londra'dan geliyordu."

"Londra'nın doğusundan. Bundan ne çıkarıyorsun?"

"Hepsi de liman şehri. Gönderen bir gemide olmalı."

"Mükemmel. Artık bir ipucumuz var. Gönderen şah-

sın bir gemide olma ihtimali gerçekten de yüksek. Şimdi başka bir noktaya eğilelim. Pondicherry'den gelen tehdit mektubuyla tehdidin yerine getirilmesi arasında yedi hafta, Dundee'de ise yalnızca üç dört gün var. Bu sana bir şeyler çağrıştırıyor mu?"

"Kat edilen mesafe daha uzun."

"Ama unutma ki mektup da aynı şekilde daha uzun bir mesafeden geliyor."

"O halde önemli noktayı kaçırmış olmalıyım."

"En azından, söz konusu geminin bir yelkenli olduğunu ileri sürebiliriz. Uyarılarını hep yola çıkmadan önce gönderiyorlarmış gibi görünüyor. Dundee'den sonra işin ne kadar çabuk olduğunu gördün. Pondicherry'den bir buharlıyla gelmiş olsalardı mektupla hemen hemen aynı zamanda gelirlerdi, oysa tam tamına yedi hafta geçmiş. Sanırım bu yedi hafta mektubu getiren posta gemisiyle, göndereni getiren gemi arasındaki farkı açıklıyor."

"Olabilir."

"Olma ihtimali çok yüksek. Şimdi bu meselenin ivediliğini ve neden genç Openshaw'a bir an önce hareket etmesini söylediğimi anlıyor musun? Mektubu gönderenler, ara daki mesafeyi kat eder etmez harekete geçiyorlar. Ve bu seferki Londra'dan geldiği için gecikmeyi göze alamayız."

"Aman Tanrım!" diye bağırdım. "Bu acımasız takibin sebebi ne olabilir ki?"

"Openshaw'daki kâğıtlar, gemideki kişi ya da kişiler için hayati bir öneme sahip olmalı. Aslında birden fazla kişi olması gerektiği açık. Bir adam tek başına jüriyi yanıltacak kadar iyi iki cinayet işleyemez. Birkaç kişi olmalılar ve bu insanlar, kâğıtlar kimin elindeyse onları ele geçirmeye kesinlikle kararlılar. Bu şekilde bakarsan, 'K.K.K.'nin bir insanın değil, bir topluluğun işareti olduğunu anlarsın."

"Peki, ama ne topluluğu?"

"Daha önce hiç Ku Klux Klan diye bir şey duymadın mı?" dedi Sherlock Holmes, kısık bir sesle, öne eğilerek.

"Hiç duymadım."

Holmes, dizindeki cildin sayfalarını çevirdi. "İşte burada," dedi:

"Ku Klux Klan. Bir tüfeğin doldurulurken çıkardığı seslerden türetilme bir isim. Bu korkunç, gizli örgüt, iç savaştan sonra güney eyaletlerindeki eski konfederasyon askerleri tarafından kurulmuş ve kısa zamanda Tennessee, Louisiana, Carolina, Georgia ve Florida gibi, ülkenin çeşitli yerlerinde yerel kollara ayrılmıştır. Temelde, zenci seçmenleri yıldırmak ve kendi görüşlerine karşı olanları öldürmek veya ülkeden sürmek şeklinde politik amaçları vardı. Genellikle eyleme geçmeden önce, garip ama iyi bilinen bazı şeyler göndererek kurbanı uyarıyorlardı. Bu bir meşe dalı, karpuz tohumu veya portakal çekirdeği olabiliyordu. Bunlar eline geç-

tikten sonra, kurban ya açık bir şekilde istenileni yapmalı ya da ülkeden gitmelidir. Eğer meydan okumaya kalkarsa, çoğu zaman garip ve beklenmedik şekillerde öldürülürdü. Topluluk o kadar mükemmel örgütlenmiş ve yöntemleri o kadar sistemliydi ki onlara karşı koymayı başarabilen pek olmamıştır. Birleşik Devletler hükümetinin ve güneydeki soyluların çabalarına rağmen, örgüt birkaç yıl daha gelişmeye devam etti. Nihayet 1869 yılında bu hareket hızla çökertildi. Fakat o tarihten bu yana, çeşitli yerlerde tek tük eylemlere hâlâ rastlanmaktadır."

"Senin de gördüğün gibi," dedi Holmes, elindeki kitabı bırakarak, "örgütün ani dağılışıyla, Openshaw'ın Amerika'dan ayrılışı aynı tarihlere rastlıyor. O ve ailesinin peşindeki şeyin ne olduğunu görüyorsun. Anlayacağın üzere bu kayıtlar ve günlük, güneydeki örgüt elemanlarını ortaya çıkaracak nitelikte olabilir. Belki birçokları gece rahat uyuyamıyordur."

"O zaman, gördüğümüz o sayfa..."

"Tıpkı düşündüğümüz gibi. Yanlış hatırlamıyorsam şöyle yazıyordu: 'Çekirdekler A, B ve C'ye gönderildi'; yani örgütün uyarıları gönderilmiş. Sonra da A ve B'nin temizlendiğine veya ülkeyi terk ettiğine ve son olarak da C'nin ziyaret edildiğine dair bazı bilgiler verilmişti. Bu durumda doktor, sanırım olaya ışık tutabileceğiz. Bu arada genç Openshaw' ın tek şansı, dediklerimi yapması. Bu gece söylenecek veya yapılacak başka bir şey

kalmadı. Şimdi kemanımı uzatırsan, dışarıdaki kötü havayı ve ondan da kötü adamları şöyle bir yarım saatliğine unutmaya çalışabiliriz."

Ertesi sabah hava açıktı ve güneş, bu büyük şehrin üstündeki örtünün arkasında sönük gözüküyordu. Aşağıya indiğimde, Sherlock Holmes kahvaltıya oturmuştu bile.

"Seni beklemediğim için affet," dedi, "ama bugün Openshaw vakasıyla çok meşgul olacağım."

"Neler yapacaksın?" diye sordum.

"Her şey yapacağım ilk soruşturmanın sonuçlarına bağlı. Sonuçta Horsham'a bile gitmek zorunda kalabilirim."

"İlk olarak oraya gitmeyecek misin?"

"Hayır, önce şehre uğrayacağım. Sen zili çal; hizmetçi kahveni getirir."

Beklerken, açılmamış gazeteyi alıp bir göz attım. Kanımı donduran bir başlıkla karşılaştım.

"Holmes," diye bağırdım, "çok geç kalmışsın."

"Ah!" dedi, elindeki fincanı bırakarak, "ben de bundan korkuyordum. Nasıl yapılmış?" Sakince konuşuyordu ama sarsılmış olduğunu görebiliyordum.

"Bakar bakmaz gözüme Openshaw ismi çarptı ve sonra da 'Waterloo Köprüsü Yakınlarında Hazin Olay' başlığı. Haber şöyle:

"Dün gece saat dokuz ile on arasında, Waterloo Köprüsü yakınlarında devriye gezen 'H Bölgesi' polis müfettişi Cook bir imdat çağrısı, sonra da birinin suya

düştüğünü duydu. Gecenin karanlık ve fırtınalı olmasından dolayı, oradan geçmekte olanların çabalarına rağmen kurtarma başarılı olamadı. Alarm verilmiş olduğu için, ceset deniz polisinin yardımıyla sudan çıkarıldı. Cebinden çıkan bir zarftan öğrenildiği üzere, cesedin Horsham yakınlarında oturan John Openshaw adında bir gence ait olduğu anlaşıldı. Waterloo İstasyonu'na son treni yakalayabilmek için koştururken, acele etmesiyle beraber aşırı karanlığın da etkisiyle yolunu şaşırdığı ve buharlı gemilerin durduğu yerdeki bir boşluktan düştüğü tahmin ediliyor. Vücut üzerinde şiddet izine rastlanmadığı göz önüne alındığında, merhumun talihsiz bir kazaya kurban gittiği anlaşılıyor. Bu olay, yetkililerin nehir kıyısındaki setlerin güvenliğini tekrar gözden geçirmeleri gerektiği konusunu gündeme getiriyor."

Birkaç dakika sessizce oturduk. Holmes'u hiç böyle üzgün ve sarsılmış görmemiştim.

"Bu, gururumu incitiyor Watson," dedi sonunda. "Kuşkusuz önemsiz bir şey ama gururumu incitti. Artık benim için kişisel bir mesele haline geldi. Tanrı kuvvet verdiği sürece bu çetenin peşini bırakmayacağım. Adam benden yardım istemeye geldi ve ben onu ölüme gönderdim!" Sandalyesinden fırlayarak, sıkıntıyla odada bir ileri bir geri yürümeye başladı. Solgun yanakları kızarmıştı ve uzun, ince ellerini sıkıp duruyordu.

"Kurnaz şeytanlar!" diye bağırdı sonunda. "Onu nasıl

tuzağa düşürdüler acaba? Nehir kıyısındaki setler istasyon yolu üzerinde değildir ki. E tabii, köprü öyle bir gecede bile onların amaçları için fazlasıyla kalabalıktı... Neyse Watson, bakalım uzun vadede kim kazanacak! Ben şimdi dışarı çıkıyorum!"

"Polise mi?"

"Hayır. Kendim polis olacağım. İsterlerse ben ağı ördükten sonra sinekleri kapabilirler; ama ondan önce değil."

Bütün gün kendi işlerimle uğraştım ve ancak akşam geç vakitte Baker Sokağı'na dönebildim. Sherlock Holmes henüz gelmemişti. Eve girdiğinde ise saat ona geliyordu. Solgun ve yıpranmış görünüyordu. Dolaptan bir parça ekmek çıkararak oburca yuttu ve bol bol su içti.

"Açsın galiba," dedim.

"Hem de kurt gibi. Bütün gün aklıma bile gelmedi. Kahvaltıdan beri hiçbir şey yemedim."

"Hiçbir şey mi?"

"Bir parça bile. Yemeği düşünecek vaktim olmadı."

"Peki neler yaptın? Bir ipucu buldun mu?"

"Artık avucumun içindeler. Genç Openshaw'ın intikamı yakında alınacak. Onlara karşı kendi şeytansı yöntemlerini kullanacağız. Bunu iyice düşündüm."

"Ne demek istiyorsun?"

Dolaptan bir portakal çıkardı ve kabuğunu soyarak çekirdeklerini masaya koydu. Arasından beş tane ayırarak

bir zarfa yerleştirdi. Zarfın içine "J.O. için S.H." yazdı. Yapıştırarak arkasına; "James Calhoun, Lone Star Gemisi, Savannah, Georgia" adresini ekledi.

"Limana girdiğinde bununla karşılaşacak," dedi gülerek. "Ona uykusuz bir gece geçirmeye yeter. Ondan önce Openshaw'ın inandığı gibi o da bunun, kaderinin bir işareti olduğunu düşünecektir."

"Peki kim bu Kaptan Calhoun?"

"Çetenin lideri. Diğerlerine de sıra gelecek ama önce bu."

"İzini nasıl buldun?"

Cebinden, üzeri tarihler ve isimler yazılı büyükçe bir sayfa çıkardı.

"Bütün günümü," dedi, "Lloyd'un kayıtlarından, 1883 yılının Ocak ve Şubat aylarında Pondicherry'den geçmiş olan gemileri tarayarak geçirdim. O aylarda oradan geçmiş olduğu belirtilen otuz altı tane gemi vardı. Bunlardan biri olan Lone Star hemen dikkatimi çekti. Yola Londra'dan çıktığı belirtilmesine rağmen, ismi Amerika'nın eyaletlerinden birine verilen bir isimdir."

"Teksas sanırım."

"Hangisi olduğuna emin değilim, ama geminin Amerika çıkışlı olduğunu biliyordum."

"Sonra ne yaptın?"

"Dundee kayıtlarını inceledim. Lone Star gemisinin, 1885 yılının Ocak ayında orada olduğunu görünce bütün şüphelerim doğrulanmış oldu. Sonra, şu an Lon-

dra limanında bulunan gemileri araştırdım."

"Ve?"

"Lone Star buraya geçen hafta gelmiş. Albert İskelesi'ne gittiğimde, geminin bu sabah nehirden çekildiğini ve Savannah'ya gitmek üzere ayrıldığını öğrendim. Gravesend'e telgraf çekerek, bir süre önce oradan geçtiğini öğrendim. Rüzgâr doğuya doğru estiğinden, şu an Godwins'i geçtiklerine ve Wight Adası'na doğru gitmekte olduklarına eminim."

"Ne yapacaksın peki?"

"Onu elime geçirdim. Öğrendiğim kadarıyla gemideki Amerikalılar sadece o ve iki arkadaşıymış. Gerisi Finlandiyalı ve Alman. Ayrıca, bu üçlünün geçen gece gemide olmadıklarını da öğrendim. Bunu yüklemeyi yapan istifçi söyledi. Onlar yelkenlileriyle Savannah'ya ulaştıklarında posta gemisi bu mektubu götürmüş, telgraf da bu üç adamın cinayet zanlıları olduğu konusunda Savannah polisini uyarmış olur."

En iyi planlarda bile kusurlar olabilir. Peşlerindeki kurnaz ve kararlı düşmanlarının varlığını haber veren portakal çekirdekleri, John Openshaw'ın katillerinin eline hiç ulaşamadı. O yıl, ekinoks fırtınaları çok uzun ve şiddetli geçti. Savannah'ya ulaşacak olan Lone Star'ın haberlerini boşuna bekledik. Sonradan öğrendik ki, Atlantik açıklarında, üzerinde "L.S." yazan bir gemi kalıntısı bulunmuş. Lone Star'ın kaderi hakkında bildiklerimizin hepsi bu kadar.

BÜKÜK DUDAKLI ADAM

St. George İlahiyat Koleji'nin müdürü ve doktor olan Elias Whitney'in kardeşi Isa Whitney, ileri derecede afyon bağımlısıydı. Kolejdeyken De Quincey'nin kitabını okumuş ve kendi de aynı şeyleri yaşamak için tütününe afyon tentürü katarak bu alışkanlığa başlamıştı. Birçoklarında olduğu gibi, o da bırakmanın başlamaktan daha zor olduğunu görmüş, ama ne çare uzun yıllar ilacın kölesi, arkadaşları ve akrabalarının utanç ve üzüntü kaynağı olmuştu. Sarı, solgun yüzü, sarkık dudakları ve küçülmüş gözbebekleriyle bir sandalyeye yığılmış olan bu soylu adamın enkazı hâlâ gözlerimin önünde.

Bir gece –1889 yılının Haziran ayında– insanın esnemeye ve saate bakmaya başladığı vakitlerde kapım çalındı. Oturduğum yerde doğruldum. Karım, elindeki örgüyü bırakıp hayal kırıklığını yansıtan bir ifadeyle:

"Bir hastan olmalı," dedi. "Dışarı çıkman gerekecek."

Kendi kendime söylendim; çünkü zaten yorucu bir gün geçirmiştim.

Dış kapının açıldığını, aşağıda aceleyle bir şeylerin konuşulduğunu ve döşeme üstündeki hızlı ayak seslerini duyduk. Kapımız açıldı ve içeri, koyu renk elbiseli, siyah tüllü bir bayan girdi.

"Böyle geç bir vakitte geldiğim için özür dilerim," diye başladı ama kontrolünü yitirerek ileri fırladı; kollarını karımın boynuna doladı ve başını omzuna koyarak ağlamaya başladı. "Ah, başım öyle bir dertte ki!" diye bağırdı. "Yardıma ihtiyacım var."

"Hay allah," dedi karım, kadının peçesini kaldırarak, "Kate Whitney'miş. Beni ne kadar korkuttun Kate! İçeri girdiğinde kim olduğunu anlamamıştım."

"Ne yapacağımı bilemediğimden doğruca size geldim."

Her zaman böyle olurdu zaten. Derdi olan herkes doğrudan karıma koşardı.

"Buraya gelmen ne güzel. Şimdi biraz şarap ve su iç; sonra da rahatça oturarak her şeyi anlat. İstersen James'i yatmaya gönderebilirim?"

"Ah, hayır, hayır. Doktorun tavsiyesine ve yardımına ihtiyacım var. Mesele Isa'yla ilgili. İki gündür eve gelmedi. Onun için çok endişeleniyorum!"

Kocasının sorunlarıyla ilgili bir doktor olarak bana, eski bir okul arkadaşı olarak da karıma ilk kez açılmıyordu. Onu elimizden geldiğince yatıştırmaya ve rahatlatmaya çalıştık. Kocasının nerede olduğunu biliyor muydu? Onu geri getirmemiz mümkün müydü?

Görünüşe göre mümkünmüş. Son zamanlarda, şehrin doğusundaki bir afyon tekkesine dadanmış olduğuna dair kesin bilgiler edinmiş. Kriz zamanları şimdiye kadar bir günden fazla sürmezmiş ve akşam olunca, harap bir halde eve dönermiş. Oysa şimdi kırk sekiz saat olmuştu. Kesin rıhtımın oralardaki çöplüklerde yatmış o zehri içiyordu. Onu Yukarı Swandam Sokağı'ndaki Altın Bar'da bulabileceğimize emindi. Kendisinin elinden ne gelirdi ki? Genç ve mahcup bir kadın olarak öyle bir yere girip kocasını o haydutların elinden kurtaramazdı ki, insanlar ne derdi sonra?

Mesele buydu ve tek bir çözümü vardı. Ona oraya kadar eşlik edemez miydim? Ya da daha iyisi, hanımefendinin gelmesine gerek var mıydı? Nihayetinde ben, Isa Whitney'in tıbbi danışmanıydım ve üzerinde en azından bu kadar bir etkim olması gerekirdi. Yalnız başıma gidersem daha iyi olurdu.

Eğer verdiği adresteyse, kocasını iki saate kalmaz bir arabayla eve göndereceğime söz verdim. Böylece on dakika içinde, rahat koltuğumdan ve sıcak evimden çıkmış, garip bir görev için doğuya doğru gitmekteydim. Karşıma daha ne gariplikler çıkacağını bilemezdim tabii.

Ama maceramın ilk aşamasında bir zorlukla karşılaşmadım. Yukarı Swandam Sokağı, nehrin kuzeyini Londra Köprüsü'nün doğusuna bağlayan rıhtımların arkasındaki pis sokaklardan biriydi. Aradığım yer, iki

bina arasından merdivenlerle inilen mağara gibi karanlık bir mahzendi. Arabacıya beklemesini söyleyerek, yıllardır üzerinden geçen sarhoş ayakların etkisiyle çürümüş merdivenlerden aşağı indim ve kapının üstüne yerleştirilmiş bir yağ lambasının ışığıyla kolu bulup açtım. Yatakları göçmen gemilerinin koğuşları gibi yerleştirilmiş, havası yoğun afyon dumanıyla ağırlaşmış, uzun, basık bir odada buldum kendimi.

Garip şekillerde yatmış insanlar, karanlığın içinden zorlukla seçiliyordu. Omuzlar bükülmüş, dizler kıvrılmış, kafalar arkaya atılmış şekilde öylece yatıyorlardı. Sağda solda birkaç çift parlayan göz, yeni gelen yabancıya bakıyordu. Karanlık gölgelerin arasından, ara sıra metal pipolarda yanan zehrin parlayıp sönmesiyle oluşan küçük, kızıl ışık çemberleri görülüyordu. Bazıları kendi kendine söyleniyor, bazıları küçük gruplar halinde garip, kısık ve monoton bir sesle sohbet ediyordu. Konuşma esnasında bazıları heyecanla sesini yükseltiyor, sonra yine sessizliğe gömülüyor, ama sonuçta herkes yanındakini dinlemeden kendi düşüncelerini geveliyordu. Odanın ucundaki kömür mangalının yanında, dirsekleri dizlerinde, çenesi iki elinin arasında, üç ayaklı tahta bir iskemlenin üzerine oturmuş ateşe bakan zayıf, uzun boylu, yaşlı bir adam vardı.

İçeri girdiğimde soluk benizli, Malayalı bir görevli, elinde bir pipo ve bir miktar afyonla yanıma geldi ve bir yatak gösterdi.

"Teşekkür ederim, fazla kalmayacağım," dedim. "Arkadaşım Bay Isa Whitney'le konuşmak için geldim."

Sağ tarafımda bir hareketlenme oldu ve karanlığın arasından bana bakan solgun, zayıf ve perişan haldeki Whitney'i gördüm.

"Aman Tanrım! Watson bu," dedi. Acınacak bir haldeydi. Bütün vücudu titriyordu. "Baksana Watson, saat kaç?"

"On bire geliyor."

"Günlerden ne?"

"19 Haziran Cuma."

"Vay canına! Ben çarşamba sanıyordum. Çarşamba değil mi? Beni korkutmaya çalışıyorsun, değil mi?" Yüzü kollarının arasına gömüldü ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

"Sana cuma olduğunu söyledim. Karın iki gündür seni bekliyor. Kendinden utanmalısın!"

"Zaten utanıyorum. Ama yanlışın var Watson, çünkü sadece birkaç saattir buradayım. Kaç tane olduğunu unuttum fakat en fazla üç ya da dört pipo içmişimdir. Ama seninle eve geleceğim. Zavallı, küçük Kate'imi korkutmak istemem. Bana yardım et! Arabayla mı geldin?"

"Evet, dışarıda bir tane bekliyor."

"O zaman geleyim. Ama borcum ne kadar acaba? Borcum ne kadarmış öğren Watson. Şu an perişan haldeyim. Elimden hiçbir şey gelmez."

İlacın kötü, sersemletici dumanını çekmemek için nefesimi tutarak uyuyanların arasından geçtim ve yerin sahibine bakınmaya başladım. Mangalın başındaki uzun boylu adamın yanından geçerken birinin ceketimi çektiğini hissettim. Kısık bir ses: "Yanımdan geç ve sonra arkana dönüp bana bak." dedi. Sözleri net bir şekilde duymuştum. Ses ancak dibimde oturan yaşlı adamdan gelmiş olabilirdi. Ama o, deminki gibi dalgınlıkla oturuyordu. Çok zayıf ve yaşlıydı. Dizlerinin arasındaki afyon piposu az önce elinden düşmüş gibi duruyordu. İki adım ilerleyerek arkama baktım. Şaşkınlıktan bağırmamak için kendimi zor tuttum. Adam sadece benim görebileceğim bir şekilde dönmüş bana bakıyordu. Sırtı diklenmiş, kırışıkları gitmiş, gözleri eski parlaklığına kavuşmuştu. Orada ateşin başında oturan ve şaşkınlığıma gülen, Sherlock Holmes'tan başkası değildi. Hafifçe yaklaşmamı işaret etti ve yine eski yaşlı haline geri döndü.

"Holmes!" diye fısıldadım, "burada ne işin var?"

"Mümkün olduğu kadar kısık sesle konuş," diye cevap verdi, "kulaklarım iyi duyar. Şu sarhoş arkadaşından kurtulursan seninle biraz konuşmak isterim."

"Dışarıda bir araba bekliyor."

"O zaman arkadaşını eve gönder. Ona sonuna kadar güvenebilirsin, çünkü şu an hiçbir şey yapabilecek durumda değil. Ayrıca karına benimle birlikte olduğuna dair bir not gönderirsen iyi olur. Dışarıda beklersen beş

dakikaya kalmaz gelirim."

Sherlock Holmes'un isteklerini reddetmek çok zordu, çünkü düşüncelerini her zaman sakin bir hâkimiyet havasıyla açıkça belirtirdi. Whitney'i arabaya yerleştirdikten sonra yapılacak başka bir şey kalmadığını düşündüm. Artık dostumun garip maceralarından birine katılmaya hazırdım. Birkaç dakikada notu yazmış, Whitney'in borcunu ödemiş ve onu arabaya yerleştirmeyi başarmıştım. Biraz sonra, elden ayaktan düşmüş ihtiyar bir figür çıktı içeriden ve Sherlock Holmes'la sokakta yürümeye başladık. Bir süre sırtı bükük halde topallayarak yürüdü. Sonra çevresini kolaçan etti, sırtını doğrulttu ve içten bir kahkaha patlattı.

"Watson," dedi, "herhalde kokain çekme ve diğer zaaflarıma afyon içmeyi de eklediğimi düşünüyorsundur."

"Seni orada gördüğüme gerçekten şaşırdım."

"Ya benim seni orada bulmam?"

"Bir arkadaşımı arıyordum."

"Ben de bir düşmanımı."

"Bir düşman mı?"

"Evet, ezeli düşmanlarımdan birini. Daha doğrusu, doğal avlarımdan birini. Kısacası Watson, çok farklı bir araştırmanın içindeyim ve hep yaptığım gibi, bir ipucu bulabilmek için bu sarhoşların ağzını aramaya geldim. Eğer beni tanısalardı hayatım büyük tehlikeye girerdi. Orayı daha önce de kullandım; yeri işleten alçak Lascar beni tanıyor ve benden intikam alacağına dair ant iç-

mişti. Binanın arkasından Paul Rıhtımı'na çıkan gizli kapının dili olsaydı da aysız gecelerde yaşanan garip hikâyeleri anlatsaydı."

"Ne? Cinayet mi demek istiyorsun?"

"Evet, cinayet. O deliğe girip de öldürülen her zavallı için 1000 sterlin alsaydık zengin olmuştuk. Orası nehir kıyısındaki en acımasız cinayet tuzağıdır ve korkarım Neville St.Clair de bir daha hiç çıkmamak üzere oraya girdi. Ama bekle, tuzağımızı buralarda bir yere kurmuştuk." İşaret parmaklarını dişlerinin arasına alarak tiz bir ıslık sesi çıkardı. Bu işarete uzaktan bir cevap geldi ve az sonra tekerlek gıcırtıları ve atların sesleri duyuldu.

"E, Watson," dedi Holmes, atlı araba karanlığı yaran sarı farlarıyla açıklığa çıktığında, "benimle geliyorsun, değil mi?"

"Eğer yardımım dokunacaksa."

"Güvenilir bir dost her zaman işe yarar; bir hikâye yazarı daha da çok. The Cedars'daki odamda fazladan bir yatak var."

"The Cedars mı?"

"Evet, orası Bay St.Clair'in evi. Soruşturmayı yürüttüğüm sürece orada kalacağım."

"Bu yer tam olarak nerede?"

"Kent'te, Lee yakınlarında. Önümüzde yedi millik bir yol var."

"Fakat daha hiçbir şey bilmiyorum."

"Elbette bilmiyorsun. Biraz sonra öğrenirsin. Arabaya

bin. Tamam John, artık sana ihtiyacımız kalmadı. Al sana yarım altın. Yarın saat on bir civarı gel. Görüşürüz!"

Atları hafifçe kırbaçladı ve birlikte karanlık, ıssız sokaklara daldık. Gittikçe genişleyen yol, altındaki pis nehrin yavaşça aktığı geniş bir köprüye açılıyordu. İlerideki monoton kiremit yığınının sessizliği, bir polisin ağır ve düzenli ayak sesleri veya çevreden geçen birkaç sarhoşun şarkılarıyla arada sırada bozuluyordu. Gökte bir bulut kümesi yavaşça sürükleniyor ve sağda solda, bulutların arasından birkaç yıldız göz kırpıyordu. Holmes arabayı kafası göğsünde, derin düşüncelere dalmış bir halde sessizce sürüyordu. Ben de yanında oturmuş, güçlerini zorladığı bu yeni araştırmasının ayrıntılarını merak ediyor, ama düşüncelerinin akışını bozmamak için sormaya çekiniyordum. Birkaç mil daha gittikten sonra şehrin arka mahallelerinin sınırına gelmiştik ki, Holmes şöyle bir silkelenip omuzlarını düzeltti ve piposunu yaktı.

"Sessiz kalma konusunda müthişsin Watson," dedi, "Bu senin ne kadar değerli bir dost olduğunu gösteriyor. Aslında konuşacak birilerinin olması benim için çok önemli çünkü şu anki düşüncelerim hiç de iç açıcı değil. Bu gece kapıda karşılaştığımızda küçük bayana ne diyeceğimi düşünüyorum."

"Unutma ki ben henüz bu meseleyle ilgili hiçbir şey bilmiyorum."

"Sana Lee'ye gidene kadar anlatabilirim. Çok basit görünmesine rağmen henüz bir ilerleme kaydedemedim. İp çok ama ben uçlarını bulamadım. Şimdi sana vakayı açıkça ve kısaca anlatayım. Belki de benim göremediğim bir kıvılcım görürsün."

"Devam et."

"Birkaç yıl önce –kesin bir tarih vermek gerekirse, 1884 Mayıs'ında– adı Neville St. Clair olan ve çok parası olduğu anlaşılan bir beyefendi Lee'ye gelmiş. Büyük bir villa alıp güzelce döşemiş ve sefa içinde yaşamaya başlamış. Zamanla dostlar edinmiş, 1887'de yerel bir bira imalatçısının kızıyla evlenmiş ve iki çocukları olmuş. Bir işi yokmuş, ama birkaç şirketle bağlantıları olduğundan sabahları düzenli olarak şehre iner ve akşamları Cannon Sokağı'ndan 5.14 treniyle geri dönermiş. Bay St. Clair şimdi otuz yedi yaşında; ılımlı bir kişiliğe sahip olan iyi bir koca, sevgi dolu bir baba ve onu tanıyan herkesin sevdiği bir insan. Öğrendiğimize göre, Capital&Counties Bankası'nda 220 sterlin kredisi ve buna karşılık 88 sterlin borcu varmış. O yüzden, parayı dert edecek biri olduğunu sanmıyorum.

"Geçen pazartesi Bay Neville St. Clair, şehre her zamankinden daha erken gitmiş, giderken de iki önemli işi olduğunu ve eve döndüğünde küçük oğluna bir kutu oyuncak kiremit getireceğini söylemiş. Yine aynı gün karısı, o çıktıktan hemen sonra, beklediği bir paketin Aberdeen Nakliyat Şirketi'ne geldiğini bildiren bir tel-

graf almış. Eğer Londra'yı iyi tanıyorsan bu şirketin bürosunun bu gece karşılaştığımız Yukarı Swandam Sokağı'nın kuzeyinde, Fresno Sokağı'nda olduğunu bilirsin. Bayan St. Clair öğle yemeğini yemiş, şehre gitmiş, biraz alışveriş yapmış, şirketin bürosuna giderek paketini almış ve 4.35 sularında Swandam Sokağı'ndan geçerek istasyona doğru yola koyulmuş. Buraya kadar tamam mı?"

"Her şey çok açık."

"Hatırlıyorsan, pazartesi günü hava çok sıcaktı. Bayan St. Clair yavaş yavaş yürüyerek bir araba bakınmaya başlamış çünkü bulunduğu semt hiç hoşuna gitmemiş. Swandam Sokağı'ndan aşağı yürürken birden bir ses duymuş ve kocasının bir binanın ikinci katından ona işaret ettiğini görüp şaşkınlıktan donakalmış. Açık pencereden, kocasının son derece sıkıntılı yüzünü belirgin bir şekilde görebiliyormuş. Adam, karısına çılgınca el sallarken, aniden arkadan birileri onu çekmiş gibi gözden kaybolmuş. Keskin gözleri sayesinde bir şey kadının dikkatini çekmiş; adamın üzerinde sabah evden çıkarken giydiğine benzer koyu renkli bir ceketi olmasına rağmen, yakalığı da kravatı da yokmuş.

"Kadın ters giden bir şeyler olduğunu düşünerek dış merdivenlerden aşağı koşmuş –çünkü söz konusu ev, bu gece karşılaştığımız afyon tekkesiydi– ve ön odayı geçip ilk kata çıkan merdivenlere yönelmiş. Ama sana bahsettiğim alçak Lascar, merdivenlerin dibinde onu

durdurmuş. Yanındaki bir Danimarkalıyla birlikte, kadını tutup sokağa itmişler. Aklını başından alan şüphe ve korkularla sokaktan aşağı koşmuş ve şans eseri yolda birkaç polisle karşılaşmış. Bir müfettiş ve iki polis eşliğinde, ev sahibinin bütün itirazlarına rağmen Bay St. Clair'in en son göründüğü odaya çıkmışlar. Ama adam orada değilmiş. Aslında o katta, orayı kendine mesken edinmiş sakat bir dilenciden başkası yokmuş. O ve Lascar odada başka kimsenin bulunmadığına yemin etmişler. Müfettiş tam Bayan St. Clair'in yanıldığını düşünmeye başlamış ki, kadın bir çığlık atarak masanın üzerindeki küçük bir kutuya atılmış ve kapağını koparak açmış ve içinden çocukların oyuncak kiremitleri düşmüş. Adamın eve getireceğini söylediği oyuncaklardanmış.

"Bu olayın üzerine bir de dilencinin kararsızlığı eklenince, müfettiş meselenin ciddi olduğunu fark etmiş. Odalar dikkatle incelenmiş ve bütün delillerin korkunç bir cinayete işaret ettiğine karar vermişler. Oturma odası olarak döşenmiş olan ve sokağa bakan oda, rıhtımlardan birine bakan küçük bir yatak odasına açılıyormuş. Rıhtımla yatak odasının penceresi arasında, gelgit yükseldikçe suyla dolan dar bir bölge varmış. Yatak odası penceresi oldukça genişmiş ve alttan açılıyormuş. İnceleme sonucu, pervazda ve odanın ahşap zemininde kan izine rastlanmış. Bay Neville St. Clair'in bütün elbiseleri oturma odasındaki perdenin arkasına tıkılmış bir

halde bulunmuş. Ceketi hariç çizmeleri, çorapları, şapkası ve saati; hepsi oradaymış. Elbiselerin üzerinde hiçbir şiddet izine rastlanmamış. Ama Bay Neville St. Clair'den eser yokmuş. Başka çıkış yolu olmadığı için pencereden çıkıp aradaki bölgeden yüzerek kaçmış olabileceğini düşünmüşler.

"Şimdi gelelim şu asalaklara. Onlar da meseleye dahil olmuşlar tabii. Lascar'ın ne kadar kötü bir sabıkası olduğu bilmiyormuş ama Bayan St. Clair'in ifadesine göre, kocasını pencerede gördükten birkaç saniye sonra merdivenlerin dibinde duruyor olduğundan bu suça yataklık etmekten fazlasını yapmış olamaz. Adamın savunması son derece cahilceymiş ve üstelik, kiracısı Hugh Boone'nin neyle meşgul olduğunu bilmediğini ve beyefendinin elbiselerini ilk kez gördüğünü söylemiş.

"Lascar'la ilgili olanlar bu kadar. Şimdi de, afyon tekkesinin ikinci katında kalan ve büyük ihtimalle Neville St. Clair'i dünya üzerinde gören son kişi olan o sakata gelelim. Adı Hugh Boone. Şehirde çok dolaşan herkes onun o çirkin yüzünü tanır. Aslında profesyonel bir dilencidir, ama polis kanunlarından yırtmak için kibrit satıcısıymış gibi görünür. Buradan pek uzakta olmayan Threadneedle Sokağı'nın sol tarafında, sen de fark etmişsindir, duvarda küçük bir boşluk vardır. İşte bu yaratığın yeri orasıdır. Her gün orada, kucağında kibritleriyle bağdaş kurup oturur. O kadar zavallı bir görünümü vardır ki gelen geçen önündeki deri şapkaya sa-

dakalarını bırakır. Ne iş yaptığını merak ettiğim için onu birkaç kez izledim. Kısa sürede elde ettiği hasılatı duysan şaşarsın. O kadar farklı bir görüntüsü var ki, hiç kimse onu görmeden geçemez. Portakal rengi saçlar, solgun bir yüz, üst dudağına kadar inen iğrenç bir yara izi, bir buldok çenesi ve saçlarının rengiyle tam bir kontrast oluşturan delici, koyu renk bir çift göz. Bütün bunlar, onu diğer dilencilerden ayırmaya yeter. Artık o pis evin kiracısı ve aradığımız adamı en son gören kişinin o olduğunu biliyoruz."

"Ama adam sakatmış!" dedim. "Tek kolla genç bir adama ne yapabilir ki?"

"Sadece bir bacağı topallıyor; diğer açılardan güçlü ve sağlıklı bir adam. Tıbbi tecrübenle sen de bilirsin ki Watson, bir organdaki zayıflık, çoğu zaman diğerlerinin daha güçlü olmasına yol açar."

"Lütfen hikâyeye devam et."

"Bayan St. Clair penceredeki kanı görünce bayılmış ve polis, araştırmaları sırasında artık bir işe yaramayacağını düşünerek onu evine götürmüş. Müfettiş Barton evi dikkatlice incelemiş ama meseleye ışık tutacak bir şey bulamamış. Yapılan tek hata, Boone'yi hemen o anda tutuklamamalarıydı; çünkü bu beş-on dakikalık süreçte Lascar'la konuşmuş olabilir. Neyse, bir süre sonra bu hatayı telafi edip onu yakalayarak üstünü aramışlar ama aleyhine bir delil bulamamışlar. Gerçi gömleğinin sağ kolunda bir kan izi bulmuşlar ama o, sağ parmağın-

daki yara izini göstererek durumu açıklamaya çalışmış. Ayrıca, kısa bir süre önce pencereye gittiğinde o kan lekelerini görmediğini ve bütün lekelerin kesinlikle aynı kaynaktan geldiğini sandığını da eklemiş. Bay Neville St. Clair'i daha önce görmediğine ve odasındaki elbiselerin en az polisi şaşırttığı kadar kendisini de şaşırttığına yemin etmiş. Bayan St. Clair' in, kocasını pencerede gördüğünü ifade ettiği hatırlatıldığında ise, kadının delirmiş ya da hayal görüyor olduğunu söylemiş. Şiddetle karşı koymasına rağmen karakola götürülmüş. Müfettiş de, dalgalar çekilince taze ipuçlarına rastlamak umuduyla orada kalmış.

"Ama dalgalar çekilince, çamur yığınının arasında buldukları ne yazık ki Neville St.Clair'in kendisi değil, ceketi olmuş. Peki ceplerinde ne bulmuşlar dersin?"

"Tahmin edemiyorum."

"Tahmin edemezdin zaten. Ceketin cepleri bozuk paralarla doluymuş; 421 peni ve 270 yarım peni. Ceketin dalgalarla sürüklenmemesinin sebebi de bu olmalı. Ama vücut söz konusu olunca işler değişiyor. Ağır ceket batarken, içindeki vücudun nehre sürüklendiği tahmin ediliyor."

"Ama anladığım kadarıyla diğer elbiseler odadaymış. Üstünde sadece bir ceket olabilir mi?"

"Hayır bayım ama her şeye şüpheyle yaklaşmak lazım. Farz et ki bu Boone denen adam Neville St.Clair' i pencereden itti. Onu gören birinin olması imkânsız ol-

duğuna göre geriye ne kalıyordu? Tabii ki diğer elbiselerden kurtulmak! Tam ceketi tutup atacakken, batmayıp yüzeceği aklına gelmiş olabilir. Ama fazla zamanı kalmamıştır çünkü aşağıda kadının yarattığı gürültüyü, ardından da polisin geldiğini duymuştur. Kaybedecek bir saniye bile yoktur. Dilencilikten elde ettiği hasılatı sakladığı yere koşarak ceketin ceplerini bu bozuk paralarla doldurur ve sonra pencereden atar. Aşağıdaki gürültüyü duymasa diğer elbiselere de aynısını yapacaktır ama sadece pencereyi kapatmakla yetinir."

"Olabilir."

"Daha iyisini bulana kadar bu varsayımı kullanacağız. Söylediğim gibi, Boone'yi tutuklayıp karakola götürmüşler ama aleyhinde bir şeyler bulamazlar. Yıllardır dilencilik yaptığı biliniyor ama hiçbir suça karışmamış. Tam burada, ortaya cevaplanması gereken bazı sorular çıkıyor. Neville St. Clair'in o afyon tekkesinde ne işi vardı? Orada başına ne geldi? Şimdi nerede? Hugh Boone'nin bu işte parmağı var mı? Şimdiye kadar, ilk bakışta basit görünüp bu kadar zor olan bir vaka görmediğimi itiraf etmeliyim."

Sherlock Holmes bu olaylar zincirini anlatırken, arabamız şehrin dış mahallelerinden çıkıp kırsal bölgelere girmişti bile. Hikâye bittiğinde, bazı pencerelerinden hâlâ ışık sızan iki köyün arasından geçiyorduk.

"Lee'nin dış mahallelerindeyiz," dedi yol arkadaşım. "Bu kısa yolculuğumuz boyunca, Middlesex'ten başla-

yıp, Surrey'den geçerek sonunda Kent'e ulaştık. Ağaçların arasındaki şu ışıkları görüyor musun? Orası The Cedars ve lambanın yanında oturan kadın, atların ayak seslerini duymuş olmalı."

"Ama araştırmayı neden Baker Sokağı'ndan yürütmüyorsun?"

"Çünkü orada yapılmayı bekleyen birçok araştırma var. Bayan St.Clair kullanmam için iki oda verdi ve eminim senin gibi bir arkadaş ve meslektaşım olduğunu görünce de sevinecektir. Kocasıyla ilgili yeni haberlerim olmadıkça onunla karşılaşmaktan nefret ediyorum Watson. İşte geldik."

Büyük bir villanın önünde durduk. Bir kâhya gelerek arabayı götürdü. Ben de Holmes'un arkasında, çakıl yoldan eve doğru yürümeye başladım. Yaklaştığımızda kapı açıldı ve önümüzde boynuna ve bileklerine pembe şifonlar dikilmiş muslin bir elbise giymiş sarışın, kısa boylu bir kadın belirdi. Bir eli kapıda, diğeri hafifçe havaya kaldırılmış, vücudu biraz öne eğilmiş şekilde meraklı gözlerle bize bakıyordu.

"E," diye atıldı, "neler oldu?" Sonra, iki kişi olduğumuzu görünce önce sevindiyse de dostumun kafasını sallayıp omuzlarını silktiğini görünce umutsuzca iç çekti.

"Haberler iyi değil mi?"

"Hayır."

"Kötü haber var mı peki?"

"Hayır."

"Buna da şükür. Ama lütfen kapıda durmayın. Yorgun olmalısınız; sizin için uzun bir gündü."

"Bu, dostum Dr.Watson. Birkaç vakamda bana çok büyük yardımı dokunmuştur. Şans eseri onunla karşılaştık ve onu da bu araştırmaya dahil ettim."

"Sizinle tanıştığıma sevindim," dedi elimi samimiyetle sıkarak. "Bir eksiğimiz olursa mazur görün. Her şey o kadar ani oldu ki."

"Sevgili bayan," dedim, "eski bir asker olarak bu tip sorunları önemsemem. Eğer size ya da buradaki dostuma bir yardımım dokunabilirse çok mutlu olacağım."

"Şimdi, Bay Sherlock Holmes," dedi, masası akşam yemeğiyle bezenmiş yemek odasına girdiğimizde, "size birkaç soru sormak istiyorum. Ama lütfen bana dürüstçe cevap verin."

"Tabii ki, hanımefendi."

"Duygularımı dert etmeyin. İsteri krizine girecek veya bayılacak değilim. Gerçek fikrinizi duymak istiyorum."

"Ne konuda?"

"Her şeyden önce, Neville'in hayatta olduğuna inanıyor musunuz?"

Sherlock Holmes'un bu soruya canı sıkılmış gibiydi.

"Lütfen, hemen şimdi dürüstçe cevap verin," diye tekrar etti kadın, merakla bakarak.

"O halde, doğrusunu söylemek gerekirse, inanmıyorum."

"Öldüğünü mü düşünüyorsunuz?"

"Evet."

"Öldürüldü mü peki?"

"Böyle söylemedim. Ama belki."

"Peki hangi gün öldü?"

"Pazartesi."

"Peki o zaman Bay Holmes, sizce nasıl oldu da bugün ondan bir mektup geldi?"

Sherlock Holmes, elektrik çarpmış gibi sandalyesinden fırladı.

"Ne?" diye kükredi.

"Evet, bugün." Kadın, elinde tuttuğu bir kağıt parçasını sallayarak gülümsedi.

"Bakabilir miyim?"

"Elbette."

Mektubu heyecanla kadının elinden kaptı ve masada açarak, lambanın yardımıyla dikkatlice inceledi. Ben de oturduğum yerden kalkmış, omzunun üzerinden bakıyordum. Kalın bir zarfın içindeydi. Üstünde, bugünün tarihi damgalanmış bir Gravesend pulu vardı.

"Kaba bir yazı," diye mırıldandı Holmes. "Herhalde bu, kocanızın el yazısı değil, bayan."

"Değil ama mektuptaki yazı onun."

"Anladığım kadarıyla mektubu postalayan kişi adresi araştırmak zorunda kalmış."

"Nasıl yani?"

"Gördüğünüz gibi, isim kendiliğinden kurumaya bı-

rakılmış; onun için simsiyah. Gerisi grimsi bir renkte, ki bu da kurutma kâğıdı kullanıldığını gösterir. Eğer hepsi yazıldıktan sonra kurutulmuş olsaydı, yukarıdaki gibi koyu siyah bir renk olmazdı. Adam ismi yazmış ve adresi yazmadan önce bir süre beklemiş. Bu da adresi bilmediğini gösterir. Ufak bir ayrıntı ama ufak ayrıntılar her zaman en önemlileridir. Şimdi mektuba bakalım. Ha! İçinde başka şeyler de varmış."

"Evet, bir yüzük vardı. Mühür yüzüğü."

"Peki bu yazının ona ait olduğuna emin misiniz?"

"El yazılarından biri."

"Biri mi?"

"Aceleyle yazarken kullandığı el yazısı. Her zamanki yazısına pek benzemez ama bu yazısını da iyi tanırım."

" 'Sevgilim, sakın korkma. Her şey yoluna girecek. Ortada düzeltmesi biraz zaman alacak büyük bir hata var. Sabret... NEVILLE.' Kurşunkalemle, bir kitabın boş sayfalarından birine yazılmış, su izi yok. Elleri kirli bir adam tarafından, Gravesend'den gönderilmiş. Ha! Kapağı da yanılmıyorsam, tütün çiğneyen biri tarafından yapıştırılmış. Ve siz, bunun kocanızın yazısı olduğuna kesinlikle eminsiniz, değil mi bayan?"

"Evet. Bunları Neville yazmış."

"Ve bugün Gravesend'den postalanmış. Tehlikenin bittiğini sanmayın ama bulutlar dağılıyor Bayan St.Clair."

"Ama en azından hayatta, Bay Holmes, değil mi?"

"Tabii eğer ortada bizim yanlış ize sapmamızı isteyen bir sahtekârlık yoksa. En azından yüzük bir şey ispat etmez. Ondan alınmış olabilir."

"Hayır, hayır, bu yazı kesinlikle onun yazısı."

"Pekâlâ, ama pazartesi yazılıp bugün postalanmış olabilir."

"Bakın bu mümkün."

"Eğer öyleyse, aradaki zamanda çok şey olmuş olabilir."

"Beni umutsuzluğa sürüklemeyin Bay Holmes. Her şeyin yolunda olduğunu biliyorum. Aramızda öyle bir yakınlık vardır ki, başına kötü bir şey gelse hissederdim. Geçenlerde, yatak odasında elini kesmişti de, yemek odasından bir şeyler olduğunu hissedip yukarı koşmuştum. Böyle önemsiz bir şeyi bile hissediyorsam, öldüğünü anlamaz mıydım sanıyorsunuz?"

"Birçok defa bir kadının sezgilerinin analitik bir akılcının çıkardığı sonuçlardan daha gerçekçi olduğuna şahit oldum. Bu mektupla hislerinizin kuvvetlenmesi doğaldır. Peki ama kocanız hayattaysa neden geri dönmüyor?"

"Bilemiyorum. Akıl almaz bir şey bu."

"Ve pazartesi günü neden size haber vermeden kayboldu?"

"Bilmiyorum."

"Onu Swandam Sokağı'nda görünce çok şaşırmıştınız, değil mi?"

"Hem de çok."

"Pencere açık mıydı?"

"Evet."

"O zaman size seslenmiş olabilir."

"Olabilir."

"Ama anladığım kadarıyla belli belirsiz bir çığlığını duydunuz."

"Evet."

"Bir imdat çağrısı mı sandınız?"

"Evet. El salladı."

"Ama şaşırdığı için de çığlık atmış olabilir. Beklenmedik bir anda sizi görmesi, el sallamasına neden olmuş olabilir."

"Bu mümkün."

"Aşağı çekildiğini mi düşündünüz?"

"Aniden yok oldu."

"Arkaya sıçramış da olabilir. Odada başkalarını da gördünüz mü?"

"Hayır ama o korkunç adam orada olduğunu itiraf etmişti ve de Lascar merdivenlerin dibindeydi."

"Çok doğru. Kocanızın üstünde her zamanki giysileri mi vardı?"

"Evet ama yakalığı veya kravatı yoktu. Çıplak boğazını net bir şekilde gördüm."

"Size daha önce Swandam Sokağı'ndan bahsetmiş miydi?"

"Hayır."

"Afyon kullanma belirtisi gösteriyor muydu?"

"Asla!"

"Teşekkür ederim Bayan St.Clair. Bunlar kesinlikle emin olmak istediğim temel noktalardı. Şimdi akşam yemeğimizi yiyip odamıza çekileceğiz. Çünkü yarın zor bir gün olacak."

Rahat ve geniş, çift yataklı bir odaydı. Ben hemen yatağa girdim, çünkü bu maceralı gece beni yormuştu. Oysa Sherlock Holmes aklına takılan bir problem olduğunda, günlerce, hatta haftalarca hiç dinlenmeden dayanabilirdi. Sonunda çözene veya verilerin yetersiz olduğuna kanaat getirene kadar verileri kafasında evirir çevirir, yeniden düzenler ve her açıdan tekrar tekrar ele alırdı. Bütün gece oturacağını anlamıştım. Paltosunu ve ceketini çıkardı, mavi renkli, geniş bir sabahlık giydi ve odada dolaşarak yataktaki yastıkları ve kanepeyle koltuğun minderlerini topladı. Bunlarla kendine bir çeşit şark köşesi hazırladı ve üstüne bağdaş kurarak oturdu. Lambanın loş ışığında, ağzındaki piposundan mavi dumanlar savurarak gözlerini tavana dikmiş, sessiz ve hareketsiz bir şekilde oturduğunu görebiliyordum. Ben uykuya daldığımda o hâlâ oturuyordu ve sabah ani bir sıçrayışla kalkıp da güneşin çoktan doğmuş olduğunu fark ettiğimde hâlâ aynı şekilde oturduğunu gördüm. Piposu hâlâ ağzında, duman hâlâ yükselmekteydi. Oda yoğun bir şekilde tütün kokuyordu ve gece gördüğüm tütün yığını bitmişti.

"Uyandın mı Watson?" diye sordu.

"Evet."

"Bir sabah yolculuğuna hazır mısın?"

"Kesinlikle."

"O zaman giyin. Henüz kimse kalkmadı ama kâhyanın nerede uyuduğunu biliyorum, ona gidip arabamızı hazırlatabiliriz." Bunları söyledikten sonra kendi kendine kıkırdadı. Gözleri parlıyordu, bir gece önceki ağırbaşlı düşünürden eser yoktu.

Giyinirken saatime baktım. Kimsenin kalkmamış olması normaldi. Saat dördü yirmi beş geçiyordu. Holmes, arabanın hazır olduğunu haber vermeye geldiğinde yeni giyinmiştim.

"Küçük bir teorimi test etmek istiyorum," dedi, çizmelerini ayağına geçirirken. "Watson, sanırım şu anda karşında Avrupa'nın en büyük aptallarından biri duruyor. Beni Charing Cross'tan atsalar yeridir. Ama galiba artık meselenin anahtarını buldum."

"Neredeymiş peki?" diye sordum gülümseyerek.

"Banyoda," diye cevap verdi. "Evet, şaka yapmıyorum," diye devam etti, benim inanmaz tavrımı görünce. "Az önce oradaydım, onu çıkardım ve bu bavulun içine koydum. Haydi dostum, bakalım kilide uyacak mı?"

Mümkün olduğu kadar sessizce aşağı indik ve parlak sabah güneşine çıktık. Yoldaki arabamızın başında yarı giyinik halde kâhya duruyordu. İkimiz de arabanın içine atladık ve Londra Yolu'nu tuttuk. Arkasında sebzelerle

şehre giden birkaç yük arabasının dışında, yolun her iki yanındaki villalar sessiz ve cansız duruyordu.

"Bazı açılardan ilginç bir vaka oldu," dedi Holmes, atları kırbaçlayarak. "İtiraf etmeliyim ki bir köstebek kadar körmüşüm. Ama zararın neresinden dönülse kârdır."

Surrey'den geçerken, erken kalkanlar uykulu suratlarla pencerelerinden dışarı bakmaya başlamıştı. Waterloo Köprü Yolu'ndan nehri geçerek Wellington Sokağı'na, oradan da Bow Sokağı'ndaki karakola gittik. Sherlock Holmes, polisler arasında iyi tanınan biriydi ve kapıdaki iki memur onu selamladı. Biri atları tutarken, diğeri bize içeri kadar refakat etti.

"Bugün kim görevli?" diye sordu Holmes.

"Müfettiş Bradstreet bayım."

"Ah, Bradstreet, nasılsın?" Başında tepeli şapkası ve düğmeli ceketiyle uzun boylu, iri yapılı bir memur çıkagelmişti. "Seninle özel olarak konuşmak istediğim bir şeyler var."

"Elbette Bay Holmes. Odama gelin." Masanın üstündeki büyük rafları ve duvara asılı telefonuyla tam bir büroydu. Müfettiş masasına oturdu.

"Sizin için ne yapabilirim Bay Holmes?"

"Lee'li Bay Neville St. Clair'in kayboluşuyla ilgili olarak suçlanan şu dilenci Boone için geldim."

"Evet. Buraya getirildi ve ileride yapılacak soruşturmalar için alıkoyuldu."

"Duymuştum. Hâlâ burada mı?"

"Hücrede."

"Hiç sorun çıkarıyor mu?"

"Ah, hayır. Ama pis bir herif o."

"Pis mi?"

"Evet, ne kadar ellerini yıkaması için zorlasak da aldırış etmiyor. Hele bir de davası tamamlansın, onu hapiste iyice yıkarlar. Halini görseniz bana hak verirdiniz."

"Onu görmeyi çok istiyorum."

"Öyle mi? Hallederiz. Şöyle gelin. Bavulunuzu burada bırakabilirsiniz."

"Hayır, yanıma alsam daha iyi."

"Siz bilirsiniz. Böyle gelin lütfen." Bizi bir koridordan geçirerek sonundaki parmaklıklı kapıyı açtı, aşağı bir merdiven sarkıttı ve her iki yanında kapılar bulunan başka bir koridora soktu.

"Sağdan üçüncü kapı," dedi müfettiş. "İşte burası!" Sessizce, kapının üstündeki bir bölmeyi açarak içeri baktı.

"Uyuyor," dedi. "Bakın, rahatlıkla görebilirsiniz."

İkimiz de parmaklıklardan içeri baktık. Yüzü bize dönük, yavaş ve ağırca nefes alarak uyuyordu. Orta boylu bir adamdı. Üstündeki eski püskü paltosuyla yatmıştı. Müfettişin dediği gibi, son derece kirliydi ama yüzündeki kir o korkunç çirkinliğini örtmeye yetmiyordu. Gözünün altından çenesine kadar inen yara izinin yarattığı

büzülmeyle üst dudağı bükülmüş, öndeki iki üç dişini açıkta bırakmıştı. Çok parlak kızıl rengi saçları alnına ve gözlerine düşüyordu.

"Ne güzellik, değil mi?" dedi müfettiş.

"Gerçekten de bir banyoya ihtiyacı var," dedi Holmes. "Bu aklıma gelmişti; onun için yanımda gerekli aletleri de getirdim." Bavulu açıp içinden büyük bir banyo süngeri çıkardığında şaşkınlıktan küçük dilimi yuttum.

"He! He! Çok muzipsiniz," dedi müfettiş.

"Şimdi, eğer o kapıyı sessizce açma nezaketini gösterirseniz, onu adama benzetebiliriz."

"E, neden olmasın?" dedi müfettiş. "Bow Sokağı'nın hücreleri için hiç de iyi bir izlenim bırakmıyor, değil mi?" Anahtarı kilide sokarak kapıyı açtı ve sessizce hücreye girdik. Uyuyan adam hafifçe bir döndü ve derin uykusuna devam etti. Holmes süngeri kovada ıslattıktan sonra mahkûmun yüzüne sertçe sürdü.

"Tanıştırayım," diye bağırdı, "Kent ilçesinden Bay Neville St. Clair."

Hayatımda böyle bir şey görmemiştim. Adamın yüzü, süngerin altında bir ağacın kabuğu gibi sıyrıldı. O kahverengilik gitmişti! O korkunç yara izi ve bükük dudak da. Son olarak kızıl saçlar da kalkınca, ortaya soluk benizli, siyah saçlı, mahzun bakışlı bir adam çıktı. Gözlerini ovuşturarak, uyku mahmurluğuyla çevresine bakındı. Sonra neler olduğunu fark edince bir çığlık kopardı ve kendini yatağa atarak yüzünü yastığa gömdü.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı müfettiş, "kayıp adam değil mi bu? Fotoğrafından tanıdım."

Mahkûm, kendini kaderine bırakan bir adam havasıyla dönerek, "Öyle olsun," dedi. "Peki neyle suçlanıyorum?"

"Bay Neville St.Clair'i öldürme...Yok canım, intihar olmadığı sürece sizi bununla suçlayamazlar," diyerek gülümsedi müfettiş. "Tam yirmi yedi yıldır bu işi yapıyorum, böyle bir şey görmedim."

"Eğer ben Bay Neville St.Clair isem, hiçbir suçun işlenmediği apaçık ortada. Üstelik ben de kanuna aykırı bir şekilde alıkoyulmuş oluyorum."

"Suç değil ama büyük bir hata yapıldı," dedi Holmes. "Karınıza güvenseydiniz daha iyi olurdu."

"Mesele karım değil, çocuklarım," diye inledi adam. "Tanrı yardımcım olsun, babalarından utanmalarını istemedim. Tanrım! Ne büyük bir utanç! Ben şimdi ne yapacağım?"

Sherlock Holmes yanına oturarak elini omzuna attı.

"Eğer meseleyi çözmek için yasal yollara başvurursan," dedi, "olay herkes tarafından duyulur. Öte yandan, eğer polis yetkililerini aleyhinde bir dava olmadığı konusunda ikna edebilirsen, kayıtlara geçmesine hiç gerek kalmaz. Müfettiş Bradstreet, bize anlatacaklarınızı not alıp gerekli makamlara iletecektir. Böylece olay mahkemeye intikal etmez."

"Tanrı sizi korusun!" diye bağırdı adam heyecanla. "Sırrımı çocuklarım öğreneceğine hapis yatarım, hatta

idam edilirim daha iyi.

"Hikâyemi ilk duyan kişiler sizsiniz. Babam Chesterfield'da okul müdürüydü ve ben de orada iyi bir eğitim aldım. Gençliğimde çok gezdim, sahneye çıktım ve sonunda Londra'daki bir akşam gazetesinde muhabir olarak çalışmaya başladım. Bir gün editörüm, benden şehirde dilencilik üzerine bir yazı dizisi hazırlamamı istedi ve ben de görevi seve seve kabul ettim. İşte maceralarımın başlangıç noktası da bu oldu. Makalelerimi yazacak verileri ancak bir dilenci kılığına girerek bulabilirdim. Oyunculuk yaparken bütün makyaj hilelerini öğrenmiştim ve o zamanlar bu konuda bir numaraydım. Yüzümü boyadım, kendimi mümkün olduğunca zavallı gösterebilmek için güzel bir yara izi yaptım ve ten rengi bir bant kullanarak üst dudağımın bükülmesini sağladım. Sonra kızıl bir peruk ve uygun bir kılıkla görüntüyü tamamlayarak şehrin iş merkezlerinden birinde, görünüşte kibrit satıcılığı, ama gerçekte dilencilik yapmaya başladım. Orada yedi saat durduktan sonra akşam eve döndüğümde paraları saydım ve hayretle 26 şilin, 4 peni toplamış olduğunu gördüm.

"Mesele üzerinde fazla düşünmeden makalelerimi yazmaya devam ettim. Ama bir gün, senedine kefil olduğum bir arkadaşım senedini ödemeyince, üzerime 25 sterlinlik bir borç kaldı. Parayı nereden bulacağımı düşünürken aklıma bir fikir geldi. Alacaklılardan iki hafta mühlet istedim, müdürümden de izin aldım ve bu zamanı kılık

değiştirip şehirde dilencilik yaparak geçirdim. On gün içinde parayı toplamış ve borcumu ödemiştim.

"Yüzümü boyayıp, şapkamı yere koyup oturarak bir günde toplayabileceğim parayı, ancak bir hafta boyunca köpek gibi çalışarak kazanabileceğim düşüncesi aklımdan çıkmıyordu. Gururumla para arasındaki uzun savaştan para galip çıktı ve ben muhabirliği bırakarak dilencilikte karar kıldım. Sırrımı sadece tek bir adam biliyordu. O da, Swandam Sokağı'nda, her sabah gidip sefil bir dilenci kılığında çıktığım ve akşamları geri dönerek eski beyefendi kılığıma kavuştuğum dairenin sahibi. Lascar denen bu adama iyi para verdiğimden, sırrımı açığa çıkarmayacağına emindim.

"Bir süre sonra, önemli miktarlarda para topladığımı fark ettim. Londra sokaklarındaki her dilencinin yılda 700 sterlin kazanabileceğini sanmıyorum –ki benim yıllık ortalama gelirimden bile azdır– ama benim makyaj ve oyunculuk yönündeki yeteneklerim, zamanla şehirde tanınan biri olmamı sağladı. Her gün şapkama yüzlerce peni yağıyordu ve 2 sterlinden az kazandığım gün, işlerin kesat olduğunu düşünüyordum.

"Gün geçtikçe daha zengin ve daha hırslı oluyordum. Sonunda şehir dışında bir ev aldım ve evlendim. Kimsenin benim gerçek işim konusunda en ufak bir şüphesi yoktu. Sevgili karım sadece şehirde bir işim olduğunu biliyordu; ne yaptığımı hiç bilmiyordu.

"Geçen pazartesi mesaimi bitirmiş, afyon tekkesinin

üstündeki dairemde elbiselerimi değiştirirken pencereden dışarı baktığımda, korku ve hayretle, karımın sokakta durmuş bana baktığını fark ettim. Şaşkınlıktan bir çığlık attım ve sonra yüzümü kapamaya çalıştım. Sırdaşım Lascar'a giderek içeriye girmek isteyenlere engel olmasını söyledim. Aşağıda karımın sesini duyuyordum, ama yukarı çıkartmayacaklarını da biliyordum. Hızla elbiselerimi çıkarıp dilenci elbiselerimi giydim, makyajımı yaptım ve peruğumu taktım. Beni bu makyajla karım bile tanıyamazdı. Ama sonra evi arayabileceklerini ve elbiselerin beni ele verebileceğini düşündüm. Pencereyi açarken sabah evde kestiğim elimin yarası açıldı. Sonra, ceplerine bozuk paralar doldurduğum ceketimi kapıp pencereden dışarı fırlattım. Sırada diğer elbiseler de vardı ama o anda merdivenlerde polislerin sesini duydum ve vazgeçtim. Birkaç dakika sonra, Bay Neville St.Clair olarak değil de, onun katili olarak tutuklanmıştım.

"Açıklayabileceğim başka bir şey var mı bilmiyorum. Mümkün olduğu kadar uzun süre tanınmak istemediğim için yıkanmayı şiddetle reddettim. Karımın endişeleneceğini bildiğimden, polislerin bize bakmadığı bir an yüzüğümü Lascar'a verdim ve aceleyle ne yapması gerektiğini anlattım."

"O not karınızın eline daha dün ulaştı," dedi Holmes.

"Aman Tanrım! Ne zor bir hafta geçirmiştir kim bilir!"

"Polis, Lascar'ı sürekli izliyordu," dedi Müfettiş Bradstreet, "o yüzden mektubu fark edilmeden göndermesi zor

olmuştur. Belki de denizci müşterilerinden birine vermiştir, o da göndermeyi unutmuştur."

"Öyle olmalı," dedi Holmes, kafasını sallayarak, "buna hiç şüphem yok. Peki hiç dilencilik yüzünden polisle başınız derde girmedi mi?"

"Birçok kez. Ama ödenen cezalar nedir ki?"

"Burada bitmeli," dedi Bradstreet. "Eğer polis bu olayı örtbas edecekse, bu Hugh Boone meselesi kapanmalı."

"Bütün kalbimle yemin ediyorum ki, dediğiniz gibi olacak."

"Bu durumda olayı daha fazla deşmenin bir anlamı yok. Ama tekrar yakalanacak olursanız her şeyin ortaya çıkacağını aklınızdan çıkarmayın. Ve Bay Holmes, meseleyi açıklığa kavuşturduğunuz için size minnettarız. Bütün bunları nasıl başardığınızı öğrenmek isterdim."

"Bu sonuca," diye söze başladı dostum, "beş adet yastık üstünde oturup art arda pipo içerek ulaştım. Watson, sanırım acele edersek Baker Sokağı'nda kahvaltı edebiliriz."

MAVİ YAKUT

Noel'den iki gün sonra, iyi bir yıl geçirmesi dileklerimi iletme maksadıyla dostum Sherlock Holmes'a uğramıştım. Masanın üstünde kolaylıkla ulaşabileceği mesafedeki piposu, yeni gözden geçirildiği belli olan sabah gazeteleri ve üstünde mor bir sabahlıkla kanepede uzanmıştı. Kanepenin yanındaki tahta sandalyede, artık giyilemeyecek kadar eski bir şapka duruyordu. Büyüteç ve pens ise, şapkanın orada incelenmek üzere durduğunu gösteriyordu.

"Meşgulsün galiba," dedim, "rahatsız etmiyorum ya?"

"Hiç de değil. Yanımda, vardığım sonuçları tartışabileceğim bir dostumun olması beni memnun eder. Aslında tamamen sıradan bir mesele," diye devam etti, sandalyedeki şapkayı göstererek, "ama bazı ilgi çekici noktaları da yok değil."

Koltuğa oturarak ellerimi ateşte ısıttım. Dışarıda ayaz devam ediyordu ve pencerelerin önü buz tutmuştu. "Herhalde, sıradan görünümüne rağmen, bu şeyin altın-

dan ölümcül bir hikâye çıkar," diye söze başladım, "yani demek istediğim, bir esrarı çözmene ve suçluları cezalandırmana yarayacak önemli bir ipucudur muhakkak."

"Hayır, hayır. Ortada suç falan yok," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Birkaç kilometrekareye sıkışmış dört milyon insanın itişip kakışmasından kaynaklanan önemsiz, küçük bir olay sadece. Etki-tepki sonucunda, böyle yoğun bir insan sürüsünün içinde her çeşit olayın meydana gelmesi doğaldır. Ayrıca aralarından bazılarının, suç teşkil etmemesine rağmen garip ve çarpıcı olmaları da anlaşılır bir şey. Böyle şeylerle daha önce de karşılaştık."

"Hem de çok," dedim. "Notlarıma geçirdiğim son altı maceranın üçünde, kanunen bir suç işlenmemişti."

"Kesinlikle. Sanırım Irene Adler, Bayan Mary Sutherland ve bükük dudaklı adamı kastediyorsun. O zaman, herhalde bu küçük mesele de aynı masum kategoriye girecektir. Odacı Peterson'u tanıyorsun, değil mi?"

"Evet."

"İşte bu küçük hatıra ondan."

"Onun şapkası mı?"

"Hayır, hayır. Şapkayı o bulmuş. Sahibi bilinmiyor. Lütfen ona eski püskü bir şapka olarak değil de bir ipucu gözüyle bak. Ama önce buraya nasıl geldiğini anlatayım. Bu şapka Noel sabahı, şu anda Peterson'un ocağında kızarmakta olduğunu tahmin ettiğim büyük bir

kazla birlikte geldi. Olay şöyle gerçekleşmiş: Bizim dürüst dostumuz Peterson, sabah saat dörtte küçük bir eğlenceden çıkmış, Tottenham Court Yolu üzerinden evine dönmekteyken, sokak ışığında, omzunda beyaz bir kaz asılı, uzun boylu bir adamın hafifçe sendeleyerek önünde yürüdüğünü fark etmiş. Goodge Sokağı'ndan köşeyi dönerken bu yabancıyla bir grup serseri arasında bir kavga çıkmış. Serserilerden birinin adamın şapkasını düşürmesi üzerine, adam kendini savunmak için bastonunu havaya kaldırınca arkasındaki mağazanın penceresini aşağı indirmiş. Peterson yabancıyı saldırganların elinden kurtarmak için ileri fırlamış, ama adam mağazanın penceresini kırdığı ve üniformalı bir adamın koşarak üstüne doğru geldiğini gördüğü için, yere düşürdüğü kaza aldırmadan tabanları yağlamış ve Tottenham Court Yolu'nun o labirent gibi küçük sokaklarında gözden kaybolmuş. Peterson'u görünce serseriler de kaçmış ve savaş alanı, bu eski şapka ve Noel kazıyla birlikte Peterson'a kalmış."

"O da mutlaka bunları götürüp sahibine vermiştir."

"Sevgili dostum, işte sorun da burada. Kazın sol ayağında, 'Bayan Henry Baker'a' yazan küçük bir kart bulunuyormuş ve şapkanın içine de 'H.B.' harfleri işlenmiş, ama bu koca şehirde binlerce Baker ve yüzlerce Henry Baker olduğuna göre, bu kayıp eşyayı sahibine götürmek o kadar da kolay bir iş değil."

"Peki Peterson ne yapmış?"

"Böyle küçük problemlerle bile ilgilendiğimi bildiği için, Noel sabahı şapka ile kazı bana getirdi. Hava epeyce soğuk olmasına rağmen, artık daha fazla gecikmeden yenmesi gerektiğini düşünerek kazı Peterson'a verdim. Noel ziyafetini kaybeden adamın şapkası da bende kaldı."

"Peki, bununla ilgili ilan verilmiş mi?"

"Hayır."

"O zaman kimliğini nasıl tespit edeceksin?"

"Akıl yürütebildiğimiz kadarıyla."

"Şapkasından mı?"

"Kesinlikle."

"Şaka yapıyor olmalısın. Bu eski şapkadan ne çıkarabilirsin ki?"

"İşte büyütecim. Yöntemlerimi de biliyorsun. Bakalım bu delilden sen ne çıkaracaksın?"

Bu eski püskü nesneyi elime alıp, biraz da söylediklerime pişman olarak, incelemeye başladım. Yuvarlak şekilli, sert ve giyimi rahat olmayan, sıradan, siyah bir şapkaydı. Astarı kırmızı ipektendi ama rengi epeyce solmuştu. İmalatçının ismi yoktu fakat Holmes'un da söylediği gibi, bir tarafına 'H.B.' harfleri işlenmişti. Başından düşmesini engelleyecek bir ip takmak için kenarına bir delik açılmıştı. Dikişleri atmıştı, son derece tozlu ve lekeliydi. Rengi solan yamalar yer yer mürekkeple boyanmıştı.

"Hiçbir şey göremiyorum," dedim, geri vererek.

"Aksine Watson, aslında her şeyi görebilirsin. Tek sorunun, gördüklerinle akıl yürütememen. Sonuç çıkarmakta çok pasif kalıyorsun."

"O zaman, bu şapkada neler görebildiğini sen söyle."

Şapkayı aldı ve kendine özgü araştırıcı gözleriyle bakmaya başladı. "Belki göründüğünden daha az ipucu veriyor," diye söze başladı, "ama net görülebilen birkaç nokta ve en azından güçlü bir ihtimali destekleyen özellikleri var. Sahibinin çok entelektüel bir adam olduğu ve son zamanlarda kötüleşmesine rağmen, geçen üç yıl içinde ekonomik durumunun hayli yerinde olduğu açıkça anlaşılıyor. Zamanında tedbirli bir adammış ama şimdi bu özelliği biraz zayıflamış, ki bu da ahlaki bir çöküntüye işaret ediyor; malvarlığının da azaldığını göz önüne alırsak, üzerinde kötü bir alışkanlığın, muhtemelen içkinin etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca buradan yola çıkarak, karısının artık onu sevmediği sonucuna da varabiliriz."

"Holmes!"

"Yine de hâlâ biraz kendine saygısı kalmış," diye devam etti bana aldırmadan. "Fazla hareket gerektirmeyen sakin bir hayat sürdürüyor; epeyce antrenmansız kalmış, son birkaç gün içinde kestirmiş olduğu, genellikle limon kremi sürdüğü kır saçlara sahip, orta yaşlı bir adam. Bunlar şapkada açıkça görülebilen gerçekler. Bu arada, evine havagazı bağlanmamış olma ihtimali de çok yüksek."

"Herhalde şaka yapıyorsun Holmes."

"Hiç de değil. Şu an sana sonuçları söylememe rağmen bunlara nasıl ulaşıldığını hâlâ anlamamış olman mümkün mü?"

"İtiraf etmeliyim ki, seni takip edemiyorum. Örneğin, bu adamın entelektüel bir insan olduğunu nasıl bildin?"

Cevap yerine şapkayı başına taktı. Tam burun kemiğiyle alnının buluştuğu hizaya kadar iniyordu. "Hacim meselesi," dedi, "böyle büyük bir beynin içinde bir şeyler olmalı."

"Peki durumunun kötüye gitmesi?"

"Bu şapka üç yıllık. Çok kaliteli; ipek kuşağa ve astara baksana. Bu adam üç yıl önce böyle pahalı bir şapka alabilmiş olmasına rağmen o zamandan beri başka şapka almamışsa, ekonomik durumunun kötüleştiği kesin."

"Evet, doğru olabilir. Ama ya tedbirlilik ve ahlaki çöküntü?"

Sherlock Holmes güldü. "İşte tedbir," dedi, parmağıyla kenarındaki deliği göstererek. "İlk alındığında şapkalarda böyle bir delik olmaz. Adam böyle bir şey yaptırdıysa, rüzgârda başından uçmasını istemediğindendir ve bu da belli bir derece tedbiri gösterir. Ama ip kopmuş ve onu yeniden taktırma ihtiyacı hissetmemiş. Bu da, eskisinden daha az tedbirli olduğunu, yani karakterinde bir zayıflama olduğunu gösterir. Öte yandan, şapkanın üzerindeki bazı lekeleri mürekkeple kapat-

maya çalışması, kendine saygısını tamamen kaybetmediğine işaret ediyor."

"Çok makul görünüyor."

"Orta yaşlı olduğu, saçının kırlaştığı ve son zamanlarda kesildiği, ayrıca limon kremi kullandığı gibi başka önemli noktalar, astarın altı iyice incelendiğinde ortaya çıkıyor. Büyüteçle bakıldığında, berberin kesmiş olduğu birçok saç kılı rahatlıkla görülebilir. Üzerindeki tozların sokaktan gelen kumlu tozlar değil de, evin içinden gelen kahverengi yumuşak tozlar oluşu, zamanının çoğunu içeride geçirdiğini gösteriyor ve astar üzerindeki nem izleri adamın çok terlediğini, dolayısıyla antrenmansız olduğunu ispatlıyor."

"Peki ya karısı – onu artık sevmediğini söylemiştin."

"Bu şapka haftalardır fırçalanmamış. Seni de şapkanda bir haftalık tozla görseydim, karının bu halde dışarı çıkmana izin verdiğini düşünerek, sana karşı sevgisini artık maalesef yitirmiş olduğunu söylerdim."

"Ama bekâr olabilir."

"Hayır, kazı eve bir barış çağrısı yapmak için götürüyordu. Kazın bacağına asılı notu unutma."

"Her şeye bir cevabın var. Ama nasıl oluyor da evinde havagazı olmadığını söyleyebiliyorsun?"

"Bir iki mum lekesi normaldir; ama en az beş mum lekesi görünce sürekli mumlarla haşır neşir olduğunu düşündüm. Geceleyin bir elinde şapkası, diğer elinde mumla yukarı çıkarken mumun şapkaya bulaşması do-

ğaldır. E, gaz lambasından mum lekesi olmayacağına göre... Tatmin oldun mu?"

"Dâhice," dedim gülerek, "ama senin de söylediğin gibi, ortada bir suç yoksa ve kazın kaybedilmesinden başka bir zarar olmamışsa, bütün bunlar zaman kaybı değil mi?"

Sherlock Holmes tam cevap vermek için ağzını açmıştı ki kapı açıldı ve Peterson yanakları kızarmış, yüzünde şaşkın bir ifadeyle odaya daldı.

"Kaz, Bay Holmes! Kaz!" dedi nefes nefese.

"Ne? Ne oldu kaza? Canlanıp mutfak penceresinden uçup gitti mi yoksa?" Holmes, adamın heyecanlı yüzünü görebilmek için öne eğildi.

"Bakın, bayım! Bakın, karım içinde ne buldu!" Elini uzattı. Avucunda, bir fasulye tanesinden küçük olmasına rağmen yıldız gibi parlayan mavi bir taş tutuyordu.

Sherlock Holmes ıslık çaldı. "Tanrı aşkına Peterson!" dedi. "Bu bir hazine. Neye sahip olduğunun farkındasındır herhalde."

"Bir elmas, bayım. Değerli bir taş. Camı kâğıt gibi kesecek kadar sağlamdır."

"Değerli bir taştan fazlası o."

"Kontes Morcar'ın mavi yakutu mu yoksa?" diye atıldım.

"Ta kendisi. Son zamanlarda *The Times*'da her gün ilanını görüyorum. Tamamen eşsiz ve paha biçilmez bir mücevher. 1000 sterlinlik ödül, gerçek bedelinin yir-

mide biri bile etmez."

"Bin sterlin! Yüce Tanrım!" Odacı sandalyelerden birine çökerek merakla bize baktı.

"Ödül bu. Ama eminim kontes duygusal sebeplerden dolayı bu mücevheri geri alabilmek için servetinin yarısını feda ederdi."

"Yanlış hatırlamıyorsam, Cosmopolitan Oteli'nde kaybolmuştu," dedim.

"Kesinlikle. Beş gün önce, 22 Aralık'ta. John Horner adında bir tesisatçı, onu hanımefendinin mücevher kutusundan çalmakla suçlanmıştı. Aleyhindeki deliller o kadar kuvvetliydi ki, vaka mahkemeye intikal etmişti. Sanırım buralarda bir yerlerde hikâyenin tamamı olacaktı." Gazeteleri tarihlerine bakarak ayıkladı ve sonunda birini çıkararak sayfayı açtı ve okumaya başladı:

" 'Cosmopolitan Oteli'nde Mücevher Hırsızlığı.' 26 yaşındaki tesisatçı John Horner, bu ayın 22'sinde, Kontes Morcar'ın mücevher kutusundan meşhur mavi yakut mücevherini çalmakla suçlanmaktadır. Otelin üst düzey yetkililerinden James Ryder, o gün Horner'i, gevşek ızgaralardan birini tamir etmesi için Kontes Morcar'ın odasına aldığını ifade etmiştir. Bir süre Horner'le beraber kaldıktan sonra, dışarıdan çağırıldığı için gitmiştir. Geri döndüğünde, Horner'in yok olduğunu, odalardan birinin kapısının zorlanarak açıldığını ve sonradan kontesin mücevherlerini saklamak için kullandığı anlaşılan küçük, maroken bir kutunun, masanın üstünde içi boş

halde durduğunu görmüştür. Ryder hemen alarm vermiş ve Horner aynı akşam tutuklanmıştır, fakat mücevher tüm aramalara rağmen üstünden veya kaldığı evden çıkmamıştır. Kontes'in hizmetçisi Catherine Cusack, Ryder'ın alarmı üzerine odaya koştuğunu ve her şeyin Ryder'ın ifadesinde belirttiği şekilde olduğunu söylemiştir. B bölgesinden Müfettiş Bradstreet, Horner'in tutuklanırken şiddetle karşı koyduğunu ve sürekli masum olduğunu haykırdığını ifade etmiştir. Yetkililer, zanlının hırsızlıktan sabıkası olduğunu da göz önüne alarak, vakayı doğrudan mahkemeye sevk etmiştir. Mahkeme sırasında çok heyecanlı olduğu gözlenen Horner, karar açıklanırken bayılmış ve bunun üzerine mahkeme salonundan çıkarılmıştır.

"Hım! Bu kadar mahkeme haberi yeter," dedi Holmes düşünceli bir şekilde. Gazeteyi bir kenara attı. "Çözülmesi gereken problem, bir ucunda çalınan bir mücevher kutusu, diğer ucunda Tottenham Court Yolu'ndaki kaz olan olaylar zincirinden ibaret. Gördüğün gibi Watson, az önceki küçük analizimiz, daha ciddi ve daha çok suç ihtimali içeren bir meseleye bağlandı. Mücevher buradan, kazın içinden çıktı; kaz da biraz önce tespit ettiğimiz özelliklere sahip olan Bay Henry Baker'ın kazı. O halde, şu anda bizim için en önemlisi, bu adamı bulmak ve bu küçük olayda parmağı olup olmadığını öğrenmek. Önce bütün akşam gazetelerine ilan vermekle başlayacağız. Bu da işe yaramazsa başka yöntemlere başvura-

cağım."

"İlanda ne olacak?"

"Bana bir kalem ve bir parça kâğıt ver. Şöyle yazalım: 'Goodge Sokağı'nın köşesinde bir kaz ve siyah bir şapka bulunmuştur. Bay Henry Baker'ın, bu akşam saat 6.30'da 221B Baker Sokağı'na başvurması rica olunur.' Bu yeteri kadar kısa ve öz oldu."

"Evet. Ama ilanı görebilecek mi bakalım?"

"Evet, gazetelere sürekli göz atıyor olmalı çünkü kaybı, fakir bir adam için çok ağır. Mağazanın penceresini kırdığında ve Peterson'u üzerine doğru gelirken gördüğünde o kadar korkmuştu ki kaçmaktan başka bir şey düşünememişti. Ama şimdi kazı kaybettiğine çok pişman olmuştur. Ayrıca, ilana ismini de yazacağımızdan, o görmese bile onu tanıyanlar haber verecektir. İşte Peterson, ilan bürosuna koş ve bunu akşam gazetelerine ver."

"Hangilerine, bayım?"

"*Globe, Star, Pall Mall, St. James, Evening News, Standard, Echo* ve diğerlerine."

"Pekâlâ, bayım. Peki ya mücevher?"

"Ah, evet. Onu ben saklayacağım. Sana teşekkür ederim. Bu arada Peterson, dönüşte bir kaz alarak buraya bırak ki, bu beyefendiye ailenin yediği kazın yerine bir yenisini verebilelim."

Odacı gittikten sonra Holmes mücevheri alarak ışığa tuttu. "Harika bir şey," dedi. "Nasıl da parlıyor. Bütün

suçlular için bir ilgi odağı olduğu kesin. Her değerli mücevher öyledir. Tam bir şeytan tuzağıdır aslında. Daha büyük ve eski mücevherlerin her yüzünün kanlı bir geçmişi vardır. Bu ise daha yirmi yıllık bile değil. Güney Çin'de, Amoy Nehri'nin kıyılarında bulunmuş. Kırmızı değil de mavi olması dışında gerçekten de tam bir yakuta benziyor. Fazla eski olmamasına rağmen kötü bir geçmişi var. Bu üç,beş gramlık kristalleşmiş kömür için iki cinayet işlenmiş, sülfürik asitle bir cinayet girişimi, bir intihar ve birkaç soygunda bulunulmuş. Kim derdi ki, böyle güzel bir oyuncak için iki kişi darağacına, bir kişi de hapse gidecek? Şimdi onu kasama kilitleyeceğim ve kontese bir telgraf çekerek, mücevherin elimde olduğunu bildireceğim."

"Peki, sence bu Horner masum mu?"

"Şimdiden bir şey söyleyemem."

"Peki ya bu diğeri; Henry Baker, sence olayda parmağı var mı?"

"Bana sorarsan, Henry Baker'ın elinde saf altından daha değerli bir kuş taşıdığını bilmiyor olma ihtimali çok yüksek. Zaten bunu da ilana cevap verdiğinde öğreneceğiz."

"O zamana kadar bir şey yapmayacak mısın?"

"Hayır."

"O halde ben işime dönsem iyi olur. Akşam belirttiğin saatte geri gelip, böylesine karmaşık bir meselenin nasıl çözüldüğünü görmek isterim."

"Sevinirim. Akşam yemeğini yedide yerim. Sanırım yemekte çulluk var. Bu arada, bütün bu olanlardan sonra, Bayan Hudson'a çulluğun içine iyice bakmasını söylesem iyi olur."

Baker Sokağı'na geri döndüğümde saat altı buçuğu biraz geçiyordu. Eve yaklaşırken, başında İskoç şapkası olan, paltosunun düğmelerini çenesine kadar iliklemiş, uzun boylu bir adamın kapının önünde beklemekte olduğunu gördüm. Adamla birlikte içeri girdik ve Holmes'un odasına çıktık.

"Bay Henry Baker sanırım," dedi, koltuğundan kalkıp, gerektiğinde takındığı rahat bir tavırla adamı selamlayarak. "Lütfen ateşin yanına oturun, Bay Baker. Gece soğuk ve gördüğüm kadarıyla bünyeniz bu havalara alışkın değil. Watson, sen de tam zamanında geldin. Bu sizin şapkanız mı, Bay Baker?"

"Evet bayım, kesinlikle benim şapkam."

İri yapılı ve geniş omuzlu bir adamdı. Geniş, zeki bir yüzü ve sivri, kırlaşmış, kahverengi bir sakalı vardı. Burnu ile yanaklarındaki kırmızılık ve uzattığı elinde gözlenen titreme, Holmes'un daha önceden alışkanlıkları hakkında yürüttüğü tahminleri hatırlatıyordu. Eski, siyah frakının bütün düğmeleri iliklenmiş ve yakası kaldırılmıştı. Ceketin kollarından fırlamış olan zayıf ve çıplak bilekleri, içinde gömlek olmadığını gösteriyordu. Kelimeleri dikkatle seçerek ağır ağır konuşuyordu ve kaderin gazabına uğramış kültürlü ve zeki bir adam iz-

lenimi bırakıyordu.

"Bunlara birkaç gün göz kulak olduk," dedi Holmes, "çünkü adresinizi belirten bir ilan vermenizi bekledik. Sahi, neden ilan vermediniz?"

Misafirimiz biraz utangaç şekilde güldü. "Eskisi kadar param yok artık," dedi. "Bana saldıran serserilerin şapkamı da kazı da aldıklarını düşünmüştüm. Umutsuz bir durum için daha fazla para harcamak istemedim."

"Çok doğal. Bu arada, kazı yemek zorunda kaldık."

"Yediniz mi?" Misafirimiz heyecanla sandalyeden kalktı.

"Zaten aksi takdirde kimsenin işine yaramazdı. Ama sanırım, şurada dolapta duran kaz işinizi görürdü."

"Oh, tabii, tabii," diye cevap verdi Bay Baker rahatlayarak.

"Ama kendi kazınızın tüyleri, bacakları ve içi hâlâ duruyor, yani isterseniz..."

Adam bir kahkaha patlattı. "Başımdan geçen maceranın hatırası olarak onları saklayabilirim," dedi, "ama hayır bayım, izninizle dolaptaki kazı alıp gideyim."

Sherlock Holmes hafifçe omuzlarını silkerek bana baktı.

"İşte şapkanız ve kazınız," dedi. "Bu arada, kazı nereden aldığınızı sorabilir miyim? Kuş etini çok severim ve hayatımda bu kadar iyisini görmedim."

"Elbette bayım," dedi Baker. Ayağa kalkmış ve aldıklarını koltuğunun altına sıkıştırmıştı. "Birkaç arkada-

şımla birlikte sık sık Miize'nin yakınlarında Alpha Meyhanesi isminde bir yere gideriz. Gündüzleri çoğunlukla müzede oluruz. Bu yıl işte bu meyhanenin sahibi, Windigate, bir kampanya yaparak haftada birkaç peni taksitle Noel'de bir kaz almamızı sağladı. Ben taksitleri düzenli olarak ödedim ve kazı aldım. Sonrasında neler olduğunu siz de biliyorsunuz. Size minnettarım bayım, çünkü böyle bir İskoç şapkası ne yaşıma ne de ciddiyetime uyuyordu." Önümüzde komik bir tavırla eğildi ve kendi yoluna gitti.

"Bay Henry Baker'la işimiz bu kadar," dedi Holmes, kapıyı adamın arkasından kapattıktan sonra. "Konuyla ilgili hiçbir şey bilmediği kesin. Aç mısın Watson?"

"Çok değil."

"O zaman, akşam yemeğini sonraya erteleyerek henüz sıcak olan bu ipucunun peşinden gitmeyi öneriyorum."

"Anlaştık."

Gece soğuktu ve paltolarımızı giyip atkılarımızı bağladık. Yıldızlar bulutsuz gökyüzünde parlıyor ve yoldan geçenlerin nefesleri buharlaşıyordu. Sert, buz tutmuş yolda yürüyerek Wimpole Sokağı'ndan Harley Sokağı'na, sonra da Wigmore Sokağı'ndan Oxford Sokağı'na saptık. Bir çeyrek saat içinde, Holborn'a giden sokakların birinin köşesinde küçük bir yer olan Alpha Meyhanesi'ne varmıştık bile. Holmes'la birlikte içeri girdik ve bara giderek, kırmızı suratlı, beyaz önlüklü bir adamdan iki bira istedik.

"Biranız da kazlarınız kadar mükemmel olmalı," dedi Holmes.

"Kazlarım mı?" Adam şaşırmış görünüyordu.

"Evet. Daha yarım saat önce Bay Henry Baker'la konuştuk da. Sizin kaz kampanyanıza o da katılmış."

"Ah! evet, anlıyorum. Ama bayım onlar benim kazlarım değil."

"Gerçekten mi? Kimin o zaman?"

"Covent Garden'daki bir satıcıdan iki düzine kadar almıştım."

"Öyle mi? Onlardan bazılarını tanırım. Siz hangisinden aldınız?"

"İsmi Breckinridge'di."

"Ah! çıkaramadım. Neyse, sağlığınıza içiyorum bayım. İyi geceler."

"Şimdi sıra Bay Breckinridge'de," dedi, dışarı çıktığımızda. Paltosunun önünü ilikleyerek: "Unutma ki, zincirin bir ucunda bir kaz dururken, diğer ucunda, suçsuzluğunu kanıtlayamazsak en az yedi yıl ceza yiyecek bir adam var,"diye ekledi. Araştırmamız sonucu onun suçlu olduğunu da bulabiliriz ama öyle ya da böyle, polisin es geçtiği bir soruşturma yapmamız gerekecek. Biz sonuna kadar gidelim. O halde, güneye dön, koşar adım marş!"

Holborn'dan geçerek Endell Sokağı'na, oradan da zikzak çizerek Covent Garden pazarına gittik. Büyük tezgâhlardan birinin üstünde Breckinridge ismi yazı-

lıydı. Sahibi at suratlı, uzun favorili bir adamdı.

"İyi akşamlar. Bu gece hava soğuk," dedi Holmes.

Satıcı başıyla onayladı ve meraklı gözlerle Holmes'a baktı.

"Kazınız kalmamış gördüğüm kadarıyla," diye devam etti Holmes, boş tezgâhı göstererek.

"Yarın sabaha gelecek."

"İşimi görmez."

"Başkasına bakın."

"Bana sizi tavsiye ettiler."

"Kim tavsiye etti?"

"Alpha'nın sahibi."

"Ah evet, ona birkaç düzine göndermiştim."

"Hem de çok iyilermiş. Peki siz nereden aldınız?"

Bu soru üzerine satıcının öfkeye kapılması beni şaşırttı.

"Pekâlâ bayım," dedi, kafası ileride, eli belinde, meydan okur gibi, "amacınız ne? Daha fazla uzatmadan söyleyin de bilelim."

"Yeteri kadar açık değil mi? Alpha'ya verdiğiniz kazları kimden aldığınızı öğrenmek istiyorum."

"Ben de size söylemeyeceğim. Başka?"

"Neyse, o kadar da önemli değil, ama neden bu kadar sinirlendiğinizi anlayamadım."

"Sinirli ha? Benim yerimde olsanız siz de sinirlenirdiniz bayım. İyi bir mala iyi bir para ödedim mi benim işim biter. Ama birileri çıkıp da 'Kazlar nerede?', 'Kaz-

ları kime sattın?', 'Karşılığında ne aldın?' gibi sorular sorarsa sinirlenirim. Çıkarılan yaygarayı duyan, dünyadaki tek kaz onlarmış sanır."

"Benim diğer araştırmalardan haberim yok," dedi Holmes, umursamaz bir tavırla. "Zaten söylemeseniz de olur. Ama köy kazıdır diye bir beşliğine bahse girdim."

"O zaman beşliği kaybettiniz bayım, çünkü değil. Kasabada yetişmiş kazlar," diye atladı satıcı.

"Ben öyle sanmıyorum."

"Size öyle olduğunu söyledim."

"İnanmıyorum."

"Benden daha mı iyi bileceksiniz? Küçüklüğümden beri bu işi yapıyorum. Alpha'ya giden kazlar kesinlikle köy kazı değil."

"Beni kandıramazsınız."

"Bahse var mısınız o zaman?"

"Paranıza yazık olur, çünkü haklı olduğumu biliyorum. Ama yine de, dersinizi vermek için bir altına bahse girerim."

Satıcı sinsi sinsi güldü. "Defterleri getir Bili," dedi.

Küçük çocuk biri ince, diğeri kalın iki defter getirdi ve lambanın altına koydu.

"Pekâlâ Bay Ukala," dedi satıcı, "bakalım öğrenince ne yapacaksınız. Bu küçük defteri görüyor musunuz?"

"Ee?"

"Mallarımı aldığım adamların listesi. Görüyor musunuz? Bu sayfadakiler köylü satıcılardır ve isimlerinin

yanındaki sayılar ise büyük defterdeki hesaplarını gösteriyor. Kırmızı mürekkeple yazılmış bu sayfayı görüyor musunuz? Bunlar da kasabalılar. Şimdi baştan üçüncü ismi yüksek sesle okuyun."

"Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117-249," diye okudu Holmes.

"Aynen. Şimdi bu sayıya büyük defterden bakın."

Holmes belirtilen sayfayı açtı. "İşte burada, Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117, yumurta ve kümes hayvanları satıcısı."

"Peki, son giriş ne zaman yapılmış?"

" '22 Aralık'ta. 7 şilin 6 peniye yirmi dört adet kaz.'"

"Kesinlikle. İşte gördünüz. Peki altında ne yazıyor?"

" 'Alpha'dan Bay Windigate'e 12 şiline satıldı.'"

"Buna ne diyeceksiniz bakalım?"

Sherlock Holmes çok kederli görünüyordu. Cebinden bir altın çıkararak tezgâha attı ve hiçbir şey söylemeden dönüp gitti. Birkaç metre sonra bir lambanın altında durarak kendine özgü sessiz gülüşüyle güldü.

"Böyle favorileri olan birini gördün mü anla ki her zaman bahse girebileceğin bir adamla karşı karşıyasın," dedi. "Şunu da ekleyeyim ki, adama 100 sterlin bile verseydim bu kadar iyi bilgi alamazdım. Watson, galiba araştırmamızın sonuna geliyoruz. Şu an sorulacak tek soru var: Bayan Oakshott'a bu gece mi gidelim, yoksa yarına mı bırakalım? Satıcının söylediğinden anlaşıldığı üzere, meseleyle ilgilenen başkaları da var. O zaman..."

Satıcının tezgâhından gelen gürültü üzerine Holmes'un sözleri yarıda kesildi. Breckinridge tezgâhının başında, yumruklarını ufak tefek, fare suratlı bir adama doğru sallıyor, öfkeyle konuşuyordu.

"Bıktım sizden de, kazlarınızdan da," diye bağırıyordu. "Cehennemin dibine kadar yolunuz var. Eğer daha fazla rahatsız ederseniz köpeğimi üstünüze salacağım.

Bayan Oakshott'ı buraya getirin açıklayayım, ama size ne? Kazları sizden mi aldım sanki?"

"Hayır, ama onlardan biri benimdi," diye sızlandı küçük adam.

"E, o zaman gidin Bayan Oakshott'a sorun."

"Kendisi size sormamı söyledi."

"İsterseniz Prusya Kralı'na sorun, umurumda değil. Yetti artık. Çekip gidin buradan!" Hızla öne fırlayınca küçük adam kaçarak karanlıkta kayboldu.

"Ha! Brixton Yolu'na gitmek zorunda kalmayabiliriz," diye fısıldadı Holmes. "Gel bir bakalım bu adamdan ne çıkarabiliriz." Tezgâhların çevresindeki kalabalığı yararak, küçük adamı hızla yakaladı ve omzuna dokundu. Adam aniden geri sıçradı. Lambanın ışığında adamın betinin benzinin attığını görebiliyordum.

"Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?" diye sordu titrek bir sesle.

"Affedersiniz," dedi Holmes doğrudan "Az önce satıcıyla aranızdaki konuşmaya kulak kabartmadan ede-

medim. Size yardımcı olabileceğimi düşündüm."

"Siz mi? Siz kimsiniz? Konu hakkında ne biliyorsunuz ki?"

"Adım Sherlock Holmes. İnsanların bilmediklerini bilmek benim işim."

"Ama bunu bilemezsiniz."

"Özür dilerim ama her şeyi biliyorum. Brixton Yolu'ndan Bayan Oakshott'un sattığı kazların izini sürerek, Breckinridge isimli bir satıcıya, ondan Alpha'nın sahibi Bay Windigate'e, sonra da kulübün bir üyesi olan Bay Henry Baker'a ulaşmak istiyorsunuz."

"Ah beyefendi, siz tam da aradığım kişisiniz," diye bağırdı küçük adam, titreyen parmaklarını uzatarak. "Bu meselenin ne kadar önemli olduğunu bir bilseniz."

Sherlock Holmes sokaktan bir araba çevirdi. "O zaman meseleyi bu soğuk pazar yerinde değil de sıcak bir odada tartışalım," dedi. "Ama her şeyden önce kiminle tanışma şerefine eriştiğimi öğrenmek isterim."

Adam bir an durakladı. "İsmim John Robinson," diye cevap verdi yan gözle bakarak.

"Hayır, hayır, gerçek isminizi sordum," dedi Holmes küstahlıkla. "Takma isimlerle çalışmayı sevmem."

Yabancının beyaz yanakları birden kızardı. "Pekâlâ," dedi, "gerçek ismim James Ryder."

"Elbette. Cosmopolitan Oteli'nden. Lütfen arabaya binin de, size öğrenmek istediklerinizi anlatayım."

Olayların nereye varacağını bilmezmiş gibi yarı kor-

kulu, yarı umutlu gözlerle bir Holmes'a, bir bana baktı. Sonra arabaya bindi. Yarım saat içinde Baker Sokağı'nda, oturma odamızdaydık. Yol boyunca hiçbir şey konuşulmadı, ama adamın nefes alıp verişi ve el hareketleri ne kadar endişeli olduğunu gösteriyordu.

"İşte geldik!" dedi Holmes, odaya girdikten sonra neşeyle. "Ateş çok güzel görünüyor. Üşümüş gibisiniz Bay Ryder. Lütfen şuradaki hasır sandalyeye oturun. Bu meseleyi konuşmadan önce terliklerimi giymek istiyorum. Şimdi... O kazlara neler olduğunu bilmek istiyor musunuz?"

"Evet bayım."

"Yoksa o kaza mı demeliydim? İlgilendiğiniz tek bir kaz sanırım; siyah çizgili bir kuyruğu olan beyaz bir kaz."

Ryder heyecanla titredi. "Ah bayım," diye bağırdı, "nereye gittiğini söyleyebilir misiniz bana?"

"Buraya geldi."

"Buraya mı?"

"Evet. Ne kazmış değil mi! Bu kadar ilgi göstermenize şaşırmıyorum. Öldükten sonra son bir yumurta çıkardı; şimdiye kadar görülmüş en güzel, en parlak yumurta. Onu burada, kendi müzemde saklıyorum."

Misafirimiz ayağa fırlayarak sağ eliyle şömineye tutundu. Holmes kasasını açarak, yıldız gibi parlayan mavi yakutu çıkardı. Ryder, onu sahiplenip sahiplenmeyeceğine karar veremez halde çaresizce bakakaldı.

"Oyun bitti Ryder," dedi Holmes sessizce. "Sıkı tutunun bayım, yoksa şömineye gireceksiniz. Watson, onu kolundan tut da sandalyeye oturt. Böyle bir suç işleyen biri için pek yürekli sayılmazmış. Ona biraz konyak ver. Ha şöyle! Şimdi insana benzedi işte. Ne de korkakmış!"

Adam bir an için sendeledi. Neredeyse yere düşüyordu, ama konyak sayesinde yanaklarına biraz renk geldi ve oturduğu yerden bize korkulu gözlerle bakmaya başladı.

"Hemen hemen bütün bağlantıları biliyorum ve gerekli bütün kanıtlar da elimde; bu yüzden, herhalde bana anlatabileceğiniz fazla bir şey olmayacaktır. Yine de bazı küçük noktalarda yardımcı olabilirsiniz. Herhalde Kontes Morcar'ın bu mavi taşını daha önceden de duymuştun, Ryder."

"Catherine Cusack bana ondan bahsetmişti," dedi cılız bir sesle.

"Anlıyorum – hanımefendinin hizmetçisi. Birden zengin olmanın cazibesi sana fazla geldi. Bana kalırsa Ryder, aslında senin içinde tam bir haydut yatmakta. Bu tesisatçı Horner'in sabıkalı olduğunu ve bütün şüphelerin onun üzerinde toplanacağını biliyordun. Bu durumda ne yaptın? Hanımefendinin odasında ufak bir çalışma yaptınız –sen ve suç ortağın Cusack– ve sonra da bunun için Horner'in çağırılmasını sağladınız. O gittikten sonra da mücevher kutusunu boşalttınız, alarm verdiniz ve bu talihsiz adamın tutuklanmasına neden ol-

dunuz. Sonra da..."

Ryder birden kendini yere atarak dostumun dizlerine sarıldı.

"Tanrı aşkına, acıyın bana!" diye bağırdı. "Babamı, annemi düşünün! Nasıl da üzülürler. Daha önce hiç böyle bir şey yapmamıştım! Bundan sonra da yapmayacağım. Yemin ederim. İncil üzerine yemin ederim. Ah lütfen dava açmayın! Tanrı aşkına, yapmayın bunu!"

"Sandalyene otur!" dedi Holmes sertçe. "Şimdi ağlayıp sızlanmak iyi; ya zavallı Horner'i hiç düşünmedin mi?"

"Kaçarım Bay Holmes. Ülkeyi terk ederim efendim. O zaman aleyhindeki bütün suçlamalar kalkar."

"Hım! Bunu sonra konuşuruz. Şimdi bize ikinci perdeyi anlat. Taş nasıl kazın içine girdi ve nasıl oldu da pazara düştü? Bize gerçeği söyle çünkü kurtuluşunun tek yolu bu."

Ryder diliyle kurumuş dudaklarını ıslattı. "Size her şeyi olduğu gibi anlatacağım bayım," dedi. "Horner tutuklandıktan sonra en iyisinin mücevherle birlikte ortadan kaybolmak olduğunu düşündüm, çünkü polis er ya da geç gelip beni ve odamı arayacaktı. Otelde taşın emniyette olacağı bir yer yoktu. Bir iş gezisi bahane ederek kız kardeşimin evine gittim. Oakshott adında bir adamla evli ve Brixton Yolu'nda kümes hayvanları yetiştirerek geçimini sağlıyor. O kadar korkmuştum ki, yolda gördüğüm her adamı polis ya da dedektif sanıyordum. Bu

yüzden soğuk havaya rağmen ter içinde Brixton Yolu'na kapağı attım. Kız kardeşim neden böyle solgun olduğumu sordu ve oteldeki mücevher soygununu bahane ederek sorusunu geçiştirdim. Sonra arka bahçeye gittim, bir pipo yakarak ne yapmam gerektiğini düşündüm.

"Bir zamanlar Maudsley adında, Pentonville'de hapis yatmış bir arkadaşım vardı. Bir gün onunla yolda karşılaştık ve aramızda, hırsızların çaldıkları şeyleri nasıl sakladıklarıyla ilgili bir konuşma geçti. Onunla ilgili birkaç şey bildiğimden beni ele vermeyeceğini biliyordum. Bu yüzden yaşadığı yere, Kilburn'e gidip ona sırrımı açmaya karar verdim. Bana mücevheri nasıl paraya dönüştürebileceğimi anlatırdı. Tek sorun, ona nasıl ulaşabileceğim konusuydu. Otelden ayrılabilmek için bin dereden su getirmiştim zaten. Her an yakalanıp aranabilirdim; o zaman da ceketimin cebindeki taşı bulurlardı. O anda duvara yaslanmış, ortalıkta dolaşan kazları seyrediyordum ki aklıma en iyi dedektifleri bile alt edecek bir fikir geldi.

"Kız kardeşim, bir Noel armağanı olarak kazlardan birini alabileceğimi söylemişti. Kazı şimdi alacak, taşı içine koyacak ve Kilburn'e gidecektim. Kuşlardan birini yakaladım ve gagasını açarak taşı içine soktum. Hayvan şöyle bir yutkundu ve taş, boğazından geçerek kursağına düştü. Ama sonra öyle bir çırpınmaya başladı ki, kız kardeşim çıkan sesler üzerine gelip neler olduğunu sordu. Tam da ona doğru dönüp konuşacakken, hayvan

elimden kurtulup diğerlerinin arasına karıştı.

" 'O kuşla ne yapıyordun Jem?' dedi.

" 'Hani Noel için bir tane vereceğini söylemiştin ya,' dedim, 'ben de aralarından en semizini seçiyordum.'

" 'Ama biz seninkini ayırdık bile,' dedi. 'Ona Jem'in kuşu diyoruz. Şuradaki kocaman, beyaz olan. Yirmi altı taneler; biri sana, biri bize, geriye kalan iki düzinesi de pazara.'

" 'Teşekkür ederim Maggie,' dedim, 'ama senin için fark etmezse az önce seçtiğim kazı almayı tercih ederim.'

" 'Senin için ayırdığımız birkaç kilo daha ağır ama,' dedi, 'onu bilhassa senin için besledik.'

" 'Boş ver. Diğerini alayım ben,' dedim.

" 'Nasıl istersen,' dedi, biraz memnunsuzca. 'Hangisini istiyorsun peki?'

" 'Şuradaki, çizgili kuyruklu. Sürünün tam ortasındaki.'

" 'Tamam o zaman. Onu kes, senin olsun.'

"Dediğini yaptım Bay Holmes ve kuşu Kilburn'e kadar götürdüm. Arkadaşıma bütün yaptıklarımı anlattım. Katıla katıla güldü. Sonra bir bıçakla kazın karnını yararak açtık. Taşı içinde bulamayınca kalbim duracak gibi oldu. Çok büyük bir hata yapmış olduğumu anladım. Kuşu orada bırakıp kız kardeşimin evine koştum ve arka bahçeye gittim. Ortalıkta hiç kaz kalmamıştı.

" 'Kazlar nereye gitti, Maggie?' diye bağırdım.

" 'Satıcıya gittiler, Jem.'

" 'Hangi satıcıya?'

" 'Covent Garden'dan Breckinridge'e.'

" 'Peki benim seçtiğime benzer, çizgili kuyruklu bir tane daha var mıydı?' diye sordum.

" 'Evet Jem. İki taneydiler zaten; onları ben bile birbirinden ayıramıyordum.'

"Sonra, tabii ki aceleyle bu Breckinridge'e gittim, ama hepsini satmıştı ve nereye gittiklerini söylemiyordu. Bana nasıl cevap verdiğini siz de duydunuz. Kız kardeşim delirdiğimi düşünüyor. Bazen ben de haklı olduğunu düşünüyorum. Şimdi ise, uğruna ruhunu sattığı bir servete elini bile süremediş damgalı bir hırsız oldum. Tanrı yardımcım olsun! Tanrı yardımcım olsun!" Yüzünü ellerinin arasına alarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Uzun bir sessizlikten sonra, Sherlock Holmes kapıyı ardına kadar açarak, "Defol!" dedi.

"Nasıl bayım? Ah, Tanrı sizi korusun!"

"Kes sesini. Defol!"

Zaten başka söze gerek kalmamıştı. Merdivenlerden apar topar inişini, dış kapıyı çarpışını ve sokaktaki ayak seslerini duyduk.

"Sonuçta Watson," dedi Holmes, kil piposunu alarak, "polisle uğraşmama gerek kalmadı. Eğer Horner'in geleceği tehlikede olsaydı her şey başka türlü olurdu; ama bu sefil adamın bir daha ortaya çıkacağını sanmıyorum.

Bu yüzden dava düşecektir. Sanırım işlenen bir suçu örtbas ediyorum ama belki de bir insanın hayatını kurtarıyorum. Adam o kadar korktu ki bir daha suç işlemez. Onu şimdi hapishaneye gönderirsen, ömrü boyunca bir hapishane kuşu olur. Kader önümüze benzersiz bir problem koydu ve tek ödülü çözümünü bulmak oldu. Eğer zili çalma nezaketini gösterirsen doktor, kuşlarla ilgili başka bir araştırmaya başlayabiliriz."

BENEKLİ KORDON

Son sekiz yıldır dostum Sherlock Holmes'un yöntemlerini izlediğim yetmiş kadar vakayı incelediğimde, birçoğunun garip, bazılarının trajik hatta komik olduğunu, ama bir tanesinin bile sıradan olmadığını görüyorum. Holmes, işini para için değil de sanatına duyduğu sevgiyle yapıyordu. Bunun için, sıra dışı hatta olağanüstü olmayan araştırmalara girmeyi reddettiği bile olurdu. Ama bütün bu vakaların arasında, ünlü Surrey ailesiyle ilgili olanından daha benzersiz birini hatırlayamıyorum.

Söz konusu olaylar Holmes'la tanışıklığımızın başında, Baker Sokağı'nda iki bekâr olarak oda paylaştığımız ilk günlerde gerçekleşti. Bu hikâyeyi daha önce de kaleme alabilirdim, ama bu konuda sessiz kalacağıma dair verilmiş bir sözüm vardı. Ancak şimdi, bana yemini ettiren hanımefendinin zamansız ölümü üzerine sözümü artık bozabileceğime inanıyorum. Zaten Dr. Grimesby Roylott'un ölümüyle ilgili çirkin dedikodular o kadar aldı yürüdü ki belki de gerçekleri gün ışığına

çıkartmak en iyisidir.

'1883 senesinin, Nisan ayının başlarındaydık. Bir sabah uyandığımda Sherlock Holmes'u giyinik bir halde yatağımın başucunda durur buldum. Prensip olarak geç kalkan biri olduğu için şöminenin üzerindeki saatin henüz yediyi çeyrek geçtiğini gördüğümde, biraz şaşırarak hatta biraz sinirlenerek Holmes'a baktım, çünkü ben de alışkanlıklarıma sadık biriydim.

"Seni bu kadar erken kaldırmak zorunda kaldığım için çok üzgünüm Watson," dedi, "ama görünüşe göre, bu sabah herkesin kaderi bu. Sabahın köründe Bayan Hudson'u uyandırmışlar; o da olanları bana iletti ve ben de sana iletiyorum."

"Ne olmuş peki... yangın mı var?"

"Hayır, bir müşteri. Oldukça heyecanlı olduğu anlaşılan genç bir hanımefendi beni görmekte ısrar ediyor. Kendisi şu anda oturma odasında bekliyor. Şimdi, düşünecek olursak, sabahın bu saatinde genç hanımefendiler koca şehirde dolanıp uykulu insanları yataklarından kaldırıyorsa söyleyecek oldukça önemli bir şeyleri var demektir. İlginç bir vaka olduğu ortaya çıkarsa eminim sen de başından itibaren izlemek isteyeceksin. Bunu düşünerek sana bu fırsatı vermem gerektiğine karar verdim."

"Dostum, bunu asla kaçırmak istemem."

Holmes'u iz üzerindeyken ve karşısına çıkan problemleri sezgileri kadar hızlı olan mantık zincirleriyle çö-

züme kavuşturmasını hayranlıkla izlemekten aldığım kadar, hiçbir şeyden zevk almazdım. Çabucak giyindim ve birkaç dakika içinde dostumla birlikte oturma odasına indik. Yüzü kalın bir tülle örtülü, siyahlara bürünmüş bir kadın, odaya girdiğimizde pencerenin yanındaki yerinden kalktı.

"Günaydın hanımefendi," dedi Holmes neşeyle. "Adım Sherlock Holmes. Bu da dostum ve yardımcım Dr. Watson. Bana söylemek istediğiniz her şeyi o buradayken de rahatlıkla söyleyebilirsiniz. Ha! Bayan Hudson'un şömineyi yakmayı ihmal etmediğini görmek ne güzel. Lütfen ateşin yanına sokulun; size bir de sıcak kahve söyleyeyim, çünkü görüyorum ki titriyorsunuz."

"Titrememin sebebi soğuk değil," dedi kadın, alçak bir sesle. Ama söyleneni yaptı ve ateşin yanına oturdu.

"Öyleyse ne?"

"Korku. Bay Holmes. Sadece korku." Konuşurken tülünü açtı; perişan bir halde olduğunu gördük. Bütün kanı çekilmiş, yüzü kireç gibi bembeyaz kalmıştı. Bakışları kapana kısılmış vahşi bir hayvan gibi korku ve tedirginlik doluydu.

Otuz yaşlarında göstermesine rağmen, saçları yer yer beyazlaşmış, yüzü ise yorgun ve yıpranmıştı. Sherlock Holmes, her şeyi kavrayan zeki gözleriyle kadını çabucak süzdü.

"Korkmayın," dedi rahatlatıcı bir ses tonuyla. "Kısa sürede her şeyi düzelteceğimize hiç şüphem yok.

Demek buraya sabah treniyle geldiniz."

"Bu nasıl olur, beni tanıyorsunuz!"

"Hayır, sol eldiveninize sıkıştırmış olduğunuz gidiş-dönüş biletinin yarısından anladım. Yola erken çıkmış olmalısınız; üstelik istasyona varmadan, bozuk yollarda faytonla uzun bir yolculuk yapmışsınız."

Kadın şiddetle irkildi. Hayretle Holmes'a bakıyordu.

"Bunda garip bir şey yok, sevgili hanımefendi," dedi Holmes gülümseyerek. "Ceketinizin sol kolu en az yedi yerinden çamura bulanmış. Lekeler henüz taze. Bu şekilde çamur sıçratan bir araç bir faytondan başkası olamaz. Üstelik lekelerin yeri sürücünün neresinde oturduğunuzu da gösteriyor."

"Ne şekilde anladınız bilmiyorum ama tamamıyla doğru," dedi kadın. "Saat altıdan önce evden ayrıldım, yirmi geçe Leatherhead'e ulaştım ve Waterloo'ya giden ilk trene binip doğruca buraya geldim. Beyefendi, bu acıya daha fazla dayanamayacağım; devam ederse çıldırabilirim. Gidebileceğim hiç kimsem yok... hiç kimsem... Beni seven biri hariç, ama o da zavallının biri; ne yazık ki bana pek yardımcı olamaz. Sizden bahsedildiğini duymuştum Bay Holmes; zor bir durumdayken yardım ettiğiniz Bayan Farintosh bana sizden söz etmişti. Adresinizi ondan aldım. Ah bayım, etrafımı saran karanlığı azıcık bile olsa aydınlatabilseniz... Bana yardım edin lütfen. Şu anda size yardımınız karşılığında hiçbir şey verebilecek durumda değilim ama bir ay ya da altı

hafta içinde evleneceğim ve kendi gelirime kavuşacağım. En azından o zaman sizi ödüllendirebileceğim."

Holmes çalışma masasına giderek kilidini açtı ve küçük bir kitap çıkarttı.

"Farintosh," dedi. "Evet, hatırlıyorum; opalden bir taçla ilgili bir vakaydı. Sanırım seninle tanışmadan önceydi Watson. Size şu kadarını söyleyebilirim hanımefendi, arkadaşınızın vakasına verdiğim önemi sizin vakanıza da verebilmek beni sevindirecek. Ödüle gelince, mesleğim başlı başına bir ödüldür zaten. Yapmak zorunda kalacağım harcamaları istediğiniz zaman ödeyebilirsiniz. Şimdi, mesele hakkında bir fikir sahibi olabilmemiz için her şeyi açıklıkla anlatmanızı rica ediyorum."

"Ama önce şunu anlamalısınız ki, durumumun asıl korkunç yanı, endişelerimin çok belirsiz olmasında yatıyor," dedi ziyaretçimiz. "Şüphelerim, bir başkasına önemsiz görünebilecek küçük ayrıntılardan kaynaklanıyor. Öyle ki, bu dünyada yardımı ve tavsiyesine başvurabildiğim tek kişi bile anlattığım her şeyi isterik, genç bir kadının hayalleri olarak görüyor. Bana böyle söylemiyor tabii, ama sakinleştirici cevaplarından ve başka yerlere kayan gözlerinden bunu okuyabiliyorum. Fakat duydum ki, siz Bay Holmes, insan yüreğinin en derin ve gizli kalmış sırlarını bile görebilen biriymişsiniz. Belki siz beni ezen bu dertlerle nasıl başa çıkabileceğimi öğretebilirsiniz."

"Sizi dinliyorum, hanımefendi."

"Adım Helen Stoner. İngiltere'nin en eski Sakson hanedanından Roylottların son temsilcisi olan üvey babamla beraber Surrey'in batısında yaşıyorum."

Holmes başını onaylayıcı bir şekilde salladı. "Bu ismi duymuştum," dedi.

"Bu aile bir zamanlar İngiltere'nin en zenginleri arasında yer alırken, geçen yüzyılda miraslarını çok akılsızca savuran dört kardeş yüzünden felaketlere sürüklendi. İflasa giden en son darbeyi de bir kumarbaz vurdu. Birkaç dönüm arazi ve ağır ipotek altındaki iki yüzyıllık bir evden başka hiçbir şeyleri kalmamıştı. Son temsilcileri fakir bir aristokrat olmanın verdiği utançla hayatını o evde tamamladı. Tek oğlu, yani üvey babam, bu yeni koşullara uyum sağlaması gerektiğini anlayınca, bir akrabadan borç istedi. Bu parayla tıp eğitimini tamamlayıp Kalküta'ya gitti ve eğitimi ile güçlü karakteri sayesinde orada büyük bir sağlık merkezi kurdu. Ne yazık ki, evinde baş gösteren bazı hırsızlık olaylarının sebep olduğu bir kızgınlık anında, yerli uşağını döverek öldürdü. Ciddi bir cezadan kıl payı kurtulduysa da uzun yıllar hapiste kaldı ve İngiltere'ye huysuz ve hayal kırıklığına uğramış bir adam olarak döndü.

"Dr. Roylott Hindistan'da, General Stoner'in genç dulu olan Bayan Stoner, yani annemle evlendi. Evlendiklerinde ikiz kardeşim Julia ile ben daha iki yaşındaydık. Annemizin oldukça yüklü miktarda parası vardı

–bin sterlinden fazla– ve bunun hepsini Dr. Roylott'un ellerine teslim etti.

"İngiltere'ye dönüşümüzden kısa bir süre sonra annem öldü. Sekiz yıl önce Crewe yakınlarındaki bir tren kazasında hayatını kaybetti. Bunun üzerine Londra'da çalışmaktan vazgeçen Dr. Roylott, bizi Stoke Moran'daki eski eve getirdi. Annemizin bırakmış olduğu para her isteğimize yetiyor, mutluluğumuza gölge düşürecek hiçbir sorun yaşanmıyordu.

"Ama tam bu zamanlarda, üvey babamızda ani değişimler görülmeye başlandı. Arkadaş edinmek ve ilk başta aralarında bir Roylott'u görmekten büyük kıvanç duyan komşularımızla görüşmek yerine evine kapandı. Ender olarak çıktığı zamanlarda ise yoluna çıkan herkesle kavga ediyordu. Deliliğe varan sinirli bir karakter, ailedeki erkeklerin mirası olmuştur. Bana öyle geliyor ki üvey babamın durumunda bu, tropik ülkelerde geçirdiği uzun yıllardan dolayı daha da şiddetli olmuş. İkisi mahkemede biten utanç verici kavgaları yüzünden en sonunda kasabanın korkulan kişisi haline geldi. İnanılmaz güçlü ve sinirine hakim olamayan bir adam olduğu için insanlar onun karşısına çıkmaktan korkuyor.

"Daha geçen hafta kasaba nalbantını bir korkuluğun üstünden nehre atınca, yeni bir skandalin duyulmasını önlemek için yüklü bir miktar para vermek zorunda kaldım. Göçmen çingenelerden başka kimseyle arkadaşlık kurmuyor. Çadırlarında konaklayıp onlarla haftalar

süren yolculuklara çıkabilmesine karşılık, bu serserilerin birkaç dönümlük arazisinde kalmalarına izin verir. Hindistan'a özgü vahşi hayvanlara da ayrıca bir düşkünlüğü vardır. Şu anda, bir arkadaşının gönderdiği ve topraklarında özgürce dolaşabilen, çevre halkına korku saçan bir çitası ve bir babunu var.

"Size anlattıklarımdan, zavallı kız kardeşimle ikimizin pek mutlu bir hayatımız olmadığını anlıyorsunuzdur. Bizimle kalmayı kabul edecek hizmetçi bulamadığımız için uzunca bir süre evdeki tüm işleri biz yaptık. Öldüğünde daha otuz yaşında olmasına rağmen, kardeşimin saçları da tıpkı benimkiler gibi beyazlamaya başlamıştı bile."

"Demek kız kardeşiniz öldü?"

"Evet, iki yıl önce ve buraya da zaten onun ölümüyle ilgili konuşmaya geldim. Yaşıtımız olan ve bizim sınıfımıza ait kişilerle bir araya gelme olasılığımızın pek az olduğunu anlamışsınızdır. Buna rağmen, Harrow yakınlarında oturan halamıza, annemin bekâr kız kardeşi Bayan Honoria Westphail'e, arada bir kısa ziyaretlerde bulunma fırsatımız oluyordu. Julia iki yıl önce Noel'de oraya gitti ve orada tanıştığı bir binbaşıyla nişanlandı. Üvey babam, kardeşim döndüğünde nişanı öğrendi ve bu evliliğe karşı çıkmadı; ama düğün için kararlaştırılmış tarihten birkaç hafta önce, tek dostumu benden alıp götüren o korkunç olay oldu."

Bütün anlatılanları koltuğunda, gözleri kapalı ve başı

yastığa gömülü bir şekilde oturmuş dinleyen Sherlock Holmes şimdi gözlerini aralayıp ziyaretçimize baktı.

"Lütfen hiçbir ayrıntıyı atlamayın," dedi.

"Bu hiç de zor olmayacak çünkü o korkunç olayın hiçbir anı hafızamdan asla silinmeyecek. Evimiz, daha önce de belirttiğim gibi çok eski ve ancak bir tarafı oturulabilecek durumda. Bu tarafın yatak odaları binanın zemininde bulunuyor; oturma odaları ise orta katında. Yatak odalarından ilki Dr. Roylott'un, ikincisi kardeşimin, üçüncüsü de benim. Aralarında bir bağlantı yok ama üçü de aynı koridora açılıyor. Yeterince açık mı?"

"Kesinlikle."

"Bu üç odanın pencereleri bahçeye bakıyor. Dr. Roylott, o korkunç gece odasına erken saatte çekilmişti ama uyumadığını biliyorduk, çünkü kardeşim sert Hint purolarının kokusunu hissedip rahatsız olmuş ve odasından çıkıp yaklaşan düğün hakkında konuşmak için bir süreliğine benim yanıma gelmişti. Saat on birde odasına dönecekken, bir an kapıda durdu ve dönüp bana baktı."

" 'Helen' dedi. 'Söyler misin, gecenin bir vaktinde birinin ıslık çaldığını hiç duydun mu?'

" 'Hayır,' dedim.

" 'Herhalde sen de uykunda ıslık çalıyor olamazsın, değil mi?'

" 'Böyle bir şey mümkün değil. Neden?'

" 'Çünkü son birkaç gecedir, yaklaşık olarak sabahın üçünde, kısık sesli bir ıslık duyuyorum. Uykum hafif

olduğu için beni her seferinde uyandırıyor. Nereden geldiğini kestiremiyorum; belki yan odadan belki de bahçeden. Sana da bir sorayım diye düşünmüştüm.'

" 'Hayır, ben duymadım. Arazideki serseri çingeneler olmalı.'

" 'Büyük olasılıkla öyledir. Ama bahçeden geliyorsa senin duymaman garip doğrusu.'

" 'Ah, ama benim uykum seninki kadar hafif değildir.'

" 'Neyse, zaten önemli bir şey değil.'

"Sonra gülümsedi, kapımı kapattı ve birkaç saniye sonra kendi odasının kapısını kilitlediğini duydum."

"İlginç," dedi Holmes. "Gece, kapılarınızı her zaman kilitler miydiniz?"

"Her zaman."

"Peki neden?"

"Doktorun bir çita ve babun barındırdığını söylediğimi sanıyorum. Kapılarımızı kilitlemeden kendimizi güvende hissedemiyorduk."

"Çok yerinde bir karar. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"O gece uyuyamadım. Havada bir uğursuzluk seziyordum. Kardeşim ve ben, hatırlayacaksınız, ikiziz ve böylesine yakın olan iki ruhun bağlarının ne kadar güçlü olduğunu eminim bilirsiniz. Korkunç bir geceydi; dışarıda rüzgâr uğulduyor, yağmur camları sarsıyordu. Birdenbire, bütün bu gürültünün ortasında, korkunç bir

çığlık duydum. Kardeşimin sesi olduğunu biliyordum. Yatağımdan fırladım, omzuma bir şal aldım ve aceleyle koridora çıktım. Kapımı açtığımda kısık sesli bir ıslık duyar gibi oldum. Tıpkı kardeşimin tarif ettiği gibi bir ıslık. Ardından da sanki metalden bir şey düşmüş gibi başka bir ses duyuldu. Koridordan aşağıya koşarken kardeşimin kilidi açıldı ve kapısı yavaşça aralandı. Korkudan donakalmış bir halde, içeriden ne çıkacağını bilemeden, kapıya bakıyordum. Koridorun ışığında kapı ağzında kardeşimin belirdiğini gördüm. Yüzü korkudan bembeyaz kesilmiş, elleri yardım istercesine uzanmıştı ve tüm vücudu bir sarhoşunki gibi bir o yana bir bu yana sallanıp duruyordu. Koşup onu kollarıma aldım ama tam o anda dizlerinin bağı çözüldü ve yere düştü. Korkunç bir acı içerisindeymişçesine kıvranıyor ve kasılıyordu. Önce beni tanıyamadığını düşündüm, ama üzerine eğildiğimde asla unutamayacağım bir sesle 'Aman Tanrım! Helen! Kordon! Benekli kordondu!' dedi. Söylemek istediği başka bir şeyler daha vardı; doktorun odasını işaret ediyordu ama yeni bir kramp kelimelerini boğdu. Üvey babamı çağırarak koridordan aşağıya koştum. Zaten o da bornozunu giymiş halde bana doğru koşuyordu. Yanına ulaştığında, kardeşim şuurunu kaybetmişti. Üvey babam boğazından aşağıya konyak boşaltıp kasabadan tıbbi yardım istediyse de bütün çabalar boşunaydı. Kardeşim, bilinci yerine hiç gelmeden gözlerimizin önünde yavaş yavaş öldü. Sev-

gili kız kardeşimin korkunç sonu işte böyle geldi."

"Bir dakika!" diye atıldı Holmes. "Şu ıslık ve metalik sesleri duyduğunuza emin misiniz? Duyduğunuza dair yemin edebilir misiniz?"

"Sorgulama sırasında kasabadaki polisin de sorduğu buydu. Duyduğuma kesinlikle inanıyorum ama yine de fırtınanın gürültüsü ve eski evimizin çatırdama seslerinin arasında başka bir sesle karıştırmış olabilirim."

"Kardeşiniz giyinik miydi?"

"Hayır, üstünde yalnızca geceliği vardı. Sağ elinde yanmış bir kibrit çöpü, sol elinde ise bir kibrit kutusu tutuyordu."

"Tehlikeyi sezdiğinde ışık yakıp etrafına bakınmış demek. Bu önemli bir ayrıntı. Peki polis ne sonuca vardı."

"Olayı büyük bir dikkatle araştırdılar çünkü Dr. Roylott'un hareketleri kasabada zaten uzun zamandır tedirginlik yaratıyordu. Ama ölümün sebebine dair tatmin edici bir ipucu bulunamadı. İfadem kapının içeriden kilitlenmiş olduğunu ve pencerelerin, demir çubuklu eski kepenklerle her gece örtüldüğünü doğruladı. Duvarların her tarafı sağlamdı ve yapılan araştırmalarda tabanın da sağlam olduğu ortaya çıktı. Bacamız geniştir ama girişi dört büyük çubukla kapatılmıştır. Bütün bunları göz önüne aldığımızda, kardeşimin bu felaketle baş başa kaldığında yalnız olduğunu açık bir şekilde anlıyoruz. Ayrıca üzerinde şiddet kullanıldığına dair de hiçbir ize rastlanmadı."

"Peki zehir?"

"Doktorlar bir takım tahliller yaptılar ama bir şey bulamadılar."

"Peki siz bu talihsiz bayanı öldürenin ne olduğunu düşünüyorsunuz?"

"Bence kardeşim korkudan ve şoktan öldü. Ama onu bu denli korkutan şeyin ne olduğunu kesinlikle bilemiyorum."

"O sıralar çingeneler topraklarınızda mıydı?"

"Evet, her zaman birkaç tane vardır zaten."

"Peki, benekli kordonla ilgili ifadesinden ne anlam çıkardınız?"

"Bazen bunun sadece sinirleri zayıflamış bir insanın mantıksız kelimeleri olduğunu düşünüyorum, bazen de bir grup insanı, belki de topraklarımızda yaşayan çingeneleri kastettiğini düşünüyorum. Bilemiyorum ama belki de çingenelerin bir çoğunun kafalarına sardığı benekli kumaşları kastederek böyle söyledi, kim bilir."

Holmes'un bu açıklamayla tatmin olmadığı belliydi. "Henüz bir karara varabilmek için çok erken. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"O günden bu yana geçen iki yıl boyunca her zamankinden daha yalnızdım. Son zamanlara kadar tabii. Bir ay kadar önce yıllardır tanıdığım, sevdiğim bir arkadaşım beni evlilik teklifiyle onurlandırdı. Adı Armitage – Percy Armitage ve kendisi Craneswater'lı Bay Armitage'in ikinci oğludur. Üvey babam evliliğimize karşı çık-

mayınca düğünü ilkbahara doğru yapmayı kararlaştırdık.

"İki gün önce, binanın batı kanadında bir tamirata başlandığı için yatak odamın duvarını delmek zorunda kaldılar. Onun için şimdi kardeşimin hayatını kaybettiği odaya taşındım ve onun yatağında yatıyorum. Dün gece, uyanık bir halde kardeşimin korkunç kaderini düşünerek uzanıyordum ki, birden kısık sesli bir ıslık duydum. Dehşetimi hayal edebilirsiniz sanırım. Yataktan fırladığım gibi lambayı yaktım ama görünürde hiçbir şey yoktu. Tekrar yatamayacak kadar sarsılmıştım; onun için giyindim ve sabahın ilk ışıklarıyla birlikte yardımınızı istemek için buraya geldim."

"Çok akıllıca hareket etmişsiniz," dedi dostum. "Ama bana gerçekten her şeyi anlattınız mı acaba?"

"Evet, her şeyi."

"Hayır Bayan Roylott, her şeyi değil. Üvey babanızı korumaya çalışıyorsunuz."

"Nasıl, ne demek istiyorsunuz?"

Holmes, cevap vermek için misafirimizin kucağında duran elini örten siyah ipek mendili kaldırdı. Beyaz bileğinin üzerinde bir elin beş parmağının izi çıkmıştı.

"Size kötü davranmış," dedi Holmes.

Misafirimiz kıpkırmızı oldu ve bileğini tekrar örttü.

"Doktor sert bir adamdır," dedi. "Ve bazen belki de kendi gücünün farkında olmuyor."

Odaya uzun bir sessizlik hâkim oldu. Holmes, çene-

sini ellerine dayamış çıtırdayan ateşe bakıyordu.

"Oldukça karmaşık bir işe benziyor," dedi sonunda. "Nasıl hareket edeceğimize karar vermeden önce bilmek istediğim daha binlerce ayrıntı olacak. Ama kaybedecek zamanımız yok. Bugün Stoke Moran'a gelecek olsaydık üvey babanızın haberi olmadan odaları görmemiz mümkün olur muydu acaba?"

"Tesadüftür ki bugün önemli birkaç işini halletmek için şehre inecekti. Büyük ihtimalle eve geç döner. Sizi rahatsız edecek hiçbir şey olmaz. Artık bir hizmetçimiz var ama kadın yaşlı ve aptal. Onu rahatlıkla yolumuzdan uzak tutabilirim."

"Mükemmel. Watson, sen de geliyorsun, değil mi?"

"Kesinlikle."

"Öyleyse ikimiz de geleceğiz. Ya siz ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Hazır şehre inmişken yapmam gereken bir iki şey var. Ama sizi karşılayabilmek için saat on ikide kalkan trenle dönebilirim."

"Öğleden sonra oraya varırız. Benim de ilgilenilmesi gereken birkaç işim var. Kahvaltıya katılmaz mıydınız?"

"Hayır, gitmem gerekiyor. Dertlerimi size anlattığım için kendimi şimdiden rahatlamış hissediyorum. Öğleden sonra gelmenizi dört gözle bekleyeceğim." Yüzünü siyah tülüyle kapattıktan sonra odadan sessizce çıktı.

"Konuyla ilgili ne düşünüyorsun Watson?" diye sordu

Holmes koltuğuna yaslanarak.

"Bence son derece karanlık ve karışık bir iş gibi görünüyor."

"Yeterince karanlık ve yeterince karışık."

"Fakat şu var, eğer hanımefendi yerin ve duvarların sağlam; kapının, pencerenin ve bacanın kapalı olduğu konusunda haklıysa, gerçekten de hiç şüphe yok ki zavallı kız kardeşi bu garip sonuyla karşı karşıya geldiğinde yalnız olmuş olmalı."

"Peki o zaman şu tuhaf ıslık ne oluyor; ya ölen kadının son sözlerine ne demeli?"

"Bilemiyorum."

"Gece duyulan ıslıkları, yaşlı doktorla samimi olan bir grup çingeneyi, üvey kızının evliliğini engellemek istediğine dair doktora karşı şüphelerimizi ve ölen kardeşin bir kordonla ilgili son sözlerini dikkate almalıyız. Ayrıca, Bayan Helen Stoner'in duyduğu metalik ses de var; bu ses pekâlâ kepenkleri yerinde tutan demirin yerine oturmasıyla çıkmış olabilir. Neyse ben bu karmaşık meseleyi çözebileceğimize inanıyorum."

"Peki bu durumda sence çingenelerin bu işte parmağı ne?"

"En ufak bir fikrim dahi yok."

"Onlarla ilgili teoriye bazı itirazlarım var."

"Benim de. Zaten bugün Stoke Moran'a gitmemizin nedeni de bu. Neler yapabileceğimizi görmek istiyorum... Ama Tanrı aşkına, neler oluyor burada?"

Dostumun bu kelimeleri sarf etmesinin nedeni kapının ansızın, şiddetle ardına kadar açılması ve önümüzde iriyarı bir adamın belirmesiydi. Giyimi ne şık ne de zevksizdi. Silindir şapkası, uzun frakı, çizmeleri ve elinde salladığı kısa kamçısıyla aykırı bir görüntüsü vardı. Boyu o kadar uzundu ki, şapkası kapının eşiğine değiyordu. Gövdesi ise kapıyı enlemesine kaplayacak kadar genişti. Birbirine yakın, kan çanağına dönmüş gözleri ve ona vahşi, tehlikeli ve yaşlı bir kuş havası kazandıran sivri, ince kemikli bir burnu olan, güneşte yanmış, kırış kırış kocaman suratı önce bana sonra da dostuma çevrildi.

"Hanginiz Holmes'sunuz?" diye sordu.

"Benim, bayım. Hizmetinizdeyim," dedi dostum sessizce.

"Ben, Dr. Grimesby Roylott."

"Gerçekten mi?" dedi Holmes "Oturmaz mısınız?"

"Öyle bir şey yapmayacağım. Üvey kızım buradaydı, biliyorum. Onu takip ettim. Size ne söylediğini bilmek istiyorum?"

"Yılın bu zamanı için havalar biraz serin, öyle değil mi!" dedi Holmes.

"Size neler söyledi?" diye bağırdı yaşlı adam öfkeyle.

"Ama çiğdemler güzel olacağa benziyor," diye devam etti dostum, adamı umursamayarak.

"Hah! Benimle dalga geçiyorsunuz öyle mi?" dedi ziyaretçimiz, kamçısını sallayıp bir adım ileri atarak.

"Seni tanıyorum sahtekâr. Adını daha önce de duymuştum. Sen 'her şeye burnunu sokan' Holmes'sun."

Dostum gülümsedi.

" 'Meraklı' Holmes," diye devam etti adam.

Dostumun gülümsemesi arttı.

" 'Scotland Yard'ın koca burun' Holmes."

Holmes neşeyle kıkırdamaya başladı. "Sohbetiniz son derece eğlenceli " dedi. "Çıktığınızda arkanızdan kapıyı kapatmayı unutmayın, dışarısı çok soğuk."

"Söyleyeceklerimi söylemeden şuradan şuraya gitmem. İşime burnunu sokmayı aklından bile geçirme. Bayan Stoner'in buraya geldiğini biliyorum. Onu takip ettim. Hafife alınamayacak kadar tehlikeli bir adamım ben."

Hızla odaya dalıp ocak maşasını aldı ve kocaman esmer elleriyle onu büktü.

"Benden uzak dursanız iyi olur," diye bir şeyler homurdanarak maşayı şöminenin içine fırlattı ve odadan çıktı.

"Oldukça sevimli bir adama benziyor," dedi Holmes gülerek. "Onun kadar kaba değilim ama gitmeseydi benim gücümün de onunkinden aşağı kalır yanının olmadığını gösterebilirdim." Bunları söyledikten sonra demir maşayı aldı ve onu tek bir hareketle eski haline getirdi.

"Resmi bir dedektif kurumuyla beni bağdaştırdığına inanabiliyor musun. Neyse, bu olay araştırmamıza hız

katabilir ama umarım yeni arkadaşımız bu hayvan tarafından takip edildiği için sonunda zararlı çıkmaz. Şimdi Watson, kahvaltımızı ısmarlayalım sonra da konuyla ilgili bir ipucu elde edebileceğimi umduğum Tabipler Birliği'ne bir uğrayayım."

Sherlock Holmes, elinde yazılar ve şekillerle dolu mavi bir kâğıtla döndüğünde saat neredeyse birdi.

"Merhum annenin vasiyetini inceledim," dedi. "Önemini tam olarak anlayabilmek için, vasiyette yer alan malların bugünkü fiyatlarını hesaplamak zorunda kaldım. Kadın öldüğünde 1100 sterlin civarında olan vasiyetin toplam değeri, arsa fiyatlarındaki düşmeden dolayı artık yalnızca 750 sterlin ediyor. Her bir kız evlendikleri takdirde 250 sterlin isteme hakkına sahip. Buradan şu sonucu çıkartıyoruz: İkisinin de evlenmesiyle adamın hayatı kâbusa dönüşecekti; hatta bir tanesinin bile evlenmesi doktora ciddi zararlar verirdi. Sabahki çalışmalarım boşuna değilmiş. Adamın böyle bir şeye karşı olması için çok güçlü sebeplerinin olduğunu ispatlamış olduk. Ve şimdi Watson, boşa zaman harcayamayız; özellikle de adam işleriyle ilgilendiğimizi bildiğine göre. Yani hazırsan bir araba çağırtıp Waterloo'ya doğru yola çıkalım. Tabancanı yanına alırsan çok memnun olacağım. Demir maşaları düğümlemeyi başaran adamlar ancak bir tabancanın dilinden anlar. Sanırım bir ona bir de diş fırçasına ihtiyacımız olacak."

Waterloo'ya vardığımızda Leatherhead'e giden treni

son anda yakaladık. Oradaki istasyondan bir fayton kiralayarak mükemmel bir manzaranın içinden dört beş mil yol aldık. Güneşli, az bulutlu, harika bir gündü. Ağaçların ve yol kenarındaki çalıların ilk yeşil tomurcukları henüz patlamıştı ve hava, nemli toprağın mis gibi kokusuyla dolup taşıyordu. Yaklaşan baharın güzelliği ile üzerinde olduğumuz uğursuz iş arasında garip bir çelişki vardı; en azından bana göre. Dostum kollarını kavuşturmuş, şapkasını gözüne kadar indirmiş bir halde önde oturuyordu. Çenesi göğsüne inmişti; derin düşüncelere dalmış olduğu belliydi. Ama birdenbire yerinden sıçradı, omzuma dokundu ve önümüzdeki çayırları işaret ederek, "Şuraya bak!" dedi.

Hafif eğimli bir arazide ağaçlarla çevrili bir yerdi. Dalların arasından, çok eski bir evin gri renkli yüksek çatısı görünüyordu. "Stoke Moran burası mı?" dedi.

"Evet bayım, doktor Grimesby Roylott'un evinin ta kendisidir," dedi sürücü.

"Tamiratları sürüyor," dedi Holmes. "İşte oraya gidiyoruz."

Şoför daha uzakta, solda bulunan bir grup çatıyı işaret ederek, "Şurası da köy," dedi. "Ama o eve gitmek istiyorsanız bu çitlerin üzerinden geçerek yolunuzu kısaltırsınız. Tarlaların üzerindeki patikaları geçerek de oraya ulaşabilirsiniz. Şurası işte, bayanın olduğu yer."

"Ve hanımefendi de Bayan Stoner herhalde." dedi Holmes gözlerini kısarak. "Evet, sanırım önerinize

uysak daha iyi olacak."

İndik, sürücüye parasını ödedik ve araba Leatherhead'e dönüş yoluna koyuldu.

"Adamın bizi mimar ya da belli bir iş için gelmiş birileri olduğumuza inanmasının iyi olacağını düşündüm. Bu şekilde belki dedikodu yapmaz," dedi Holmes, biz çitleri tırmanırken.

"İyi günler, Bayan Stoner. Gördüğünüz gibi sözümüzde durduk."

Sabahki müşterimiz neşeyle bize doğru koştu. Ellerimizi sevecenlikle sıkarak, "Gelişinizi sabırsızlıkla bekledim," dedi. "Her şey yolunda gidiyor; Doktor Roylott şehre inmiş ve akşamdan önce gelmesi beklenmiyor."

"Biz doktorla tanışma şerefine erişmiş bulunuyoruz," dedi Holmes ve olanları kısaca anlattı. Bayan Stoner'in dinledikçe beti benzi atıyordu.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı sonunda. "Beni takip etmiş!"

"Öyle görünüyor."

"O kadar sinsi ki ne zaman güvende olduğumu bilemiyorum. Döndüğünde kim bilir ne diyecek."

"Kendisini koruması gerekecek çünkü peşinde kendisinden daha kurnaz birilerini bulabilir. Kendinizi bu gece odanıza kilitlemelisiniz. Yine de saldırgan davranışlarda bulunursa sizi Harrow'daki halanıza götürürüz. Şimdi zamanımızı iyi kullanmalıyız, onun için bizi araştırılacak odalara götürme nezaketinde bulunursanız se-

vinirim."

Bina gri taşlardan yapılmıştı. Bir yengecin iki yana uzatılmış kıskaçlarına benzeyen kıvrık iki kanat ve yüksek merkezi bir binadan oluşuyordu. Kanatlardan birinde camlar kırılmış, tahtalarla örtülmüştü ve çatının da bir tarafı çökmüştü; tam bir harabeyi andırıyordu. Merkez bina biraz daha iyi durumdaydı. Sağ kanat ise pencerelerindeki perdeleri ve bacalarından tüten mavi dumanlarıyla ailenin oturduğu yerin burası olduğunu belli ediyordu. En ucundaki duvara bir yapı iskelesi kurulmuş ve taş duvar kırdırılmıştı. Ama etrafta çalışanlardan eser yoktu. Holmes, bakımsız avluda bir aşağıya bir yukarıya yavaşça yürüyüp, pencerelerin dış taraflarını dikkatlice inceledi.

"Bu pencere anladığım kadarıyla sizin yattığınız odaya ait; ortadaki kardeşinizin ve ana binanın yanındaki de Dr. Roylott'un odası, doğru mu?"

"Kesinlikle. Ama ben artık ortadakinde yatıyorum."

"Tamirat yüzünden, değil mi? Sırası gelmişken, uçtaki duvarda acil tamirat gerektirecek bir şey gözükmüyor."

"Yoktu zaten. Beni odamdan çıkartmak için bir bahane olduğu inancındayım."

"Bence de. Dar kanadın öbür yanında bu üç odanın açıldığı koridor var, değil mi? Orada da pencereler vardır herhalde."

"Evet, ama çok küçük pencereler. Oradan kimse geçmiş olamaz."

"İkiniz de geceleri kapılarınızı kilitlediğinize göre odalarınıza o taraftan ulaşılamazdı. Peki, şimdi odanıza girip kepenklerinizi örtmenizi isteyebilir miyim acaba?"

Bayan Stoner söyleneni yaptı. Holmes, pencereyi dikkatlice inceledikten sonra kepenkleri açmak için her yolu denediyse de girişimi başarısızlıkla sonuçlandı.

Kepenkleri bir arada tutan çubuğu yerinden kaldırmak için araya bıçak sokacak bir boşluk yoktu. Büyüteciyle menteşeleri inceledi ama kaim ahşabın içine yerleştirilmiş sağlam demirden yapılmışlardı, açılmaları imkânsızdı.

"Hım!" dedi yanağını kaşıyarak. "Teorim bazı noktalarda yetersiz kalıyor. Kepenkler kapalı haldeyken pencerelerden içeri kimse girmiş olamaz. Neyse, gidip içeride olayı aydınlatacak ipuçları var mı, bir bakalım."

Küçük bir yan kapıdan, yatak odalarının açıldığı temiz bir koridora girdik. Holmes üçüncü odayı incelemeye gereksinim duymadığı için hemen Bayan Stoner'in kullandığı ve kardeşinin kötü kaderiyle karşılaştığı ikinci odaya geçtik. Eski usul köy evlerindekilere benzeyen şöminesi ve alçak tavanıyla hoş, sıcak bir odaydı. Bir köşede çekmeceli, kahverengi bir komodin, başka bir köşede beyaz örtülü, dar bir yatak ve pencerenin sol tarafında da bir masa duruyordu. Ortadaki halı dahil, bunlar ve iki tane işlemeli sandalye odadaki eşyaların tümüydü. Süpürgelikler ve duvarın panelleri kahverengi meşedendi. Ama o kadar eskimiş ve soluklaşmışlardı ki

büyük ihtimalle evin ilk yapımından kalmışlardı. Holmes sandalyelerden birini bir köşeye çekti ve odanın tüm detaylarını dikkatle incelemek için bir süre sessizce oturdu.

Yatağın yanına kadar sarkan ve ucu şu anda yastığın üzerinde olan kalın bir sicimi göstererek, "Şuradaki zil nereye bağlı?" diye sordu.

"Hizmetçinin odasına."

"Diğer eşyalardan daha yeni görünüyor."

"Evet, oraya topu topu birkaç yıl önce bağlandı."

"Kardeşinizin isteği üzerine herhalde?"

"Hayır, onu kullandığını hiç duymadım. Bir isteğimiz olduğunda hep kendimiz yapardık."

"Çok ilginç, bu kadar güzel bir zili oraya koymanın hiçbir faydası yokmuş gibi görünüyor o halde. Şimdi yer döşemesini incelemem için bana birkaç dakika verin lütfen."

Büyüteci elinde, kendini yüzüstü yere attı ve ileri geri sürünerek tahtaların arasındaki çatlakları dikkatlice inceledi. Duvar panellerine de aynı dikkatle baktıktan sonra yatağın yanına gidip bir süre onu inceledi ve ipin asılı olduğu duvara göz gezdirdi. İpi eline alıp sertçe çekince, "Ama, bu işe yaramaz ki," dedi.

"Çalmıyor mu?"

"Hayır, bir tele bile bağlı değil. Bakın bu çok ilginç işte. Gördüğünüz gibi vantilatör için yapılan küçük açıklığın hemen üzerindeki bir çengele takılmış."

"Ne garip, bunu daha önce hiç fark etmemiştim."

"Çok garip!" diye mırıldandı Holmes ipi çekiştirerek. "Bu odayla ilgili birkaç değişik şey daha var. Örneğin, hangi aptal, aynı zahmetle dışarıya bağlayabileceği bir vantilatörü iki oda arasında açar."

"O da oldukça yeni," dedi Bayan Stoner.

"Zille aşağı yukarı aynı zamanda mı yapıldı?" diye sordu Holmes.

"Evet, o aralar ufak tefek bir sürü değişiklik yapılmıştı."

"Hepsi de son derece ilginç karakterde galiba; sahte ziller ve hava vermekten başka her işe yarayan vantilatörler... Bayan Stoner, izninizle araştırmamıza yandaki odada devam etmek istiyorum."

Doktor Grimesby Roylott'un odası üvey kızınınkinden daha büyüktü ama aynı sadelikle döşenmişti. Göze çarpanlar arasında bir kamp yatağı, çoğu teknik konulu kitaplarla dolu küçük tahta bir raf, sallanan bir sandalye, duvara dayalı ahşap başka bir sandalye, yuvarlak bir masa ve kocaman demir bir sandık vardı. Holmes yavaşça dolaşıp hepsini büyük bir ilgiyle inceledi.

"Bunun içinde ne var?" diye sordu sandığa vurarak.

"Üvey babamın iş evrakları."

"Demek içini gördünüz."

"Sadece birkaç yıl önce bir defa. Kâğıtlarla dolu olduğunu hatırlıyorum."

"İçinde bir kedi gibi bir şey yoktur herhalde."

"Hayır, bu ne garip bir fikir böyle!"

"Peki şuna bir bakın!" dedi Holmes ve sandığın üzerinde duran küçük bir çay tabağındaki sütü havaya kaldırarak gösterdi.

"Hayır, kedimiz yok. Sadece bir çita ile bir babunumuz var."

"Ah, evet tabii! Çita büyük bir kedidir, bir çay tabağı sütün onun ihtiyacını karşılayacağını hiç zannetmiyorum. Neyse, özellikle halletmek istediğim son bir mesele daha var."

Tahta sandalyenin önünde eğildi ve büyük bir özenle inceledi.

"Teşekkür ederim. Bu da tamam sayılır," dedi ve büyütecini cebine koyarak ayağı kalktı. "Ama durun! Burada ilginç bir şey daha var."

Dikkatini çeken eşya, yatağın bir köşesine asılmış küçük bir kamçıydı. Ucu kıvrılıp düğüm yapılmıştı.

"Buna ne dersin Watson?"

"Oldukça sıradan bir kamçı ama neden düğümlenmiş olduğunu anlamak zor."

"Bu pek sıradan bir şey sayılmaz, öyle değil mi? Ah, ah kötü bir dünyada yaşıyoruz. Ve zeki bir insanın aklı suça çalıştığında, kötünün de kötüsü oluyor. Sanırım bu kadarı yeterli Bayan Stoner, avluya çıkalım mı?"

Dostumun yüzünü hiç bu denli karamsar görmemiştim. Avluda bir yukarı bir aşağı yürüyüp durduk. Ne ben ne de Bayan Stoner, Holmes derin düşüncelerinden sıy-

rılana kadar tek bir kelime etmedik.

"Bayan Stoner, tavsiyelerime harfiyen uymanız gerekiyor."

"Bunu yapacağıma emin olabilirsiniz."

"Bu konuda tereddüte yer yok. Hayatınız, işbirliğinize bağlı olabilir."

"Sizi temin ederim ki ne söylerseniz yapacağım."

"İlk iş olarak, arkadaşım ve ben geceyi odanızda geçirmek zorundayız."

Bayan Stoner'le ikimiz Holmes'a büyük bir şaşkınlıkla baktık.

"Evet, bunu yapmak zorundayız. Bakın anlatayım. Şurası kasabanın hanı, öyle değil mi?"

"Evet, adı Crown."

"Çok iyi. Oradan pencereleriniz görünüyor, değil mi?"

"Evet."

"Akşam üvey babanız döndüğünde başınızın ağrıdığını söyleyerek odanızda kalın. Sonra, babanızın odasına çekildiğini duyduğunuzda, pencerelerinizin kepenklerini açıp çengeli kaldırın ve bize işaret olsun diye lambanızı cama yerleştirin. Ondan sonra sessizce eski odanıza gidin ve geceyi orada geçirin. Bunu yapabilirsiniz, değil mi?"

"Ah evet, pek tabii."

"O halde gerisini bize bırakın."

"Peki siz ne yapacaksınız?"

"Geceyi sizin odanızda geçirip sizi rahatsız eden sesin kaynağını araştıracağız."

Bayan Stoner elini dostumun koluna koyarak, "Bana öyle geliyor ki Bay Holmes, siz sesin kaynağı konusunda kararınızı zaten vermişsiniz," dedi.

"Olabilir tabii."

"Öyleyse bana acıyın ve kardeşimin ölümüne sebep olan şeyin ne olduğunu söyleyin lütfen."

"Konuşmadan önce daha sağlam kanıtların olmasını tercih ederim."

"Bana hiç değilse düşüncemin doğru olup olmadığını söyleyin. Ani bir korku muydu bütün bunlara sebep olan?"

"Hayır, öyle sanmıyorum. Bana kalırsa biraz daha elle tutulabilir bir sebebi vardı. Neyse Bayan Stoner, artık yanınızdan ayrılmalıyız, Dr. Roylott döndüğünde bizi görecek olursa bütün planlarımız suya düşer. Hoşça kalın ve cesur olun. Söylediklerimi yaparsanız sizi tehdit eden her neyse onu çok yakında gün ışığına çıkaracağımızı bilerek rahat uyuyabilirsiniz."

Crown hanında bir yatak odası ile bir oturma odası tuttuk. Odalar üst katta olduğu için pencereden bahçe kapısını ve Stoke Moran'ın oturulan kanadını görebiliyorduk. Alaca karanlık çökerken arabayı süren küçük şeklin yanında tehditkâr kocaman bir gölge gibi duran Dr. Roylott'un gelişini gördük. Çocuk kocaman, demir kapıları açmakta biraz zorlanınca doktorun hakaretler

yağdıran sesini duyduk ve ona doğru salladığı yumruğundaki öfkeyi gördük. Araba yoluna devam etti ve birkaç dakika sonra, oturma odalarından birindeki ışığın yakılmasıyla dışarıdaki ağaçlar ışığa boğuldu.

Holmes, ağır ağır çöken karanlıkta beraber otururken bana, "Biliyor musun Watson," dedi, "seni bu gece yanımda götürme konusunda bazı endişelerim var. Uzak bir ihtimal dahi olsa, çok tehlikeli olabilecek bir araştırmanın içindeyiz."

"Ama yardımım dokunmaz mı?"

"Yanımda bulunmanın eşsiz bir önemi olabilir."

"O halde kesinlikle geleceğim."

"Bu gerçekten çok nazik bir davranış olur."

"Tehlikeden bahsettiğine göre o odalarda benim gördüğümden fazlasını görmüşsün."

"Hayır, ama sanırım araştırma açısından senden biraz daha fazla ilerlemiş olabilirim. Aslında yaptığım her şeyi sen de gördün."

"İlginç bir şey gördüğümü söyleyemem. Sadece bir zilin ipini gördüm ve onun da nasıl bir anlamı olduğunu çözmek, korkarım ki benim harcım değil."

"Vantilatörü de gördün ama, değil mi?"

"Evet, ama bana kalırsa iki odanın arasında küçük bir açıklığın olması o kadar garip bir şey değil. Ayrıca o kadar küçük bir boşluk ki içinden bir fare bile zor geçer."

"Daha Stoke Moran'a gelmeden, burada bir vantilatör

bulacağımızı biliyordum."

"Ciddi misin Holmes!"

"Ah evet, biliyordum. Hatırlıyor musun, Bayan Stoner bize olanları anlatırken, kardeşinin Dr. Roylott'un purosunun kokusunu duyduğunu anlatmıştı. Bu tabii ki odaların arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyordu. Bağlantı küçük olmalıydı yoksa polisin raporunda yer alırdı. Olsa olsa bir vantilatördür diye düşünmüştüm."

"Peki bunun ne gibi bir zararı olmuş olabilir ki?"

"En azından tarihlerle ilgili ilginç bir rastlantı yok mu sence? Bir vantilatör yapılıyor, bir ip asılıyor ve yatakta uyuyan bir hanımefendi ölüyor. Sana da garip gelmiyor mu bu?"

"Henüz aralarında bir bağlantı göremiyorum."

"Peki yatakla ilgili ilginç bir şey fark ettin mi?"

"Hayır."

"Yere tutturulmuştu. Daha önce yere o şekilde tutturulan bir yatak görmüş müydün?"

"Gördüm dersem yalan olur."

"Hanımefendi yatağını başka bir yere yerleştiremiyordu. Vantilatöre ve halata –öyle diyebiliriz pekâlâ çünkü bir zili çekmek için oraya konmadığı apaçık ortada– göre hep aynı konumda durmak zorundaydı."

"Holmes!" diye haykırdım. "Ne demek istediğini yavaş yavaş anlamaya başlıyorum galiba. Korkunç bir cinayeti önlemek için tam zamanında yetiştik."

"Dediğin gibi korkunç. Bir doktor yolundan saptı-

ğında suçluların en beteri olur çıkar. Sağlam sinirlere ve bilgilere sahip olduğu için yapamayacağı şey yoktur. Palmer ve Pritchard'ı hatırlarsan, mesleklerinde en önde gelen kişilerdi. Bu adam onlardan bile kurnaz. Ama Watson, zannedersem ona bizim de boş insanlar olmadığımızı gösterebileceğiz. Gece bitmeden daha çok şey olacak. Neyse, Tanrı aşkına pipolarımızı tüttürelim ve birkaç saat boyunca daha neşeli şeyler düşünelim."

Saat dokuz sularında ağaçların arasındaki ışıklar söndü ve Manor Konağı karanlığa gömüldü. İki saat boyunca her şey hareketsizdi ama tam saat on birde, önümüzdeki karanlıkta aniden küçük bir ışık belirdi.

"İşaretimiz bu," dedi Holmes ayağa fırlayarak. "Orta pencereden geliyor."

Dışarı çıktığımızda hanın sahibi ile biraz konuştu. Bir tanıdığımıza ziyarete gideceğimizi ve geceyi orada geçirme olasılığımızın olduğunu söyledi. Birkaç saniye sonra soğuk bir rüzgârın eşliğinde zifiri karanlık yola girmiştik bile. Önümüzdeki karanlıkta, bizi bekleyen tehlikeli görevimize giden yolu göstermek için tek bir sarı ışık parıldıyordu.

Konağın bahçesine girmekte hiç zorlanmadık, çünkü eski duvarlarda tamir edilmemiş gedikler vardı. Ağaçların arasından ilerleyip avluya ulaştık. Pencereden içeriye girmeye hazırlanırken arkamızdaki çalılardan kocaman, deforme olmuş bir çocuğa benzeyen bir şey fırladı. Kendini çimenlerin üzerine attı ve hızla avluyu

geçip karanlıkta kayboldu.

"Tanrım!" diye fısıldadım. "Onu gördün mü?"

Holmes da o an için en az benim kadar şaşkındı. Eli dehşetten bileğime demir gibi kenetlenmişti. Birden sessizce gülmeye başladı ve kulağıma fısıldadı: "Ev halkı çok hoş doğrusu. Nihayet babunla karşılaştık."

Doktorun barındırdığı garip hayvanları unutmuştum. Bir çitası da olacaktı. Her an onu ensemizde bulabilirdik.

Holmes'un yaptığını yaparak, ayakkabılarımı çıkartıp yatak odasına girdiğimde kendimi çok daha iyi hissettiğimi itiraf etmeliyim.

Dostum hiç ses çıkarmadan kepenkleri kapattı, lambayı masanın üzerine koydu ve odayı şöyle bir süzdü. Gündüze göre değişen bir şey olmamış gibiydi.

Bana sokuldu ve elini ağzına siper yaparak kulağıma fısıldadı. O kadar kısık sesle konuşuyordu ki dediğini zar zor duyuyordum.

"En ufak bir ses planımızı mahvedebilir,"

Başımı sallayarak onayladım.

"Işığı söndürmek zorundayız. Vantilatörün içinden görülebilir."

Başımı tekrar salladım.

"Sakın uyuma; hayatın buna bağlı. Tabancan hazır dursun, belki ihtiyacımız olur. Ben yatağın kenarında oturacağım, sen de şuradaki sandalyeye geç."

Tabancamı çıkartıp masanın kenarına koydum. Hol-

mes, yanında getirdiği ince bir değneği bir kutu kibrit ve bir mumla beraber oturduğu yerin kenarına koydu. Ardından lambayı söndürdü. Böylece tamamen karanlığa gömüldük.

O korkunç gece nöbetini asla unutamam. Bir nefes dahi olsun, tek bir ses duyamıyordum. Buna rağmen dostumun az ileride, gözleri açık bir halde oturduğunu ve benim kadar heyecanlı olduğunu biliyordum. Kepenkler en ufak bir ışık bile geçirmiyordu ve zifiri karanlıkta bekleyişimizi sürdürüyorduk. Arada bir, dışarıdan bir kuşun ötüşü duyuluyordu. Bir defasında da tam penceremizin altından bir kedininkine benzer uzun bir miyavlama sesi duyuldu. Çita gerçekten de dilediği gibi dolaşabiliyordu. Çok uzaktan, her çeyrekte bir çalan bir çanın sesini duyabiliyorduk. Ne kadar uzun sürüyordu o çeyrekler! Saat on iki, sonra bir, iki ve üç oldu; biz olacakları hâlâ sessizce bekliyorduk.

Birden, vantilatörün orada bir ışık huzmesi göründü ama hemen söndü. Onu, yanan yağın ve ısınmış metalin yoğun kokusu takip etti. Diğer odada birisi bir fener yakmıştı. Her şey tekrar sessizliğe gömülmeden, yan odada birinin hareket ettiğini duydum. Koku giderek yoğunlaşıyordu. Yarım saat boyunca en ufak bir ses duyamadan oturdum ama aniden başka bir ses daha duyuldu... Sanki, suyu kaynayan bir çaydanlıktan çıkan buhardan çıkıyormuşçasına zayıf ve sakinleştirici bir sesti. Bunu duyduğumuz anda, Holmes yataktan fırlayıp

bir kibrit çaktı ve değneğiyle zile bağlı ipe tüm gücüyle vurmaya başladı.

"Gördün mü Watson?" diye bağırdı, "gördün mü?"

Ama ben hiçbir şey göremiyordum. Holmes kibritini çaktığı anda kısık sesli, berrak bir ıslık sesi duymuştum, ama yorgun gözlerime çakan ani ışık yüzünden dostumun öfkeyle vurup durduğu şeyin ne olduğunu görememiştim. Buna rağmen yüzünün bembeyaz olduğunu ve dehşetle karışık bir nefretle bir şeye baktığını hissedebiliyordum. Sonunda vurmayı bıraktı ve vantilatöre bakarken, hayatımda şimdiye kadar duyduğum en korkunç çığlığı duydum. Gecenin sessizliğinde birden patlak veren; acı, korku ve öfkeyle dolu, tüyleri diken diken eden bir çığlık. Daha sonradan, bu çığlığın köydeki hatta uzaktaki insanları bile uykularından uyandırmış olduğunu öğrendik. Yüreklerimizi donduran bu ses, en son yankısı dahi içinden yükselmiş olduğu karanlıkta kaybolana dek Holmes'la birbirimize bakakaldık.

"Bu da neydi böyle acaba?" diye fısıldadım.

"Her şeyin artık bittiğini işaret ediyor," dedi Holmes. "Belki de böylesi daha iyidir. Silahını al, Doktor Roylott'un odasına gidiyoruz."

Karamsar bir yüzle lambayı yaktı ve koridordan aşağıya yürümeye başladı. İki defa kapıya vurduysa da cevap gelmedi. Kapı kolunu çevirdi ve içeriye girdi. Ben de, elimde tabancayla hemen arkasında duruyordum.

İçerideki manzara ürkütücüydü. Masada, kapısı açık sandığa parlak bir ışık yansıtan, siperi yarı açılmış fener duruyordu. Masanın yanındaki sandalyede, üzerinde uzun gri pijamasıyla Dr. Grimesby Roylott oturuyordu. Ayaklarında kırmızı, topuksuz Türk terlikleri vardı. Kucağında gündüz görmüş olduğumuz yuvarlak uçlu, kısa kamçı yatıyordu. Çenesi yukarı dönmüş ve gözleri ürkünç ve garip bir şekilde tavanın bir köşesine donuk donuk bakıyordu. Alnında, başının etrafına sımsıkı bağlanmış gibi duran tuhaf kahverengimsi, lekeli sarı bir kordon vardı. Biz odaya girdikten sonra bile tamamen hareketsiz ve sessiz oturmaya devam etti.

"Kordon! Benekli kordon!" diye fısıldadı Holmes.

Bir adım öne çıktım. Başındaki bu tuhaf kuşak ansızın hareket etmeye başladı ve saçlarının arasından, küçük elmas şekilli başı ve şişirilmiş boynuyla iğrenç bir yılan çıktı.

"Bu bir bataklık engereği," diye bağırdı Holmes. "Hindistan'ın en zehirli yılanı. Isırdıktan sonra adam on saniye içinde ölmüş olmalı. Kötülük yapan gerçekten de kötülük buluyormuş. İnsan, kendi kazdığı kuyuya kendi düşer. Seninle şu yaratığı yuvasına geri sokalım, sonra da Bayan Stoner'i güvenilir bir yere götürür ve olanları polise anlatırız. "

Ani bir hareketle ölü adamın kucağındaki kamçıyı aldı, halkayı yılanın boynundan geçirip kendisinden mümkün olduğu kadar uzakta tutarak demir sandığın

içine fırlattı ve kapağını hızlıca kapattı.

Doktor Grimesby Roylott'un ölümüyle ilgili gerçekler işte böyle. Üzücü haberleri Bayan Stoner'e aktarıp sabah treniyle Harrow'daki halasına gitmesi için yolcu ettik. Yerel polis, doktorun evinde barındırdığı tehlikeli hayvanlardan biriyle oynarken kaderiyle karşı karşıya geldiği sonucuna vardı. Ertesi gün dönüş yolumuzdayken, Holmes davayla ilgili benim bilmediğim ayrıntıları anlattı.

"Bayan Stoner olanları ilk anlattığında, tamamıyla yanlış bir sonuca varmıştım, ki bu da sevgili Watson, yetersiz detaylarla hareket etmenin ne denli sakıncalı olduğunu açıkça gösteriyor," dedi.

"Çingenelerin varlığı ile zavallı kızın kibrit ışığında şöyle bir gördüğü şeyin görüntüsünü anlatmak için kullandığı 'benekli kordon' kelimeleri tamamen yanlış bir yola sapmama sebep oldu. Odada bulunan birini tehdit eden her ne idiyse, ne pencereden ne de kapıdan girmiş olamayacağını anladığımda fikirlerim tamamıyla değişti. Sana zaten söylemiş olduğum gibi, odadaki vantilatörün dikkate değer olduğunu düşünmüştüm ve yatağın üzerine sarkan zil ipinin sahte olduğunun keşfi ve yatağın yere monte edilmiş olması bende hemen ipin vantilatörden çıkıp yatağa gelen bir şey için köprü görevi gördüğü şüphesini uyandırdı. Bir yılan olabileceği aklıma gelmişti. Sonra doktorun Hindistan'dan gelen hayvanlara olan ilgisini de bu düşünceme eklediğimde

doğru yolda olduğumu hissettim. Kimyasal testlerde ortaya çıkmayacak bir zehir kullanma fikri ancak doğuda eğitim almış, zeki ve acımasız birinin aklına gelebilirdi. Böyle bir zehrin yayılma hızı da ona büyük bir avantaj sağlayacaktı. O sivri dişlerin bıraktığı iki siyah küçük noktayı görebilmesi için polisin gerçekten çok keskin gözlü olması gerekirdi. Ardından ıslığı düşündüm. Sabah ışığı, saldırganı ortaya çıkarmadan önce elbette onu geri çağırmak zorundaydı. Onu eğitmişti; büyük ihtimalle yılan odada gördüğümüz süt kokusuna geliyordu. Onu, uygun olduğunu düşündüğü bir saatte vantilatörden içeri sokar ve ipten aşağıya süzülüp yatağa ineceğini bilirdi. Ama odadaki kişiyi ısırıp ısırmayacağı belli olmazdı. Kadın belki de bütün bir hafta boyunca her gece kurtulur ama er ya da geç yakalanırdı. Doktorun odasına girmeden önce bu sonuca varmıştım. Sandalyesini incelediğimde birçok kez üstüne çıkılmış olduğunu gördüm ki bu da tabii vantilatöre ulaşabilmek içindi. Sandık, süt tabağı ve kamçı bütün şüphelerimi silmeye yetti. Bayan Stoner'in duyduğu metalik ses besbelli ki üvey babasının sandığının kapağını içindeki katilin üzerine kapatmasından çıkan sesti. Bir kere kararımı verdikten sonra, tezimi ispatlamak için attığım adımları sen de biliyorsun. Yaratığın tıslamasını duydum –hiç şüphem yok ki sen de duydun– hemen ışığı yaktım ve ona saldırdım."

"Böylece vantilatörden geri dönmesini sağladın."

"Evet, ve sonuçta diğer tarafta duran sahibine saldırdı. Değneğimin darbelerimden bazıları isabet etti ve yılanı kızdırdı, böylece ilk gördüğü insana saldırdı. Bu durumda, doğrudan olmasa da, Doktor Grimesby Roylott'un ölümünden sorumluyum. Ama bunun vicdanımı pek rahatsız edeceğini söyleyemem."

MÜHENDİSİN BAŞPARMAĞI

Arkadaşlığımız boyunca çözmesi için dostum Shelock Holmes'a iletilen onca problemin arasında, benim tarafından ona sunulan yalnızca iki tane olay oldu: Birincisi Bay Hatherley'in başparmağıyla ilgili olanı, öteki de Albay Warburton'un deliliğiyle ilgili olanıydı. Bunlardan ikincisi dikkatli ve özel yeteneklere sahip bir araştırmacı için daha ilginç olabilir, ama diğeri başlangıcıyla öylesine garip, ayrıntılarıyla öylesine dramatikti ki özellikle bu vakanın kayda geçirilmesinin daha anlamlı olacağını düşünüyorum. Gerçi bu vakada, dostum o inanılmaz sonuçlara varmasını sağlayan kendine özgü yöntemlerini kullanmaya pek gerek duymadı. Hikâye bildiğim kadarıyla gazetelerde de birçok defa yer almıştı, ama tıpkı o tarz anlatımların tümünde olduğu gibi, yarım sütuna geçilen bir haberin etkisi çok az olur; özellikle de olayların tek tek gözünüzün önünde gelişmesini, sırrın basamak basamak çözümünü görmekle kıyaslayacak olursak. Yaşandığı zaman, içinde bulunduğumuz durum beni çok etkilemişti ve aradan iki yıl geçmesine

rağmen bu etkinin azaldığını söyleyemem.

Şimdi anlatacağım olay, '1889 yazında, evliliğimden hemen sonra gerçekleşti. Doktorluğa geri dönmüş, Baker Sokağı'ndaki odamızdan ayrılmıştım. Ama ziyaretlere sürekli devam ediyor ve bohem alışkanlıklarından vazgeçip en azından bizi ziyarete gelmesi için arada bir Holmes'u teşvik etmeye çalışıyordum. İşim sürekli artıyordu. Paddington istasyonuna çok yakın olduğum için, işçiler arasından da hastalar gelmeye başlamıştı. Istırap dolu, müzmin bir hastalığın pençesinden kurtardığım hastalarımdan biri, her fırsatta yeteneklerimi övüyor ve etkileyebildiği her hastayı bana gönderip duruyordu. Bir sabah, saat yediden hemen önce, Paddington'dan iki adamın gelmiş olduğunu ve bekleme odasında beni beklediklerini söyleyen hizmetçimiz tarafından uyandırıldım. Tren yolu kazalarının aciliyetini bildiğim için çabucak giyindim ve aşağıya koştum. Aşağıya inerken eski arkadaşım bekçi odadan çıkıp, kapıyı arkasından sıkıca kapattı.

"Onu getirdim," diye fısıldadı omzunun üzerinden başparmağıyla kapıyı işaret ederek, "ama merak etme, durumu iyi."

"Peki, ne oldu?" diye sordum, çünkü odama tuhaf bir yaratığı kıstırmış gibi davranıyordu.

"Yeni bir hasta," diye fısıldadı. "En iyisi onu kendim getireyim dedim, böylece kaçmaya fırsatı olmazdı. Artık sağ salim burada. Neyse, şimdi gitmem lazım doktor;

biliyorsun benim de senin gibi bazı görevlerim var," dedi göz kırparak. Ardından hemen gitti... Teşekkür bile edememiştim.

Görüşme odama girdim. Masada sade giyimli bir bey-efendi oturuyordu. Eline her tarafı kan lekeleriyle dolu bir mendil sarmıştı. Gençti – yaşı yirmi beşten fazla olamazdı– ve güçlü, erkeksi yüz hatları vardı ama yüzü inanılmaz derecede solgundu ve zorlukla kontrol altında tutabildiği bir korku içindeymiş gibi davranıyordu.

"Sizi bu kadar erken rahatsız ettiğim için üzgünüm doktor bey," dedi, "ama gece çok önemli bir kaza geçirdim. Sabah treniyle geldim ve Paddington İstasyonu'nda bir doktoru nerede bulabileceğimi sorar sormaz, iyiliksever biri beni buraya kadar getirme nezaketinde bulundu. Hizmetçinize bir kart vermiştim ama görüyorum ki onu sehpanın üzerinde unutmuş."

Kartı alıp inceledim. 'Bay Victor Hatherley, hidrolik mühendisi, 16 A, Victoria Cad., 3. kat' Sabahki ziyaretçimin ismi ve adresi böyleydi.

"Sizi beklettiğim için üzgünüm, sıkılmış olmalısınız" dedim sandalyeye oturarak. "Anladığım kadarıyla bir gece yolculuğundan yeni gelmişsiniz, bu bile yeterince sıkıcı."

"Hayır, gecem pek de sıkıcı geçmedi," dedi ve gülmeye başladı. Arkasına yaslanmış, sarsılarak, yüksek sesle gülüyordu. Bütün tıbbi tecrübelerim bana bu gülüşün kötüye işaret olduğunu hissettirdi.

"Sakin ol!" diye bağırdım. "Kendine gel!" Hemen bir bardak su verdim. Boşunaydı; gülme krizine tutulmuştu. Güçlü tabiatlı insanların büyük bir tehlike atlattıktan sonra girebildikleri tarz bir nöbetti. Sonunda kendine geldi. Beti benzi atmıştı ve yorgun görünüyordu.

"Kendimi aptal durumuna soktum," dedi.

"Hayır, hiç de değil. Haydi şunu için bakalım."

İçine biraz brendi de kattığım suyu içtikten sonra kansız yanaklarına biraz renk geldi.

"Oh, bakın bu iyi geldi!" dedi.

"Şimdi doktor, acaba başparmağımla, daha doğrusu başparmağımın olması gereken yerle ilgilenebilir misiniz?"

Mendili açıp elini uzattı. Sinirlerim sağlam olmasına rağmen ben bile gördüğüm manzara karşısında ürperdim. Parmak kökünden kesilmişti.

"Aman Tanrım!" diye bağırdım. "Korkunç bir yara bu. Çok fazla kanamış olmalı."

"Evet, epey fazla; kesildiğinde bayıldım ve sanırım uzunca bir süre de baygın kalmışım. Kendime geldiğimde hâlâ kanıyordu. Bunun üzerine bileğimin etrafına mendilimin bir köşesini sıkıca sardım ve bir tahtayla destekledim."

"Tek kelimeyle mükemmel! Operatör olmalıydınız."

"Aslında hidrolik bir durum, bu da bildiğiniz gibi uzmanlık alanım."

Yarayı inceledim ve teşhisi koydum: Bu çok ağır ve-

sivri bir şeyle yapılmış."

"Satır gibi bir şeydi," dedi.

"Bir kazaydı herhalde?"

"Hayır, kesinlikle değil."

"Nasıl? Bir saldırı mıydı yani?"

"Kesinlikle."

"Beni korkutuyorsunuz."

Yarayı temizledim ve sargı beziyle kapattım. Arada sırada dudağını ısırdıysa da işlem boyunca hiç sesini çıkartmadan oturdu. Bitirdiğimde, "Şimdi nasılsınız?" diye sordum.

"Harika! Brendiniz ve sargınız sayesinde yeniden doğmuş gibiyim. Çok halsiz düştüm ama gerçekten de yorucu bir geceydi."

"Bir süre konuşmazsanız daha iyi olur. Belli ki sinirleriniz bozuk."

"Hayır, artık değil. Hikâyemi zaten polise anlatmak zorunda kalacağım ama aramızda kalsın, bu yaram olmasa bana inanacaklarını pek sanmıyorum, çünkü başımdan geçenler olağanüstü şeyler. Üstelik anlattıklarımı destekleyebilmek için pek kanıtım da yok. Bana inanacak olsalar bile onlara sunabileceğim ipuçları o kadar az ki, adaletin yerini bulma olasılığı yok gibi."

"Hah!" diye bağırdım. "Çözülmesini istediğiniz bir problem varsa, polise gitmeden önce arkadaşım Sherlock Holmes'e gitmenizi öneririm."

"Ah! Onun ismini daha önceden duymuştum," dedi

ziyaretçim. "Ve davayla ilgilenecek olursa çok sevinirdim. Tabii ki polise de gitmem gerekecek ama önce arkadaşınıza gitsem iyi olur; oraya nasıl gideceğimi anlatır mısınız?"

"Daha iyisini de yaparım; sizi ona kendim götürürüm."

"Size gerçekten minnettar olurum."

"Bir araba çağırıp beraber gideriz. Zamanında gidersek birlikte kahvaltı da edebiliriz. Ne dersiniz?"

"Zaten hikâyemi anlatana kadar kendimi rahat hissedemem."

"O zaman hizmetçime söyleyeyim de bir araba çağırsın. Hemen dönerim." Yukarı koşup karıma durumu kısaca anlattım; beş dakika sonra Baker Sokağı'na doğru yola koyulmuştuk bile. Sherlock Holmes'u, tam tahmin ettiğim gibi, sabahlığıyla oturma odasında oturmuş, *Times*'daki şahsi ilanlar sütununu okurken bulduk. Bir gün önceden arta kalan, şöminesinin üzerinde dikkatlice kurutmuş olduğu tütün kırıntılarından oluşan kahvaltı öncesi piposunu tüttürüyordu. Bizi her zamanki sakin tavrıyla karşıladı, üçümüze kahvaltı söyledi ve beraber mükemmel bir yemeğe oturduk. Kahvaltımız bittiğinde konuğumuzu koltuğa oturttu, başının arkasına yumuşak bir yastık yerleştirdi ve hemen yanına bir bardak brandy ve su koydu.

"Başınızdan geçen her neyse, Bay Hatherley, sıradan bir şey olmadığını görebiliyorum," diye söze girdi.

"Rica ederim uzanın ve kendinizi evinizdeymiş gibi hissedin. Bize anlatabileceğiniz her şeyi anlatın; yorulduğunuzda durup gücünüzü toparlamak için birkaç yudum içmeyi ihmal etmeyin."

"Teşekkür ederim, ama doktor yaramı sardığından beri kendimi çok daha iyi hissediyorum ve sizin kahvaltınız da tedaviyi tamamladı sanırım. Değerli vaktinizi mümkün olduğu kadar az harcamak için yaşadıklarımı anlatmaya hemen başlayacağım."

Ben tam karşısına otururken, Holmes meraklı ve uyanık kişiliğini gizleyen o bitkin ve yorgun haliyle geniş koltuğuna oturdu ve beraberce konuğumuzun ilginç hikâyesini dinlemeye başladık.

"Londra'da tek başına yaşayan yetim ve bekâr biriyim. Hidrolik mühendisiyim ve tanınmış bir firma olan Venner & Matheson'da yedi yıl çalıştım. İki yıl önce, artık görevimi tamamlamış ve de zavallı babamın ölümüyle oldukça yüklü bir miktar paraya da sahip olmuşken, kendi işimi kurmaya karar verdim ve Victoria Caddesi'nde bir yer tuttum.

"Sanırım kendi işini yapmaya karar veren herkes ilk deneyimlerin zor olduğunu bilir. Benim için de tam olarak öyle oldu. İki yıl boyunca üç görüşme ve küçük bir işten başka bir şey yapamadım. Mesleğimin bana sağladığı tam olarak bu kadardı. Her gün, sabah saat dokuzdan öğleden sonra saat dörde kadar küçük iş yerimde oturup bekledim. Tabii sonunda umudum tü-

kendi ve asla başaramayacağıma inanmaya başladım.

"Neyse, dün tam ofisimi terk etmek üzereydim ki sekreterim odama girerek, dışarıda benimle iş için görüşmek isteyen bir beyefendinin beklediğini söyledi. Üzerinde 'Albay Lysander Stark' yazan bir de kart getirmişti. Hemen arkasından albayın kendisi de odaya girdi. Oldukça uzun boylu ama inanılmaz zayıf bir adamdı. Hayatım boyunca onun kadar zayıf bir adam gördüğümü hatırlamıyorum. Çok sivri bir burnu ve çenesi vardı ve yanaklarının derisi, sivri yüz hatlarından dolayı gergin görünüyordu. Yine de sağlıklı görünüyordu çünkü gözleri parlak, adımları hızlı ve hareketleri enerji doluydu. Sade ama şık giyimliydi ve yaşı da tahminime göre kırka yakındı.

" 'Bay Hatherley?' dedi, Alman aksanına benzer bir aksanla. 'Bana tavsiye edildiniz, Bay Hatherley. Sırf, mesleğini profesyonelce yapan biri olarak değil; aynı zamanda ihtiyatlı ve sır saklayabilen biri olduğunuz için.'

"Böyle bir iltifat karşısında her genç adamın hissedeceği gibi onur duydum ve saygıyla eğildim. 'Beni böylesine güzel tanıtanın kim olduğunu sorabilir miyim?' dedim.

" 'Belki de size bunu şu an için söylemesem daha iyi olur. Aynı kaynaktan öğrendiğime göre yetimsiniz, evli değilsiniz ve Londra'da tek başınıza oturuyorsunuz.'

" 'Bütün bunlar doğru,' diye cevap verdim. 'Merakımı

bağışlayın ama bunun mesleki yeteneklerimle ilgisini anlayamadım. Yanlış anlamadıysam benimle iş görüşmeye geldiniz.'

" 'Kesinlikle. Söylediğim her şeyin önemini zaten göreceksiniz. Sizin için bir işim var ama tam bir gizlilik şart... Anlıyorsunuz ya, tam gizlilik! Bunu da ailesiyle yaşayan bir adamdan ziyade, yalnız yaşayan birinden beklemek daha kabullenilir bir şey.'

" 'Sır tutacağıma dair söz verirsem,' dedim, 'bunu kesinlikle yapacağımı bilmenizi istiyorum.'

"Konuştuğum süre boyunca bana çok sert baktı. Daha önce hiç bu kadar şüphe dolu, sorgulayıcı bir bakış görmemiştim.

" 'Söz veriyor musunuz öyleyse?' dedi sonunda.

" 'Evet veriyorum.'

" 'Öncesinde ve sonrasında tam ve kesin bir sessizlik için bile mi? İşle ilgili ne yazılı ne de sözlü tek bir yorumda bulunulmayacak?'

" 'Size söz verdim.'

" 'Çok iyi.' Birden ayağa fırladı ve yıldırım hızıyla odanın öbür tarafına koşup kapıyı açtı. Hol boştu. Geri döndü ve:

" 'Bu da tamam. Bazı sekreterlerin patronlarının işleri konusunda ne kadar meraklı olduğunu bilirim. Artık rahat rahat konuşabiliriz,' dedi. Sandalyesini benimkinin hemen yanına çekti ve tekrar bana o şüphe dolu bakışlarını yöneltti.

"Adamın tuhaf davranışları, içimde korkuya yakın bir iticilik duygusu uyandırmaya başlamıştı. Bir müşteriyi kaçırma korkusu bile içimdeki huzursuzluğumu saklamama yetmedi.

" 'Rica ederim artık geliş nedeninizi söyleyin beyefendi,' dedim, 'zamanım değerlidir.' Son cümlemi söylememiş olmayı nasıl isterdim bir bilseniz. Fakat kelimeler ağzımdan fırlamıştı bile.

" 'Bir gecelik iş için 1100 şiline ne dersiniz?'

" 'Çok güzel.'

" 'Bir gecelik iş diyorum ama bir saat demek daha doğru olur. Sizden istediğim, bozulan hidrolik bir baskı makinesine bakmanız. Bozukluğun nerede olduğunu söylerseniz gerisini kendimiz de halledebiliriz. Ne dersiniz?'

" 'Kolay bir iş gibi görünüyor. Üstelik kazancı da harika .'

" 'Kesinlikle öyle. Bu gece son trenle gelmenizi istiyoruz.'

" 'Nereye?'

" 'Berkshire, Eyford'a. Oxfordshire sınırına yakın küçük bir yer. Paddington'dan kalkan trene binerseniz on biri çeyrek geçe gibi orada olursunuz.'

" 'Anlaştık.'

" 'Ben sizi orada bir arabayla bekliyor olacağım.'

" 'Demek bayağı bir yol gideceğiz, öyle mi?'

" 'Evet, yerimiz kasabanın dışında. Eyford İstas-

yonu'ndan en az yedi mil uzakta.'

" 'Öyleyse gece yarısından önce oraya varmamız pek mümkün görünmüyor. Büyük ihtimalle bir dönüş treni de bulamam. Bu durumda geceyi sizde geçirmek zorunda kalacağım.'

" 'Evet, size kolaylıkla bir oda ayarlayabiliriz.'

" 'Bu oldukça garip bir durum, daha uygun bir saatte gelsem olmaz mı?'

" 'Geç gelmenizin en iyisi olacağı konusunda kararlıyız. Aslında işinin doruk noktasına ulaşmış meslektaşlarınıza ödenecek bir miktarı sizin gibi genç ve tanınmamış bir beyefendiye vermemizin sebebi, bu duruma aldırmamanız için. Ama vazgeçmek istiyorsanız, henüz hiçbir şey için geç değil tabii.'

"Teklif ettiği parayı ve benim için ne kadar faydalı olacağını düşündüm. 'Hayır vazgeçmiyorum,' dedim, 'isteklerinizi memnuniyetle yapacağım. Ama benden ne beklediğiniz konusunda biraz daha bilgilenmek isterim.'

" 'Pek tabii. Sizden istemiş olduğumuz gizlilik yemininin merakınızı uyandırmış olması çok doğal. Her ayrıntıyı sunmadan sizden bir şey talep etmek istemem. Akşamüzeri kimseyi beklemiyorsunuz, değil mi?'

" 'Kesinlikle hayır!'

" 'Öyleyse anlatayım. Killi toprağın ne kadar değerli olduğunu ve İngiltere'de yalnızca bir iki yerde bulunduğunu biliyorsunuzdur herhalde.'

" 'Duymuştum.'

" 'Bir süre önce Reading'e yakın bir yerde küçük, çok küçük bir yer aldım. Şans eseri arazimde killi toprak kaynağının olduğunu fark ettim. Ancak, yaptığım inceleme üzerine bu kaynağın oldukça küçük olduğunu ve sağında solunda bulunan çok daha büyük iki kaynağı birleştirdiğini gördüm. Ne var ki bu iki kaynak, komşularımın topraklarındaydı. Bu iyi insanlar, neredeyse bir altın madeni kadar değerli bu şeyin topraklarında bulunduğundan tamamen habersizdi. Doğal olarak onlar gerçek değerini keşfetmeden topraklarını satın almak istedim, ama ne yazık ki bunun için yeterli param yoktu. Neyse, birkaç dostuma sırrımı anlattım ve onlar da kendi küçük kaynağımızı gizlice işleterek, komşuların arazisini satın alabilmek için gereken parayı kazanabileceğimizi söylediler. Şimdi bir süreden beri bunu yapıyoruz ve işlerimizde bize yardımcı olsun diye hidrolik bir pres makinesi kurduk. Bu makine, daha önce de söylediğim gibi, bozuldu ve şimdi sizin önerinize ihtiyaç duyuyoruz. Sırrımızı özenle koruyoruz. Küçük evimize hidrolik mühendislerinin girip çıktığı öğrenilirse büyük bir merak uyanır, hatta bir araştırma bile başlatılabilir. Anlıyorsunuz ya, böyle bir şey bütün planlarımızı bozar. İşte bunun için, bu gece Eyford'a gittiğinizi kimseye söylemeyeceğinize dair söz vermenizi istedim. Yeterince açıklayıcı oldu mu?'

" 'Sizi gayet iyi anladım,' dedim. 'Anlayamadığım tek nokta, killi toprağı çıkarmak için hidrolik bir basma ma-

kinesine neden ihtiyaç duyduğunuz. Bildiğim kadarıyla bir çukurdan çakıl taşı çıkarmak için nasıl kürek kullanılıyorsa, killi toprak için de aynı yöntem kullanılır.'

" 'Ah!' dedi hiç umursamadan, 'biz kendi yöntemlerimizi kullanıyoruz. Toprağı küçük tuğlalar haline getiriyoruz, böylece ne olduklarını belli etmeden onları götürebiliyoruz. Ama bu önemsiz bir ayrıntı. Size her şeyi anlattım Bay Hatherley ve size güvendiğimi gösterdim sanırım.' Ayağa kalktı. 'Öyleyse sizi saat on biri çeyrek geçe Eyford'da bekleyeceğim,' dedi.

" 'Orada olacağımdan şüpheniz olmasın beyefendi.'

" 'Ayrıca hiç kimseye tek kelime etmek yok.' Bana uzun, sorgulayıcı son bir bakış attı ve elimi soğuk ve gevşek bir şekilde sıktıktan sonra aceleyle odamdan çıktı.

"Neyse, her şeyi sakin kafayla tekrar düşündüğümde, bana gelen bu ani işe, sizin de anlayacağınız gibi oldukça şaşırdım. Bir yandan çok memnundum tabii, çünkü teklif edilen para, normalde hizmetlerim karşılığında alacağım miktarın neredeyse on katıydı. Üstelik bu siparişin arkasını da getirebilirdi. Öte yandan, müşterinin yüzü ve davranışları bende çok olumsuz bir izlenim yaratmıştı. Killi toprakla ilgili açıklaması da benim gece yarısı oraya gitmemi gerektirecek bir şey değilmiş gibi geliyordu, bir de birine bir şey anlatırım diye abartılı bir korkusu vardı. Neyse, bütün korkularımı bir yana attım, akşam yemeğimi erkenden yedim,

Paddington'a gittim ve yola koyuldum.

"Reading'e vardığımda hem araba hem de istasyon değiştirmek zorunda kaldım ama Eyford'a giden son trene yetiştim ve saat on biri biraz geçe küçük, aydınlatılmamış istasyona ulaştım. Orada inen tek yolcu bendim ve platformun üzerinde, elinde lambası yarı uykulu bir kapı görevlisinden başkası yoktu. Neyse, küçük kapıdan dışarı çıktığımda, sabahki konuğumu sokağın karşısındaki gölgede beklerken buldum. Tek bir kelime etmeden beni kolumdan yakaladığı gibi kapısı açık duran bir arabanın içine soktu. İki taraftaki pencereleri kaldırdı, tahtaya birkaç defa vurdu ve hızla yola koyulduk."

"Tek at?" diye araya girdi Holmes.

"Evet. Yalnızca bir."

"Rengini görebildiniz mi?"

"Evet, arabaya bindiğimde yanlardaki ışığından gördüm. Kestane rengiydi.

"At yorgun muydu, yoksa dinlenmiş mi?"

"Oh, dinlenmiş ve taptaze."

"Teşekkür ederim. Sözünüzü kesmek zorunda kaldığım için üzgünüm. Lütfen bu son derece ilginç hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"Yola çıktıktan sonra en az bir saat boyunca gittik. Albay Lysander Stark bana yalnızca yedi mil demişti ama gittiğimiz hızı ve süreyi düşündüğümde en az on iki mil olduğuna bahse varım. Bütün yol boyunca yanımda ses-

sizce oturdu. Ara sıra ona doğru göz ucuyla baktığımda, beni büyük bir dikkatle incelediğini fark ettim. Oraların yolları pek iyi değil galiba, çünkü korkunç bir şekilde sallanıp duruyorduk. Dışarı bakıp bulunduğumuz yerle ilgili bir şeyler görmek istediysem de pencereler buzlu camla kaplanmış olduğu için görebildiğim tek şey, yanından arada bir geçtiğimiz ışıkların puslu parlaklığıydı. Arada bir yolculuğun monoton havasını bozmak için birkaç kelime sarf ettiysem de albay tek heceli cevaplarla yetiniyordu ve sohbet daha başlamadan bitiyordu. Neyse, sonunda bozuk yol yerini düzgün, çakıl taşlı bir yola bıraktı ve araba durdu. Albay Lysander Stark hemen dışarı fırladı. Arkasından indiğimde beni çabucak açık duran bir kapıdan içeri itti. Arabadan inmiş ve hemen bir hole girmiştik, böylece evin önüne ait en ufak bir şey dahi görememiştim. Kapıdan içeriye adım atar atmaz kapı arkamdan hızlı bir şekilde kapandı ve uzaklaşan arabanın belli belirsiz tekerlek tıngırtılarını duydum.

"Evin içi zifiri karanlıktı ve albay, bir şeyler homurdanarak kibrit aramak için el yordamıyla dolanıp duruyordu. Birden holün öbür ucunda bir kapı açıldı ve altından bir ışık huzmesi vurdu. Başının üzerine kaldırmış olduğu bir gaz lambası tutan ve bize meraklı gözlerle bakan bir kadın göründü.

"Güzel olduğunu görebiliyordum ve üzerine vuran ışığın yardımıyla, üzerinde pahalı bir elbise olduğunu da

anladım. Bilmediğim bir dilde, kulağıma bir soru gibi gelen bir şeyler söyledi ve albay tek hecelik bir mırıltıyla cevap verdiğinde kadın öyle bir şaşırdı ki neredeyse lambayı elinden düşürecekti. Albay Lysander Stark yanına gidip kulağına bir şey fısıldadı ve ardından onu geldiği odanın içine doğru itip elinde lambayla tekrar bana döndü.

" 'Bu odada birkaç dakika beklemenizi rica edeceğim," dedi, başka bir kapıyı açarak.

Ortasında, üzerinde bir sürü Almanca kitabın bulunduğu, yuvarlak bir masası olan küçük, sessiz ve sade döşenmiş bir odaydı. Albay Lysander Stark lambayı kapının yanında duran bir komodinin üzerine bıraktı.

" 'Sizi fazla bekletmeyeceğim,' dedi ve karanlıkta kayboldu.

"Masanın üzerindeki kitaplara bir göz attım ve Almanca konusundaki bilgisizliğime rağmen, ikisinin bilimsel kitaplar, diğerlerinin ise şiir kitapları olduğunu anlayabildim. Manzarayı merak edip dışarısını görebilmek için pencereye gittim ama görebildiğim tek şey sıkıca kapanmış, meşeden bir kepenkti.

"Tam anlamıyla sessiz bir evdi. Holde bir yerde, yüksek sesle tik tak eden eski bir saatin sesini duyabiliyordum, onun haricinde hiç ses yoktu. Huzursuz olmaya başladım. Bu Almanlar da kimdi ve bu garip, gözden ırak yerde neden yaşıyorlardı? Burası neresiydi? Eyford'dan on millik uzaklıktaydım; tek bildiğim buydu.

Kuzeyde mi, güneyde mi, doğuda mı, batıda mı olduğu konusunda hiçbir fikrim yoktu. Ama o konuya gelince, Reading ve büyük ihtimalle diğer büyük kasabalar da on millik bir çevre içinde kalıyordu; yani burası belki de sandığım kadar gizli bir yer değildi. Yine de sessizliği göz önüne aldığımda şehir dışında olduğumuz kesindi. Odanın içinde bir aşağı bir yukarı dolanıyor, moralimi düzeltmek için kendi kendime sessizce bir şarkı mırıldanıyor ve bin şilini kesinlikle hak ettiğimi düşünüyordum. Birdenbire, önceden sessizliği bozan hiçbir işaret olmaksızın, odanın kapısı yavaşça açıldı. Daha önce görmüş olduğum kadın, arkasında holün karanlığı, meraklı ve güzel yüzünde lambanın sarı ışığı yansımış halde kapıda duruyordu. Korkudan yüzü bembeyazdı. Görüntüsü içimi ürpertti. Titreyen bir parmakla sessiz olmam için işaret etti. Ve arkasındaki alacakaranlığa korkak bakışlar fırlatarak bozuk bir İngilizceyle birkaç kelime fısıldadı.

"Sizin yerinizde olsam giderdim," dedi sakin olmaya çabalayarak, "giderdim, burada kalmazdım. Burada yapabileceğiniz bir şey yok."

"Ama hanımefendi," dedim, "henüz görevimi tamamlamadım. Makineyi görmeden gitmem mümkün değil."

"Beklemeniz iyi olmaz," diye devam etti. "Kapıdan çıkabilirsiniz, kimse engel olmaz." Gülümseyip kafamı salladığımı görünce çekingenliğini üzerinden atıp ellerini kavuşturmuş halde bir adım ileri atıldı. "Tanrı aş-

kına," diye fısıldadı, "çok geç olmadan git buradan!"

Ama ben doğuştan biraz inatçıyımdır ve yoluma bir engel çıktığında, bir işi bitirmeye daha da hevesleniriz. Alacağım parayı, yorucu yolculuğumu ve görünürde hiç de hoş geçmeyecek olan geceyi düşündüm; hepsine bir hiç uğruna mı katlanıyordum? Bana verilen görevi yerine getirmeden ve paramı almadan neden kaçacakmışım. Bu kadını hiç tanımıyordum, belki de biraz rahatsızdı. Söyledikleri beni itiraf edemeyeceğim kadar sarsmış olsa da cesurca kafamı sallamaya devam edip, bulunduğum yerde kalmaya kararlı olduğumu ifade ettim.

Tam, isteğini tekrar edecekti ki yukarıda bir kapı kapandı ve merdivende ayak sesleri duyuldu. Kısacık bir an için kulağını seslere verdi, ellerini çaresizlik içinde kaldırdı ve tıpkı geldiği gibi sessiz bir şekilde kayboldu.

"Yeni gelenler Albay Lysander Stark ve bana Bay Ferguson olarak tanıtılan kısa boylu, şişman bir adamdı.

" 'Kendisi sekreterim ve idarecim olur,' dedi albay. 'Bu arada, bu kapıyı kapatmamış mıydım? Umarım cereyanda kalmadınız."

"Hayır, tam tersine," dedim, "oda bana biraz havasız geldiği için kendim açtım.'

"Bana şu şüpheli bakışlarından birini daha atıp, 'Öyleyse işimize başlasak daha iyi olacak sanırım,' dedi.

" 'Bay Ferguson ile beraber sizi makineye götüreceğiz.'

" 'Şapkamı giysem iyi olacak öyleyse."

" 'Hayır! Makine evin içinde.'

" 'Ne? Killi toprağı evin içinden mi çıkartıyorsunuz?'

" 'Hayır, hayır, burada sadece presliyoruz. Neyse, bunları boş verelim, sizden istediğimiz tek şey makineyi inceleyip bize bozukluğunun nerede olduğunu söylemeniz."

"Albay lambayla beraber en önde, ben ve şişman idareci arkasından, beraberce üst kata çıktık. Koridorları, pasajları, dar merdivenleri ve küçük alçak kapılarıyla labirent gibi bir evdi. Üst katta hiçbir yerde halı ya da mobilya yoktu, duvar kâğıtları dökülüyordu ve nem, duvarlarda sağlıksız yeşil şekiller oluşturmuştu. Her şeyi doğal karşılıyormuş gibi görünmeye çalıştıysam da kadının uyarılarını unutmamıştım. Söylediklerini hafife almıştım ama gözüm yine de bu iki adamın üzerindeydi.

"Ferguson, sakin ve suratsız bir adama benziyordu. Söylediği birkaç kelimeden, en azından benim gibi İngiliz olduğunu anladım.

Sonunda Albay Lysander Stark, kilidini açtığı küçük bir kapının önünde durdu. Aynı anda üçümüzün sığamayacağı kadar küçük, kare biçiminde bir odaya açılıyordu. Ferguson dışarıda beklerken Albay beni içeriye soktu.

"'Şu anda hidrolik presin içinde duruyoruz,' dedi. 'Birisi mekanizmayı şu anda çalıştıracak olsa, sanırım bu bizim için pek de hoş bir deneyim olmaz. Bu küçük oda-

nın tavanı, aslında alçalan bir pistonun ucunu oluşturuyor ve alçaldığında, üzerinde durmakta olduğumuz bu metal tabana tonlarca güç uygulayarak presleme işlemini tamamlıyor. Dışarıda gücü karşılayıp uzmanlık alanınıza girdiği için anlayabileceğiniz şekilde onu ileten ve kat kat artıran küçük hidrolik tanklar var. Makine hâlâ çalışıyor ama zaman zaman takılıyor ve nedense gücünden düşmüş durumda. Makineyi inceleyip durumunu nasıl düzelteceğimizi anlatma nezaketinde bulunursanız seviniriz."

"Lambayı elinden aldım ve makineyi dikkatlice gözden geçirdim. Muazzam büyüklükte, inanılmaz bir basınç uygulayabilecek kapasitede bir makineydi. Dışarı çıkıp, kontrol düğmelerinden birini çevirdiğimde çıkan sesten, silindirlerden birinde küçük bir sızıntı olduğunu hemen kavradım. Yaptığım incelemeler sonucunda pistonun kafasındaki lastik bandın bozulup işlevini yerine getiremez hale gelmiş olduğunu gördüm. Güç kaybının sebebi belli ki buydu. Söylediklerimi dikkatlice dinleyip, bozuklukları nasıl gidereceklerine dair mantıklı sorular yönelten arkadaşlarıma bunları gösterdim. Gereken açıklamaları yaptıktan sonra kendi merakımı gidermek için makinenin ana parçasının bulunduğu odacığa girdim.

"Killi toprakla ilgili hikâyenin uydurma olduğunu anlamamak için kör olmak gerekirdi; bu denli güçlü bir mekanizmayı, öyle fuzuli bir işlem için kullanmak çok

aptalca olurdu. Duvarlar tahtaydı ama zemin büyük bir demir parçasından oluşuyordu. Tabanı daha yakından incelediğimde, bütün zemini kaplayan ince bir metal toz olduğunu fark ettim. Durmuş ve ne olduğunu iyice anlamak için tozu karıştırıyordum ki arkamdan kendi kendine Almanca bir şeyler mırıldanan albayın sesini duydum. Bembeyaz kesilmiş bir halde bana bakıyordu.

" 'Ne yapıyorsun orada?' diye sordu sertçe.

"Bana anlattığı saçma hikâyeye inandığım için kızmıştım.

" 'Hayranlıkla, killi toprağın kalitesini seyrediyordum ,' dedim.

" 'Sanırım ne için kullandığınızı bilsem, makinenizle ilgili bilmek istediğiniz her şeye daha kolay cevap verebilirdim.'

"Kelimeler ağzımdan çıktığı anda, o kadar sert bir üslupla konuştuğuma pişman oldum. Albayın yüzü sertleşti ve gri gözlerinde uğursuz bir ışık belirdi.

" 'Pekâlâ,' dedi, 'makineyle ilgili her şeyi öğreneceksiniz.' Geriye doğru bir adım attı, küçük kapıyı hızla kapattı ve anahtarı çevirdi. Ona doğru koşup koluna asıldım ama tekmelerimin, yumruklarımın karşısında hiç yılmadan duran sağlam bir kapıydı. 'Hey!' diye bağırdım. 'Hey! Albay! Çıkarın beni buradan!'

"Birden, sessizliğin ortasında yüreğimi ağzıma getiren bir ses duydum. Kaldıraçların tıngırtısı ve sızdıran silindirin sesleriydi. Albay motoru çalıştırmıştı. Lamba,

motoru incelemek için durduğumda koymuş olduğum yerde duruyordu. Yaydığı ışıkta siyah tavanın yavaş yavaş, sarsılarak üzerime doğru geldiğini gördüm. Belki ilk bakışta o kadar tehlikeli görünmüyordu ama herkesten daha iyi biliyordum ki gücü, bir dakikadan az bir sürede beni şekilsiz bir püre haline getirebilecek kadar fazlaydı. Çığlıklar atarak kapıya atıldım ve tırnaklarımla kilidi parçalamaya çalıştım. Albaya beni bırakması için yalvarıyordum ama kaldıraçların acımasız gürültüsü çığlıklarımı boğuyordu. Tavan, kafamın on, on beş santim üzerine kadar inmişti; elimi kaldırdığımda sert, pürüzlü yüzeyini hissediyordum. Birden, ölümümün acısının, onu hangi pozisyonda karşıladığıma göre oldukça değişeceği fikri aklımdan bir yıldırım gibi geçti. Yüzüstü yattığım taktirde ağırlık omurgama binecekti; o korkunç anı düşünmek bile beni çılgına çevirmeye yetiyordu. Belki diğer türlüsü daha kolay olurdu ama düşününce, yerde yatıp, üzerime gelen siyah gölgeye bakacak kadar korkusuz olabilecek miydim? Artık dik duramaz hale gelmiştim ki gözüm, içimdeki umut ışığını canlandıran bir şeye takıldı.

"Daha önce de söylediğim gibi odanın tabanı ve tavan demirden, duvarları tahtadandı. Etrafıma son olarak hızlı bir bakış fırlattığımda, iki tahtanın arasından sızan ve oradaki küçük bir panel geriye doğru çekildikçe genişleyip duran sarı, incecik bir ışık gördüm. Orada kurtulmamı sağlayacak bir kapı olduğuna bir türlü

inanamıyordum. Bir saniye kadar sonra o geçişten sıyrılmış, yarı baygın halde diğer tarafta yatıyordum. Panel arkamdan tekrar kapanmıştı, ama lambanın şangırtısıyla hemen ardından metal yüzeylerinin birleşmesinden çıkan ses, ölümden nasıl kıl payı kurtulduğumu anlatıyordu.

"Bileğimin sertçe çekiştirilmesiyle kendime geldim. Dar bir koridorda, taş bir zemin üzerinde yatıyordum ve yanımda, sağ eliyle bir mum tutarken, sol eliyle beni çekiştirip duran bir kadın vardı. Aptal gibi davranıp uyarısına kulak asmadığım dostumun ta kendisiydi.

" 'Gel! Gel!' diye bağırıyordu nefes nefese. 'Her an gelebilirler. Orada olmadığını görecekler. Çok az zamanımız var, hemen gelmelisin!'

"Bu defa uyarısına karşı gelmedim. Titreyen bacaklarla ayağa kalktım ve peşinden giderek koridordan ve bir merdivenden aşağıya koştum. Tam başka bir koridora ulaşmıştık ki, koşan ayakların sesleriyle iki adamın bağırışlarını duyduk. Biri bizim olduğumuz kattan diğerine cevap veriyor, öbürü de bir alt kattan sesleniyordu. Yol göstericim olduğu yerde dondu ve çıldırmak üzereymiş gibi etrafına bakındı. Ardından, penceresinden ayın parıldadığı bir yatak odasına açılan bir kapıyı açtı.

" 'Bu tek şansın,' dedi. 'Çok yüksek ama belki de atlayabilirsin.'

"O konuşurken pasajın öbür ucunda bir ışık göründü

ve bir elinde lamba, diğer elinde bir kasabın satırına benzeyen silahıyla Albay Lysander Stark bize doğru koşmaya başladı. Odanın öbür ucuna koşup pencereyi açtım ve dışarı baktım. Ay ışığında dinlenen bahçe ne kadar da huzurlu, sakin ve tatlı görünüyordu. Yükseklik on metreden fazla olamazdı. Eşiğe tırmandım ama beni tehdit eden kişiyle kurtarıcım arasında ne konuşulduğunu duymadan atlamak istemedim. Eğer ona kötü davranacak olunsaydı, bütün tehlikeleri göze alıp ona yardıma koşmaya karar vermiştim. Bu düşünce aklımdan henüz geçmişti ki, albay kapıda belirdi. Kadını yana iterek geçmeye çalıştı ama o, kollarını adamın etrafına dolayıp engellemeye çalıştı.

" 'Fritz! Fritz!' diye haykırdı. 'Geçen seferden sonra bana verdiğin sözü unutma. Bir daha olmayacak demiştin. Sessiz kalacak. Oh, kimseye anlatmayacak.'

" 'Delirmiş olmalısın Elise!' diye bağırdı kadından kurtulmaya çalışarak. 'Hepimizin sonunu hazırlayacaksın. O çok fazla şey biliyor. Bırak da geçeyim diyorum sana.' Kadını bir yana iterek pencereye koştu ve kocaman silahıyla bana saldırdı. Kendimi boşluğa bırakmıştım ve sadece ellerimle, eşiğe tutunuyordum. Tam o anda satırı indirdi. Hafif bir acı hissettim, tutuşum gevşedi ve aşağıdaki bahçeye düştüm.

"Çok fazla sarsılmıştım ama düşüşüm canımı hiç yakmamıştı. Hâlâ tehlikede olduğumun farkındaydım, onun için ayağa kalktım ve tüm gücümle çalıların arasından

koşmaya başladım. Koşarken, birdenbire şiddetli bir baş dönmesi ve mide bulantısı hissettim. Acıyla zonklayan elime baktım ve ilk defa o zaman başparmağımın olmadığını ve yaramdan kan fışkırdığını gördüm. Mendilimi etrafına bağlamak için uğraştıysam da kulaklarım ansızın çınlamaya başladı ve hemen ardından baygın bir halde gül ağaçlarının arasına düştüm.

"Baygın halde ne kadar yatmış olduğumu hiç bilemiyorum. Oldukça uzun bir süre olmalı çünkü giysilerim çiğ yüzünden sırılsıklam ve ceket kolum yaralı elimden akan kanla kıpkırmızı olmuştu. Acısı, gece yaşadığım tüm olayların her ayrıntısını bir saniyede geri getirdi. Kovalayanların hâlâ peşimde olabileceğini düşünerek hemen ayağa fırladım. Ne var ki, etrafıma bakındığımda ne bir ev ne de bir bahçe görebiliyordum. Yaşadığım şaşkınlığı size anlatamam. Anayolun hemen yanındaki çitin dibinde yatıyordum. Az aşağıda, yakınına gidip baktığımda önceki gece buraya varırken inmiş olduğum istasyon olduğu ortaya çıkan uzun bir bina vardı. Elimdeki iğrenç yara olmasa o saatler boyunca yaşamış olduğum her şeyin kötü bir rüya olduğunu düşünürdüm.

" 'Yarı baygın bir halde istasyona girip sabah trenini sordum. Bir saat içinde Reading'e bir tane varmış. Gece gittiğimde görevli adamın hâlâ orada olduğunu fark ettim ve ona Albay Lysander Stark ismini duyup duymadığını sordum. İsim ona yabancıydı. Önceki gece beni bekleyen arabayı fark etmiş miydi? Hayır, fark et-

memişti. Yakınlarda bir polis karakolu var mıydı? Üç mil ötede bir tane varmış.

"Zayıf ve hasta halimle orası benim için fazla uzaktı. Polise hikâyemi anlatma işini şehre dönene kadar ertelemeye karar verdim. Geldiğimde saat altıyı biraz geçiyordu; onun için önce yaramı sardırmaya gittim, ardından da doktor, buraya kadar bana eşlik etme nezaketinde bulundu. Davayı ellerinize bırakıyorum ve ne tavsiye ederseniz yapacağıma dair söz veriyorum."

Bu ilginç hikâyeyi dinledikten sonra ikimiz de bir süre sessizce oturduk. Sonunda Sherlock Holmes, kitaplığına giderek içine gazetede bulduğu ilginç yazıları yapıştırdığı kitabını çıkardı.

"Burada ilginizi çekecek bir ilan var," dedi. "Yaklaşık olarak bir yıl kadar önce tüm gazetelerde yer almıştı. Dinleyin:

'Kayıp. Bay Jeremiah Hayling. Yirmi altı yaşında, hidrolik mühendisi. Gece saat onda evini terk ettikten sonra bir daha haber alınamamıştır. Üzerinde siyah,' vs. vs. Ha! Belli ki albay, makinesini daha önce de tamir ettirmiş.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı hastam. "Bu, kızın söylediklerini de açıklıyor."

"Çok haklısınız. Albayın, kimsenin küçük oyununu bozmasına izin vermeyecek, serin kanlı ve acımasız bir adam olduğu apaçık ortada. Neyse, şimdi saniyelerin bile önemi var. Kendinizi iyi hissediyorsanız önce Scot-

land Yard'a uğrayalım sonra da Eyford'a gitme hazırlıklarına başlayabiliriz."

Yaklaşık üç saat sonra, hepimiz Reading'ten kalkıp küçük Berkshire kasabasına giden trendeydik. Yani Sherlock Holmes, hidrolik mühendisi, Scotland Yard' dan müfettiş Bradstreet, bir sivil polis ve ben. Bradstreet, koltuğunun üzerine civarı kapsayan bir harita açmış ve Eyford'u merkez alarak pusulalarıyla bir halka çizmekle meşguldü.

"İşte," dedi, "bu halka, kasabanın etrafındaki on millik alanı içine alıyor. Aradığımız yer halkanın çizgisine yakın bir yerlerde olmalı. Sanırım on mil demiştiniz, öyle değil mi bayım?"

"Bir saat süren sıkı bir yolculuktu."

"Ve sizi baygın haldeyken onca yolu geri götürdüklerini düşünüyorsunuz, öyle mi?"

"Öyle olmalı. Ayrıca kaldırılıp bir yerlere götürüldüğüme dair karışık bir şeyler de hatırlıyorum."

"Benim anlayamadığım," dedim, "seni bahçede baygın halde bulduklarında neden öldürmedikleri. Belki de kadının albaya yalvarmaları işe yaradı."

"Bunun pek mümkün olacağını sanmam. Albayınki kadar duygusuz bir suratı daha önce hiç görmemiştim."

"Neyse, yakında her şeyi halledeceğiz zaten," dedi Bradstreet. "Ben çemberimi buraya çizdim. Keşke peşinde olduğumuz insanları tam olarak hangi noktada aramamız gerektiğini bilseydik."

"O noktayı aydınlatabileceğimi sanıyorum," dedi Holmes sessizce.

"Ah, gerçekten mi!" diye çıkıştı müfettiş. "Fikrinizi oluşturdunuz demek! Bakalım size kim katılacak. Bana kalırsa güneyde derim çünkü oranın toprakları daha tenha."

"Bence doğuda," dedi hastam.

"Ben de oyumu batı için kullanıyorum," dedi sivil polis. "Oralarda birçok sessiz küçük köy var."

"Ve ben de kuzey diyorum," dedim. "Çünkü orada tepeler yok ve dostumuz, arabanın bir tepeye çıktığını hatırlamadığını söylüyor."

"Haydi bakalım," diye atıldı müfettiş gülerek, "çok hoş, dört farklı fikir. Pusulayı aramızda bölüştük. Bu durumda siz oyunuzu kime veriyorsunuz?"

"Hepiniz yanılıyorsunuz."

"Ama bu mümkün değil."

"Mümkün," dedi Holmes. "Bence burası." Parmağını çemberin merkezine koydu. "İşte, onları burada bulacağız."

"Peki, on millik yolculuk ne oldu?" diye sordu Hatherley şaşkınlık içinde.

"Beş ileri, beş geri. İşte bu kadar basit. Arabaya bindiğinizde atın dinlenmiş olduğunu kendiniz söylediniz. On mil o kötü yollarda koşmuş olsaydı nasıl dinlenmiş olabilirdi?"

"Gerçekten de çok mümkün gözüken bir hile," diye-

fikrini belirtti Bradstreet düşünceli bir şekilde. "Ve bu suçluların işi konusunda da hiçbir şüphe yok tabii."

"Kesinlikle. En ufak bir şüphe yok ki bu adamlar büyük çaplı kalpazanlar. Makineyi, gümüş yerine başka alaşımlar oluşturmak için kullanıyorlar."

"Bir süredir kurnaz bir çetenin iş başında olduğunu biliyorduk," dedi müfettiş. "Ülke içine en azından bin adet madeni para dağıtmışlar. Reading'e kadar onları takip edebilmiştik ama izlerini büyük bir ustalıkla silmiş oldukları için maalesef daha ileri gidememiştik. Bu da işlerinin ehli olduklarını gösteriyor. Ama şimdi, elimize geçen bu güzel fırsat sayesinde onları kıstırmayı başaracağımızı sanıyorum."

Ama müfettiş yanılmıştı çünkü bu suçluların kanunun ellerine düşmeye hiç niyetleri yoktu. Eyford İstasyonu'na girdiğimizde, bir ağaç öbeğinin arkasından yükselen ve çevreyi uğursuzca kaplayan kocaman bir duman bulutu gözümüze çarptı.

"Yangın mı çıkmış?" diye sordu Bradstreet, tren bizi arkasında bırakarak yoluna devam ederken.

"Evet, bayım!" dedi istasyon müdürü.

"Ne zaman çıktı?"

"Gece çıkmış diye duydum, bayım ama giderek yayılıyor. Bütün ev alevler içinde kaldı."

"Kimin evi?"

"Dr. Becher'in."

Mühendis dostumuz araya girerek: "Söyleyin lütfen,

şu Dr. Becher uzun, sivri burunlu zayıf bir Alman mıydı?"

İstasyon müdürü neşeyle gülmeye başladı. "Hayır bayım, Dr. Becher bir İngilizdir ve köyde ondan daha koca göbekli biri daha yoktur. Ama onunla kalan bir beyefendi var; anladığım kadarıyla bir hastası. O yabancıdır ve iyi pişmiş bir bifteğin ona bir zararı olmaz doğrusu."

İstasyon müdürü daha konuşmasını bitirmeden hepimiz yangının olduğu yöne doğru koşmaya başlamıştık. Yol küçük bir tepeye çıkıyordu ve önümüzde, her penceresinden ve kapısından alevler fışkıran beyaz bir bina duruyordu. Bahçesinde üç itfaiye arabası alevlerle boğuşup duruyordu.

"İşte burası!" diye bağırdı Hatherley heyecanla. "Şurası çakıllı yol ve şunlar da içinde yattığım gül ağaçları. İkinci kattaki şu pencereden atlamıştım işte."

"En azından onlardan intikamınızı almışsınız. Hiç şüphe yok ki gaz lambanız preste ezilirken tahta duvarları tutuşturmuş. O sırada bunu fark edemeyecek kadar heyecanla sizi kovalamakla meşguldüler. Herhalde çoktan kaçıp gitmişlerdir ama siz yine de eski dostlarınıza bir bakınsanız iyi olur."

Ve Holmes'un tahmini doğru çıktı. Gitmişlerdi. O günden beri ne o güzel kadından, ne uğursuz Alman'dan, ne de suratsız İngiliz'den bir haber alınabilmiş. O sabah bir çiftçi, içinde bir sürü insanla birkaç büyük sandık olan ve hızla Reading'e doğru yol alan bir

araba görmüş, ama bu, kaçaklarla ilgili öğrenebileceğimiz son şey oldu. Holmes'un müthiş zekâsı bile nerede olduklarına dair bir ipucu bulunmasını sağlayamadı.

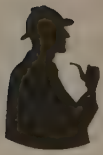
İtfayeciler, içeride buldukları garip şeylere bir hayli şaşırmışlardı. İkinci kattaki pencere pervazında kopmuş bir insan başparmağı bulmaları ise şaşkınlıklarını daha da artırmıştı. Akşama doğru, çabaları nihayet sonuç verdi ve alevleri yendiler. Ama çatı çökmüştü ve bütün ev öyle bir harabeye dönmüştü ki yeni tanıdığımız dostumuza o kadar pahalıya patlayan makineden, yamulmuş birkaç silindir ve demir boruların haricinde hiçbir şey kalmamıştı. Bol miktarda nikel ve kalay bulunduysa da paralardan eser yoktu. Söz konusu şu büyük kutuların açıklaması belli ki burada yatıyordu.

Hidrolik mühendisimizin şuurunu kaybettiği noktadan kendine geldiği noktaya nasıl geldiği sorusu, bahçedeki yumuşak toprakta bulunan izler olmasa sonsuza kadar cevap bulamayabilirdi. Biri çok küçük, diğeri de çok büyük ayaklı iki kişi tarafından taşınmıştı. Büyük ihtimalle, daha az cesaretli ve saldırgan olan sessiz İngiliz, kadınla beraber baygın adamı tehlikeden uzaklaştırmıştı.

"Evet," dedi mühendisimiz üzüntüyle bir kez daha Londra'ya dönmek üzere yerlerimizi alırken, "benim için çok hoş bir iş oldu doğrusu! Başparmağımı kaybettim, bin şilinimi kaybettim. Peki elime ne geçti?"

"Tecrübe," dedi Holmes gülerek. "Bu işe yarayabilir,

biliyorsun. Hayatının sonuna kadar hatırlaman için bunu kelimelere dökmen yeter."

ASİL BEKÂR

Lord St. Simon'un evliliği ve ardından tuhaf şekilde boşanması, talihsiz damadın içinde bulunduğu yüksek çevrelerde artık konuşulmaz olmuştu. Boşanmadan sonra çıkan yeni skandallar ile çirkin ayrıntıları, bu dört yıllık dramla ilgili dedikoduları gölgede bırakmıştı. Kamuya bütün gerçekler yansımadığı ve dostum Sherlock Holmes'un bu meselenin çözümünde büyük bir payı olduğunu bildiğim için, her şeyi en başından anlatmam gerektiğini düşünüyorum.

Ben evlenmeden birkaç hafta önce, Holmes'la Baker Sokağı'ndaki odaları henüz paylaştığımız günlerdeydik. Dostum bir öğleden sonra gezintisinden döndüğünde, masanın üzerinde onu bekleyen bir mektup buldu. O gün, aniden çıkan sonbahar rüzgârlarıyla birlikte hava yağmura dönünce ben de bütün gün dışarı çıkmamıştım. Afganistan'dan yadigâr, bacağımdaki Jezail kurşunu da bütün gün sızlayıp durmuştu. Rahat bir koltuğa oturmuş, bacaklarımı da bir diğerine dayamış, sonunda sıkılıp bir kenara atıncaya kadar pek çok gazeteyi okumakla zamanımı geçir-

miştim. Bir yandan da masada duran, büyük bir taçla süslenmiş zarfa bakıp dostumun bu asil müşterisinin kim olduğunu merak etmiştim.

"Sana önemli bir mektup var," dedim dostum içeri girdiğinde. "Hatırladığım kadarıyla genelde sabahları balıkçılardan ve gelgit gözcülerinden başka kimseden mektup almazdın."

"Evet, çok çeşitli bağlantılarım olduğu doğru," diye cevap verdi gülümseyerek. "Sıradan vakalar genelde daha ilginç olurlar. Şu masada duran ise, gittiği yerde insanın canını sıkan veya bol bol yalan söylemesini gerektiren bir davetiyeye benziyor."

Mührü kopartarak içindekilere baktı.

"İlgi çekici bir şey olabilir."

"Bir davetiye değil herhalde."

"Hayır, tamamen iş meselesi."

"Soylu bir müşteriden mi?"

"İngiltere'nin en büyüklerinden biri."

"Sevgili dostum, kutlarım seni."

"Emin ol ki Watson, müşterimin statüsü, meselesi kadar ilgilendirmiyor beni. Son zamanlarda gazeteleri okuyorsun, değil mi?"

"Haliyle," dedim köşedeki gazete yığınını göstererek. "Yapacak başka bir şey yoktu."

"Bak bu iyi; belki de bu konuda bana yardımcı olabilirsin. Suç haberleri ve kayıp ilanları dışında başka bir şey okumam da ben. Özellikle ikincisi, verdiği iyi bilgiler sebebiyle benim için çok önemlidir. Ama eğer son haberleri takip ettiysen, Lord St. Simon ve evliliği hakkında da bir

şeyler okumuşsundur herhalde."

"Ah tabii, hem de büyük bir ilgiyle."

"Çok güzel. Elimdeki mektup Lord St. Simon'dan geliyor. Şimdi sana bu mektubu okuyacağım, sen de karşılığında gazeteden öğrendiklerini aktaracaksın bana. Okuyorum:

" 'SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES:

Lord Backwater, fikirler ve sır tutma konusunda size sonuna kadar güvenebileceğimi söyledi. Bu yüzden, evliliğimle ilgili tatsız bir olay hakkında size danışmaya karar verdim. Scotland Yard'dan Bay Lestrade de bu meseleyle ilgileniyor ve kendisi sizin işbirliğinize karşı çıkmayacağını, hatta yararlı olacağınıza inandığını bildirdi. Öğleden sonra saat dörtte geleceğim. Eğer o vakitte başka bir randevunuz varsa umarım ertelersiniz çünkü bu mesele çok ciddi.

Görüşmek üzere...

ROBERT ST. SIMON.

"Grosvenor malikânelerinden gönderilmiş, tüy kalemle yazılmış ve asil lordumuzun sağ küçük parmağına mürekkep sıçramış," diye söze girdi Holmes, mektubu katlayarak.

"Saat dörtte demiş. Şimdi saat üç. Bir saat içinde burada olur."

"O zaman senin de yardımınla meseleyi açıklığa kavuşturmak için vaktimiz var. Sen gazetelerdeki haberleri

zaman sıralamasına göre dizerken ben de müşterimizin kim olduğuna bir bakayım." Şöminenin üstündeki raftan kırmızı kaplı bir cilt aldı. "İşte burada," dedi, kitabı kucağına yerleştirerek. "Lord Robert Walsingham de Vere St. Simon, Balmoral dükünün ikinci oğlu. 1846'da doğmuş. Şu anda kırk bir yaşında ve yaş olarak evliliğe uygun. Bir dönem, koloni sekreterliği yapmış. Babası dük, bir zamanlar dışişleri sözcüsüymüş. Plantagenetlerle doğrudan kan bağları, Tudorlarla da akrabalıkları varmış. Burada pek aydınlatıcı bilgiler yok. Sanırım sana dönmek zorundayım, Watson; sağlam bilgiler sende."

"Aradığımı bulmakta zorluk çekmedim," dedim, "çünkü bilgiler hem yeni hem de çok çarpıcı. Bir araştırma üzerindeyken başka meselelerle rahatsız edilmekten hoşlanmadığını bildiğim için sana aktarmaktan kaçınmıştım."

"Grosvenor'daki taşıma arabası meselesinden mi bahsediyorsun? Zaten bu mesele halloldu bile; ilk andan belliydi ya. Lütfen gazetelerden derlediklerini oku şimdi."

"Bulabildiğim ilk haber, birkaç hafta önce *Morning Post*'un dedikodu köşesinde yayımlanmış. Şöyle yazıyor: 'Söylentiler doğruysa Balmoral Dükü'nün ikinci oğlu Lord Robert St. Simon ile San Francisco, Kaliforniyalı toprak sahibi Aloysius Doran'ın tek kızı Ivan Hatty Doran arasında bir evlilik gerçekleşecek."

"Kısa ve öz," diye araya girdi Holmes, uzun, zayıf bacaklarını ateşe doğru uzatarak.

"Aynı haftanın sosyete gazetelerinden birinde konuyu daha genişçe ele alan bir yazı bulunuyor. Şöyle diyor: 'Evlilik piyasasında da her şey kendi iç piyasamızın aleyhine

gelişiyor. Büyük Britanya'nın soylu hanedanlarını teker teker Atlantik'in karşı yakasındaki kuzenlerimize kaptırıyoruz. Bu güzel istilacılara, geçen hafta bir yenisi daha eklendi. Aşk Tanrısı'nın oklarına yirmi yıldır direnen Lord St. Simon, sonunda pes etti ve Kaliforniyalı bir milyonerin kızı olan Bayan Hatty Doran'la yakında evleneceklerini açıkladı. Westbury House kutlamalarında zarafeti ve güzelliğiyle dikkatleri çeken Bayan Doran evin tek çocuğu olduğu için, çeyizinin altı haneli rakamlara ulaşacağı söyleniyor. Balmoral Dükü'nün son birkaç yıldır tablolarını satmak zorunda kaldığı ve Lord St. Simon'ın Birchmoor'da küçük bir arazi dışında kendine ait hiçbir şeyinin kalmadığı bilindiğine göre, bu evlilikten kârlı çıkacak olanın sadece Kaliforniyalı bayan olmadığı kesin.'"

"Başka bir şey yok mu?" diye sordu Holmes esneyerek.

"Aslında var. Hanover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'nde sade bir tören yapılacağı, birkaç samimi ahbabın çağrılacağı ve kutlamanın, Bay Aloysius Doran'ın yeni satın aldığı Lancaster'daki evinde düzenleneceği de eklenmiş. İki gün sonra ise –ki bu geçen çarşambaya denk geliyor– kısa bir ilanla düğünün yapılmış olduğu ve balayının Lord Backwater'ın Petersfield'daki evinde geçirileceği bildiriliyor. Gelin kaybolmadan önceki haberler böyle."

"Neyden önceki?" diye sordu Holmes irkilerek.

"Kadın kaybolmadan önce."

"Peki ne zaman kaybolmuş?"

"Düğünden sonraki ilk sabah."

"Gerçekten mi? Bak şimdi ilginç bir hal almaya başladı;

biraz da dramatik tabii."

"Evet, benim de dikkatimi bu yüzden çekmişti."

"Genellikle ya törenden önce ya da balayı sırasında kaybolurlar. Şimdiye kadar böylesine rastladığımı hatırlayamıyorum. Lütfen, ayrıntıları anlatır mısın?"

"Ama çok yetersiz oldukları konusunda uyarmalıyım seni."

"Belki gerisini biz tamamlarız."

"Dünkü sabah gazetelerinden birinde çıkan bir makale, olayı çok iyi özetliyor. Başlığı şöyle:

'Ünlü Düğünde Garip Olay':

" 'Lord St. Simon'ın ailesi, evlilikle bağlantılı olarak meydana gelen garip ve üzücü olaylar yüzünden zor günler yaşıyor. Dün, gazetelerde de ilan edilen tören, sabah gerçekten de yapıldı; ama bir süredir ortalıkta dolaşan dedikoduların iç yüzü henüz yeni anlaşılmaya başladı. Yakınların gizli tutmak istemelerine rağmen olay kamuoyuna kadar yansıdı ve artık olanları örtbas etmenin bir anlamı da kalmadı.

" 'Hanover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'ndeki sade törene, gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral Düşesi, Lord Backwater, Lord Eustace ve Leydi Clara St. Simon (damadın erkek ve kız kardeşleri) ve Leydi Whittington dışında kimse katılmadı. Törenden sonra herkes Bay Aloysius Doran'ın Lancaster'daki evinde hazırlanan kahvaltıya katıldı. İsmi bilinmeyen bir bayanın, Lord St. Simon'la ilgili bazı iddiaları olduğunu söyleyerek kutlamaya müdahale etmek istemesi üzerine küçük bir kargaşa çıktığı söyleniyor. Kadın uzun tartışmalardan sonra uşak-

lar tarafından uzaklaştırılmış. Gelin ise şans eseri eve bu sevimsiz olaydan önce girerek diğerleriyle kahvaltıya oturmuş ama aniden rahatsızlandığını söyleyerek odasına çıkmış. Uzun süre gelmemesi üzerine, babası ona bakmaya gitmiş ama hizmetçilerden, kızının odaya kısa bir süreliğine uğradığını, bir ceket ve bir bone alarak aşağı indiğini öğrenmiş. Kapıcılardan biri, bir bayanın evden ayrıldığını gördüğünü ama diğerleriyle birlikte olduğunu düşündüğü için bu gidenin gelin olmasına ihtimal vermediğini belirtmiş. Bay Aloysius Doran, kızının kaybolduğuna emin olunca damatla birlikte polise başvurmuş ve bunun üzerine hemen soruşturmalara başlanmış. Ama geçen geceye kadar kayıp bayanın nerede olduğuna dair hiçbir bilgi alınamamıştır. Olayda çirkin bir oyun olduğu ve polisin, evin girişinde kargaşa yaratan kadını tutukladığı söyleniyor. Bu kadının, kıskançlık veya başka bir sebepten gelinin garip kayboluşunda parmağı olmasından şüphelenildiği belirtiliyor.'"

"Hepsi bu mu?"

"Başka bir sabah baskısında küçük bir makale daha var."

"Devam et."

"Olay çıkaran Bayan Flora Miller'ın tutuklandığı yazıyor. Eskiden Allegro'da dansözlük yaptığı ve damadı birkaç yıldır tanıdığı öğrenilmiş. Basında daha fazla ayrıntı yok. Gerisi senin işin artık."

"Son derece ilginç bir vaka gibi görünüyor. Bunu kaçırmak istemem. Ama şimdi kapı çalıyor; saat dördü geçtiğine göre bu gelen asil müşterimiz olmalı. Gitmeyi

aklından bile geçirme Watson, en azından hafızam için bir tanığa ihtiyacım var."

Hizmetçi çocuk kapıyı açarak; "Lord Robert St. Simon," diye takdim etti misafirimizi. Solgun yüzünde hoş, kültürlü bir ifade ve insanları yönetmeyi iyi bildiğini gösteren kararlı gözleriyle bir beyefendi içeri girdi. Hafif kamburu ve yürürken bükülen dizleri, vaktinden önce yaşlanmış bir adam gibi görünmesine yol açıyordu. Şapkasını çıkarınca, saçlarının uçlardan beyazladığı ve tepesinin açıldığı belli oldu. Geniş yakaları, siyah frakı, beyaz ceketi, sarı eldivenleri, deri ayakkabıları ve açık renk tozluklarıyla züppeliğe varan özenli bir giyim tarzı vardı. Yavaşça odaya girdi ve kafasını soldan sağa çevirdi. Bir yandan da sağ elindeki gözlük zincirini sallıyordu.

"İyi günler Lord St. Simon," dedi Holmes, ayağa kalkıp önünde eğilerek. "Lütfen hasır sandalyeye oturunuz. Bu, dostum ve meslektaşım Dr. Watson. Ateşe biraz yaklaşın da bu meseleyi konuşalım."

"Siz de tahmin edersiniz ki, benim için çok üzücü bir durum bu, Bay Holmes. Mahvolmak üzereyim. Daha önceden de buna benzer vakaları çözdüğünüzü duydum, fakat herhalde hiçbiri şimdi olduğu gibi asil bir topluluğu ilgilendirmiyordu."

"Tam tersi."

"Efendim?"

"Böyle bir topluluktan son müşterim bir kraldı."

"Ah, gerçekten mi? Bilmiyordum. Hangi kral?"

"İskandinavya Kralı."

"Ne? O da mı karısını kaybetti?"

"Takdir edersiniz ki," dedi Holmes yumuşakça, "müşterilerimin meselelerinde, sizde de olacağı gibi bir gizlilik prensibim vardır."

"Elbette! Çok doğru! Çok doğru! Özür dilerim. Benim sorunuma gelince; bir fikir edinmeniz için her türlü bilgiyi vermeye hazırım."

"Teşekkür ederim. Şimdiye kadar, basına yansıyan tarafını öğrendim. Sanırım gelinin kaybolmasıyla ilgili şu makaleyi doğru kabul edebiliriz."

Lord St. Simon gazeteye şöyle bir göz attı. "Evet, buraya kadar hepsi doğru."

"Ama kesin bir yargıya varmak için fazlası gerekiyor. Sanırım size yönelteceğim soruların cevaplarıyla sonuca ulaşabilirim."

"Lütfen devam edin."

"Bayan Hatty Doran'la ilk kez nerede tanıştınız?"

"Bir yıl önce San Francisco'da."

"Amerika'da seyahatte miydiniz?"

"Evet."

"O zaman mı nişanlandınız?"

"Hayır."

"O halde ilişkiniz arkadaşçaydı."

"Onunla birlikteyken çok eğleniyordum ve o da bunun farkındaydı."

"Babası çok mu zengin?"

"Pasifik'in en zengin adamı olduğu söyleniyor."

"Bu serveti nasıl elde etmiş?"

"Madencilikten. Birkaç yıl öncesine kadar hiçbir şeyi yokmuş.

Sonra altın bulunca, çuvallar dolusu para kazanmış."

"Peki, genç bayanın, yani karınızın karakteri hakkında neler söyleyebilirsiniz?"

Gözlüklerini daha hızlı sallamaya başlamıştı şimdi. Sonra da gözlerini ateşe dikti. "Bakın Bay Holmes," dedi, "babası zengin olmadan önce karım yirmili yaşlarındaymış. O süre boyunca maden kamplarında, ormanlarda, dağlarda dolaşarak büyümüş; yani eğitimini okuldan değil, doğadan almış. Sağlam yapılı, yabani ve özgür, geleneklere aldırmayan biri; yani bizim erkekten bozma dediğimiz tiplerden. Çok coşkulu ve sabırsız bir yapısı var. Çabucak karar verir ve olaylara korkusuzca atılır. Öte yandan, özünde soylu bir kadın olduğunu bilmesem," –hafifçe öksürdü– "ona şerefli ismimi bahşetmezdim. Kendini kahramanca feda edebilecek kadar onurlu bir kadın o."

"Yanınızda bir fotoğrafı var mı?"

"Evet, bir tane getirdim." Cebinden sevimli bir kadın portresi çıkardı. Bir fotoğraf değil, fildişinden bir minyatürdü ve parlak siyah saçları, kocaman siyah gözleri ve ağzı ortaya çıkarmıştı. Holmes minyatürü uzun uzun ve dikkatlice inceledikten sonra Lord St. Simon'a geri uzattı.

"O zaman genç bayan Londra'ya geldiğinde ilişkinizi tazelediniz, öyle değil mi?"

"Evet. Babası Londra'ya gelirken onu da getirmişti. Birkaç kez buluştuk, nişanlandık ve şimdi de evlendik."

"Önemli bir miktar çeyiz de getirdi sanırım."

"Öyle, ama ailem için alışılmadık bir miktar değil,"

"Ve tabii ki, evlilik gerçekleştiği için bu size kalıyor."

"Bunu gerçekten hiç araştırmadım."

"Muhakkak. Bayan Doran'ı törenden önce gördünüz mü?"

"Evet."

"Neşeli miydi?"

"Hem de nasıl. Geleceğimiz hakkında konuşup duruyordu."

"Gerçekten mi? Bakın bu çok ilginç. Peki ya düğün sabahı?"

"Yine çok neşeliydi – en azından tören sonrasına kadar."

"Onda bir değişiklik mi fark ettiniz?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse, onu ilk kez bu kadar aksi görüyordum. Ama bunun konumuzla ilgisi yok."

"Lütfen devam edin ve her şeyi anlatın."

"Ah, yaptığı çocukçaydı. Koridordan geçerken elindeki buketini düşürdü; tam ön sıradayken. Haliyle bir an bir gecikme oldu ama sırada oturan bir beyefendi buketi alarak hemen karıma verdi. Yani önemsiz bir olaydı ama ona bu konuyu açtığımda beni tersledi ve yol boyunca anlaşılmaz bir şekilde surat asıp durdu."

"Gerçekten mi? Sırada bir beyefendi olduğunu söylemiştiniz. O zaman halktan birileri de vardı orada, doğru mu?"

"Ah, evet. Kilise açıkken onları dışarı çıkarmak imkânsız oluyor."

"Bu beyefendi karınızın arkadaşlarından biri miydi?"

"Hayır, hayır; kibar bir beyefendiydi ama oldukça sıradan görünümlüydü. Orada olduğunu fark etmemiştim bile. Ama konudan biraz uzaklaşmıyor muyuz?"

"Leydi St. Simon törenden çıktığında eski neşesini kay-

betmişti demek. Babasının evine gittiğinizde ne yaptı?"

"Hizmetçiyle konuştuğunu gördüm."

"Hizmetçisi kim?"

"Adı Alice. O da Amerikalı. Kaliforniya'dan gelirken onu da getirmişler."

"Özel bir hizmetçi mi?"

"Biraz öyle. Karım ona fazla serbestlik tanıyormuş gibi geldi bana. Ama Amerika'da bu tip şeylere daha farklı bakıyorlar zaten."

"Alice'le ne kadar konuştu?"

"Ah, sadece birkaç dakika herhalde. Ben o anda başka şeylerle ilgileniyordum."

"Ne konuştuklarına dair hiçbir şey duymadınız mı?"

"Leydi St. Simon 'bir damar kapmak' gibi bir şeyler söylüyordu. Argo konuşmaya alışıktır. Ne demek istediğini anlamamıştım."

"Amerikan argosu bazen çok şey anlatabilir. Peki karınız, hizmetçisiyle konuşması bittikten sonra ne yaptı?"

"Kahvaltı odasına gitti."

"Kolunuza girmiş bir halde mi?"

"Hayır, tek başına. Böyle küçük meselelerde oldukça bağımsızdı. Sonra, masaya oturalı daha on dakika bile olmamıştı ki, aceleyle ayağa kalktı, birkaç özür geveledi ve odadan çıktı. Bir daha da geri dönmedi."

"Ama bu hizmetçi, Alice, hanımefendinin odasına çıktığını, gelin elbisesini değiştirdiğini ve bir bone takarak dışarı çıktığını söylüyor, değil mi?"

"Evet. Sonrasında da karım, o sabah Bay Doran'ın evinde olay çıkaran, şimdi de gözaltında bulunan Bayan Flora

Miller'la birlikte Hyde Park'ta yürürken görülmüş."

"Ah, evet. Ben de size bu genç bayan ve onunla ilişkiniz hakkında birkaç soru soracaktım."

Lord St. Simon omuzlarını silkti ve kaşlarını kaldırdı. "Birkaç yıldır dostça bir ilişkimiz vardı onunla; hem de çok dostça. Allegro'da çalışırdı. Ben ona bonkörce davranmış, o da benden hiç şikâyetçi olmamıştı, ama kadınları bilirsiniz işte Bay Holmes. Flora şirin, küçük bir hanımdı fakat aşırı derecede dik kafalıydı ve bana da derinden bağlıydı. Evlenmek üzere olduğumu öğrenince bana korkunç mektuplar yazmaya başladı ve doğrusunu söylemek gerekirse, töreni o kadar sade yapmamızın bir sebebi de kilisede bir skandal çıkmasını önlemek istememdi. Biz törenden geri döndükten sonra, evin kapısına geldi ve içeri girmeye çalıştı. Kaba bir dille konuşmaya ve karıma tehditler savurmaya başladı; ama ben böyle bir şeyler olacağını tahmin ettiğim için hazırlıklıydım. Önceden çağırdığım sivil giyimli iki polis onu dışarı çıkardılar. Olay çıkarmanın bir işe yaramayacağını görünce sesini kesti."

"Karınız bütün bunları duydu mu?"

"Hayır, iyi ki duymadı."

"Sonra da bu aynı kadınla yürürken mi görüldü?"

"Evet. Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in üzerinde durduğu nokta bu. Flora'nın karımı kandırarak dışarı çıkarttığını ve ona korkunç bir tuzak kurduğunu düşünüyorlar."

"Mümkün görünüyor."

"Siz de mi öyle düşünüyorsunuz?"

"Ben öyle bir şey söylemedim. Ama sizce de bu mümkün değil mi?"

"Flora bir karıncayı bile incitemez."

"Ama işin içine kıskançlık girince çok şey değişebilir. Lütfen söyleyin, sizin teoriniz nedir?"

"Bakın, ben buraya cevap almaya geldim, teorilerimi anlatmaya değil. Size bütün gerçekleri anlattım. Ama yine de fikrimi soruyorsanız, düğün heyecanı ve seçkin bir topluluğa girmiş olduğunu fark etmesi, karımda sinirsel bir rahatsızlık yaratmış olabilir."

"Yani aklını mı oynattı diyorsunuz?"

"Sırt çevirdiği şeyleri göz önüne alınca, bunun daha farklı bir açıklaması olamayacağını düşünüyorum."

"Tabii, bu da makul bir hipotez," dedi Holmes, gülümseyerek. "Pekâlâ Lord St. Simon, neredeyse bütün öğreneceklerimi öğrendim sanırım. Son olarak, kahvaltı masasında oturduğunuz yerden, pencereden dışarıyı görüp göremediğinizi sorabilir miyim?"

"Yolun diğer ucunu ve parkı görebiliyorduk."

"Demek öyle. O halde sizi daha fazla alıkoymamın anlamı yok. Sizinle daha sonra yine haberleşiriz."

"Umarım bu sorunu çözerken şansınız yaver gider," dedi müşterimiz ayağa kalkarak.

"Çözdüm bile."

"Ne? Ne dediniz?"

"Çözdüğümü söyledim."

"Peki karım nerede o zaman?"

"Bu, çok geçmeden öğreneceğim bir ayrıntı."

Lord St. Simon kafasını salladı. "Korkarım bu o kadar da kolay olmayacak," dedi ve önümüzde gösterişli bir şekilde eğilerek odadan çıktı.

"Bütün bu sorgulamadan sonra bir viski soda ve bir puroyu hak ettim herhalde. Müşterimiz buraya gelmeden önce zaten meseleyi kafamda çözmüştüm."

"Aman Tanrım, Holmes!"

"Daha önce de benzer vakalar gördüm ama hiçbiri bunun kadar ani gelişmemişti. Bütün incelemelerim sonunda tahminim doğrulanmış oldu."

"Ama senin duyduklarını ben de duydum."

"Fakat önceden yaşanmış vakaların bilgisinden yoksun olarak. Birkaç yıl önce Aberdeen'de ve Fransa-Prusya savaşından sonra da Münih'te buna benzer bir şeyler olmuştu. Bu da o tip vakalardan biri. Ama bak kim gelmiş. İyi günler Lestrade! Masanın üzerinde boş bir bardak ve puro seni bekliyor."

Resmi dedektif, elinde siyah keten bir torbayla çıkagelmişti. Kısa bir selamdan sonra oturdu ve kendisine sunulan puroyu yaktı.

"Ne var ne yok?" diye sordu Holmes, gözleri parlayarak. "Mutsuz görünüyorsun."

"Öyleyim. Şu lanet St. Simon vakası. Bir türlü işin içinden çıkamıyorum."

"Gerçekten mi? Beni şaşırtıyorsun."

"Böyle karmaşık bir mesele nerede görülmüş? Sanki bütün ipuçları parmaklarımın arasından kayıp gidiyor. Bütün gün üzerinde çalışıp durdum."

"Ve bu da ıslanmana yol açmış," dedi Holmes, elini müfettişin omzuna koyarak.

"Evet, parkı araştırıyorduk."

"Tanrı aşkına, ne için?"

"Leydi St. Simon'ın cesedini aradık."

Sherlock Holmes, sandalyesine yaslanarak kahkahalarla güldü.

"Trafalgar Meydanı'ndaki çeşmenin altını da kazsaydınız bari," dedi.

"Neden ki? Ne demek istiyorsun?"

"İkisinde de bu hanımefendiyi bulma ihtimaliniz aynı da ondan."

Lestrade dostuma kızgın bir bakış attı. "Galiba her şeyi biliyorsunuz," dedi.

"Ah, sadece gerekli bilgileri duydum ama son kararımı vermeme yetti."

"Gerçekten mi? Peki parkı araştırmak boşuna mıydı?"

"Sanırım."

"Peki o zaman nasıl oldu da bunu orada bulduk?" Çantasını açtı ve beyaz ipekten bir gelinlik, bir çift saten ayakkabı, bir buket ve bir duvak çıkardı. Hepsi de suda durmaktan sırılsıklam olmuş ve rengi atmıştı. "Bir de bu," dedi, hepsinin üstüne bir alyans koyarak. "Alın size çözmeniz gereken bir bilmece Bay Holmes."

"Ah, haklısın!" dedi dostum. "Bunları kanalizasyonda mı buldunuz?"

"Hayır. Parkın bir köşesinde bulundu. Onun elbiseleri olduğunu anlayınca da cesedin yakınlarda olacağını düşündüm."

"Benzer bir akıl yürütmede bulunursak, her insanın cesedi gardırobunun yakınlarında bulunur diyebiliriz. Bununla nereye varmak istediğini söyle lütfen."

"Flora Miller'ın bu kaybolma hikâyesiyle olan ilişkisini

ortaya çıkarmak istiyorum."

"Korkarım bu çok zor."

"Gerçekten de öyle mi düşünüyorsun?" diye atıldı Lestrade, biraz da imalı bir şekilde. "Holmes, korkarım ki bu akıl yürütme işinde pek pratik değilsin. Şu kısacık süre içinde bile iki gafın oldu. Bu elbisenin Flora Miller'la bağlantısı var."

"Peki nasıl?"

"Elbisenin cebinde bir kart kutusu var. Kart kutusunda da bir not." Notu önündeki masaya açtı. "Şunu dinle: 'Her şey hazır olduğunda beni görürsün. Hemen gel. F. H. M.' Şimdi, benim teorime göre Flora Miller, Leydi St. Simon'ı kandırarak dışarı çıkarttı ve işbirlikçileriyle beraber onu kaçırdı. İsminin baş harfleriyle imzaladığı bu notu kapıda cebine sıkıştırdı ve dışarı çıkmasını sağladı."

"Çok güzel, Lestrade," dedi Holmes gülerek. "Gerçekten de çok iyisin. Şuna bir de ben bakayım." Notu umursamaz bir tavırla aldı ama alır almaz dikkatle incelemeye başladı. Sonunda neşeyle bağırdı. "Bu gerçekten çok önemli," dedi.

"Bak sen! Öyle mi gerçekten?"

"Kesinlikle. Kutlarım seni." '

Lestrade kazandığı zaferin coşkusuyla ayağa kalktı ve Holmes'un yanına gitti. "Fakat," diye bağırdı, "yanlış tarafına bakıyorsun!"

"Tam tersine, doğru tarafı bu."

"Doğru tarafı mı? Delirdin mi? Not diğer tarafa yazılı işte."

"Ama bu tarafında da bir otel faturasının bir parçası gö-

rülüyor. Dikkat çekici."

"Bir şey yok ki. Ben de gördüm," dedi Lestrade. " '4 Ekim, oda 8 şilin, kahvaltı 2 şilin 6 peni, kokteyl 1 şilin, öğle yemeği 2 şilin 6 peni, bir bardak şarap 8 peni.' Başka da bir şey yok."

"Belki de. Ama yine de önemli. Nota gelince, o da önemli tabii, en azından ismin baş harfleri. Yine kutlarım seni."

"Yeteri kadar zaman kaybettim," dedi Lestrade kalkarak. "Ben sıkı çalışırım; öyle ateşin başında oturup teoriler yazmam. İyi günler Bay Holmes. Bakalım bu meseleyi önce kim çözecek." Elbiseleri çantaya tıkarak kapıya yöneldi.

"Sana son bir önerim olacak Lestrade," dedi Holmes, rakibi kapıdan çıkarken. "Meselenin gerçek çözümünü söyleyeyim sana. Leydi St. Simon hikâye. Öyle biri yok; hiç de olmadı."

Lestrade dostuma üzgün bir ifadeyle baktı. Sonra bana döndü, başını salladı ve çıkıp gitti.

Dış kapıyı henüz kapatmıştı ki Holmes da ayağa kalkarak paltosunu giydi. "Adam çalışma konusunda haklı," dedi, "o yüzden Watson, seni bir süre daha gazetelerinle baş başa bırakacağım."

Sherlock Holmes gittiğinde saat beşi biraz geçiyordu ama benim yalnız kalacak pek vaktim olmamıştı, çünkü bir saat içinde, elinde büyük bir kutuyla bir adam çıkageldi. Yanındaki gençle birlikte kutuyu açarak odamızın mütevazı maun masasının üstüne nefis bir sofra kurmaya başladılar. Çok şaşırmıştım. Çulluk, sülün, kaz ciğeri ez-

mesi ve antika şişeler içinde şaraplardan oluşan mönü iştah kabartıcıydı. Ziyaretçilerim bütün bunları yerleştirdikten sonra, parasının ödendiğini ve bu adrese ısmarlandıkları dışında bir şey söylemeden, "Binbir Gece Masalları"ndaki cinler misali geldikleri gibi gittiler.

Sherlock Holmes dokuzdan önce geldi. Ciddi görünüyordu ama gözlerinde gördüğüm bir ışık, vardığı sonuçlarda yanılmamış olduğunu gösteriyordu.

"Demek sofrayı hazırlamışlar," dedi ellerini ovuşturarak.

"Birilerini bekliyorsun herhalde. Sofra beş kişilik de."

"Evet sanırım bazı misafirlerimiz olacak," dedi. "Lord St. Simon'ın henüz gelmemiş olmasına da şaşırdım aslında. Ama dur! Bu duyduklarım onun ayak sesleri olsa gerek."

Gerçekten de öğle saatlerinde buraya gelen müşterimiz içeri girdi. Gözlüklerini her zamankinden daha hızlı sallıyordu ve aristokrat yüzünde rahatsız bir ifade vardı.

"Mesajımı aldınız demek," dedi Holmes.

"Evet ve itiraf etmeliyim ki yazdıklarınız beni ürküttü. Bütün bunların doğru olduğuna emin misiniz?"

"Hemen hemen."

Lord St. Simon bir sandalyeye çöktü ve elini alnına götürdü.

"Aile fertlerinden birinin böyle küçük düştüğünü duyunca dük ne diyecek?" diye söylendi kendi kendine.

"Tamamen şanssızlık ama küçük düşme konusunda da pek emin değilim."

"Ah tabii, ama siz farklı bir açıdan yaklaşıyorsunuz."

"Burada kimseyi suçlu bulamıyorum. Yapılma şekli utanç verici olsa da hanımefendinin başka şansı yoktu bence. Ona akıl verecek kimsesi olsaydı..."

"Büyük bir utançtı," dedi Lord St. Simon, parmaklarıyla masaya vurarak.

"Bu zavallı kızı bağışlamalısınız. Başına gelenler, eşi benzeri görülmedik şeyler."

"Kesinlikle affetmem. Çok kızdım. Utanç verici bir şekilde kullanıldım."

"Sanırım kapı çalıyor," dedi Holmes. "Evet, yukarı çıkanlar var. Sizi tek başıma ikna etmekte zorlanırım diye birkaç taraftar çağırmıştım Lord St. Simon." Kapıyı açtı, içeriye bir hanım ve bir beyefendiyi aldı. "Lord St. Simon," dedi, "tanıştırayım; Bay ve Bayan Francis Hay Moulton. Sanırım bayanı zaten tanıyorsunuz."

Müşterimiz, gelenleri görünce koltuğundan fırladı ve gözleri yerde, eli ceketinin göğsünde dimdik ayakta durmaya başladı. Tam bir 'onuru kırılmış adam' portresiydi. Bayan, ileri doğru birkaç adım atarak elini lorda uzatsa da o, gözlerini kaldırmamakta ısrar etti. Kadının yalvaran yüzüne karşı koymak zordu.

"Kızgınsın Robert," dedi. "Ve bunun için haklısın da."

"Lütfen özür dileme," dedi Lord St. Simon acı bir şekilde.

"Ah, evet, sana gerçekten çok kötü davrandım. Gitmeden önce seninle konuşmalıydım ama o kadar afallamıştım ki, Frank'i burada tekrar gördüğüm andan itibaren ne yaptığımı ve dediğimi bilmiyordum. Kilisede nasıl oldu da bayılmadım bilemiyorum."

"Meseleyi konuşurken yalnız kalmak ister miydiniz Bayan Moulton?"

"Benim fikrimi sorarsanız," diye söze girdi garip görünümlü adam, "bu meselede zaten gizlilik kalmadı. Ben kendi payıma, bütün Avrupa ve Amerika'nın bunları duymasını istiyorum." Ufak tefek, esmer bir adamdı. Tıraşlı ve keskin hatlı yüzünde dikkatli bir ifade vardı.

"O zaman hikâyemizi anlatalım olsun bitsin," dedi bayan. "Frank ve ben, 1884'te Rockies yakınlarında, babamın çalıştığı McQuire kampında tanıştık ve nişanlandık da. Ama bir süre sonra babam zengin bir damar bulup çok para kazanmaya başlamasına rağmen, zavallı Frank bir şey çıkaramamıştı. Babam zenginleştikçe Frank de fakirleşiyordu; babam sonunda bu nişan konusunu bir daha duymak istemediğini söyleyerek beni Frisco'ya götürdü. Frank kolay kolay pes etmedi; beni oraya kadar takip etti ve babamdan gizli olarak görüşmeye devam ettik. Bir duysa çılgına dönerdi; bu yüzden her şeyi aramızda halletmeye karar verdik. Frank, gidip altın bulacağını ve babam kadar zengin olmadan geri dönmeyeceğini söyledi. Bunun üzerine ben de onu ölene kadar bekleyeceğime ve o yaşadığı sürece başka kimseyle evlenmeyeceğime söz verdim. 'O zaman neden hemen şimdi evlenmiyoruz,' dedi, 'böylece ben de emin olurdum. Geri dönene kadar kocalık iddia etmeyeceğimi de biliyorsun.' Böylece konuşup anlaştık ve bir rahibin huzurunda evlendik; daha sonra da Frank altın aramaya gitti, ben de babamın yanına döndüm.

"Sonra Frank'in Montana'da olduğunu, oradan Arizo-

na'ya geçtiğini ve oradan da New Mexico'ya gittiğini öğrendim. Bir gün, gazetede bir madenci kampının Apaçiler tarafından basıldığını ve öldürülenlerin arasında Frank'in de olduğunu okudum. Bunu görür görmez bayılmışım. Sonraki aylarda da hastalıktan yatağa düştüm. Babam iyi olmadığımı düşünerek, Frisco'nun bütün doktorlarına götürdü beni. Bir, iki yıl boyunca hiç haber alamayınca Frank'in gerçekten öldüğüne inandım. Sonra Lord St. Simon Frisco'ya geldi, biz Londra'ya gittik, sonunda da bir evlilik ayarlandı. Babam her şeyden çok memnundu ama ben her zaman Frank'in kalbimdeki yerini dünya üzerinde kimsenin dolduramayacağını düşünüyordum.

"Yine de Lord St. Simon'la evlenseydim görevlerimi kesinlikle yerine getirirdim. Aşkımıza gem vuramıyoruz ama en azından hareketlerimizi kontrol edebiliriz. Ona iyi bir eş olmak dileğiyle kiliseye gittim. Orada Frank'i gördüğümde neler hissettiğimi tahmin edebilirsiniz. Başlangıçta onu hayalet sandım, fakat tekrar baktığımda yine orada durduğunu gördüm. Gözlerinde, onu gördüğüme sevinip sevinmediğimi soran meraklı bir bakış vardı sanki. O anda nasıl oldu da kendimden geçmedim hayret ediyorum. Çevremdeki her şey dönmeye ve rahibin sözleri kulağımda bir vızıltı gibi çınlamaya başladı. Ne yapacağımı bilemiyordum. Töreni durdurup bir olay mı çıkarmalıydım? Ona yeniden baktım; beni anlamış gibiydi, çünkü parmağını dudaklarına götürmüş susmamı işaret ediyordu. Sonra onun bir kâğıt parçasına bir şeyler yazdığını gördüm ve bunun bir not olduğunu anladım. Onun oturduğu sıranın önünden geçerken elimdeki buketi ona doğru dü-

şürdüm ve o, çiçekleri bana uzatırken notu da elime sıkıştırıverdi. İstediği zaman onunla gidip gitmeyeceğimi soran kısa bir nottu. Ona karşı görevimden bir an için bile şüphe duymadığım için istediği her şeyi yapmaya hazırdım.

"Eve döndüğümde, Frank'i Kaliforniya'dan tanıyan hizmetçime her şeyi anlattım ve kimseye hiçbir şeyden bahsetmemesini, birkaç eşya ve elbise hazırlamasını söyledim. Lord St. Simon'la konuşmam gerekirdi biliyorum, ama annesi ve diğer bütün o büyük insanların önünde bunları konuşmak gözümü korkuttu açıkçası. Önce kaçıp her şeyi daha sonra anlatmaya karar verdim. Masaya oturalı on dakika olmamıştı ki yolun öbür yanında Frank'i gördüm. Bana işaret etti ve parkın içine doğru yürümeye başladı. Masadan kalktım, yukarı çıkıp eşyalarımı aldım ve onun peşinden gittim. Lord St. Simon'la ilgili bir şeyler anlatmaya çalışan bir kadın çıktı karşıma –duyduklarımdan anladığım kadarıyla evlilikle ilgili bir sırdan bahsediyordu– ama ondan kurtulmayı başardım ve kısa bir süre sonra Frank'le buluştum. Birlikte faytona binerek Gordon Meydanı'ndaki bir eve gittik. Onca yıl bekledikten sonra gerçek kocama kavuşmuştum işte. Frank her şeyi anlattı. Apaçilere esir düşmüş, sonra kaçmıştı; Frisco'ya gelmiş, hayatından umudumu kestiğimi öğrenmiş, İngiltere'ye gitmiş ve beni sürekli takip etmişti. Nihayet ikinci düğünümün sabahında beni bulmuştu.

"Bir gazetede gördüm," diye açıkladı Amerikalı. "Kilisenin ismi verilmişti ama hanımefendinin nerede yaşadığı belirtilmemişti."

"Sonra ne yapacağımızı tartışmaya başladık. Frank tam

bir açıklıktan yanaydı ama ben o kadar utanıyordum ki, onları göreceğime yerin dibine girerdim daha iyi. Belki de babama, hayatta olduğumu bildiren bir telgraf yeterdi. O kahvaltı masasında oturmuş dönmemi bekleyen lordları ve leydileri düşünmek korkunçtu. Bunun üzerine, izim bir daha bulunmasın diye Frank, düğün giysilerimi bir yığın yapıp kimsenin bulamayacağı bir yere attı. Bu beyefendi, yani Bay Holmes, akşama doğru gelmeseydi –ki bizi bulmayı nasıl başardı aklım almıyor – biz yarın Paris'e gitmiş olacaktık. Ama kendisi bir hata yapmakta olduğumu, Frank'in açıklık konusunda haklı olduğunu ve eğer her şeyi gizli tutarsak büyük bir yanlışlık yapacağımızı anlattı. Lord St. Simon'la baş başa bir görüşme yapma şansı vereceğini söyleyince biz de hemen buraya geldik. Artık her şeyi öğrendin Robert. Sana acı verdiğim için çok üzgünüm. Umarım benim hakkımda çok kötü şeyler düşünmezsin."

Lord St. Simon bu uzun hikâyeyi katı tavrını değiştirmeden, kaşları çatık, dudakları sımsıkı kapalı bir halde dinlemişti.

"Özür dilerim," dedi, "ama özel ilişkilerimi toplum önünde tartışmak hiç huyum değildir."

"Peki beni affetmeyecek misin? Ayrılmadan önce benimle el sıkışmayacak mısın?"

"Ah tabii, eğer seni memnun edecekse." Elini uzattı ve ona uzanan eli soğukça sıktı.

"Keşke," dedi Holmes, "birlikte dostça bir akşam yemeği yesek."

"Benden çok şey istiyorsunuz," diye yanıtladı lord haz-

retleri. "Bu son gelişmelere boyun eğmek zorunda kalmış olabilirim ama olanlardan sonra da oturup eğlenemem. Sanırım hepinize iyi geceler dileyip gitmeliyim." Önümüzde gösterişlice eğilerek odadan çıktı.

"En azından siz bize eşlik edin o halde," dedi Sherlock Holmes. "Bir Amerikalıyla tanışmak benim için her zaman bir zevk olmuştur Bay Moulton. Zamanında bir monarşinin yaptığı çılgınlıkları ve birkaç bakanın hatalarının, ileride çocuklarımızın aynı dünya ülkesinin vatandaşları olarak ortak bir bayrak altında yaşamalarını engelleyemeyeceğine inananlardan biriyim."

"Çok ilginç bir vaka oldu," diye söze girdi Holmes, misafirlerimiz gittikten sonra. "İlk bakışta anlaşılmaz görünen bir meselenin ne kadar basit bir açıklaması olabileceğini gösteren örnek bir olay sayılabilir. Genç bayanın anlattığı olay zinciri ne kadar doğalsa, Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in vardığı sonuçlar da bir o kadar garip."

"Yani sen başından beri hiç yanılmadın aslında, öyle mi?" "İlk başta iki nokta açıktı; biri, bayanın evlenmeye hevesli olması, diğeri de eve döndükten beş dakika sonra buna pişman olması. Demek ki o sabah fikrini değiştirmesine sebep olan bir şeyler olmuştu. Peki bu ne olabilirdi? Dışarıdayken kimseyle konuşmuş olamazdı, çünkü damatla birlikteydi. Ama birilerini görmüş olabilirdi. Burada çok uzun süredir kalmadığı için, bir bakışla planlarını değiştirmesine sebep olacak kadar derin bir etki yaratacak kişi her kimse, Amerika' dan gelmiş olmalıydı. Bu Amerikalı olabilirdi ve üzerinde nasıl böyle büyük bir etki ya-

ratabilirdi. Bir sevgili, bir koca olabilirdi. Genç kızlığını garip yerlerde geçirmiş olduğunu biliyordum. Lord St. Simon'ı dinlemeden önce bu noktaya kadar gelmiştim. Kilisedeki adamdan, gelinin tavırlarındaki ani değişiklikten, bir not iletmek için tasarlandığı açıkça belli olan buketi düşürme olayından, kadının özel hizmetçisiyle konuştuğundan da bahsedince her şey açıklığa kavuşmuş oldu. Bir de hizmetçiyle konuşurken duyduğunu söylediği "damar kapma"nın, madenci jargonunda, birinin özel damarını ele geçirme olduğunu bildiğimden bu noktayı da açıklığa kavuşturmuş oldum. Bir adamla kaçmıştı ve bu adam ya bir sevgili ya da eski bir kocaydı, ki bu ikincisinin olma ihtimali daha yüksekti."

"Peki onları nasıl buldun?"

"Bu zor olabilirdi ama dostumuz Lestrade'in elinde değerini bilmediği önemli bir bilgi vardı. Nottaki baş harfler de önemliydi ama daha da değerlisi, bu hafta içinde Londra' nın en seçkin otellerinden birinde kalınmış olmasıydı."

"İyi ama seçkin bir otel olduğunu nasıl anladın?"

"Seçkin fiyatlarından. Bir yatak için sekiz şilin, bir bardak şarap içinse sekiz peni, otelin ne kadar pahalı olduğunu gösteriyordu. Londra'da bu kadar pahalı otellerin sayısı çok değildir. Northumberland Caddesi'ndeki ikinci otelin kayıtlarını incelettim ve otelde Francis H. Moulton adında bir Amerikalının kaldığını, önceki gün ayrıldığını ve notun arkasındaki faturanın aynısını kestiğini öğrendim. Mektupların Gordon Meydanı'ndaki adresine gönderilmesini istemişti; bunun üzerine ben de o adrese gittim

ve şans eseri sevgili çifti buldum. Durumlarını hem kamuya hem de Lord St. Simon'a açıkça anlatmalarının daha iyi olacağı yönünde tavsiyede bulundum ve onlara burada buluşmayı teklif ettim. Sen de gördün, sözlerinde durdular."

"Ama pek işe yaramadı," dedim. "Lord hiç de iyi davranmadı.

"Ama Watson," dedi Holmes gülümseyerek, "bütün bu olaylardan ve düğünden sonra bir anda hem karını hem de yüklü bir serveti kaçırsaydın sen de pek iyi davranmazdın herhalde. Sonuçta Lord St. Simon'ı anlayışla karşılamalıyız ve onun durumuna düşmediğimiz için şükretmeliyiz. Şimdi yaklaş ve kemanımı ver; çünkü artık önümüzde çözmemiz gereken tek problem, bu soğuk sonbahar akşamlarını nasıl geçireceğimiz."

ZÜMRÜT TAÇ

"Holmes," dedim bir sabah, pencereden sokağa bakarken, "yolda yürüyen bir deli var. Yakınlarının onu böyle yalnız başına bırakmaları ne kadar üzücü."

Dostum, koltuğundan ağır hareketlerle kalktı ve elleri sabahlığının cebinde, omzumun üzerinden bakmaya başladı. Bulutsuz, serin bir şubat sabahıydı ve dünden kalma karlar yeri kalın bir örtü gibi kaplamış, kış güneşinin altında parlıyordu. Baker Sokağı'nın ortasındaki karlar trafik yüzünden erimişti ama kaldırımların dipleri hâlâ bembeyazdı. Gri kaldırımlar temizlenmiş ve küreklenmişti ama tehlikeli derecede kaygan oldukları için fazla yaya yoktu. Aslında garip davranışları dikkatimi çeken beyefendinin dışında, Metropolitan İstasyonu yönünden gelen kimse yoktu.

Elli yaşlarında, uzun boylu, şişmanca bir adamdı. Güçlü bir ifadesi ve kendinden emin bir yapısı vardı. Siyah frakı, parlak şapkası, şık kahverengi tozlukları ve gri pantolonuyla zengin ama iç karartıcı bir stilde giyinmişti. Ama

davranışları, giysileri ve görünümüne aykırıydı. Yorgun olmasına rağmen koşmakta kararlı biri gibi ara sıra hızla ileri atılıyor, sonra yine yavaşlıyordu. Koşarken ellerini aşağıya yukarıya sallıyor, kafasını bir o yana bir bu yana yatırıyor ve yüzünü en olmadık şekillere sokuyordu.

"Bu adamın derdi ne böyle?" diye sordum. "Sürekli evlerin kapı numaralarına bakıyor."

"Sanırım buraya geliyor," dedi Holmes, ellerini ovuşturarak.

"Buraya mı?"

"Evet. Herhalde bana danışmak istiyor. Sanırım bu belirtileri daha önce de gördüm. İşte! Dememiş miydim?" O bunları söylerken adam oflaya puflaya kapımıza kadar koşmuş ve evi ayağa kaldıracak kadar şiddetle zile asılmıştı.

Birkaç saniye içinde odamızdaydı. Hâlâ hızlı hızlı nefes alıyor ve garip el kol hareketleri yapıyordu; ama gözlerinden öylesine büyük bir keder ve çaresizlik okunuyordu ki gülümsememiz bir anda endişe ve acımaya dönüştü. Bir süre hiçbir şey söyleyemeden kıvranıp durdu. Artık aklının sınırlarına gelmiş bir adam gibi saçını başını yoluyordu. Sonra aniden ayağa fırlayıp kafasını duvara şiddetle çarptı. Hemen atılıp yardım ettik. Sherlock Holmes, adamı rahat bir sandalyeye oturttu ve o da yanına oturarak bütün ustalığıyla sakin ve yatıştırıcı bir ses tonuyla adamla konuşmaya başladı.

"Bana hikâyenizi anlatmaya geldiniz, değil mi?" dedi.

"Acele ettiğiniz için biraz yorulmuşsunuz. Biraz soluklanana kadar oturun. Küçük sorununuzla sonra da ilgilenebiliriz."

Adam birkaç dakika derin nefes alarak oturdu. Duygularıyla mücadele ediyor gibiydi. Sonra mendiliyle alnını sildi ve yüzünü bize çevirdi.

"Benim deli olduğumu sanıyorsunuz herhalde," dedi.

"Büyük bir sorununuz olduğunu görebiliyorum," diye yanıtladı Holmes.

"Tanrı şahidim ya, gerçekten de öyle! Aklımı kaçırmama yol açacak kadar büyük, bir o kadar da korkunç bir bela bu. Şimdiye kadar alnıma leke sürdürtmemişsem de bir rezalete dayanabilirim. Özel sorunlar ise zaten herkesin başına gelir ama bu ikisi bir araya gelince –hem de en korkunç şekliyle– ruhumu sarsmaya yetti. Bir de bu meselede yalnız olmadığımı eklerseniz, en soylu insan bile bir yolu bulunmadıkça bu acıdan kurtulamaz."

"Lütfen kendinizi toparlayın bayım," dedi Holmes, "bana kim olduğunuzu ve başınıza gelenleri açık açık anlatın."

"İsmim," dedi konuğumuz, "belki de size hiç yabancı gelmeyecektir. Ben Alexander Holder'ım. Threadneedle Sokağı'ndaki Holder&Stevenson Şirketi'nin ortağıyım."

Londra'daki ikinci büyük özel bankaya ait olduğundan, bu isim gerçekten de bize yabancı değildi. Londra'nın ileri gelenlerinden birini böyle acınacak duruma düşüren ne olabilirdi acaba? Son bir çabayla hikâyesini anlatmaya ko-

yulana kadar merakla bekledik.

"Vakit nakittir," dedi. "Onun için polis müfettişi sizin yardımınıza başvurmamı tavsiye edince hemen size koştum. Baker Sokağı'na tramvayla geldim ve bu karda faytonlar yavaş gider diye kalan yolu yürüyerek gelmeyi tercih ettim. Herhalde pek antrenmanlı olmadığım için de nefes nefese kaldım. Şimdi daha iyiyim. Gerçekleri size kısaca ve bütün açıklığıyla anlatmaya başlayabilirim.

"Siz de bilirsiniz ki bankacılıkta başarılı olmak için kaynaklarımıza yatırımlar bulmamız ve bağlantılarımızı artırarak daha çok müşteriye ulaşmamız gerekir. Bunun en iyi yolu da kredi vermektir ve bunun için de teminat şarttır. Son birkaç yıl içinde bu yönde çok başarılı olduk ve birçok soylu aileye ellerindeki tablolar, kitaplıklar veya diğer eşyaları karşılığında oldukça yüklü miktarlarda krediler verdik.

"Neyse, dün sabah büromda oturmuş işlerimle ilgilenirken bir not aldım. Üzerindeki ismi görünce biraz irkildim, çünkü size sadece dünyaca tanınmış bir isim olduğunu söylemekle yetineceğim birinden geliyordu. Kendisi biraz sonra odama girdi ve sevimsiz bir işi bir an önce halletmek ister gibi hemen iş konuşmaya girişti.

" 'Bay Holder,' dedi, 'kredi verdiğinizi duydum.'

" 'Teminat sağlamsa tabii,' diye cevap verdim.

" 'Bu benim için ciddi bir durum,' dedi. 'Acilen 50.000 sterline ihtiyacım var. Tabii böyle önemsiz bir miktarı

dostlarımdan da temin edebilirdim ama onları karıştırmak istemediğim için bu işi kendim yürütmeyi tercih ettim. Siz de kabul edersiniz ki benim konumumdaki birinin borç altına girmesi pek akıllıca olmaz.'

" 'Bu miktarı ne kadar süreliğine istediğinizi sorabilir miyim acaba?' dedim.

" 'Önümüzdeki pazartesiye yüklü bir miktar alacağım var; o zaman size faiziyle geri verebilirim. Ama parayı hemen şimdi almam şart.'

" 'Elimde olsa,' dedim, 'bu parayı size hemen kendi cebimden verirdim. Ama bu durumda parayı şirket adına vereceğime göre ortağımla konuşmam ve zorunlu bazı işlemleri halletmemiz gerekiyor.'

" 'Bir an önce halletseniz iyi olur,' dedi.

"Cebinden siyah bir kutu çıkararak sandalyenin yanına koydu. 'Zümrüt tacı duymuşsunuzdur herhalde,' dedi.

" 'İmparatorluğun en değerli mücevherlerinden biridir,' dedim.

" 'Çok doğru.' Kutuyu açtı ve yumuşak kadifeler içine yerleştirilmiş mücevheri gösterdi. Ta kendisiydi. 'Otuz dokuz tane büyük boy zümrüt ve paha biçilmez bir altın zincir' dedi. 'Sizden istediğim paranın en az iki katı eder. Teminat olarak size bunu vermeye hazırım.'

"Kutuyu elime aldım ve şaşkınlık içinde müşterime baktım.

" 'Değerinden şüphe mi ediyorsunuz yoksa?' diye sordu.

" 'Hayır, kesinlikle değil. Ama sadece...'

" 'Nasıl oluyor da bunu size veriyorum değil mi? İçiniz rahat olsun. Eğer dört gün içinde geri alabileceğimi bilmesem bunu yapmayı aklıma bile getirmezdim. Paha biçilmez bir şaheserdir. Teminat yeterli mi?'

" 'Fazlasıyla.'

" 'Anlayacağınız üzere Bay Holder, bu size duyduğum güveni gösteren güçlü bir delil. Bu yüzden, bunun gizli kalacağı ve hiçbir dedikoduya yol açmayacağı konusunda eminim. Hepsinden önemlisi özenle korunması gerekiyor çünkü aksi takdirde büyük bir skandal kopacaktır. Başına en ufak bir şey gelirse hepsini kaybettik demektir, çünkü üzerindeki zümrütlerin dünyada eşi benzeri yok. Ama bütün güvenimle size teslim ediyorum ve pazartesi sabahı bizzat gelip kendim geri alacağım.'

"Müşterimin acelesi olduğunu görerek başka bir şey söylemedim ve veznedarımı çağırarak kendisine elli adet 1000 sterlin ödenmesini söyledim. Herkes gittiğinde ve masanın üzerinde duran değerli kutuyla tek başıma kaldığımda, üzerimdeki bu büyük sorumlulukla ilgili aklıma kötü şeyler gelmeye başladı. Ulusal bir servet gözüyle bakıldığı için, başına en ufak bir talihsizlik geldiğinde büyük bir skandal kopacağı kesindi. Sorumluluğu üzerime aldığıma pişman olmaya başlamıştım bile. Ama artık yapacak bir şey olmadığından mücevheri kendi özel kasama kilitledim ve işimin başına döndüm.

"Akşam olduğunda, böyle değerli bir şeyi büromda bı-

rakmanın hiç de akıllıca olmayacağını düşündüm. Banka kasaları daha önce de soyulmuştu, bu kez benimkinin soyulmayacağı ne belliydi? Aman Tanrım, ne kadar güç bir duruma düşerdim kim bilir! Böylece önümüzdeki birkaç gün boyunca işe gelip giderken kasayı yanımda taşımaya, gözümün önünden ayırmamaya karar verdim. Bir araba çağırdım ve yanımda mücevherle Streatham'deki evime gittim. Huzursuzluğum, üst kata çıkıp kutuyu yatak odasındaki dolabıma kilitleyene kadar da geçmedi.

"Şimdi size biraz da ev halkından bahsedeyim Bay Holmes, çünkü meseleyi çok iyi kavramanızı istiyorum. Seyisim ve uşağım evin dışında yattıkları için onları ayrı tutabiliriz. Onların dışında, yıllardır bizimle olan ve güvenilirliklerinden kuşku duymayacağım üç bayan hizmetçim var. Bir de sadece birkaç ay önce benimle çalışmaya başlayan yardımcı hizmetçi Lucy Parr. Ama o da mükemmel bir kişiliğe sahip; şimdiye kadar hiç şikâyetim olmadı. Çok güzel bir kız olduğu için hayranları ara sıra ortalıkta dolaşıyor ama tek kusuru bu; onun dışında her açıdan çok iyi bir kızdır.

"Hizmetçiler dışında ailemin kendisi o kadar küçük ki tarif etmem pek zamanımı almayacaktır. Ben dulum ve bir tek oğlum, Arthur var. Arthur beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı Bay Holmes, hem de çok büyük. Bu konuda kendim de suçluyum, biliyorum. Herkes onu çok şımarttığımı söylüyor. Haklılar da. Ama sevgili karım öldüğünde, bir tek oğlum kalmıştı sevebileceğim. Yüzün-

deki gülümsemenin bir an için bile kaybolmasına dayanamıyordum. Hiçbir isteğini geri çevirmedim. Keşke biraz daha katı olsaydım; bu ikimiz için de daha iyi olurdu. Ama tek istediğim onun iyiliğiydi.

"Doğal olarak benden sonra işimin başına geçmesini istiyordum ama bu işe hiç yatkın değildir. Yabani ve inatçı bir yapısı var ve doğrusunu söylemek gerekirse, onu büyük miktarda paralarla çalışacak kadar güvenilir bulmuyorum. Gençliğinde aristokrat bir kulübe üye oldu ve kısa zamanda pahalı zevkleri olan bir grup insanla arkadaşlık kurdu. Kâğıt oynamaya ve çok para kaybetmeye başladı. Sürekli bana gelir, şeref borcunu ödeyebilmek için avans isterdi. Arkadaşlarından kopmak için çok uğraştı ama her seferinde, dostu Sir George Burnwell'in de etkisiyle aralarına geri döndü.

"Aslında Sir George Burnwell gibi bir adamın oğlumun üzerindeki etkisine şaşmamak gerekir. Kendisi evimize sık sık geldiği için biliyorum; onun gibi büyüleyici bir adama karşı koymak zordur. Dünyayı parmaklarının ucunda oynatan, her yeri gezmiş, her şeyi görmüş; çok iyi konuşan, çok yakışıklı bir adamdır. Ama yarattığı büyülü havadan uzakta, serinkanlılıkla düşündüğümde, alaycı konuşmaları ile bakışları gözümün önüne gelir ve bir kez daha ne kadar güvenilmez biri olduğunu anlarım. Kadınsı içgüdülerine dayanarak küçük Mary de benim gibi düşünüyordu.

"Şimdi bir tek Mary kaldı bahsedilecek. Kendisi benim

yeğenim olur. Erkek kardeşim beş yıl önce ölünce kızcağızın dünyada kimsesi kalmadı. Onu evlatlık aldım ve ona kızım gibi baktım. Evimin neşesidir o; tatlı, sevgi dolu, güzel bir kız. Bir yandan da ev işlerini mükemmel bir şekilde idare eder. Benim sağ kolumdur onsuz ne yapardım bilmiyorum. Şimdiye kadar beni sadece bir konuda üzdü. O da oğlumun evlenme teklifini geri çevirmesi. Bence bu dünyada oğlumu doğru yola sokacak tek insan odur; evlilikleri Arthur'un bütün hayatını değiştirirdi. Ama ne yazık ki artık çok geç, hem de sonsuza kadar!

"Neyse, artık evimde yaşayan insanları tanıdığınıza göre asıl hikâyemi anlatmaya başlayabilirim Bay Holmes.

"O gece akşam yemeğinden sonra oturma odasında kahvelerimizi içerken, Arthur ve Mary'ye başımdan geçenleri, çatımız altındaki değerli hazineyi anlattım. Tabii ki müşterimin ismini vermedim. Ben bunları anlatırken, kahveleri getirmiş olan Lucy Parr odada değildi, buna eminim; ama kapının kapalı olup olmadığını bilemiyorum. Neyse, Mary ve Arthur bu ünlü tacı görmek istediler ama onlara bunun iyi bir fikir olmadığını söyledim.

" 'Onu nereye koydun?' diye sordu Arthur.

" 'Kendi dolabıma.'

" 'Umarım gece evi soymazlar,' dedi.

" 'Kilitli ama,' diye cevap verdim.

" 'İyi de baba, o dolabı her anahtar açar. Bir keresinde o dolabı başka bir anahtarla açmıştım.'

"Hep böyle garip konuştuğu için, söylediklerinin üze-

rinde pek durmadım. Ama o gece benimle birlikte odama kadar geldi.

" 'Baksana baba,' dedi gözlerini yere dikmiş halde, 'bana 200 sterlin verebilir misin?'

" 'Hayır veremem!' diye cevap verdim sertçe. 'Para meselelerinde sana zaten her zaman fazlasıyla cömert davrandım.'

" 'Evet öyleydin,' dedi, 'ama bu paraya ihtiyacım var, yoksa bundan sonra kulüpte kimsenin yüzüne bakamam.'

" 'Çok da iyi olur!' diye bağırdım.

" 'Evet ama benim şerefsiz bir adam olmamı istemezdin herhalde,' dedi. 'Bu utanca dayanamam. Bir şekilde o parayı bulmalıyım. Eğer sen vermeyeceksen başka yollar deneyeceğim.'

"Çok sinirlenmiştim çünkü bir ay içinde üçüncü kez para istiyordu. 'Benden bir kuruş bile alamazsın,' diye bağırdım. Bunun üzerine önümde eğildi ve tek bir söz söylemeden çıktı.

"Odada yalnız kalınca dolabımı açtım, hazinemin yerinde olduğunu gördüm ve tekrar kilitledim. Ardından her şeyin yolunda gidip gitmediğini görmek için evi kolaçan etmeye karar verdim. Aslında bu genellikle Mary'nin işiydi ama o gece kendim yapsam daha iyi olacak diye düşündüm. Merdivenlerden aşağı indiğimde antrede Mary'yi gördüm. O da pencereyi kapatıyor ve sürgülüyordu.

" 'Söylesene baba,' dedi, – biraz endişeli görünüyordu,

'Lucy'ye bu gece dışarı çıkması için izin mi verdin?'

" 'Hayır vermedim.'

" 'Daha şimdi arka kapıdan girdi de. Eminim birilerini görmek için dışarı çıkmıştı. Ama bu hiç de güvenli değil, buna bir dur demek gerekiyor.'

" 'Yarın sabah onunla konuş ya da istersen ben konuşurum. Her yeri kilitledin mi?'

" 'Elbette baba.'

" 'Pekâlâ, iyi geceler o zaman.' Onu öptüm ve yukarı, yatak odama çıktım. Hemen uyumuşum.

"Size meseleyle ilgili her şeyi anlatmaya çalışıyorum Bay Holmes. Takıldığınız bir nokta olursa sorun lütfen."

"Hiç gerek yok, anlattıklarınız çok açık."

"Umarım özellikle şimdi anlatacaklarım da bu kadar açık olur. Zaten uykum pek ağır değildir, üzerine bir de yaşadığım gerginliği eklerseniz, her zamankinden daha tedirgin uyumuş olmam doğaldır. Gece saat ikide, bir sesle uyandım. Kendime gelene kadar ses kesilmişti ama bende, sanki bir yerlerde bir pencere açılmış gibi bir izlenim uyanmıştı. Dikkat kesilerek dinledim. Birden yan odada belirgin bir şekilde ayak sesleri duydum. Korkudan titrer bir halde yataktan kalktım ve odamın kapısının üstünden baktım. Bir de ne göreyim: Havagazı lambası hâlâ açıktı ve benim zavallı oğlum, üstünde gömleği ve pantolonu, elinde taçla ışığın altında duruyordu. Olanca gücüyle onu kırmaya, bükmeye çalışıyor gibiydi.

"'Arthur!' diye bağırdım. 'Seni gidi alçak! Hırsız! O

taca ne cüretle elini sürebiliyorsun?' Sesimi duyunca onu elinden düşürdü ve yüzü bembeyaz kesildi. Tacı kaparak dikkatlice inceledim. Üstündeki üç zümrütle bir parçası eksikti.

" 'Seni gidi rezil!' diye bağırdım, öfkeme hakim olamayarak.

'Onu parçalamışsın! Şerefimi iki paralık ettin! Çaldığın taşlar nerede?'

" 'Çalınmış!' diye bağırdı.

" 'Evet ya, hırsız!' diye kükredim, omuzlarından sarsarak.

" 'Eksik yok. Eksik olamaz,' dedi.

" 'Üçü eksik. Ve sen onların nerede olduğunu biliyorsun. Hırsız olduğun kadar yalancısın da. Diğer parçaları da koparmaya çalıştığını görmedim mi sanki?'

" 'Bana yeteri kadar isim taktın,' dedi, 'buna daha fazla dayanamam. Beni aşağılamaya kararlı olduğuna göre daha fazla bir şey söylemeye gerek yok. Sabah evini terk edeceğim ve kendi yoluma gideceğim.'

" 'Buradan yanında polislerle ayrılacaksın!' diye bağırdım, öfkeden ve acıdan çılgına dönmüş bir halde. 'Bu meselenin sonuna kadar araştırılmasını sağlayacağım.'

" 'Benden bir şey öğrenemezsin,' dedi, onda daha önce görmediğim bir ifadeyle. 'Eğer polisi çağırmak istiyorsan çağır. Bırakalım da her şeyi onlar çözsün.'

"Bu sırada öfkeyle sesimi yükselttiğim için bütün ev ayağa kalkmıştı. Odama ilk koşan Mary oldu. Tacı ve Art-

hur'un yüzünü görünce bütün meseleyi anladı ve bir çığlık atarak bayıldı. Polisi çağırması için hizmetçiyi gönderdim ve soruşturmayı onlara bıraktım. Müfettiş ve bir memur eve geldiğinde, o zamana kadar kollarını kavuşturmuş halde asık suratla beklemiş olan Arthur, bana kendisini hırsızlıkla suçlayıp suçlamayacağımı sordu. Hasar görmüş taç ulusal bir servet olduğu için meselenin artık özel bir mesele değil, kamuya ait olduğunu söyledim. Bunu kanunların halletmesini istiyordum.

" 'En azından beni hemen tutuklatmayacaksın herhalde. Evden beş dakikalığına ayrılırsam, bu hem senin hem de benim yararıma olur,' dedi.

" 'İster git, istersen de çaldığını sakla,' dedim. Ama sonra içine düştüğüm korkunç durumu fark ederek, sadece benim değil, benden çok daha önemli birinin de şerefinin söz konusu olduğunu hatırlattım ona. Halkı ayağa kaldırabilecek bir skandalın kopmak üzere olduğunu söyledim. Kayıp üç taşı ne yaptığını söyleyerek bütün bunları engelleyebilirdi.

" 'Tabii ki mesele senin üzerine kalacak,' dedim, 'suçu işlerken yakalandığın için. Göstereceğin hiçbir bahane olayın çirkinliğini örtemez. Ama zümrütlerin nerede olduğunu söylersen her şeyi telafi edebilirsin; böylece her şey affedilir ve unutulur.'

" 'Affını başkalarına sakla,' diye cevap verdi burun kıvırarak.

"Söyleyeceğim hiçbir şeyin onu etkilemeyeceğini anla-

dım. Artık tek bir çarem kalmıştı. Müfettişi çağırdım ve onu gözaltına aldılar. Odasını ve evde mücevherleri saklayabileceği her yeri aradılar ama ne bir iz bulundu, ne de benim zavallı çocuğum bütün dil dökmelere ve tehditlere rağmen tek bir söz söyledi. Bu sabah onu bir hücreye kapattılar ve ben de bütün polis formalitelerini tamamlayıp meseleyi çözmeniz için yardım istemek üzere size koştum. Polis, açıkça şu anda yapabilecekleri bir şey olmadığını itiraf etti.

"Siz hiçbir harcamadan kaçınmayın Bay Holmes. Zaten 1000 sterlinlik bir ödül de koydum. Aman Tanrım, ben ne yapacağım? Bir gecede bütün şerefimi, mücevherleri ve oğlumu kaybettim. Ah, ne yapacağım ben?"

Elleriyle başını tuttu ve ileri geri sallanarak çocuklar gibi sızlanmaya başladı.

Sherlock Holmes birkaç dakika boyunca kaşları çatık, gözleri ateşe sabitlenmiş bir halde sessizce oturdu.

"Evinize gidip gelen çok insan olur mu?" diye sordu sonunda.

"Ailesiyle birlikte ortağım gelir ve bazen de Arthur'un birkaç arkadaşı. Geçenlerde birkaç kez Sir George Burnwell geldi. Başkası da yok sanırım."

"Siz toplum içine çok çıkar mısınız?"

"Arthur sever bunu. Mary ve ben evde kalırız. İkimiz de böylesini daha çok severiz."

"Genç bir kız için garip."

"Sessiz, sakin bir kızdır. Kaldı ki, o kadar da genç de-

ğildir. Yirmi dört yaşında."

"Bu olay, anlattığınız kadarıyla onun için de büyük bir şok oldu herhalde."

"Korkunç! O benden daha fazla etkilendi." "İkiniz de oğlunuzun suçlu olduğu kanısındasınız herhalde." "Elinde taçla dururken kendi gözlerimle gördükten sonra..." "Bunun kesin bir kanıt olduğunu sanmıyorum. Tacın geri kalanı da hasar görmüş müydü?" "Evet, bükülmüştü."

"Peki o zaman düzeltmeye mi çalışıyordu sizce?" "Tanrı sizi korusun! Onun ve benim için elinizden geleni yapmaya çalıştığınız belli. Ama bu çok zor bir görev. O anda ne mi yapıyordu? Eğer niyeti masumsa neden bana söylemedi?"

"Haklısınız. Ve eğer suçluysa neden bir yalan uydurmadı da denebilir, değil mi? Bence sessiz kalması her iki yöne de çekilebilir. Olayla ilgili birkaç önemli nokta daha var. Sizi uyandıran gürültü hakkında polis ne dedi?"

"Arthur'un, odasını kapatırken çıktığını düşündüler." "Olabilir. Suç işleyen bir adam, evi ayağa kaldırmak için kapısını çarpıyor. Peki bu mücevherlerin kaybolmasına ne dediler?" "Evde her yeri aramaya devam ediyorlar." "Evin dışına bakmayı akıl ettiler mi bari?" "Evet, olağanüstü çaba gösterdiler. Bütün bahçe didik didik arandı."

"Pekâlâ, sevgili bayım," dedi Holmes, " ilk anda aklınıza gelenlerden daha fazlası olabileceğini göremiyor musunuz? Size çok basit görünüyor ama bence son derece karmaşık bir durum. Teorinizi bir düşünün. Oğlunuz ya-

tağından kalkıyor, büyük bir riski göze alarak sizin odanıza giriyor, dolabı açıyor, tacı alıyor, güç bela bir parçasını koparıyor, başka bir yere gidiyor, otuz dokuz mücevher arasından sadece üçünü kimsenin bulamayacağı bir yere saklama başarısını gösteriyor ve sonra da geri kalan otuz altı taşla birlikte geri döndüğü an orada yakalanıyor. Sorarım size, bu teori mantıklı mı?"

"Peki ama başka ne olabilir ki?" diye atıldı bankacı, umutsuz bir ifadeyle. "Eğer iyi niyetliyse bunu bana neden söylemiyor?"

"Bunu bulmak bizim görevimiz," diye yanıtladı Holmes. "O halde şimdi, Bay Holder, sakıncası yoksa sizinle birlikte Streatham'e gidelim ve ayrıntıları daha yakından inceleyelim."

Dostumun ısrarı üzerine ben de onlara eşlik ettim. Zaten dinlediğimiz bu hikâye bende büyük bir merak uyandırmıştı. Ben de zavallı babası gibi, oğlun suçlu olduğunu düşünüyordum ama Holmes'un kararlarına güvendiğim için bir umut kapısı olabileceğini hissediyordum. Holmes, yol boyunca çenesi göğsüne düşmüş, şapkasını gözlerine çekmiş, derin düşünceler içinde tek bir söz söylemeden oturdu. Müşterimiz, bu umut ihtimali üzerine biraz keyiflenmiş, benimle iş meseleleri hakkında bir konuşmaya bile girişmişti. Kısa bir tren yolculuğu ve ardından da kısa bir yürüyüşün sonunda Fairbank'e, bankacının mütevazı evine vardık.

Fairbank, anayoldan biraz uzakta, beyaz taştan yapılmış,

köşeli bir evdi. Girişteki iki büyük demir kapının önünde bir fayton yolu ve karlarla örtülmüş bir çimenlik uzanıyordu. Sağ tarafta küçük, sık bir ağaçlıktan sonra, iki fundalık arasından mutfak kapısına giden bir patika ve satıcılar için bir giriş vardı. Sol tarafta ise ahırlara giden dar bir yol bulunuyordu. Holmes bizi kapıda bırakarak ön cepheyi geçti ve önce satıcı yolunu, sonra da bahçeyi dolaşarak ahır yoluna girdi. Böylece bütün evin çevresini yavaşça dolanmış oldu. Bay Holder ve ben bu uzun işlemin sonunu beklemeden oturma odasına girdik ve ateşin başında oturduk. Biz orada sessizce otururken kapı açıldı ve içeri genç bir bayan girdi. Uzun boylu, zayıf biriydi. Teninin beyazlığıyla daha da ortaya çıkan siyah saçları ve gözleri vardı. Daha önce hiçbir kadının yüzünde böyle bir solgunluk görmemiştim. Dudakları kansız kalmış, gözleri ise ağlamaktan kızarmıştı. Sessizce odaya süzüldüğünde, kadının sabah bankacıda gördüğümüzden daha büyük bir acı içinde olduğunu fark ettim. Kendine hakim, güçlü bir karaktere sahip olduğu açıkça belli olan bir kadını böyle acı dolu bir ifadeyle görmek benim için daha da sarsıcı olmuştu. Varlığımı fark etmeden doğruca amcasına gitti ve tatlı, kadınsı bir hareketle onun başını okşadı.

"Arthur'un serbest bırakılması için emir verdin, değil mi baba?" diye sordu.

"Hayır kızım, mesele sonuna kadar incelenecek."

"Ama onun masum olduğuna eminim. Kadınların içgüdülerini bilirsin. Kötü bir şey yapmadığını biliyorum ve

sen de ileride ona bu kadar sert davrandığın için pişman olacaksın, inan bana."

"Peki eğer masumsa neden sessiz kalıyor?"

"Kim bilir? Belki de ondan bu kadar şüphelenmene kızmıştır."

"Elinde taçla gördükten sonra nasıl olur da şüphelenmezdim?"

"Ama sadece bir göz atmak için almış olabilir. Lütfen onun masum olduğuna inan. Meseleden vazgeç ve daha fazla bir şey söyleme. Sevgili Arthur'umuzun hapiste olduğunu düşünmek çok korkunç!"

"Mücevherler bulunana kadar bu işin peşini bırakmayacağım, asla Mary! Arthur'a duyduğun sevgi senin gözlerini kör ediyor. Olayı örtbas etmek şöyle dursun, daha derinine incelemesi için Londra'dan bir beyefendi getirdim."

"Bu beyefendi mi?" diye sordu, bana dönerek.

"Hayır, onun arkadaşı. Kendisini yalnız bırakmamızı istedi. Ahır yolundadır şu anda."

"Ahır yolu mu?" Siyah kaşlarını kaldırdı. "Orada ne bulacağını umuyor ki? Ah! Sanırım bu o. Doğru olduğuna emin olduğum şeyi, yani Arthur'un masum olduğunu ispat edeceğinize inanıyorum bayım," dedi Sherlock Holmes'a dönerek.

"Size tamamen katılıyorum ve yardımınızla bunu ispat edeceğimize ben de inanıyorum," diye cevap verdi Holmes, ayakkabılarındaki karları paspasa silkelerken. "Sa-

nırım Bayan Mary Holder'la tanışma zevkine eriştim. Size birkaç soru sorabilir miyim?"

"Lütfen bayım, eğer bu korkunç meseleyi çözmeye yardımcı olacaksa hiç çekinmeyin."

"Dün gece siz hiçbir şey duymadınız mı?"

"Hayır, amcam yüksek sesle konuşmaya başlayana kadar hiçbir şey duymadım. Onu duyunca aşağı geldim."

"Pencereleri ve kapıları siz kapattınız. Bütün pencereleri kilitlediniz, değil mi?"

"Evet."

"Bu sabah hepsi kilitli miydi?"

"Evet."

"Sevgilisi olan bir hizmetçiniz vardı galiba. Sanırım, dün gece onu kontrol etmek için dışarı çıktığını söylemişsiniz amcanıza."

"Evet, oturma odasıyla ilgilenen ve amcamın taçla ilgili söylediklerini duymuş olabilecek olan da o."

"Anlıyorum. Bunu sevgilisine söylediğini ve ikisinin bu soygunu planladığını düşünüyorsunuz herhalde."

"İyi ama bütün bu gereksiz teoriler ne işe yarar ki," diye atıldı bankacı sabırsızlıkla. "Size Arthur'u elinde taçla gördüğümü söylemiştim."

"Biraz bekleyin Bay Holder. Sıra ona da gelecek. Bu kıza geri dönersek Bayan Holder, mutfak kapısından girdiğini gördünüz sanırım."

"Evet. Kapının kilitli olup olmadığını kontrol etmek için gittiğimde onun kapıdan içeri girdiğini gördüm. Karan-

lıkta adamı da gördüm."

"Onu tanıyor musunuz?"

"Ah, evet! Bize sebze getiren manav. Adı Francis Prosper."

"Kapının solunda, yani yolun ortasında mı duruyordu?" diye sordu Holmes.

"Evet, öyle."

"Adamın tahta bir bacağı var mıydı peki?"

Genç bayanın siyah gözlerine korkuya benzer bir ifade geldi. "Bunu nereden bildiniz?" diye sordu. Gülümsedi ama karşılığında Holmes'un zayıf, meraklı yüzünde bir gülümseme bulamadı.

"Şimdi üst kata çıkalım," dedi. "Belki evin dışına yine geri dönerim. Ama durun belki de yukarı çıkmadan önce alt kattaki pencerelere bir göz atsam iyi olacak."

Pencerelerin birinden diğerine hızla yürüdü ve antreden ahır yoluna bakan geniş pencerenin önünde durdu. Pencereyi açtı ve büyüteciyle pervazı dikkatlice inceledi. "Şimdi üst kata çıkabiliriz," dedi sonunda.

Bankacının yatak odası, sade döşenmiş küçük bir odaydı. Gri bir halı, büyük bir dolap ve uzun bir aynadan başka bir eşya yoktu. Holmes hemen dolaba yöneldi ve kilidini incelemeye başladı.

"Açmak için hangi anahtar kullanılmış?" diye sordu.

"Oğlumun daha önce de söylediği gibi, eski eşyaları koyduğumuz odadaki dolabın anahtarı."

"Anahtar burada mı?"

"Masanın üzerinde duruyor."

Sherlock Holmes, anahtarı alarak dolabı açtı.

"Açılırken gürültü çıkarmıyor," dedi. "Sizi uyandırmamasına şaşmamak gerekir. Herhalde bu kutu da tacın koyulduğu kutu. Bir göz atayım." Kutuyu açtı ve tacı çıkararak masanın üstüne koydu. Tam bir kuyumculuk şaheseriydi; üzerindeki otuz altı taş, şimdiye kadar gördüğüm en iyileriydi. Tacın bir parçası kırılmıştı ve üç taş kayıptı.

"Pekâlâ Bay Holder," dedi Holmes, "kayıp parça buradan kırılmış. Şimdi geri kalanını da kırmanızı isteyebilir miyim acaba?"

Bankacı dehşet içinde baktı. "Hayatta yapamam," dedi.

"O zaman ben yaparım." Holmes birden bütün gücüyle tacı bükmeye çalıştı ama sonuç vermedi. "Biraz gevşedi sanırım," dedi, "ama parmaklarım çok güçlü olmasına rağmen kırabilmek için çok zaman harcamam gerekecektir. Sıradan bir adam bunu yapamaz. Onu kırdığımda nasıl bir ses çıkar sizce Bay Holder? Ateşlenmiş bir tabanca kadar gürültü çıkarır. Siz hâlâ bütün bunlar yatağınızın birkaç metre ötesinde olduğu halde bana hiçbir şey duymadığınızı mı söylüyorsunuz?"

"Ne diyeceğimi bilemiyorum. Her şey çok belirsiz."

"Ama devam ettikçe her şey daha da aydınlanacak. Siz ne dersiniz Bayan Holder?"

"Amcamla aynı düşünceleri paylaştığımı itiraf etmeliyim."

"Oğlunuzu gördüğünüzde ayaklarında terlik veya ayakkabı var mıydı?"

"Gömleği ve pantolonu dışında hiçbir şey yoktu üstünde."

"Teşekkür ederim. Soruşturma gayet iyi geçiyor; eğer bu meseleyi çözemezsek bizim beceriksizliğimizden kaynaklanıyor demektir. İzninizle Bay Holder, araştırmaya evin dışında devam etmek istiyorum."

Holmes gereksiz ayak izlerinin işini zora sokacağını söyleyerek bizim gelmemizi istemedi ve kendisi tek başına gitti. Birkaç saat sonra ayakkabıları karlarla kaplı ve yüzü her zamanki gibi esrarlı bir şekilde geri döndü.

"Sanırım görülecek her şeyi gördüm Bay Holder," dedi. "Artık evime dönmemin zamanı geldi."

"Peki ya mücevherler Bay Holmes. Onlar nerede?"

"Bunu henüz söyleyemem."

Bankacı ellerini ovuşturdu. "Onları bir daha göremeyeceğim!" diye bağırdı. "Peki ya oğlum? Bu konuda şansımız var mı?"

"Fikrim hiçbir şekilde değişmiş değil."

"Ama Tanrı aşkına, o zaman dün gece evimde olanlar neydi?"

"Eğer yarın sabah dokuz, on arası Baker Sokağı'ndaki evime gelirseniz sonucu öğrenirsiniz. Sanırım mücevherleri geri almak için yapacağım her şeye tam destek verirsiniz ve harcamalarım için bir sınır koymazsınız."

"Onları geri almak için gerekirse tüm servetimi veri-

rim."

"Çok iyi. O halde meseleyle ilgileneceğim. Şimdilik hoşça kalın, fakat akşamdan önce buraya tekrar gelmek zorunda kalabilirim."

Henüz ne şekilde olduğunu anlayamasam da dostumun bu vakaya kafasında son noktayı koyduğunu görebiliyordum. Evimize dönerken yolda birkaç kez meseleyi açmak istedim ama o her seferinde başka bir konuya geçince çaresizce vazgeçtim. Geldiğimizde saat daha üç bile olmamıştı. Hemen odasına çıktı ve birkaç dakika sonra bir berduş gibi giyinmiş halde aşağı indi. Yakalarını kaldırdığı, kullanılmaktan parlamış eski paltosu, kırmızı boyunbağı ve eski püskü çizmeleriyle tam bir berduşa dönmüştü.

"Sanırım bu işe yarar," dedi şöminenin üstündeki aynaya bakarken. "Keşke sen de benimle gelebilseydin Watson, ama korkarım bu imkânsız. İz peşine düşmek veya bir alçağı takip etmek zorunda kalabilirim, yine de olayı mutlaka çözeceğim. Birkaç saat içinde döneceğimi umuyorum." Dolabın üstündeki salamdan bir dilim kesip iki dilim ekmeğin arasına koyarak kendine bir sandviç yaptı ve bunu da cebine sokup yola çıktı.

Daha çayımı henüz bitirmiştim ki geri döndü. Neşeyle eski püskü bir çizmeyi sallıyordu. Onu bir tarafa attı ve kendine bir fincan çay hazırladı.

"Geçerken şöyle bir uğradım," dedi. "Yine gitmek zorundayım."

"Nereye?"

"West End'in bir ucuna. Biraz zaman alabilir. Geç kalırsam beni bekleme."

"Peki nasıl gidiyor?"

"Eh işte, şöyle böyle. Senden ayrıldıktan sonra Streatham'e gittim ama eve uğramadım. Böyle güzel bir avı berbat etmek istemezdim. Burada dedikoduyla zaman kaybedemem, şimdi gidip bu rezil kıyafetlerden kurtulayım da eski saygın kimliğime bürüneyim."

Sözlerinden öte tavırları bile memnun olduğunu gösteriyordu. Gözleri parlıyordu; hatta solgun yanaklarına kan gelmişti. Aceleyle yukarı çıktı ve birkaç dakika sonra dış kapının çarpılışından, avının takibine geri döndüğünü anladım.

Gece yarısına kadar beklememe rağmen gelmediğini görünce odama çekildim. İz peşindeyken günler, geceler boyunca ortalıkta görünmemesi ender rastlanan bir durum değildi ve geç kalması beni şaşırtmadı. Saat kaçta geldiğini bilmiyorum ama ben sabah kahvaltıya indiğimde o, bir elinde kahvesi, diğerinde bir gazete, masada oturuyordu. Oldukça dinç ve sağlıklı görünüyordu.

"Sensiz başlamamı mazur gör Watson," dedi, "ama unutma ki müşterimizle bir randevumuz var."

"Saat dokuzu geçmiş bile," diye karşılık verdim. "Bu gelen o olmalı."

Gerçekten de gelen bankacı bir dostumuzdu. Onda gördüğüm değişiklik beni şaşkına çevirdi. Normalde geniş ve heybetli olan yüzü şimdi çökmüştü ve sanki saçındaki be-

yazlar da artmıştı. Dün sabahki hareketlerinden sonra, şimdiki yorgun ve gevşek halini görmek üzüntü vericiydi. Ona uzattığım bir koltuğa çökerek oturdu.

"Böyle büyük bir cezaya çarptırılmak için ne yaptım bilmiyorum," dedi. "Daha iki gün öncesine kadar mutlu ve varlıklı bir adamdım, bir derdim yoktu. Şimdiyse yalnızlığa ve rezilliğe doğru sürükleniyorum. Dertler birbirini takip ediyor. Yeğenim Mary de beni terk etti."

"Sizi terk mi etti?"

"Evet. Bu sabah odasına girdiğimde, yatağının bozulmamış ve odasının boş olduğunu gördüm. Antredeki masaya benim adıma bir not bırakılmıştı. Dün gece, öfkeyle değil ama üzüntüyle, oğlumla evlenmiş olsaydı bütün bunların olmayacağını söylemiştim ona. Belki de bu yaptığım düşüncesizce bir hareketti. Zaten notta da bundan bahsediyor:

" *'ÇOK SEVGİLİ AMCACIĞIM, sizin başınıza dert açtığımı biliyorum. Farklı davransaydım bu korkunç talihsizlik meydana gelmeyecekti. Kafamda bu düşünce olduğu sürece sizin çatınız altında bir daha mutlu olamam; bu yüzden sizi terk etmem gerektiğini hissediyorum. Geleceğim hakkında endişelenmeyin çünkü geleceğim garanti altında ve hepsinden de önemlisi beni aramayın çünkü bu hem gereksiz hem de bana zarar verebilir. Hayatta ve ölümde her zaman sizi seven MARY'niz.'*

"Bununla ne demek istiyor Bay Holmes? Sizce bu intihar edeceğini mi gösteriyor?"

"Hayır, hayır, hiç ilgisi yok. Ama belki de bu en iyi yol olurdu. Dertlerinizin sonuna yaklaşıyorsunuz Bay Holder."

"Öyle mi diyorsunuz? Bir şeyler duydunuz demek, Bay Holmes, bir şeyler öğrenmiş olmalısınız! Mücevherler nerede?"

"Tanesine 1000 sterlin sizce çok mu pahalı olurdu?"

"On bin bile öderim."

"Gerekmez. Üç bin yeter. Bir de ödül meselesi var tabii. Çek karneniz yanınızda mı? İşte size kalem. Siz en iyisi 4000 sterlin yazın."

Bankacı, yüzünde şaşkın bir ifadeyle çeki imzaladı. Holmes çalışma masasına gitti, üzerinde üç taş bulunan üçgen altın bir parça çıkardı ve masaya attı.

Müşterimiz sevinçten çığlık atarak parçayı aldı.

"Bulmuşsunuz!" diye bağırdı. "Hayatım kurtuldu! Hayatım kurtuldu!"

Sevinç gösterisi de kederli hali gibi aşırıydı. Eline geçirdiği mücevherleri göğsüne bastırıyordu.

"Borçlu olduğunuz bir şey daha var Bay Holder," dedi Sherlock Holmes biraz da sertçe.

"Borç mu?" Eline kalemi aldı. "Siz miktarı söyleyin hemen yazarım."

"Hayır, bana borçlu değilsiniz. Oğlunuza, o soylu gence bir özür borçlusunuz. Kendi oğlumda görsem gurur du-

yacağım bir davranış gösterdi kendisi."

"Demek onları alan Arthur değilmiş, öyle mi?"

"Size dün de söyledim, bugün de söylüyorum, o değildi."

"Emin misiniz? O zaman hemen ona gidelim de gerçeğin ortaya çıktığını haber verelim."

"O zaten biliyor. Meseleyi hallettikten sonra onunla da konuştum. Bana hikâyeyi anlatmayacağını görünce, ona kendim anlattım. Bunun üzerine, söylediklerimin doğru olduğunu itiraf etti. Henüz açıklayamadığım birkaç küçük ayrıntıyı da onun sayesinde öğrendim. Ama sizin bu sabah ona söyleyecekleriniz sessizliğini bozmasını sağlayabilir."

"Tanrı aşkına o halde bana siz anlatın!"

"Anlatacağım ve bu gerçeğe ulaşmak için geçtiğim her aşamayı da teker teker açıklayacağım. İlk olarak benim için söylemesi, sizin için de duyması en zor olan şeyi söylemekle başlayayım: Sir George Burnwell ve Mary aralarında anlaşmışlar ve birlikte kaçmışlar."

"Bizim Mary mi? İmkânsız!"

"Ne yazık ki mümkünden de öte, gerçek. Bu adamı aranıza aldığınızda, ne siz ne de oğlunuz onun gerçek karakterini biliyordu. Kendisi İngiltere'nin en tehlikeli adamlarından biridir – batmış bir kumarbaz, tam bir alçak; kalpsizin, vicdansızın biri. Yeğeniniz böyle adamları tanıyamaz tabii ki. Tatlı sözlerine kanmış olmalı. Ona neler söylediğini Tanrı bilir, ama en azından yeğeninizi kullan-

dığını ve her akşam görüştüklerini biliyoruz."

"İnanmam, inanamam!" diye bağırdı bankacı solgun bir yüzle.

"O zaman dün gece evinizde neler olduğunu anlatayım. Yeğeniniz, sizi odanızda sanarak aşağı indi ve ahır kapısına açılan pencereden sevgilisiyle konuştu. Ayak izlerinin kara gömülmüş olması birilerinin orada durduğunu gösteriyor. Genç bayan ona taçtan söz etti. Bu haber üzerine adamın şeytani arzuları kabardı ve kızı da kandırmayı başardı. Yeğeninizin sizi sevdiğine kuşkum yok, ama bazı kadınlar için sevgilinin aşkı diğer bütün sevgileri yok eder. Sizin aşağı geldiğinizi gördüğünde konuşmaları henüz bitmemişti; bu yüzden hemen pencereyi kapattı ve size hizmetçinizin tahta bacaklı bir adamla kaçamağından bahsetmeye başladı, ki bu da yalan değildi.

"Oğlunuz Arthur ise sizinle konuştuktan sonra yatağına gitti, fakat kulübe olan borçlarını düşünmekten doğru düzgün uyuyamadı. Gece yarısı kapısının önünde hafif bir ayak sesi duydu ve bunun üzerine kalkıp baktığında, kuzeninin gizlice sizin odanıza daldığını gördü. Şaşkınlıktan dona kalmış halde üzerine birkaç giysi geçirip koridora çıktı ve karanlıkta beklemeye başladı. Yeğeniniz kısa bir süre sonra odanızdan çıktığında, oğlunuz koridor lambasının ışığında kızın elinde değerli tacı tuttuğunu gördü. Kız, merdivenlerden inerken oğlunuz korkuyla fırladı ve kapınızın yanındaki perdenin arkasına saklanarak aşağıdaki antreyi gözlemeye koyuldu. Yeğeninizin pencereyi

açışını, karanlıkta bekleyen birine tacı verişini ve sonra pencereyi kapatarak odasına geri koşuşunu gördü. Genç bayan perdenin yanından geçmesine rağmen oğlunuzu fark etmemişti.

"Oğlunuz, sevdiği kadın ortalıktayken harekete geçmek istemedi, çünkü bu yeğeniniz için korkunç bir rezalet olurdu. Kız odasına girince oğlunuz, bunun sizin için ne kadar zor bir durum olacağını fark etti ve meseleyi kendi halletmeye karar verdi. Çıplak ayaklarıyla aşağı koştu, pencereyi açtı, karın üzerine atladı ve yoldan aşağı koşmaya başladı. Ay ışığında bir karaltı gördü. Sir George Burnwell kaçmak istedi ama Arthur onu yakaladı. Tacın bir ucundan oğlunuz bir ucundan da rakibi çekiştirmeye başladı. O karmaşada oğlunuz, Sir George'a vurdu ve gözünün üstünü kanattı. Sonra bir gürültü koptu ve oğlunuz tacın elinde kaldığını fark edip geri koştu, pencereyi kapattı ve odanıza çıktı. Tacın kavga sırasında bükülmüş olduğunu fark etmişti, düzeltmeye çalışırken ortaya siz çıktınız."

"Bu mümkün mü?" diye inledi bankacı.

"Ona teşekkür edeceğinize lanetler savurduğunuzu görünce o da öfkelendi. Birini ele vermeden hikâyenin doğrusunu anlatamazdı. Gerçi bu biri, böyle bir sevgiyi hak etmiyordu, ama oğlunuz asil bir davranışta bulunarak sırrını korudu."

"Demek ki Mary tacı görünce onun için çığlık atarak bayıldı," diye bağırdı Bay Holder. "Aman Tanrım! Ne

kadar da körmüşüm! Bir de beş dakikalığına dışarı çıkmak için izin istemesi! Kayıp parçanın kavga yerinde olup olmadığını görmek istiyormuş demek ki. Onu nasıl da yanlış değerlendirmişim!"

"Evinize gittiğimde," diye devam etti Holmes, "hemen kar üzerinde işime yarayacak izler olup olmadığını araştırmaya koyuldum. Önceki akşamdan beri kar yağmadığını ve izlerin sabit kalmasına yardım edecek bir soğuk olduğunu biliyordum. Satıcı yoluna girdim ama her yere basılmıştı ve izler birbirine girmişti. Ama biraz ötede, mutfak kapısının orada, bir kadın ve kardaki yuvarlak izlerinden anladığım kadarıyla tahta bacaklı bir adamın durup konuşmuş olduklarını anladım. Hatta bir an tedirgin olduklarını ve yerdeki derin ayak ucu ve belli belirsiz topuk izlerinden çıkarabildiğim kadarıyla kadının geri dönüp hızla kapıya koştuğunu, bu sırada tahta bacaklının bir süre bekleyip sonra da gittiğini bile söyleyebilirim. O anda, sizin de daha önceden anlattığınız gibi, bunun hizmetçiniz ve sevgilisi olduğunu düşündüm; araştırma da öyle gösteriyordu. Bahçeden geçerken, polise ait oldukları belli olan birkaç iz dışında önemli bir şeye rastlamadım. Ahır yoluna girdiğimdeyse, önümdeki karda çok uzun ve karmaşık bir hikâyenin yazılı olduğunu gördüm.

"Çizmeli bir adama ait olduğu anlaşılan bir iz, bir de çıplak ayaklı bir adama ait olduğu belli olan başka bir iz vardı. Bana anlattıklarınızdan hatırladığım kadarıyla bu ikincisinin oğlunuz olduğu kanısına vardım. İlki, her iki

yönde de yürümüştü ama diğeri hızla koşmuştu ve çizme izlerinin üzerinde kendi izini bırakmasından anlaşıldığı üzere diğerinin peşinden gitmişti. İzleri takip ettiğimde, çizmelinin beklerken bütün karı ezdiği antre penceresinin önüne gitmiş olduğunu gördüm. Sonra, yolun yüz metre kadar aşağısındaki diğer uca gittim. Çizmelinin orada arkasına dönüp bakmış olduğunu, karların üzerinde sanki kavga edilmiş gibi izler bırakılmış olduğunu gördüm. Kan lekelerini de görünce yanılmadığımı anladım. Çizmeler sonra yoldan aşağı koşmuştu. Yol üzerindeki diğer kan lekeleri de yaralananın o olduğunu gösteriyordu. Caddeye ulaştığında kaldırımın temizlenmiş olduğunu, dolayısıyla daha fazla bir iz bulamayacağımı anladım.

"Eve girdiğimde, siz de hatırlarsınız, büyütecimle antredeki pencerenin çerçevesini ve pervazını inceledim ve birilerinin oradan geçtiğini gördüm. Islak ayağın bastığı yerdeki taban izi açıkça görülebiliyordu. O zaman neler olduğunu düşünmeye başladım. Pencerenin dışında bir adam beklemiş, birileri mücevherleri getirmiş, oğlunuz bunları görmüş, hırsızı takip etmişti; ayrıca onunla kavga etmiş ve ikisi de tacın bir ucundan çekiştirmeye başlamıştı. İkisinin gücü birleşince taç daha fazla dayanamamıştı. Oğlunuz, hazineyle geri dönmüş ama bir parçasını rakibine bırakmıştı. Buraya kadar her şey açıktı. Peki adam kimdi ve tacı ona kim getirmişti?

"Benim bir sözüm vardır; imkânsızı çıkardığında elinde kalan şey gerçeklerdir. O halde, bunu yapan siz de olma-

dığınıza göre, geriye bir tek yeğeniniz ve hizmetçileriniz kalıyordu. Eğer hizmetçilerinizden biri olsaydı oğlunuz neden onların yerine suçlanmayı göze alacaktı ki? Makul bir açıklaması yoktu. Öte yandan, kuzenini sevdiğini biliyorduk; onun sırrını saklamak isteyebilirdi. Üstelik bir de bu sır utanç verici bir şeyse. Onu pencerenin önünde gördüğünüzü ve tacı görünce bayıldığını da hatırlayınca tahminim doğrulanmış oldu.

"Peki suç ortağı kim olabilirdi? Bir sevgili olması muhtemeldi çünkü başka hiç kimse size karşı hissetmesi gereken sevgi ve minneti bastıramazdı. Dışarı çok az çıktığınızı ve arkadaş çevrenizin de sınırlı olduğunu biliyordum. Ama aralarında Sir George Burnwell de vardı. Kadınlar arasındaki kötü ününü duymuştum.

İzlerini gördüğüm şu çizmeleri giyen ve kayıp taşları elinde bulunduran o olmalıydı. Arthur'un onu görmüş olmasına rağmen ailesinin ismini zedelemeden bir şey söylemeyeceğini o da biliyordu.

"Sonra neler yaptığımı siz de tahmin edebilirsiniz. Bir berduş kılığında Sir George'un evine gittim, bir şekilde uşağıyla konuşmayı başararak efendisinin dün gece yüzünü kestiğini öğrendim. Altı şiline de botlarını satın aldım. Bunlarla Streatham'e gittim ve izlere tam olarak uyduklarını gördüm."

"Dün akşam yolda kötü giyimli bir serseri gördüm," dedi Bay Holder.

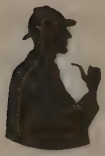
"Elbette. O bendim. Adamımı bulduğumu anlayınca eve

dönerek kıyafetlerimi değiştirdim. Çok hassas bir noktaya gelmiştim. Bir skandal çıkmasını önlemek için resmi makamları uyandırmamak zorundaydım. Bir yandan da böyle kurnaz bir alçağın, bu meselede elimizin kolumuzun bağlı olduğunu bildiğinin farkındaydım. Onu görmeye gittim. Tabii ki ilk başta her şeyi reddetti. Ama olanları bütün ayrıntılarıyla anlatınca duvarda asılı bastonu kaparak karşı koymaya çalıştı. Adamımı iyi tanıdığım için o daha vurmaya kalkmadan silahımı kafasına dayadım. O zaman biraz aklı başına geldi. Elindeki her taş için 1000 sterlin vereceğimizi söyledim. Bunun üzerine yüzü asıldı. 'Lanet olsun!' dedi, 'üçünü altı yüze sattım bile!' Resmi bir soruşturma açılmayacağını garanti ederek mücevherlerin yeni sahibinin adresini almayı başardım. O adrese gittim ve sıkı bir pazarlık sonucu, parça başına 1000 sterline mücevherleri geri aldım. Sonra oğlunuza uğrayarak her şeyin yolunda olduğunu anlattım ve ancak saat ikide, uzun bir günün sonunda yatağıma girebildim."

"İngiltere'yi büyük bir skandaldan kurtaran bir gün olmuş," dedi bankacı ayağa kalkarken. "Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Yetenekleriniz, hakkınızda söylenenlerden bile fazla. Şimdi hemen gidip yaptığım büyük yanlışlık yüzünden oğlumdan özür dileyeceğim. Zavallı Mary'ye gelince; onu düşündükçe yüreğim burkuluyor. Sanırım siz bile onun nerede olduğunu söyleyemezsiniz bana."

"En azından," dedi Holmes, "Sir George Burnwell'le

birlikte olduğunu söyleyebiliriz. Suçu ne olursa olsun, çok yakında cezasını fazlasıyla çekeceğine de eminim."

AKGÜRGENLERİN ESRARI

"Sanatı sırf sanat için seven birisi," diye söze girdi Sherlock Holmes, elindeki *Daily Telegraph*'ın ilan ekini kenara bırakarak, "bir sonuca ulaşmayı çoğu zaman önemsemez. Sevinerek görüyorum ki, başımızdan geçen maceraları kayda geçirirken sen de bu gerçeği göz önüne alıyorsun Watson. Benim boy gösterdiğim birçok 'ünlü vakaya' ve sansasyonel isimler içeren davalara pek rağbet etmeden, kendi içinde önemsiz görünen fakat benim ilgi alanıma giren akıl yürütme ve mantıksal sentez gibi şeyler gerektiren ve konular açısından zengin olan olayları ele alman beni sevindiriyor."

"Ama yine de," dedim, gülümseyerek, "yazdıklarıma yakıştırılan sansasyonellik suçlamalarından kolay kolay kurtulamıyorum."

"Belki de bir konuda yanıldın," dedi. Şömineden maşayla bir kor alarak kiraz ağacından piposunu yaktı; düşüncelere dalmak yerine tartışmak istediği zamanlarda, kil piposunun yerine bu pipoyu tercih ederdi. "Bir vakada en

önemli nokta olan çıplak gerçekleri anlatmakla yetinmeyip, ifadelerini süslemeye çalışmakla belki de hata ettin."

"Bu konuda sana haksızlık ettiğimi sanmıyorum," diye cevap verdim biraz da soğukça, çünkü dostumun kendine özgü karakterinde çoğu zaman fark ettiğim egoizm yine karşıma çıkmıştı.

"Hayır, burada bencillik veya hor görme yok," dedi, her zamanki gibi sözlerimden çok düşüncelerime cevap vererek. "Eğer sanatımın tam anlamıyla hakkının verilmesini istiyorsam bunun sebebi kişisel değil. Bu beni aşan bir şey. Suç evrenseldir. Mantık ise nadir görülür. Bu yüzden suçtan çok, mantık üzerinde durmalısın. Sonuçta, ders olarak görülebilecek örnekleri bir dizi hikâyeye çeviriyorsun."

Baharın ilk günlerinde soğuk bir sabah vaktiydi ve biz Baker Sokağı'ndaki eski odamızda, kahvaltıdan sonra ateşin başında oturmuş konuşuyorduk. Kül rengi evlerin arasından akan yoğun sisin koyu sarı dumanları yüzünden, karşı evlerin pencereleri ancak cisimsiz karaltılar halinde görülebiliyordu. Havagazı lambası, henüz toplanmamış masanın üzerindeki örtünün ve porselenlerin üzerinde parlıyordu. Sherlock Holmes bütün sabah sessizce oturup art arda gazetelerin ilan sayfalarını okumuş ve sonunda belli ki araştırmaktan vazgeçerek benim edebi kusurlarım üzerine ders vermeye koyulmuştu.

"Zaten," diye söze girdi, uzun uzun piposunu tüttürdükten sonra, "sansasyonellikle suçlanman güç, çünkü üzerinde uğraştığın vakaların çoğunda hukuki anlamda bir

suç işlenmiş değildi. Bohemya kralına yardımcı olduğum o küçük mesele, Bayan Mary Sutherland'in ilginç vakası, bükük dudaklı adamla ilgili mesele ve asil beyefendinin olayı... Hepsi de hukukun ilgi alanına girmeyen meselelerdi. Ama korkarım ki, sansasyonellikten kaçınarak sıradanlığa düşmüş olabilirsin."

"Sonuçları öyle olmuş olabilir," diye cevap verdim, "ama ele aldığım yöntemler tamamen yeni ve ilgi çekici."

"Yapma sevgili dostum, bir dokumacıyı dişinden, bir dizgiciyi sol başparmağından tanıyamayan, gözlem yapmaktan âciz bir halk, analiz ve akıl yürütmenin ince ayrıntılarından ne anlar! Ama kendin sıradansan seni suçlayamam çünkü o eski büyük vakaların zamanı geçti artık. İnsan, en azından suçlu insan, bütün cesaretini ve orijinalliğini kaybetti. Benim mesleğim de öyle görünüyor ki, yatılı okullardaki genç bayanların kayıp kurşunkalemlerini bulma ajanslığına doğru gidiyor. Sanırım artık dibe vurdum. Bu sabah aldığım bu not, sıfır noktasına geldiğimi gösteriyor. Oku!" Bana doğru buruşuk bir mektup fırlattı.

Mektup önceki akşam Montague Meydanı'ndan gönderilmişti ve şöyle yazıyordu:

'SEVGİLİ BAY HOLMES,

Yapılan bir bakıcılık teklifini kabul edip etmeme konusunda size danışmak istiyorum. Eğer sizi rahatsız etmezsem, yarın on buçukta gelmek istiyorum.

Sevgilerle,

VIOLET HUNTER'

"Genç bayanı tanıyor musun?" diye sordum.

"Hayır."

"Saat on buçuk oldu bile."

"Doğru, şüphesiz bu gelen de odur."

"Düşündüğünden daha ilginç olabilir. Mavi yakut meselesini hatırlarsan, önce basit bir heves gibi görünen olay, ciddi bir araştırmaya dönüşmüştü. Şimdi de aynısı olabilir."

"Eh, öyle umalım! Zaten şüphelerimiz biraz sonra giderilecek, çünkü yanılmıyorsam söz konusu kişi geldi."

Tam bunları söylerken kapı açıldı ve içeri genç bir bayan girdi. Gösterişsiz ama düzgün giyimi, parlak ve hareketli yüz ifadesiyle, hayatta bazı şeyleri tek başına başarmak zorunda kalmış bir kadın görüntüsü çiziyordu.

"Verdiğim rahatsızlığı mazur göreceğinize eminim," dedi kadın, dostum onu karşılamak için ayağa kalktığında; "çünkü başımdan çok garip bir olay geçti ve tavsiyesini alabileceğim kimsem olmadığı için sizden yardım istemeye geldim."

"Lütfen oturun Bayan Hunter. Size yardım edebilirsem sevinirim."

Holmes'un, bu yeni ziyaretçinin tavır ve konuşmasından çok etkilenmiş olduğunu görebiliyordum. Önce araştırmacı huyuyla kadını baştan aşağı süzdü ve sonra

gözlerini kapatıp parmak uçlarını birleştirerek dinlemeye koyuldu.

"Beş yıldır," dedi ziyaretçimiz, "Albay Spence Munro'nun evinde çocuk bakıcılığı yapıyordum. Fakat albayın iki ay önce Nova Scotia-Halifax'a tayini çıkınca, çocuklarını da alarak Amerika'ya gitti ve ben de işsiz kaldım. İlan verdim, başvuruları değerlendirdim ama bir türlü iş bulamadım. Biriktirdiğim az miktar bir para da suyunu çekmeye başlayınca kara kara düşünmeye başladım.

"West End'de Westaway adında tanınmış bir bakıcı ajansı vardır; haftada bir kez oraya gidip kendime uygun bir iş olup olmadığına bakıyordum. Westaway, ajansın kurucusunun adı ama aslında bütün işi Bayan Stoper çekip çevirir. Küçük bürosunda oturur; dışarıdaki odada bekleyenler teker teker içeri alınır, dosyalar kontrol edilir ve uygun bir iş olup olmadığına bakılır.

"Neyse, geçen hafta her zamanki gibi küçük büroya alındığımda, Bayan Stoper'in bu kez yalnız olmadığını gördüm. Gülümseyen yüzü ve kat kat gerdanıyla şaşılacak derecede şişman bir adam dirseğine dayanıp oturmuş, gözünde gözlükleri, giren bayanları dikkatlice inceliyordu. Ben içeri girer girmez sandalyesinden hafifçe sıçradı ve Bayan Stoper'e dönerek:

" 'Bu olur,' dedi, 'daha iyisini bulamayız. Mükemmel! Mükemmel! ' Ellerini ovuşturuyor, çok hevesli görünüyordu. O kadar rahat görünümlü bir adamdı ki onu izlemek hoşuma gitmişti.

" 'İş arıyorsunuz, değil mi bayan?' diye sordu.

" 'Evet beyefendi.'

" 'Bakıcı olarak mı?'

" 'Evet.'

" 'Peki ne kadar maaş istiyorsunuz?'

" 'En son Albay Spence Munro'yla çalışırken ayda dört sterlin alıyordum.'

" 'Ah yazık! Haksızlık bu, haksızlık!' diye atıldı çok sinirlenmiş gibi. O tombul ellerini havaya kaldırmıştı. 'Böyle çekici ve yetenekli bir bayana nasıl olur da bu kadar az bir para teklif edilebilir?'

" 'Yeteneklerim düşündüğünüz kadar çok olmayabilir bayım,' dedim. 'Biraz Fransızca, biraz Almanca, müzik, resim...'

" 'Hayır, hayır!' diye bağırdı. 'Bunlar söz konusu değil zaten. Önemli olan, bir hanımefendi olmanın bütün gereklerini yerine getirip getirmediğinizdir. Bu kadar basit işte. Eğer bu özelliklere sahip değilseniz, bir gün ülkenin tarihine geçecek bir çocuğun yetiştirilmesine zaten uygun değilsiniz demektir. Ama eğer gerçekten de tam bir hanımefendiyseniz, size üç basamaklı rakamların altında bir teklif götürülemez. Benimle çalışırsanız yılda yüz sterlinle başlarsınız.'

"Tahmin edebileceğiniz gibi Bay Holmes, o sıralar o kadar çaresizdim ki, böyle bir teklif inanamayacağım kadar iyiydi. Beyefendi, yüzümdeki bu şüpheli ifadeyi fark etmiş olacak ki, cebinden küçük bir defter çıkararak

üstüne bir şeyler yazdı.

" 'Ayrıca,' dedi,–gülümsediğinde gözleri yüzünün beyaz kırışıklarının arasında parıldıyordu – 'genç bayanlarıma maaşlarının yarısını önceden veririm ki, seyahatleri ve gardıropları için gerekli harcamaları yapabilsinler.'

"Böyle mükemmel ve düşünceli bir adamla daha önce hiç karşılaşmamıştım. O sıralar, sürekli veresiye alışveriş yapmak zorunda kalıyordum ve böyle bir avans, borçlarımı temizlemeye yeterdi. Ama bütün olanlar o kadar garipti ki, kabul etmeden önce bazı şeyleri öğrenmem gerekiyordu.

" 'Nerede oturduğunuzu sorabilir miyim beyefendi?' dedim.

" 'Hampshire. Güzel bir kır kasabasıdır. Winchester'a beş mil ötede, Akgürgenler Konağı'nda. Güzel bir kasabanın en güzel evinde oturuyorum bayan.'

" 'Peki benim görevim ne olacak? Öğrenmek isterim.'

" 'Tek bir çocuk; altı yaşında küçük bir afacan. Onu terlikle böcek öldürürken bir görseniz! Bam! bam! bam! Göz açıp kapayana kadar üçü gitti bile!' Sandalyesine yaslanarak gülmeye başladı.

"Çocuğun eğlence tarzı beni biraz rahatsız etmişti ama babasının kahkahası şaka yaptığını düşündürdü.

" 'O halde görevim,' diye sordum, 'tek bir çocuğun bakımıyla ilgilenmek mi?'

" 'Hayır, hayır. Sadece o değil, sevgili bayan,' diye atıldı. 'Sizin göreviniz, karımın size vereceği talimatları

yerine getirmek olacak. Tam bir hanımefendi olmanız yeterli. Kolaymış değil mi?'

" 'Faydalı olmaya çalışırım.'

" 'Tabii ki. Elbiselere gelince... Biz gösterişi seven insanlarız –gösterişli ama iyi niyetli insanları. Size vereceğimiz bir elbiseyi herhalde hiç itiraz etmeden giyersiniz değil mi?'

" 'Evet,' dedim, fakat sözleri beni gerçekten şaşırtmıştı.

" 'Peki bize gelmeden önce saçınızı kısa kestirmenizi istesem?'

"Kulaklarıma inanamıyordum. Sizin de görebildiğiniz gibi Bay Holmes, saçlarım gayet gösterişlidir ve pek nadir bir kestane rengindedir. Çevremde bir sanat eseri gibi görülür. Böyle garip bir sebepten onları feda edemezdim.

" 'Korkarım bu imkânsız,' dedim. Küçük gözleriyle beni izliyordu ve ben bunları söylediğimde biraz bozulduğunu fark ettim.

" 'Ama ne yazık ki bunu yapmanız şart,' dedi. 'Bu, karımın küçük bir hayali ve siz de bilirsiniz ki bayanların istekleri yerine getirilmelidir. Siz gerçekten saçlarınızı kestirmemekte kararlı mısınız?'

" 'Evet bayım, bunu gerçekten yapamam,' diye cevap verdim kararlı bir şekilde.

" 'Ah pekâlâ, sizinle çalışamayacağız demek ki. Ne yazık, diğer açılardan da çok uygundunuz. Bu durumda Bayan Stoper, başka adaylarla görüşsem iyi olur.'

"Müdire hanım bütün bu konuşmalar boyunca önündeki

kâğıtlarla ilgilenmiş ve tek bir söz söylememişti. Fakat şimdi öyle sıkıntılı bir şekilde bakıyordu ki, teklifi reddetmem yüzünden yüklü bir miktar komisyonu kaçırdığını anladım.

" 'İsminizin bundan sonra listede yer almasını istiyor musunuz?' diye sordu kadın.

" 'Sizce bir mahzuru yoksa Bayan Stoper.'

" 'Böylesine mükemmel bir teklifi bile geri çevirdiğinize göre buna hiç gerek kalmadı,' dedi sert bir şekilde. 'Bundan sonra bizden size yeni işler bulmamızı bekleyemezsiniz. Size iyi günler dilerim Bayan Hunter.' Masadaki zili çaldı ve uşak bana kapıyı gösterdi.

"Sonra Bay Holmes, evime gidip de dolabın tamtakır olduğunu ve masamdaki faturaları görünce, yaptığımın aptalca olup olmadığını düşünmeye başladım. Sonuçta bu insanların garip huyları olsa ve bunlar için tam bir itaat isteseler bile, en azından bunun karşılığını veriyorlardı. İngiltere'de çok az bakıcı yılda yüz sterlin kazanıyor. Hem saçlarım ne işe yarardı ki? Çoğu insan artık saçını kısa kestiriyor zaten. Bütün bunları düşünüp durdum. Ertesi günün sonunda bir hata yaptığıma emindim artık. Gururumu yenip ajansa giderek, teklifin hâlâ geçerli olup olmadığını sormayı düşünmeye başlamışken, beyefendiden bu mektup geldi. Mektup yanımda, size de okuyacağım:

AKGÜRGENLER KONAĞI, WINCHESTER

'SEVGİLİ BAYAN HUNTER,

Bayan Stoper bana adresinizi verme nezaketinde bulundu ve ben de kararınızı yeniden düşünüp düşünmediğinizi öğrenmek maksadıyla size yazmaya karar verdim. Karım sizin gelmenizde ısrarlı, çünkü benim anlattığım kadarıyla sizden çok etkilendi. Bu isteklerimizin sizde yaratacağı rahatsızlıkları telafi etmek için üç ayda otuz sterlin veya yılda 120 sterlin vermeye hazırız. Aslında bu isteklerimiz o kadar da katı değil. Karım çelik mavisini çok sever ve sabahları evde sizin bu renk bir elbise giymenizi isteyecektir. Kaldı ki, böyle bir elbise almak zorunda da değilsiniz çünkü sevgili kızım Alice'in (kendisi şu anda Philadelphia'dadır) elbisesi sanırım size tam uyacaktır. Hem sonra, şurada burada durmanız veya sizden istenen bazı davranışlarda bulunmanız sizi zor durumda bırakmayacaktır. Saçınıza gelince, üzgünüm ama bu konuda ısrarlıyım, umuyorum ki maaşınızı artırmamız bu sorunu da halledecektir. Çocuk söz konusu olunca, göreviniz hiç de ağır değil. Lütfen gelmeye çalışın. Trenin saatini bildirirseniz, sizi Winchester'dan almaya gelirim.

Sevgilerle

JEPHRO RUCASTLE.

"Elime geçen mektup bu, Bay Holmes. Kabul etmeye karar verdim. Yine de son adımı atmadan önce, bütün meseleyi bir kez de size açmanın iyi olacağını düşündüm."

"Peki Bayan Hunter, kararlıysanız mesele hallolmuş-

tur," dedi Holmes gülümseyerek.

"Reddetmemi tavsiye etmeyecek misiniz?"

"Bir kız kardeşim olsa bu işi alması hoşuma gitmezdi açıkçası."

"Bütün bunların anlamı ne Bay Holmes?"

"Ama henüz elimde bir veri yok. O yüzden bir şey söyleyemem. Belki sizin bir fikriniz vardır."

"Bana öyle geliyor ki mümkün olan tek bir açıklama var. Bay Rucastle çok kibar, iyi kalpli birine benziyordu. Karısı delirmiş olabilir ve akıl hastanesine kapatmasınlar diye meseleyi fazla gürültü çıkarmadan, karısının bütün isteklerini yerine getirerek halletmek istiyor olabilir."

"Dediğiniz gibi bu mümkün; gerçekten de, olasılığı en yüksek seçenek bu. Ama her durumda, evin genç bir bayana göre olmadığı gerçeğini göz ardı edemeyiz."

"Ama para Bay Holmes, para!"

"Ah tabii, ücret gayet iyi, hatta çok iyi. Beni rahatsız eden de bu. Yılda kırk sterline halledebilecekken, neden size yüz yirmi sterlin versinler ki? Arkasında güçlü bir sebepleri olmalı."

"Şartları anlatınca beni anlayacağınızı düşünmüştüm. Yanımda olduğunuzu bilmek kendimi daha güçlü hissetmemi sağlardı."

"Böyle hissetmeye devam edin. Küçük meseleniz, son aylarda karşıma çıkan en ilginç vaka oldu. Kendine özgü bazı ayrıntılar var. Eğer bir şeylerden şüphelenirseniz veya kendinizi tehlikede hissederseniz..."

"Tehlike mi? Nasıl bir tehlike olabilir ki?"

Holmes ciddiyetle başını salladı. "Zaten ne olduğunu bilseydik, artık bir tehlike olmaktan çıkardı," dedi. "Gündüz, gece fark etmez, günün herhangi bir anında bana telgraf çektiğiniz takdirde hemen yardımınıza gelirim."

"Bu bile yeter." Yüzündeki endişe geçmiş bir halde heyecanla kalktı. "Artık gönül rahatlığıyla Hampshire'a gidebilirim. Hemen Bay Rucastle'a yazacak, zavallı saçlarımı feda edecek ve yarın Winchester'a gitmek için hazırlıklara başlayacağım." Holmes'a minnet dolu birkaç şey söyleyerek iyi geceler diledi ve aceleyle gitti.

"En azından," dedim, merdivenlerden hızla inip gittiğini duyduktan sonra, "kendi başının çaresine bakabilecek bir genç bayana benziyor."

"Ve öyle olması da gerekiyor," dedi Holmes ciddiyetle; "yanılmıyorsam birkaç gün içinde ondan yeni haberler alacağız."

Dostumun tahmini çok geçmeden doğrulandı. İki hafta boyunca, sürekli bu yalnız kadının başından geçebilecek garip olayları düşündüm. Sıradışı ücret, garip koşullar ve ağır olmayan bir iş anormal bir şeyler olduğuna işaret ediyordu. Ama söz konusu olan bir kapris mi yoksa komplo mu, adam gerçekten insan sever biri mi, yoksa kötü niyetli mi; bunu anlamak benim için güçtü. Holmes'a gelince, kaşları çatık bir halde düşüncelere dalıyor, meseleden bahsettiğimdeyse elinin tersiyle itiyor ve "Bilgi! Bilgi! Bilgi!" diye bağırıyordu sabırsızca. "Dereyi görmeden paçaları

sıvayamam." Bu konuşmaların sonunda ise, bir kadının bu tür şartları kabul etmemesi gerektiğini söylüyordu.

Ve nihayet geçen gece telgraf geldi. Ben de tam Holmes'u bütün gece test tüpleriyle yapacağı o alışıldık çalışmalarından biriyle yalnız bırakmak üzere gitmeyi düşünüyordum. Sarı zarfı açarak mesaja şöyle bir baktı ve bana uzattı.

"Bradshaw'dan tren saatlerine bak," dedi ve kimya çalışmalarına geri döndü.

Mesaj kısa ve acildi.

'Lütfen yarın öğle vakti Winchester'daki Black Swan Oteli'nde olun. Lütfen gelin! Çıldırmak üzereyim.'

HUNTER.

"Benimle gelecek misin?" diye sordu Holmes, kafasını kaldırarak.

"Çok isterim."

"O halde saatlere bak."

"Dokuz buçukta bir tane var," dedim, Bradshaw rehberime bakarak. "11.30'da Winchester'a varıyor."

"Çok iyi. O halde aseton analizini bırakıp yarın sabaha hazırlansam iyi olacak."

Ertesi gün saat on birde İngiltere'nin eski başkentine doğru yola çıkmıştık. Holmes yol boyunca sabah gazetelerini okudu, fakat Hampshire sınırını geçtikten sonra gazeteleri bir kenara atıp manzaranın tadını çıkarmaya başladı. Tam bir bahar günüydü. Açık mavi bir gökyüzü ve batıdan doğuya sürüklenen beyaz bulutlar... Güneş te-

pemizde parlıyor, bir yandan esen hafif bir rüzgâr da insana enerji veriyordu. Aldershot'un çevresindeki tepelerin ötesinde, yeşilliklerin arasında, çiftliklerin kırmızı ve gri çatıları görülebiliyordu.

"Ne kadar güzel ve iç açıcı değil mi?" diye bağırdım, Baker Sokağı'nın sislerinden kurtulmuş olmanın heyecanıyla.

Ama Holmes ciddiyetle başını salladı.

"Biliyor musun Watson," dedi, "benim gibi, baktığı her şeyde kendi özel ilgi alanıyla ilgili referanslar arayan biri aslında zihnin laneti etkisindedir. Sen bu tek tük evlere bakıp güzelliklerinden etkileniyorsun. Onlara ben baktığımda ise, tek bir şey görüyorum; birbirlerinden çok uzaklar ve suç işlemek için çok uygun bir yerdeler."

"Tanrı aşkına!" diye bağırdım. "Nasıl olur da bu eski, şirin evleri suçla bağdaştırabilirsin?"

"Oysa bana her zaman endişe verirler. Tecrübelerime dayanarak şunu söyleyebilirim ki Watson, Londra'nın en alçak vadilerinde bile, bu sevimli ve güzel kır evlerindeki kadar çok günah işlenmiyordur."

"Beni korkutuyorsun!"

"Ama sebebi çok açık. Şehirde kanunun yapamadığını toplum baskısı yapar. Şehirdeki bir sokakta, ne kadar rezil bir muhit olursa olsun, eziyet edilen bir çocuğun sesi veya bir sarhoşun narası, komşularda öfke yaratacak ve hemen yakınlardaki kanunun çarkı bir şikâyetle harekete geçecektir. Ama bu yalnız evlere bak. Kanunlardan habersiz

zavallı insanlarla dolu. Böyle yerlerde rastlanabilecek zalimlikleri düşün. Bizden yardım isteyen bayan, Winchester'da yaşamaya başlayacak olsaydı, onun için bu kadar endişelenmezdim. Tehlike aradaki beş milde. Neyse ki başı henüz belada değil."

"Evet. Bizimle Winchester'da buluşmaya gelebildiğine göre."

"Kesinlikle. Demek ki serbest kalabiliyor."

"O halde mesele ne olabilir ? Bir açıklaman yok mu?"

"Elimizdeki gerçeklere dayanarak oluşturduğum yedi ayrı açıklamam var. Ama bunlardan hangisinin doğru olduğunu, şüphesiz bizi bekleyen taze bilgiler belirleyecek. Katedral'e de geldik işte, bakalım Bayan Hunter bize neler anlatacak."

'Black Swan' şehrin ana caddesinde, istasyondan fazla uzakta olmayan ünlü bir oteldi ve genç bayanı orada bizi beklerken bulduk. Gittiğimizde bir oda ve öğlen yemeği ayarlanmıştı.

"Geldiğinize öyle sevindim ki," dedi içtenlikle. "Çok iyisiniz gerçekten. Ben ne yapacağımı bilemiyorum. Tavsiyeniz benim için çok değerli olacak."

"Lütfen başınıza gelenleri anlatın bize."

"Elbette, ama çabuk olmalıyım çünkü Bay Rucastle'a saat üçten önce geri döneceğime dair söz verdim. Bu sabah şehre gelebilmek için izin almayı başardım ama ne için geldiğimi pek bilmiyor."

"Lütfen her şeyi sırasıyla anlatın," dedi Holmes. Uzun,

ince bacaklarını ateşe uzattı ve dinlemeye hazırlandı.

"İlk olarak, gerçekte Bay ve Bayan Rucastle'dan kötü bir muamele görmediğimi söylemeliyim. Bu konuda adil olmalıyım. Fakat onları bir türlü anlayamıyorum ve bu yüzden de içim hiç rahat değil."

"Anlayamadığınız nedir?"

"Davranışlarının sebebi. Ama önce her şeyi olduğu gibi anlatayım ki daha iyi anlayın. İlk geldiğimde Bay Rucastle beni buradan alarak arabasıyla Akgürgenler Konağı'na götürdü. Daha önceden söylemiş olduğu gibi, ev iyi bir yere yapılmıştı ama evin kendisi hiç güzel değildi bence. Rutubet ve kötü havalardan artık iyice kirlenmiş beyaz badanalı, genişçe, köşeli bir ev düşünün. Üç tarafı ağaçlarla çevrili olan evin yüz metre kadar ilerisinden başlayan ve Southampton Yolu'na çıkan bir patika var. Öndeki bu arazi eve ait ama çevresindeki korular, Lord Southerton'un topraklarına giriyor. Evin ismi de kapının hemen önündeki gürgenlerden geliyor.

"Her zamanki sevimliliğiyle, patronum beni karısı ve çocuğuyla tanıştırdı. Baker Sokağı'ndaki odanızda yaptığımız tahminler kesinlikle doğru çıkmadı Bay Holmes. Bayan Rucastle deli falan değil. Sessiz sakin, solgun yüzlü bir kadın. Sanırım kocasından çok daha genç. Otuzunu geçmemiştir ki adam da kırk beşin üzerinde olamaz zaten. Aralarında geçen konuşmalardan, yedi yıldır evli olduklarını, adamın dul olduğunu ve ilk karısından olan tek çocuğu olan kızının Philadelphia'ya gittiğini öğrendim.

Sonradan Bay Rucastle'ın söylediğine göre, kızının ayrı olmasının sebebi üvey annesine duyduğu anlamsız kinmiş. Kız en az yirmi yaşında olduğuna göre, babasının genç eşiyle geçinememesi doğaldır.

"Bayan Rucastle, hem görünüş olarak hem de zihnen pek parlak biri değilmiş gibi geldi bana. Üzerimde güçlü bir etki bırakmadı yani. Kadın varla yok arasında bir şey. Kendini kocasına ve küçük oğluna adadığı belli. Küçük, gri gözleriyle onları dikkatle izliyor ve bir istekleri olursa, zamanından önce yerine getirebilmek için canla başla çalışıyor. Adam da, o her zamanki gösterişli tavrıyla karısının üstüne titriyor. Sonuçta mutlu bir çifte benziyorlar. Ama bu kadının gizli bir derdi var. Sık sık yüzünde son derece üzgün bir ifadeyle derin düşüncelere dalıyor. Birkaç kez onu ağlarken yakaladım. Bazı zamanlar, bunun sebebinin şımarık ve huysuz çocuğu olduğunu düşündüm. Çocuğun yaşı küçük ama yaşına göre orantısız, kocaman bir kafası var. Bütün hayatı, vahşi öfke nöbetleri ve surat asmalar arasında geçiyor. Kendinden daha zayıf yaratıklara zarar vermekten başka bir zevki yok ve bu konuda, fare, kuş ve böcek yakalamak konusunda, epey başarılı. Ama bu küçük yaratık hakkında konuşmak istemiyorum Bay Holmes, zaten hikâyemle pek bir ilgisi yok."

"Her ne kadar size ilgisiz görünse de," diye araya girdi dostum, "bütün ayrıntıları anlatmanız iyi olur."

"Önemli hiçbir şeyi atlamak istemiyorum. Evle ilgili ilk anda dikkatimi çeken en rahatsız edici nokta, hizmetçilerin

görünüşü ve davranışları oldu. Sadece iki kişi var; bir adam ve karısı. Toller –adamın adı bu– kır saçlı ve favorili, sürekli içki kokan, kaba ve görgüsüz biri. Çalışmaya başladığımdan beri en az iki kez zilzurna sarhoş olmasına rağmen, Bay Rucastle hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davrandı. Adamın karısı ise Bayan Rucastle kadar sessiz ama ondan daha sevimsiz, uzun boylu, asık suratlı bir kadın. Gördüğüm en tatsız çift; neyse ki zamanımın çoğunu birbiriyle yan yana olan çocuk odasında ve kendi odamda geçiriyorum.

"İlk iki gün çok sakin geçti, fakat üçüncü gün Bayan Rucastle kahvaltıdan sonra aşağı inerek kocasının kulağına bir şeyler fısıldadı.

" 'Ah, tabii,' dedi adam bunun üzerine bana dönerek, "saçlarınızı kestirecek kadar uyumlu davrandığınız için size minnettarız, Bayan Hunter. Fakat sizi temin ederim ki, güzelliğinizden en ufak bir şey bile kaybetmiş değilsiniz. Şimdi bakalım mavi elbise size nasıl yakışacak. Şu anda yatağınızın üzerinde duruyor ve onu giyme kibarlığını gösterirseniz memnun kalacağız.'

"Beni bekleyen elbise garip bir mavi tonundaydı. Harika bir malzemeden yapılmıştı, ama üzerinde daha önceden giyildiğini belli eden bazı işaretler vardı. İstesem bedenime bu kadar uygun diktiremezdim. Bay ve Bayan Rucastle kıyafetimi ilk görüşte bana biraz abartılı gelecek kadar çok beğendiler. Yere kadar uzanan üç uzun penceresiyle evin bütün ön cephesini içine alan oturma odasında

bekliyorlardı beni. Odaya, arkası ortadaki pencereye çevrilmiş bir sandalye yerleştirilmişti. Ona oturmam söylendi ve sonrasında Bay Rucastle odanın öteki yanında bir ileri bir geri yürüyerek, şimdiye kadar duyduğum en gülünç hikâyeleri anlatmaya başladı. O kadar komikti ki halsiz kalana kadar güldüm. Mizahtan hiç anlamadığı belli olan Bayan Rucastle ise, bu süre boyunca elleri kucağında, yüzünde üzgün ve endişeli bir ifadeyle oturdu. Bir saat kadar sonra, Bay Rucastle aniden durarak yapılması gereken diğer işlere bakma zamanının geldiğini ve elbisemi değiştirerek küçük Edward'ın odasına çıkmam gerektiğini söyledi.

"İki gün sonra, aynı sahne benzer şartlar altında tekrarlandı. Yine elbisemi giydim, pencerenin önüne oturdum ve patronumun bitmek tükenmek bilmeyen hikâyelerine gülüp durdum. Sonra elime bir roman tutuşturdu, sandalyeyi sayfanın üstüne gölgem düşmeyecek şekilde ayarladı ve yüksek sesle okumamı istedi. On dakika kadar okuduktan sonra– tam da ilk bölümün ortasına gelmiştim – cümleyi dahi bitiremeden durmamı ve yukarı çıkarak elbisemi değiştirmemi emretti.

"Bu sıradışı sahnelerin ne anlama geldiğini ne kadar merak ettiğimi herhalde tahmin edersiniz Bay Holmes. Her seferinde yüzümün pencereye dönük olmamasına çok dikkat ettiklerini fark ettim ve bu yüzden arkamda neler olup bittiğini görmeye can atıyordum. Başlangıçta bunu yapmak imkânsız gibi görünüyordu ama sonunda bir yo-

lunu buldum. Önceden kırılmış olan el aynamın küçük bir parçasını mendilime sakladım ve ilk fırsatta, kahkahaların ortasında mendilimi gözlerime götürerek arkamı görmeyi başardım. İtiraf etmeliyim ki o an hayal kırıklığına uğradım. Hiçbir şey yoktu.

"Aslında bunlar ilk anda gördüklerimdi desem daha doğru olur. Daha dikkatli baktığımda sakallı, kısa boylu, gri bir takım giymiş olan bir adamın Southampton Yolu'nda durmuş bana doğru bakmakta olduğunu fark ettim. Orası işlek bir yol olduğu için çoğu zaman insanlar olurdu. Ama bu adam, arazimizi sınırlayan parmaklıklara dayanmış ciddi ciddi bakıyordu. Mendilimi indirdiğimde Bayan Rucastle'ın meraklı gözlerle beni süzmekte olduğunu gördüm. Hiçbir şey söylemedi ama eminim elimde bir ayna olduğunu ve arkamı görebildiğimi anlamıştı. Hemen ayağa kalktı.

" 'Jephro,' dedi, 'yolda durmuş, Bayan Hunter'a bakan terbiyesiz bir adam var.'

" 'Sizin dostunuz değil ya Bayan Hunter?' diye sordu Bay Rucastle.

" 'Hayır, buralarda kimseyi tanımam.'

" 'Ne büyük terbiyesizlik! Şimdi lütfen arkanızı dönerek çekip gitmesini işaret edin.'

" 'Görmezlikten gelmek daha iyi olmaz mıydı?'

" 'Hayır, hayır, sonra hep ortalıkta dolaşır. Lütfen adama dediğim gibi işaret edin.'

"Söyleneni yaptım ve sonrasında da Bayan Rucastle

panjurları indirdi. Bu bir hafta önceydi; o günden bu yana ne o mavi elbiseyi giyerek pencerenin önünde oturdum, ne de o adamı bir daha gördüm."

"Lütfen devam edin," dedi Holmes. "Hikâyeniz çok ilginç bir hal almaya başladı."

"Korkarım şimdi anlatacaklarımın ilgisiz olduğunu düşüneceksiniz, çünkü bu farklı olayların birbiriyle hiçbir bağlantısı yokmuş gibi görünüyor: Akgürgenler Konağı'na ilk geldiğimde, Bay Rucastle beni mutfak kapısından girilebilen küçük bir ek binaya götürmüştü. Oraya yaklaştığımızda zincir şangırtıları ve büyük bir hayvanın kıpırdanışını andıran sesler duydum.

" 'İçeri bakın!" dedi Bay Rucastle, tahtalar arasında bir yarığı işaret ederek. "Ne kadar güzel değil mi?"

"Baktığımda, karanlıkta parlayan iki göz ve bir kenara büzüşmüş belli belirsiz bir siluet gördüm.

" 'Korkmayın,' dedi patronum. İrkildiğimi fark ederek gülmeye başlamıştı. "O benim köpeğim Carlo. Benim dediğime bakmayın, onunla sadece seyisimiz Toller başa çıkabiliyor. Günde bir kez besleriz, çok değil, ki her an formda olsun. Toller geceleri onu serbest bırakır ve bir kez dişlerini geçirdikten sonra Tanrı kurbanın yardımcısı olsun. Bu yüzden, iyiliğiniz için geceleri dışarı çıkmayın; söz konusu olan hayatınız.'

"Bu uyarı hiç de boşuna değildi. Ayın tepede olduğu ve aşağıdaki çimenleri gün gibi aydınlattığı güzel bir gece, saat iki civarında penceremin önünde durmuş, manzaranın

keyfini çıkarıyordum ki aşağıda, gürgenlerin dibinde bir şeylerin hareket ettiğini fark ettim. Açıklığa çıktığında ne olduğunu gördüm. Koyu renkli, sarkık çeneli ve siyah burunlu, kocaman bir köpek vardı. Çimenlerin üzerinde yavaşça yürüyerek karanlıkta kayboldu. Bu korkunç bekçi beni o kadar etkiledi ki anlatamam; bir hırsız görsem bu kadar korkmazdım.

"Şimdi anlatacağım hikâyeyse oldukça garip. Bildiğiniz gibi Londra'da saçlarımı kestirip bavulumun dibine yerleştirmiştim. Bir akşam, çocuk yattıktan sonra, odamdaki mobilyaları incelemeye ve eşyalarımı düzenlemeye başladım. Odada, üst iki çekmecesi boş ve açık, alt çekmecesi kilitli olan bir komodin vardı. Açık çekmecelere çarşaflarımı yerleştirdikten sonra elimde hâlâ birkaç parça eşyam kalmıştı ve o en alt çekmeceyi kullanamadığım için sinirlendim. Bir umutla, elimdeki anahtarlarla çekmeceyi açmaya çalıştım. Daha ilk anahtar kilide uydu ve çekmece açıldı. İçinde sadece tek bir şey vardı ama eminim ne olduğunu tahmin edemezsiniz. Çekmecede saçlarım duruyordu.

"Elime alıp inceledim. Aynı renkte ve kalınlıktaydı. Bu tesadüf çok garibime gitti. Benim saçlarım nasıl olmuştu da o çekmeceye girmişti? Titreyen ellerle bavulumu açtım, içindekileri döktüm ve dibinden kendi saçlarımı bulup çıkardım. İkisini yan yana koydum; emin olun birbirlerine tıpatıp benziyorlardı. Garip değil mi? Ne kadar düşünsem de neler olduğunu anlayamadım. O garip saçı çekmeceye

geri koydum ve meseleden Rucastle'lara hiç bahsetmedim çünkü kilitli bir çekmeceyi açarak yanlış yaptığımı düşündüm. "Sizin de fark ettiğiniz gibi, gözlemci bir tabiatım var Bay Holmes, bu yüzden kısa bir sürede evin bütün planını kafama çizmeyi başardım. Evin bir tarafı var ki sanki orada kimse yaşamıyor – Toller'ların kaldığı bölümde her zaman kilitli olan bir kapı. Bir gün, merdivenleri çıkarken, Bay Rucastle'ın, elinde anahtarlarla bu odadan çıktığını gördüm. Yüzünde öyle bir ifade vardı ki birden ürktüm. Tanıdığım o şişman, neşeli adamdan eser yoktu. Yanakları kızarmış, kaşları öfkeyle çatılmış ve şakaklarında damarları çıkmıştı. Kapıyı kilitledi ve bana hiçbir şey söylemeden aceleyle gitti.

"Bu bende daha çok merak uyandırdı. İlk fırsatta evin dışına çıkarak o bölümün pencerelerini görebileceğim bir yere gittim. Üçü pislik içinde, birinin kepenkleri kapalı dört pencere vardı. Burayı hiç kimsenin kullanmadığı açıktı. Çevrede dolaşıp, pek belli etmemeye çalışarak yukarı bakıyordum ki, her zamanki mutlu ve neşeli haliyle Bay Rucastle çıkageldi.

" 'Ah!' dedi, 'size hiçbir şey söylemeden gittiğim için kusuruma bakmayın genç bayan. Zihnim iş meseleleriyle öyle meşgul ki.'

"Alınmadığıma dair onu temin ettim. 'Bu arada,' dedim, 'yukarıda boş odalarınız var galiba, birinin kepenkleri de kapalı.'

" 'Fotoğraf hobim vardır,' dedi. 'Yukarıda kendime bir

karanlık oda yaptım. Vay, vay, vay, ne kadar da açıkgöz bir genç bayanmışsınız siz! Kim derdi ki? Bakın hele!' diye devam etti şakayla takılarak, ama gözlerinde aynı mizahi ifade yoktu. Orada şüphe vardı, huzursuzluk vardı, kesinlikle mizah yoktu.

"İşte Bay Holmes, o odalarda bir şeyler olduğunu fark ettiğimden beri, ne olduğunu öğrenmek için yanıp tutuşmaya başlamıştım. Sırf merak için değil elbette, kendi geleceğim de söz konusuydu. Görev duygusuyla yaklaşıyor ve bir faydam dokunabileceğini düşünüyordum. Kadınlık içgüdüsü derler ya, belki benimki de bu kadınlık içgüdüsüydü. Neyse, odalar orada duruyorlardı ve ben de o yasak bölgeye girmeye can atıyordum.

"İlk kez dün elime bir fırsat geçti. Ama öncelikle, sadece Bay Rucastle'ı değil, Toller ve karısını da ellerinde büyük, siyah çantalarla oraya girip çıkarken gördüğümü eklemeliyim. Toller son zamanlarda çok içiyordu ve dün akşam da çok sarhoştu. Yukarı çıkarken anahtarın kapıda durduğunu fark ettim. Toller unutmuş olmalıydı. Bay ve Bayan Rucastle, çocuklarıyla birlikte alt katta olduklarından, bundan daha iyi bir fırsat olamayacağını düşündüm. Anahtarı yumuşakça çevirerek kapıyı açtım ve içeri girdim.

"Önüme, ucundan sağa dönülen, duvarları bakımsız ve halısız küçük bir koridor çıktı. Köşeyi dönünce karşımda üç kapı belirdi; birincisi ve üçüncüsü açık, diğeri kilitliydi. Her biri tozlu ve kasvetli boş odalara açılıyordu. Birinde

iki pencere, diğerinde tek bir pencere vardı ve bu pencereler o kadar kalın bir kir tabakasıyla kaplanmıştı ki, akşam ışığı içeri zorlukla süzülebiliyordu. Ortadaki kapı kapalıydı ve kapının dışına eski bir yatağın demir döşemeleri çakılmıştı. Kapının kendisi kilitliydi ve anahtar da ortalıkta değildi. Bu parmaklıklı kapının dışarıdan gördüğüm penceresinin kepenkli odaya açıldığı belliydi ama kapının altından sızan ışık, içerisinin karanlık olmadığını gösteriyordu. Demek ki tepeden ışık girebiliyordu. Koridorda durmuş bu garip kapıya bakarken ve içerideki sırrın ne olduğunu düşünürken, birden odanın içinde ayak sesleri duydum ve kapının altından gelen ışıktan bir gölgenin geçtiğini gördüm. Akıl almaz bir korku kapladı içimi, Bay Holmes. Gergin sinirlerim baskın çıktı ve sanki peşimde korkunç bir el varmış da elbisemin eteğinden beni yakalayacakmış gibi, dönüp koşmaya başladım. Koridordan geçip dış kapıyı açtım ve dosdoğru Bay Rucastle'ın önüne çıktım.

" 'Demek sizdiniz,' dedi gülümseyerek. Kapıyı açık görünce anlamıştım zaten.'

" 'Ah, çok korktum!' dedim nefes nefese.

" 'Sevgili genç bayan! Sevgili genç bayan!' dedi, sesi o kadar yumuşak ve avutucuydu ki... 'Sizi korkutan nedir, sevgili bayan?'

"Ama sözleriyle beni kandırmaya çalıştığını fark ederek kendimi toparladım.

" 'O boş bölgeye girmekle büyük bir aptallık ettim,' diye

cevap verdim. 'O kadar ıssız ve garip bir yer ki koşarak dışarı kaçtım. Aman Tanrım, ne kadar ürkütücü bir yer orası!'

" 'Hepsi bu mu?' diye sordu; dikkatle bana bakıyordu.

" 'Siz ne sandınız ki?' diye sordum.

" 'Orayı neden kilitlediğimi düşünüyorsunuz?'

" 'Kesinlikle bilmiyorum.'

" 'Orada işi olmayanları uzak tutmak için. Anladınız mı?' Bütün sevimliliğiyle gülümsüyordu.

" 'Emin olun, bilseydim...'

" 'Pekâlâ, artık biliyorsunuz. Ve eğer bir daha bu eşikten adımınızı atarsanız...' O anda yüzündeki gülümseme şeytani bir bakışa dönüştü, 'sizi köpeğe yem olarak veririm.'

"O kadar korkmuştum ki ne yaptığımı hatırlamıyorum. Sanırım koşarak odama kaçtım. Kendime geldiğimde, yatağın üzerinde bütün vücudum titrer halde yatıyordum. Sonra aklıma siz geldiniz Bay Holmes. Tavsiyenizi almadan o eve bir daha adımımı atmam. Evden, adamdan, kadından, hizmetçilerden, hatta çocuktan bile korkmuştum. Hepsi bana çok kötü davranmıştı. Tabii ki hemen o anda da kaçabilirdim ama merakım korkuma bile üstün geldi. Sonunda kararımı verdim. Size telgraf gönderecektim. Şapkamı ve pelerinimi alarak evden yarım mil kadar uzaktaki telgraf bürosuna gittim ve rahatlamış bir halde geri döndüm. Kapıya yaklaşırken içimi korkunç bir şüphe kapladı. Ya köpeği serbest bırakılarsa? Fakat sonra Toller'ın akşamdan zilzurna sarhoş olduğunu ve ev halkı

içinde o vahşi yaratıkla başa çıkabilen tek kişinin de o olduğunu hatırladım. Başka biri cesaret edip de köpeğe yaklaşmadıysa tabii. Neyse, sağ salim eve girdim ve bütün gece, sizin geleceğinizi düşünmenin mutluluğuyla uyuyamadım. Bu sabah Winchester'a gelmek için izin almakta pek zorluk çekmedim. Fakat saat üçten önce evde olmalıyım, çünkü Bay ve Bayan Rucastle bir ziyarete gidecekleri için çocuğa bakmam gerekiyor. İşte Bay Holmes, size bütün maceramı anlattım. Şimdi bana bütün bunların ne anlama geldiğini ve hepsinden öte, ne yapmam gerektiğini söylerseniz çok memnun olurum."

Holmes ve ben bu olağandışı hikâyeyi büyülenmiş gibi dinlemiştik. Sonunda dostum ayağa kalktı, elleri cebinde, yüzünde derin bir ciddiyetle, odada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.

"Toller hâlâ sarhoş mu?" diye sordu.

"Karısını Bayan Rucastle'a bununla ilgili dert yanarken duydum."

"Güzel. Ve Rucastle'lar bu gece dışarı çıkıyorlar, öyle mi?"

"Evet."

"Evde kilitli bir kiler var mı?"

"Evet, bir şarap mahzeni var."

"Bütün bu olanlara karşı çok cesur ve duyarlı davranmışsınız Bayan Hunter. Bir kahramanlık gösterisine daha var mısınız? Sizin ne kadar güçlü bir kadın olduğunuzu bilmesem sormazdım bile."

"Deneyebilirim. Peki nedir?"

"Dostum ve ben, saat yedide Akgürgenler Konağı'na geleceğiz. Rucastle'lar henüz dönmemiş olacak ve umarım Toller da kendine gelmemiş olacak. Geriye, ortalığı ayağa kaldırabilecek bir tek Bayan Toller kalıyor. Onu da bir iş için kilere gönderir ve arkasından kapıyı kilitlerseniz işimiz çok kolaylaşacaktır."

"Yaparım."

"Mükemmel! O halde meseleyi iyice gözden geçirelim. Her şeyin makul tek bir açıklaması olabilir. Siz oraya, birinin yerine geçmek için getirildiniz ve gerçek kişi o odada hapis. Buraya kadar her şey çok açık. İçeride kimin olduğuna gelince, evin kızı Bayan Alice Rucastle olmalı. Yanlış hatırlamıyorsam Amerika'ya gitmiş olduğu söylenmişti. Boylarınız, bedenleriniz ve saç renkleriniz birbirine benzediği için seçildiniz. Muhtemelen, geçirdiği bir hastalık sonucu saçları kesilmişti ve bu yüzden sizinkiler de gitmek zorundaydı. Onun saçlarını tesadüf eseri buldunuz. Yoldaki o adam ise kızın bir arkadaşıdır şüphesiz –muhtemelen nişanlısı– ve siz onun gibi giyinip ona benzediğinizde, bir de üstüne kahkahalar attığınızda, bu adam sizi görmüş ve Bayan Alice Rucastle'ın mutlu olduğuna, artık kendisini görmek istemediğine ikna olmuş olmalı. Köpek ise, adamla kızın irtibata girmesini engellemek için geceleri serbest bırakılıyordu. Buraya kadar her şey açık. En önemli nokta ise çocuğun davranışları."

"Ne ilgisi olabilir ki?" diye atıldım.

"Sevgili Watson, bir tıp adamı olarak sen de bilirsin ki, son zamanlarda bir çocuğun eğilimlerini anlamak için ebeveynleri de inceleniyor. Tam tersi de geçerli olabilir tabii. Çoğu zaman ben de ebeveynlerin karakterlerini anlamak için çocuklarını incelerim. Bu çocuğun davranışları anormal derecede vahşi ve bu özelliğini ister güler yüzlü babasından isterse de annesinden almış olsun, eve kapattıkları kız için bir tehlike teşkil ediyor olmalı."

"Çok haklısınız Bay Holmes," diye bağırdı müşterimiz. "Siz bunları anlattıkça, gördüğüm binlerce şey kafamda iyice aydınlanıyor. Haydi, hiç zaman kaybetmeden yardım edelim bu zavallı yaratığa."

"İhtiyatlı olmalıyız, çünkü karşımızda çok kurnaz bir adam var. Saat yediye kadar hiçbir şey yapamayız. O saatte sizinle buluşur, çok geçmeden de meseleyi çözeriz."

Yol üzerindeki bir hana uğradıktan sonra dediğimiz gibi tam saat yedide oraya vardık. Bayan Hunter, bizi kapıda gülümseyerek karşılamamış olmasaydı da ışıkta parlayan koyu renk yapraklarıyla o ağaçları görür görmez evi tanıyacağımıza eminim.

"Dediklerimizi yaptınız mı?" diye sordu Holmes.

Alt kattan bazı gürültüler geldi.

"Bu sesler kilerden, Bayan Toller'dan geliyor," dedi genç bayan. "Kocası ise mutfakta, halının üzerinde horul horul uyuyor. Bunlar da anahtarları. Bay Rucastle'da da aynıları var."

"Gerçekten çok iyi bir iş başarmışsınız!" diye bağırdı

Holmes heyecanla. "Şimdi yolu gösterin de bu uğursuz meseleyi bitirelim."

Merdivenleri çıktık, kapıyı açtık ve koridoru geçerek Bayan Hunter'ın bahsettiği parmaklıklı kapıya geldik. Holmes, ek yerlerinden keserek kapıdaki parmaklıkları çıkardı. Sonra elindeki bütün anahtarları kilitte denemeye başladı, ama nafile. İçeriden hiç ses gelmiyordu. Bu sessizlik karşısında Holmes'un yüzü asıldı.

"Umarım çok geç kalmamışızdır," dedi. "Bayan Hunter, sanırım içeriye siz olmadan gireceğiz. Şimdi Watson, şuna bir omuz atalım da açılıp açılmayacağını görelim."

Eski, harap bir kapıydı; darbelerimize dayanamadı. Birlikte odaya girdik. Bomboştu. Küçük bir yatak, küçük bir masa ve bir sepet dolusu çarşaftan başka hiçbir eşya yoktu. Tepemizde gökyüzü görünüyordu ve tutsak gitmişti.

"Burada kötü bir şeyler olmuş," dedi Holmes, "adamımız, Bayan Hunter'ın niyetini anlayıp kurbanını kaçırmış olmalı."

"Ama nasıl?"

"Tepeden. Nasıl olduğunu şimdi anlarız." Tavana sıçradı. "Ah tabii ya," diye bağırdı, "buradan uzun bir merdivenin ucu görülebiliyor. Demek ki böyle yapmış."

"Ama bu imkânsız," dedi Bayan Hunter, "Rucastle'lar giderken merdiven orada değildi."

"Geri dönüp halletmiştir. Size onun zeki ve tehlikeli bir adam olduğunu söylemiştim. Aşağıdan gelen bu ayak ses-

leri de ona ait değilse şaşarım. Watson, sanırım silahını hazırlasan iyi olacak."

Sözlerini yeni bitirmişti ki, elinde kalın bir sopayla şişman bir adam odanın kapısında belirdi. Bayan Hunter çığlık atarak duvara yapıştı ama Sherlock Holmes ileri sıçrayarak adama kafa tuttu.

"Alçak!" dedi, "kızın nerede?"

Şişman adam gözlerini odada gezdirdikten sonra yukarıdaki açıklığa baktı.

"Bunu soracak birisi varsa o da benim," diye bağırdı. "Hırsızlar! Casuslar! Sizi yakalayan benim, değil mi ? Elime düştünüz. Gününüzü göstereceğim!" Dönerek, gürültüyle merdivenlerden aşağı indi.

"Köpeği almaya gidiyor!" diye bağırdı Bayan Hunter.

"Silahım yanımda," dedim.

"Dış kapıyı kapatsak iyi olur," dedi Holmes ve birlikte merdivenlerden koşarak aşağı indik. Hole daha varmamıştık ki, dışarıdan bir köpeğin havlamaları ve sonrasında tüyleri diken diken eden acı dolu bir çığlık duyuldu. Yandaki odaların birinden kırmızı suratlı, titrek bacaklı, yaşlıca bir adam çıkageldi.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Birileri köpeği serbest bırakmış. İki gündür beslenmemişti. Çabuk, çabuk olun, yoksa çok geç kalabiliriz!"

Holmes ve ben, arkamızda Toller, dışarı fırladık. Koca yaratık yerde kıvranan ve çığlıklar atan Rucastle'ın boğazına yapışmıştı. Ateş ederek beynini dağıttım ve hayvan,

dişlerini adamın boğazından çıkaramadan yere yığıldı. Onları zar zor ayırıp adamı eve taşıdık. Yaşıyordu ama feci halde yaralanmıştı. Onu oturma odasında kanepeye yatırdık. Toller, karısını çağırmaya gittiğinde, adamın acısını dindirebilmek için elimden geleni yaptım. Dış kapı açıldı ve içeri uzun boylu, zayıf bir kadın girdi.

"Bayan Toller!" diye bağırdı Bayan Hunter.

"Evet hanımefendi. Bay Rucastle yukarı çıkmadan önce beni dışarı çıkardı. Ah hanımefendi, keşke neler tasarladığınızı bana önceden anlatsaydınız. Boşuna uğraştığınızı söylerdim."

"Bak sen!" dedi Holmes, kadını dikkatle süzerek. "Demek Bayan Toller mesele hakkında herkesten daha çok şey biliyor."

"Evet bayım, doğru. Bildiğim her şeyi anlatmaya da hazırım."

"Lütfen oturun ve anlatın, çünkü kafamda hâlâ aydınlanmamış birkaç nokta var."

"Şimdi anlarsınız," dedi kadın. "Aslında kilerden çıkabilseydim daha önce de anlatırdım ya, neyse. Eğer polislik bir durum olursa her zaman sizin yanınızda olduğumu ve Bayan Alice'in de dostu olduğumu unutmayın.

"Babası tekrar evlendiğinden beri, Bayan Alice evde hiç mutlu olamadı. Onu eziyorlar, hiçbir şeyde söz sahibi olmasına izin vermiyorlardı. Ama bir arkadaşının evinde Bay Fowler'la tanışana kadar her şey o kadar da kötü değildi. Öğrendiğim kadarıyla, mirasta Bayan Alice'in de

hakkı vardı ama kızcağız o kadar sessiz ve sabırlıydı ki bu konudan hiç söz etmezdi. Sonuçta her şeyiyle Bay Rucastle ilgilenirdi. Adam, kızının bu konuda bir sorun çıkartmayacağını biliyordu fakat bir kocanın çıkıp da kanuni haklarını isteme ihtimali doğunca, sanırım bu işe bir son vermeye karar verdi. Evlense de evlenmese de parasını kullandırtacağına dair bir kâğıt imzalatmak istedi. Kız imzalamayı kabul etmeyince ona öyle eziyet etti ki, kızcağız sonunda havale geçirip altı hafta ölüm döşeğinde yattı. Sonunda iyileşti ama sanki sadece gölgesi kalmıştı ve o güzelim saçları da gitmişti. Ama bütün bunlar erkek arkadaşını hiç etkilemedi ve genç adam kıza olabildiğince sadık kaldı."

"O halde," dedi Holmes, "anlattıklarınız bütün meseleyi açıklıyor. Gerisini tahmin edebiliyorum. Herhalde Bay Rucastle çareyi bu hapis sisteminde buldu."

"Evet bayım."

"Ve ısrarcı Bay Fowler'dan kurtulmak için Londra'dan Bayan Hunter'ı getirdi."

"Aynen öyle oldu bayım." "Ama Bay Fowler, bir denizciye yakışır şekilde inatla evi ablukaya aldı ve sonunda öyle ya da böyle, çıkarlarınızın ortak olduğuna sizi inandırdı."

"Bay Fowler çok kibar ve cömert bir beyefendiydi," dedi Bayan Toller ciddiyetle.

"Böylece patronunuz dışarı çıktıktan sonra bir merdiven ayarlama konusunda anlaştınız."

"İyi bildiniz bayım, aynen böyle oldu."

"Size kesinlikle bir özür borçluyuz Bayan Toller," dedi Holmes, "kafamıza takılan bütün soruları çözmemize yardımcı oldunuz. Bayan Rucastle, doktorla birlikte geldiğine göre Watson, biz en iyisi Bayan Hunter'a Winchester'a kadar eşlik edelim, çünkü bana kalırsa artık burada bulunmamızın bir anlamı kalmadı."

Bu esrar perdesi de böylece ortadan kalkmış oldu. Bay Rucastle ölmedi ama sadece karısının bakımıyla hayatını devam ettirebildi. Eski hizmetçiler, belki de Rucastle'lara geçmişi hakkında çok şey bildikleri için, onlarla kalmaya devam ettiler. Bay Fowler ve Bayan Alice Rucastle kaçtıklarının ertesi günü özel izinle evlendiler. Bay Fowler şu anda hükümet adına Mauritius Adası'nda görev yapıyor. Bayan Violet Hunter'a gelince, dostum Holmes olay kapandıktan sonra ona daha fazla ilgi göstermedi. Şu anda Walsall'da özel bir okulun başında bulunuyor ve eminim ki başarıdan başarıya koşuyordur.

Language: Turkish

Author: Doyle, Arthur Conan

Title: Sherlock Holmes: Akil oyunlarinin golgesinde

Fiction: Fiction

ISBN: 9786053481799

London Borough of Lambeth

LM 1588894 0

A & H | 03-May-2017

AF TUR | £13.19

5384126

SHERLOCK HOLMES

AKIL OYUNLARININ GÖLGESİNDE

İnsan beyninde çözülemeyecek kadar zor, tahmin edilemeyecek kadar karmaşık duygular ve arzular vardır. O arzuların karanlık olanlarına gelince; işte onlar oldukça soğuktur ve kişiyi adeta buzdan bir kütleye çevirir. Gözleri kör eden bu ürkütücü ruh halleri, insanın aklının ucundan bile geçiremeyeceği şeyleri yapmasını sağlar.Benim işim, karanlıkta kalmış bu insanların yol açtığı kötülükleri sona erdirmek. Suçluları ayrı ayrı çözümleyip, her kılığa bürünebilme yeteneğimle doğru izlerin peşinden gittiğime inanıyorum. Uyguladığım yöntemler ise, en az izini sürdüğüm suçlular kadar farklı. Ve şunu bilmenizi isterim ki, kesinlikle hepsi işe yarıyor...

Sherlock Holmes

Dünyaca ünlü dedektif Sherlock Holmes, kendine özgü karakteri ve yaşadığı birbirinden farklı maceralarıyla uzun yıllardan beri siz okurları etkisi altında tutmaya devam ediyor. Toplam 56 çarpıcı hikâyeden oluşan eserin bu "ilk" kitabı, sizi insan zekâsını zorlayan tuhaf suçlar ve cinayetler dünyasında gezdirirken, gerçeğe giden bir yolda yalnız olmadığınızı da hissettiriyor...

MARTI
facebook.com/martiyayinlari
twitter.com/MARTI_YAYINLARI

₺7,90

www.martiyayinlari.com
ISBN 978-605-348-179-9
9 786053 481799
İnternetten sipariş: okuoku.com